

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

โดย

นางสุพรรณษา กรอกสำโรง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

โดย
นางสุพรรณษา กรอกสำโรง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

DESIRABLE OUTCOMES OF EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION
SCHOOLS IN RANONG PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2019
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน
จังหวัดระนอง
โดย สุพรรณษา กรอกสำโรง
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาทีพันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์)

58252926 : การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุณภิรมย์

คำสำคัญ : ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

นาง สุพรรณษา กรอกสำโรง: ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคต (EDFR) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง จำนวน 6 คน 2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท มีส่วนร่วม และเป็นผู้ใช้ผลผลิตของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง จำนวน 7 คน และ 3) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่มีบทบาทด้านการบริหารการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ฐานนิยม มัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

ผลลัพธ์ที่ พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง เป็นพหุองค์ประกอบ และเป็นพหุวิธีการ มี 10 ด้าน 96 แนวปฏิบัติ ได้แก่ 1) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 7 แนวปฏิบัติ 2) นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 13 แนวปฏิบัติ 3) ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา สมรรถนะการบูรณาการ มี 12 แนวปฏิบัติ 4) ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม มี 7 แนวปฏิบัติ 5) ผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา มี 12 แนวปฏิบัติ 6) การบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มี 16 แนวปฏิบัติ 7) ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน มี 7 แนวปฏิบัติ 8) การส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพ ในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข มี 8 แนวปฏิบัติ 9) มีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มี 8 แนวปฏิบัติ และ 10) มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง มี 6 แนวปฏิบัติ

58252926 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : DESIRABLE OUTCOMES OF EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS IN RANONG PROVINCE

MRS. SUPANSA KROGSOMRONG : DESIRABLE OUTCOMES OF EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS IN RANONG PROVINCE THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR VORAKARN SUKSODKITW, Ph.D.

The purpose of this research was to determine; To find the desirable outcomes and guidelines for achieving the desirable outcomes of Educational Opportunity Extension Schools in Ranong Province. The research methodology used Ethnographic Delphi Futures Research. The key informants were 19 experts comprising of 3 groups; 1) 6 experts who have the roles, powers and duties to participate in the policy setting in the administration of Educational Opportunity Expansion Schools in Ranong Province, 2) 7 expert who is involved and is the product user of Educational Opportunity Expansion Schools in Ranong Province and 3) 6 expert who is external experts with roles in educational administration, educational opportunity expansion schools. The instruments for collecting the data were unstructured interview and questionnaire. The statistics used in this research were Mode, Median, Interquartile range and content analysis.

The finding of this research was shown that:

The desirable outcomes of Educational Opportunity Expansion Schools in Ranong Province, Is a multiple component and a multiple method and composed of 10 dimensions with 96 variables; 1) The School of Educational Opportunity Expansion Schools in Ranong Province has standard quality of basic education : 7 variables, 2) The students of Educational Opportunity Expansion School in Ranong Province have a standard quality of basic education : 13 variables, 3) The teachers of Educational Opportunity Expansion School in Ranong Province have intellectual skills and integrated competencies : 12 variables, 4) The teachers of Educational Opportunity Expansion School in Ranong Province have a good quality of life for themselves, their families and society : 7 variables, 5) The administrators of Educational Opportunity Expansion School in Ranong Province have knowledge and ability in school administration : 12 variables, 6) The administration of Educational Opportunity Expansion School in Ranong Province is by participation from all parts in accordance with good governance : 16 variables, 7) The student parents of Educational Opportunity Expansion School in Ranong Province are involved in the planning and improvement of the school administration : 7 variables, 8) The Promotion of knowledge skills and career skills in the curriculum of Educational Opportunity Expansion School in Ranong Province for the development of a happy quality of life : 8 variables 9) There is an Organization of the environment and learning resources of Educational Opportunity Expansion School in Ranong Province, that is conducive to learning and teaching : 8 variables, and 10) There is continuous monitoring and evaluation of Educational Opportunity Expansion School in Ranong Province : 6 variables.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้คำปรึกษา แนวคิด และคำแนะนำ พร้อมทั้งให้ความกรุณาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ด้วยความเมตตา ผู้วิจัยขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คณาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ให้คำปรึกษา และคำแนะนำ พร้อมทั้งให้ความกรุณาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วยความเมตตา ผู้วิจัยขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ให้สัมภาษณ์ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือรวมทั้งตรวจสอบผลการวิจัยสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

ขอขอบคุณ กัลยาณมิตร เพื่อนพี่น้องปริญญาเอก รุ่นที่ 13 และเพื่อนพี่น้องภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ตลอดจนสมาชิกในครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจ และคอยให้ความช่วยเหลือ ทำให้การทำวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สุดท้ายนี้ คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณอันยิ่งใหญ่แต่บิดา มารดา ตลอดจน ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุพรรณษา กรอกสำโรง

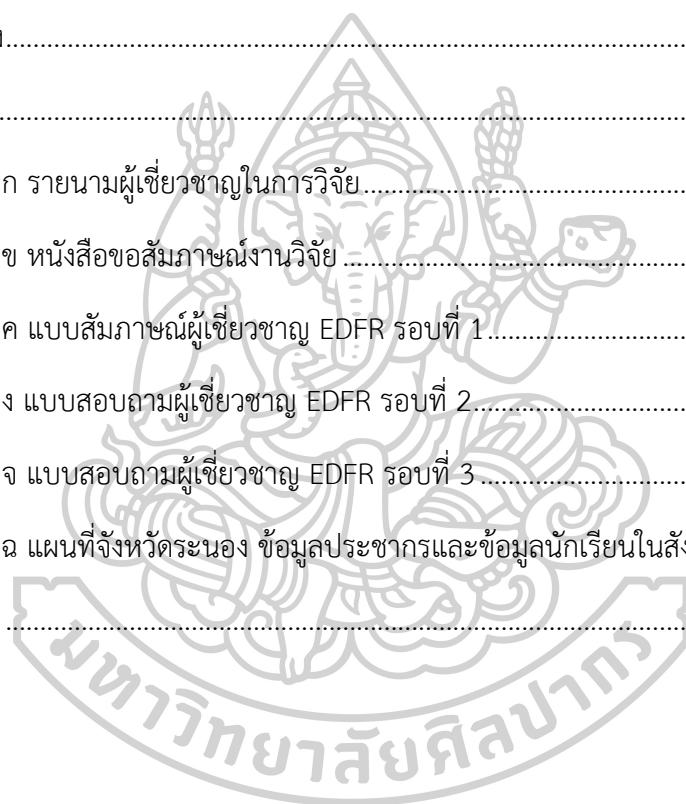
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาของงานวิจัย.....	13
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	18
ข้อคำถามของงานวิจัย.....	18
สมมุติฐานของการวิจัย.....	18
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	18
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	35
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	36
นิยามของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และคำที่มีความหมายใกล้เคียง.....	36
แนวคิดผลลัพธ์คนไทยที่พึงประสงค์.....	38
แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	43
ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย.....	45
แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ.....	60
แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในประเทศไทย.....	100
บริบทการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง.....	104

แนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์.....	110
แนวคิดการวัดผล การประเมิน ผลลัพธ์.....	113
กระบวนการปฏิบัติของแผนที่ผลลัพธ์เพื่อค้นหาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์.....	146
แนวคิดคุณภาพชีวิต.....	152
แนวคิดการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research).....	160
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	166
งานวิจัยในประเทศ.....	166
วิจัยต่างประเทศ.....	180
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	186
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	186
ระเบียบวิธีวิจัย.....	191
แผนแบบการวิจัย.....	191
ประชากร.....	192
ตัวแปรที่ศึกษา.....	192
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	193
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	193
การตรวจคุณภาพเครื่องมือ.....	194
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	195
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	197
การอภิปรายผล.....	197
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	199
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 1.....	199
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2.....	204
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 3.....	230

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	264
สรุปผลการวิจัย.....	264
อภิปรายผล.....	269
ข้อเสนอแนะทางการวิจัย.....	311
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	311
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	315
รายการอ้างอิง.....	316
ภาคผนวก.....	332
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย.....	333
ภาคผนวก ข หนังสือขอสัมภาษณ์งานวิจัย.....	339
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 1.....	341
ภาคผนวก ง แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 2.....	347
ภาคผนวก จ แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 3.....	359
ภาคผนวก ฉ แผนที่จังหวัดระนอง ข้อมูลประชากรและข้อมูลนักเรียนในสังกัด สพป.ระนอง....	374
ประวัติผู้เขียน.....	395

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ข้อมูลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนอง.....	107
ตารางที่ 2	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	205
ตารางที่ 3	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านนักเรียนของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐาน ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	207
ตารางที่ 4	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ.....	210
ตารางที่ 5	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม.....	213
ตารางที่ 6	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้บริหารของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษา.....	215
ตารางที่ 7	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหาร จัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	217

ตารางที่ 8	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้ปกครอง นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน.....	221
ตารางที่ 9	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการส่งเสริม ทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข.....	223
ตารางที่ 10	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการจัด สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน.....	225
ตารางที่ 11	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด ระนองอย่างต่อเนื่อง.....	228
ตารางที่ 12	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	231
ตารางที่ 13	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านนักเรียนของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐาน ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	234
ตารางที่ 14	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ.....	237

ตารางที่ 15	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม	240
ตารางที่ 16	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้บริหารของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษา.....	242
ตารางที่ 17	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหาร จัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมี ส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.....	244
ตารางที่ 18	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้ปกครอง นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน.....	248
ตารางที่ 19	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการส่งเสริม ทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข	251
ตารางที่ 20	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการจัด สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	253
ตารางที่ 21	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด ระนองอย่างต่อเนื่อง.....	256
ตารางที่ 22	แสดงจำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนจำแนกตามอำเภอและท้องถิ่น ...	376

ตารางที่ 23	แสดงจำนวนสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดและอำเภอ.....	377
ตารางที่ 24	ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพพ.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำแนกรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา).....	378

สารบัญแผนภาพ

		หน้า
แผนภาพที่ 1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	32
แผนภาพที่ 2	ความสัมพันธ์ระหว่างการวัด (M) และการประเมิน (E)	114
แผนภาพที่ 3	ระบบการประเมินผล	116
แผนภาพที่ 4	ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณค่า ตัวชี้วัด	118
แผนภาพที่ 5	การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน	119
แผนภาพที่ 6	ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators)	121
แผนภาพที่ 7	รูปแบบการประเมินของไทเลอร์	125
แผนภาพที่ 8	โครงสร้างพื้นฐานของรูปแบบที่เป็นตรรกะเพื่อการประเมิน	130
แผนภาพที่ 9	ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา	139
แผนภาพที่ 10	ภาพประกอบแสดงพื้นที่ของการติดตาม	143
แผนภาพที่ 11	แสดงขั้นตอนของแผนที่ผลลัพธ์	145
แผนภาพที่ 12	แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	190
แผนภาพที่ 13	แผนแบบการวิจัย	191
แผนภาพที่ 14	แผนที่จังหวัดระนอง	375

บทที่ 1

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 เป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศที่ยังคงดำรงเจตนารมณ์ ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้ระบุอย่างชัดเจนว่า ปัญหาและวิกฤติการณ์ขอขัดแย้งต่าง ๆ ของประเทศชาติ จำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขด้วย“การปฏิรูปการศึกษา” การบังคับใช้กฎหมายและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรม และจริยธรรม และยังระบุมาตรการข้อกฎหมายที่จะนำไปบังคับใช้ในการจัดการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษา และการเข้ารับบริการการศึกษาของประชาชน ได้แก่ หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 กล่าวว่าบุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภาคบังคับ ตามสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หมวด 3 มาตรา 27 กล่าวว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 54 ระบุไว้ว่า ให้รัฐมีหน้าที่จัดการศึกษา รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาดังวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ การดำเนินการ และมีการตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนหรือใช้มาตรการหรือ

กลไกทางภาษี รวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว¹

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นกฎหมายบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 นั้น มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม² รวมถึงสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2574 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ทั้งที่อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการและนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้ สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบท เศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) การที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ และการเสริมสร้าง

¹ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (เมษายน 2560), เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution2560.pdf>.

² กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2574 (จัดพิมพ์และเผยแพร่โดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ), เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.bps.sueksa.go.th.2560>.

ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาประยุกต์ใช้ ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทย ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น³ แม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษา จะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็น แต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ อาทิ การเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับสากล จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาผ่านนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐ การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดงานผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคี โดยภาพรวมระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณภาพ และมาตรฐานในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ⁴

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอดและเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ว่าด้วยเรื่องขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและ

³ กระทรวงศึกษาธิการ, **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)** (จัดพิมพ์และเผยแพร่โดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.bps.sueksa.go.th.2560>.

⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวอนกราฟฟิค จำกัด, 2560), 67.

การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่มุ่งหวังให้การบริการการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกวัยในระดับที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและสภาพพื้นที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการและด้านความเท่าเทียม⁵ สอดคล้องกับเจตนารมณ์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2 พ.ศ.2552-2561) ของกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพในปี พ.ศ.2561 โดยมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลักคือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และยังได้กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไว้ 4 ประการ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษายุคใหม่ให้มีประสิทธิภาพ⁶

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมและสถานประกอบการ ตลอดจนจนถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน⁷ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ได้กำหนดไว้ว่า ให้รัฐมีหน้าที่จัดการศึกษา รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวาระหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้

⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทิงกราฟฟิค จำกัด, 2560).

⁶ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, **รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน** (กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2555).

⁷ N. Benos, and S. Zotou, “Education and economic growth: A meta-regression analysis” **World Development** 64 (2014): 669-678.

มาตรฐานสากล⁸ ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้พยายามศึกษาวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) นโยบายรัฐบาล นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2558-2564 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จุดเน้นนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำนวยการหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผลวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ไว้ว่า “การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย”⁹

แต่เดิมนั้นโอกาสทางการศึกษาถูกนิยามว่า หมายถึง การเข้าเรียนต่อการวัดโอกาสทางการศึกษาในอดีตจึงวัดด้วยอัตราการเรียนต่อของเด็กในวัยเรียนเป็นหลัก¹⁰ กระทรวงศึกษาธิการได้ทำหน้าที่รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้เยาวชนทุกคนที่เรียนจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสได้เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งรัฐบาลรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยเริ่มจากการมอบหมายให้กรมสามัญศึกษาเปิดโรงเรียนสาขามัธยมศึกษาตอนต้นและเปิดโรงเรียนใหม่เพิ่มขึ้นอีกปีละ 50-100 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 เป็นต้นมาในการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้ตอบรับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 39 ที่ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงและจัดการศึกษาทั้ง 3 ระดับในโรงเรียนเดียวกัน คือระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้การบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบันนี้จึงมีปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

⁸ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (เมษายน 2560), เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution2560.pdf>.

⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561**, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2560, เข้าถึงจาก <http://www.obec.go.th/sites/obec.go.th/files/document/attachment/81701/11.pdf>.2560.

¹⁰ OECD, Economic Department, “Economic Survey of Chile 2005: Making better use of labour resources” published on 4 November 2005.

เฉพาะด้านบุคลากรมีไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ในด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องฝึกงานมีไม่เพียงพอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สำหรับใช้ในงานธุรการและงานทะเบียน ขาดแคลนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ที่ดี ชุมชน ไม่ค่อยให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน บางโรงเรียนอยู่ห่างไกลความเจริญ โครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีโอกาสศึกษา ต่อหรือผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นการศึกษาสำหรับมวลชน ถือได้ว่ามีความสำคัญมาก หากคุณภาพ ทางการศึกษาด้อยลงไปก็จะส่งผลให้เกิดความด้อยคุณภาพของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความล่าช้าและล่าหลังในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ¹¹ ในระยะแรกเรียกชื่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาว่าโครงการนำร่องขยายโอกาสการศึกษา ภาคบังคับ และในปีการศึกษา 2534 ได้ยกเลิกโครงการโรงเรียนนำร่องขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับ แล้วใช้ชื่อว่าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมาจนถึงปัจจุบันนี้¹²

ที่ผ่านมาการจัดการศึกษาของประเทศไทยประสบความสำเร็จด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสามารถเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ ระหว่าง 16-69 ปี จากร้อยละ 5.3 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 8.3 ในปี 2553¹³ โดยเพิ่มการเรียนต่อ หลังจบการศึกษาภาคบังคับ ได้แก่ การเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากร้อยละ 6.7 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 53.7 ในปี 2553 นอกจากนี้ ในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา อัตราการออกกลางคันของ นักเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุน การจัดการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 15 ปี จากข้อมูลผลการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยจาก ปีพุทธศักราช 2552-2559 รัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างมาก ส่งผลให้ ประชากรในวัยเรียน รวมทั้งเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษา สูงขึ้น แต่ยังเข้าเรียนได้ไม่ครบทุกคนและมีปัญหาการออกกลางคันอยู่บ้าง นอกจากนี้ประชากร ที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานแม้จะได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่จำนวนแรงงานที่มีการศึกษาดำกว่าระดับ

¹¹ พนัส หันนาคินทร, **หลักการบริหารโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2524), 64-66.

¹² สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา**, ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่ม 3 (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ, 2536).

¹³ ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์, “ผลกระทบของการสร้างความรับผิดชอบทางการศึกษาต่อสัมฤทธิ์ ผลของนักเรียนไทย” (เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2554, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย), เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/10/s1_dilaka.pdf.2555.

มัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก จึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่าง ๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพมาตรฐานและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ได้รับการพัฒนาทักษะและพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย สามารถแสวงหาความรู้ได้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน ให้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ไทย มีค่านิยมที่ถูกต้องตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และมีภูมิคุ้มกันปลอดภัยต่อยาเสพติด¹⁴ รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญการขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปีเป็น 9 ปี และขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 12 ปี เพราะเล็งเห็นว่าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นโครงการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ¹⁵ อย่างไรก็ตามในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาการศึกษาเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาและผลลัพธ์จากการเข้าถึงการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการส่งเสริมให้มีการเรียนต่อมากขึ้น การมีงานทำและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้ผลไปในทิศทางเดียวกันว่า การใช้การเรียนต่อเป็นตัวชี้วัดเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอเพราะโอกาสในการเรียนต่อไม่ได้เป็นหลักประกันว่าเมื่อเข้าเรียนแล้วจะได้ ประโยชน์จากการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย¹⁶

ผลลัพธ์การจัดการศึกษาของประเทศไทยยังคงมีปัญหาหลายประการ ซึ่งยังไม่สนองตอบและยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ในขณะที่ปัจจุบันและอนาคตคุณภาพการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นเพราะมีปัจจัยและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ท้าทายสังคมไทย การศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการที่เตรียมคนไทยนำสังคมไทยให้ก้าวสู่สังคมยุคใหม่อย่างมั่นคงและก้าวทันโลก ประกอบกับสังคมมีความคาดหวังและต้องการความน่าเชื่อถือในกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหลายประการ อาทิ ต้องการความเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะผลิตผู้จบการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะเจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและคุณสมบัติต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตามหลักสูตรและ

¹⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด, 2559).

¹⁵ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, **ครูกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน** (กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว, 2539).

¹⁶ UNESCO, **Education For All Global Monitoring Report 2005** (Paris: UNESCO Publishing, 2005).

ความคาดหวังของสังคม ความต้องการความน่าเชื่อถือในปัจจุบันและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ความเป็นมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันของแต่ละสถานศึกษา ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษาจึงได้แสวงหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการทางการศึกษาโดยตรง ให้มีการดำเนินการทั้งด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิต ให้มีมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนด สถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการบริหารคุณภาพความเปลี่ยนแปลงสู่การบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยมุ่งเน้นคุณภาพการบริหารจัดการคุณภาพที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างประสิทธิภาพการทำงานสูงสุดให้องค์กรของตนเองเป็นองค์การที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการความรู้ พัฒนาความรู้ พัฒนาความคิด และพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประโยชน์ของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะได้เรียนรู้จากกระบวนการบริหารของผู้บริหาร และความรู้ความสามารถที่นักเรียนจะได้รับการสอนจากครูที่มีคุณภาพ อันหมายถึงผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁷ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจกระบวนการขั้นตอนการให้บริการทั้งหมด (Whole delivery chain) ภายใต้ข้อจำกัดเชิงสถาบัน (Institutional constrains) ต่าง ๆ ต่อการตัดสินใจทางนโยบายของรัฐ ตลอดจนข้อจำกัดด้านแรงจูงใจ (Incentive constrains) ของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่างกัน ตัวอย่างเช่น ในการบริหารการศึกษาภาครัฐ สถานศึกษาจะนำนโยบายจากหน่วยงานบังคับบัญชาไปปฏิบัติ ในขณะที่ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการบริการของสถานศึกษาคือนักเรียนและผู้ปกครอง หากขาดความสนใจอย่างจริงจังต่อระบบการให้บริการและการปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับระบบอย่างแท้จริง อาจส่งผลให้ไม่สามารถแก้ปัญหาการบริการได้ การแก้ปัญหาระบบธรรมาภิบาล (Governance) อาจจะมีต้นทุนน้อยที่สุดในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการบริการของสถานศึกษาในพื้นที่ เช่นการเพิ่มอัตราการเข้าโรงเรียนและความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน ยิ่งกว่านั้นในประเทศกำลังพัฒนานั้นการแก้ไขปัญหาระบบธรรมาภิบาลให้เห็นเด่นชัดอาจจะประสบความสำเร็จได้น้อย ดังนั้นการค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะช่วยเพิ่มการสร้าง ความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์การให้บริการที่ดีขึ้นจึงมีความสำคัญมากกว่า¹⁸

¹⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **สภาวิชาการการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก, บทสรุปสำหรับผู้บริหาร, 2552).

¹⁸ Ritva Reinikka and Jakob Svensson, “Fighting Corruption to Improve Schooling: Evidence from a Newspaper Campaign in Uganda” **Journal of the European Economic Association** 3, 2-3 (May 2005): 259–267, เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <https://doi.org/10.1162/jeea.2005>.

ทั้งนี้จากการรายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ที่ผ่านมามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการประเมินผลตามหลักสูตรในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระหลัก พบว่าส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่ได้คะแนนต่ำ นอกจากนี้ผลจากการทดสอบยังสะท้อนว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่าง ๆ มีคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันสูง สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)ยังไม่ครบทุกแห่ง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคมและทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารจัดการศึกษาและสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษา ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เมื่อเปรียบเทียบกับนานาประเทศจะเห็นได้ว่า อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงและต่ำกว่าประเทศอื่นโดยเฉพาะสิงคโปร์ มาเลเซีย แต่เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษา บางเรื่องมีแนวโน้มลดลง บางเรื่องมีแนวโน้มดีขึ้นโดยเฉพาะความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อความสามารถในการแข่งขัน¹⁹ เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดเป้าประสงค์ ดังนี้ 1. ผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย และมีคุณภาพ 2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และเสมอภาค 3. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะตรงตามสายงาน และมีวัฒนธรรมการทำงาน ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษและสถานศึกษา มีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล 5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการทำงานแบบบูรณาการมีเครือข่ายการบริหารจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา 6. พื้นที่พิเศษได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ และให้เป็นไปตามประเด็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2) การเพิ่มโอกาส

¹⁹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559), พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2560, เข้าถึงจาก <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1501.2559>.

ให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3) การพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยการดำเนินการไปสู่การปฏิบัติจะมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักการ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้ที่ใช้บริบทสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นเป็นสถานการณ์กระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจ บูรณาการสิ่งที่เป็นประเด็นยากนำไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรรายวิชา จัดหน่วยการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้บูรณาการแบบพหุวิทยาการ ที่ใช้ STEM Education ในการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อยกระดับการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ (CEFR) ในหลักสูตรภายใต้บริบทไทย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้เพื่อการใช้งานจริง ตลอดจนกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ มีการบูรณาการความรู้ ควบคู่การพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนาทักษะและสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ ตลอดจนพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ที่สอนให้เด็กใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจมากกว่าความรู้สึกตามกระแสสังคม จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ สร้างอุดมการณ์รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีคุณธรรม จริยธรรม ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ปฏิเสธสิ่งเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน และมีทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การทำงาน และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพสภาพจริงและเน้นให้เกิดความสมดุลเชิงคุณภาพของผู้เรียนรายบุคคล ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานำองค์ความรู้ ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา²⁰

ภายใต้การพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลกนั้น จะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการแข่งขันให้ได้ ซึ่งการลงทุนทางการศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน แต่กระบวนการลงทุนทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ใช้ทุนจำนวนมากและรูปแบบหลากหลาย ภาครัฐเองซึ่งเป็นองค์กรหลักที่มารับภาระในการลงทุนการศึกษาซึ่งมีข้อจำกัดด้านงบประมาณการจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถแบกรับภารกิจทั้งหมดและตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้อันหลากหลายของชุมชนได้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสำคัญ เพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบ

²⁰ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **นโยบาย ปิงบประมาณ พ.ศ. 2560** (กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2559).

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เข้ามารับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้เน้นให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะ ผลจากการเกิดความเปลี่ยนแปลงของโลกในทุก ๆ ด้าน ทำให้ส่งผลกระทบต่อสถานะความเจริญเติบโตทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการศึกษา ทุกภาคส่วนเห็นพ้องต้องกันว่าถึงเวลาและมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะด้านคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาของประเทศไทยมีศักยภาพและมีพลังเพียงพอในการที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ชุมชน เอกชน และองค์กรต่าง ๆ มาร่วมมือกันอย่างจริงจัง

ข้อมูลการรายงานผลการปฏิบัติงานในปี 2561 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระนอง ทำให้เห็นถึงข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่แตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ อันได้แก่ ที่ตั้งของจังหวัดระนอง อยู่ทางภาคใต้ตอนบน ติดทะเลอันดามัน พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยภูเขาสูง สลับซับซ้อน และเกาะใหญ่น้อยประมาณ 62 เกาะ ระนองเป็นจังหวัดที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย ประกอบกับภูมิประเทศที่เป็นเกาะเล็กเกาะน้อยตามชายฝั่ง ระนองจึงเป็นที่รวมของกลุ่มคนหลายกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มชาวไทยและชาวจีนที่ประกอบอาชีพ ขุดแร่ดีบุกขายมาแต่โบราณ ส่วนกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ประกอบอาชีพทางทะเลเรียกว่า “ชาวเล” หรือ “ชาวน้ำ” หรือกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน ที่อาศัยอยู่ตามเกาะ มีประชากรทั้งสิ้น 280 คน โดยมีเด็กและเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยเรียน 122 คน กลุ่มคนเหล่านี้ถือเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการภาครัฐ เช่น ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีระบบการจัดการขยะ ไม่มีสถานที่ให้บริการระบบสาธารณสุข เป็นต้น เนื่องจากสถานที่อยู่อาศัยมีสภาพเป็นเกาะ ประกอบกับอัตลักษณ์ของชาวมอแกน มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายจึงไม่ได้เรียกร้องสิทธิใด ๆ กลุ่มชาติพันธุ์มอแกน อาศัยอยู่ตามเกาะสำคัญ ๆ เช่น เกาะสินไห เกาะเหลา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่น่าสนใจ²¹ นอกจากนี้ข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การที่ไทยต้องเสียดินแดนเมืองมะริดรวมทั้งเมืองมะลิวัลย์แก่อังกฤษและได้มีการปักปันเขตแดนไทย โดยใช้แม่น้ำกระบุรีเป็นเส้นกั้นพรมแดนในปี พ.ศ. 2442 นั้น ทำให้คนไทยบางส่วนต้องข้ามไปข้ามมาระหว่างเมืองมะริดและมะลิวัลย์กับ

²¹ ปรีวีวัฒน์ ช่างคิด, “การพัฒนาเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองไทย:กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกาะเหลา จังหวัดระนอง” (สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2560).

จังหวัดระนอง เหมือนเมื่อครั้งก่อนโน้นที่เมืองมะริดและมะลิวัลย์ยังเป็นเขตแดนไทย เพราะยังมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติอยู่ ต่อมาเมื่ออังกฤษปล่อยให้พม่าปกครองตัวเอง ดินแดนเมืองมะริดและเมืองมะลิวัลย์ก็ตกเป็นของพม่าด้วย ดังนั้นคนไทยบางส่วนจึงอพยพข้ามมาอยู่ทางฝั่งไทยในจังหวัดระนอง และบางส่วนอยู่ในพม่า ซึ่งยังมีการติดต่อเดินทางข้ามไปมาระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ในเมืองมะริดและมะลิวัลย์กับจังหวัดระนอง แต่พอในช่วงสมัยที่พมามีการปกครองแบบรัฐบาลผสมทหารพม่าได้เข้ายึดและถือครองที่ดินในหมู่บ้านตามแนวตะเข็บชายแดนไทย ทำให้คนไทยที่ตกค้างอยู่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ต้องหลบหนีเข้ามายังประเทศไทย โดยเข้ามาพักอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องที่ฝั่งไทยในจังหวัดระนอง และไม่สามารถเดินทางไปไหนได้ เนื่องจากไม่มีบัตรประชาชนที่บอกสัญชาติได้ว่าเป็นคนไทยหรือเป็นคนพม่า เพราะกลุ่มคนเหล่านี้เมื่ออยู่ฝั่งพม่า พม่าก็ถือว่าเป็นคนไทยจึงไม่ให้บัตรประชาชนพม่า เมื่อเข้ามาอยู่ฝั่งไทยก็ถือว่าเป็นคนพม่าจึงไม่ให้บัตรประชาชนไทยเช่นกัน ดังนั้นชาวบ้านจึงเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “คนไทยฝั่งพม่า” บ้าง “คนสองน้ำ” บ้าง “คนฝั่งพม่า” อาศัยอยู่ย่านชุมชนบ้านเช่าของชาวพม่าในเขตตัวเมืองระนองที่มีลักษณะการอยู่อาศัยหนาแน่นเป็นชุมชนขนาดใหญ่หรือที่ชาวพม่าในพื้นที่มักเรียกกันว่า “มั่ว” หรือ “หมู่บ้าน” โดยมากเป็นการอยู่อาศัยปะปนผสมผสานระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งที่มีความเป็นเครือญาติและที่ไม่ได้ รู้จักเกี่ยวพันกันมาก่อน ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายพม่าแท้ คนเชื้อสายมอญและคนเชื้อสายยะไข่ซึ่งนับถือศาสนาพุทธ อีกส่วนเป็นคนเชื้อสายกะลาหรือคนพม่าเชื้อสายอินเดียที่นับถือศาสนาฮินดูกับบางส่วนเป็นชาวกะเหรี่ยงและไทใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธและคริสต์ซึ่งมีอยู่เพียงเล็กน้อย ขณะที่คนเชื้อสายโรฮิงญาซึ่งนับถือศาสนาอิสลามมักเกาะกลุ่มอาศัยเป็นชุมชนแยกออกไป ชุมชนส่วนหนึ่งยังกระจาย อยู่ตามแหล่งต่าง ๆ เช่น โรงงานห้องเย็น นาทุ่ง สวนยาง สวนปาล์ม โดยเฉพาะ โรงงานขนาดใหญ่บางแห่งมีชาวพม่าอาศัยอยู่ราวสองถึงสามพันคน โดยเจ้าของ สถานประกอบการมักจัดสถานที่ให้ผู้อพยพพักอาศัยอยู่ภายในนั้น และไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกสามารถเข้าไปได้ พื้นที่เหล่านี้จึงมีลักษณะเป็นชุมชนปิดที่ยากแก่การเข้าถึง²² จังหวัดระนองมีพรมแดนร่วมกันกับประเทศพม่าทั้งทางบกและทางน้ำ ประชาชนทั้งสองประเทศตามแนวตะเข็บชายแดนจึงมีการติดต่อด้านการค้าความสัมพันธ์เครือญาติด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรมและความเจริญทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องการแรงงานจึงเป็นแรงดึงดูดให้ชาวพม่าเข้าสู่ประเทศไทยที่จังหวัดระนอง เพราะจังหวัดระนองมีการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมากในด้านการประมง การเกษตรกรรม การก่อสร้างและงานอื่น ๆ แม้งานเหล่านี้จะถูกมองว่าเป็นงานอันตรายต่ำต้อยและสกปรก แต่ก็ทำให้ชาวพม่าที่อพยพเข้ามามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าในประเทศตน

²² ณีฐัฐชวัล โภคาพานิชวงษ์, “การเชื่อม (ข้าม) ถิ่นที่ : ปฏิสัมพันธ์ของผู้คนบนเมืองชายแดนกับการต่อรองความหมายผ่านพื้นที่/ชุมชนทางศาสนาของผู้อพยพข้ามพรมแดนชาวพม่าในจังหวัดระนอง” วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง 10, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2557).

การสำรวจโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 พบว่า แรงงานพม่าเข้ามาตั้งรกรากในพื้นที่จังหวัดระนอง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2530-2555 มีมากกว่า 1.5 แสนคน กระจายอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ แต่ละครอบครัวต่างนำบุตรซึ่งเป็นเด็กข้ามชาติจากพม่าเข้ามา บางครอบครัวมีบุตรเกิดในจังหวัดระนอง ปัญหาการแจ้งเกิด การเลี้ยงดู การศึกษาก็เกิดขึ้นตามมา²³

ปัญหาของงานวิจัย

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า²⁴ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานั้นเกิดขึ้นมานานแล้วประมาณปี พ.ศ.2533 ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวประเทศไทยมีจำนวนนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาไม่มากนัก ด้วยสาเหตุที่ถูกนำมาอ้างเสมอ นั่นคือ ความยากจน ความขาดแคลนของผู้ปกครอง จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ก็อยู่ในตัวอำเภอชาวบ้านที่อยู่ห่างไกลในชนบทต้องใช้เวลาดำเนินทางและเสียค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน ขณะที่ชาวบ้านไม่มีรายได้ที่แน่นอนเพียงพอ จึงทำให้เกิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมาก ๆ หรืออยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนับแต่นั้นมา พัฒนาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างน่าพอใจนัก ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งคาดหวังแค่จะให้ลูกได้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก็เพียงพอแล้ว เมื่อเข้าสู่วัยแรงงานก็จะได้มีค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งปัญหาเรื่องคุณภาพนักเรียนที่จบออกมา กลายเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยจะมีการหยิบยกมาพูดถึง เพราะถูกกลบด้วยวาทกรรม “การขยายโอกาสทางการศึกษา” ภาครัฐก็ดูเหมือนจะทุ่มเทงบประมาณเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการศึกษาให้แก่โรงเรียนขยายโอกาสทุกระดับทุกสมัย เป็นต้นว่าในปี 2540 รัฐบาลได้จัดสรรห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา แต่ห้องปฏิบัติการเหล่านี้กลับขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญการเฉพาะ ที่จะใช้ประโยชน์จากห้องเหล่านี้ บางแห่งจึงกลายเป็นสุสานร้างทางการศึกษา ยิ่งมาในยุคปัจจุบันก็ได้รับการจัดสรรงบประมาณห้องเรียนอัจฉริยะ ได้รับงบค่าจอ Active Board ชุดละแสนกว่าบาทและอื่น ๆ อีกมากมาย แต่อุปกรณ์ทันสมัยต่าง ๆ เหล่านี้มาจากการกำหนดความต้องการของหน่วยเหนือมิใช่มาจากความต้องการของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียนก็คือว่าไม่มีบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทางหรือเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคที่จะใช้เครื่องมือที่ทันสมัยเหล่านี้ ฉะนั้นความคาดหวังว่านักเรียนจะได้รับ

²³ กระทรวงต่างประเทศ, **สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์**, เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก www.mfa.go.th/main/10257.2555.

²⁴ สำนักข่าวบางกอกโพสต์, **โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้โอกาสหรือพลาดโอกาส**, เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://bangkok-today.com/web/8LAF3.2558>.

ประโยชน์เชิงคุณภาพทางการศึกษาจึงแทบจะมองไม่เห็นทาง อีกแง่มุมหนึ่งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลับกลายเป็นแหล่งฟอกเงินของบรรดาผู้มีอำนาจนอกระบบการศึกษา ที่จะมาแสวงหาประโยชน์จากการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนเหล่านี้ งบประมาณแทบจะทุกโครงการที่ถูกจัดสรรลงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะถูกตามเก็บกินตามน้ำเสมอ อันเนื่องมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณย่อมมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับผู้บริหารโรงเรียนอยู่มาก และเหตุผลในการจัดสรรให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาก็ไม่ค่อยมีการปฏิเสธจากผู้มีอำนาจคือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพราะถือว่าเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาทั่ว ๆ ไป และเหตุผลที่สำคัญที่สุดคือเป็นการให้โอกาสแก่เด็กในชนบทห่างไกลที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ แต่หารู้ไม่ว่าทำให้เด็กในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปพลาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

ทั้งนี้ในปัจจุบันโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ยังคงจัดการศึกษากระจายในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งถือได้ว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคือตัวแทนการศึกษาภาคบังคับและเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545 ได้กล่าวถึงการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยชั้นประถมศึกษา 6 ปี ตามด้วยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี รวมเป็นการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่ชนบทของประเทศไทยหลาย ๆ โรงเรียนจะมีการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น หรืออาจมีการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาปฐมวัยด้วยก็ได้ กฎหมายได้กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 ซึ่งประกอบด้วยชั้นประถมศึกษา 6 ปี และชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี รวมเป็นการศึกษา 9 ปี ต่อมารัฐมุ่งหวังว่านักเรียนควรจะสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งนักเรียนจะเรียนวิชาหลักสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าการศึกษาภาคบังคับโดยจะมีทั้งหมด 8 วิชาคือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษหรือ ภาษาต่างประเทศ ภาษาไทย ศิลปะ สังคมศึกษา การอาชีพและเทคโนโลยี และพลศึกษา²⁵ ถึงแม้ว่าอัตราการเข้าเรียนต่อชั้นประถมศึกษาของประเทศไทยจะยังไม่น่าเป็นห่วง และการศึกษาในระดับประถมศึกษาก็เป็นการศึกษาภาคบังคับที่ทุกคนจะต้องเรียน แต่ทว่าการศึกษาไม่ใช่เรื่องที่ทำให้เด็กเข้าเรียนและออกมาเท่านั้น สิ่งที่ได้จากการศึกษาต่างหากที่เป็นสิ่งสำคัญ หากลองดูผลการสอบ NT ในปี 2558 และ O-net ในปี 2558-2559 จะพบว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

²⁵ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ร.ส.พ., 2546).

ที่ได้คะแนนเฉลี่ยผลสอบ NT มากกว่า 50% ในวิชาการคำนวณและการใช้เหตุผลนั้นมีเพียงแค่ 20.27% เท่านั้น หรือแม้กระทั่งการใช้ภาษาและการใช้เหตุผลมีนักเรียนที่ได้มากกว่า 50% เพียงครั้งเดียวของนักเรียนทั้งหมดเท่านั้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่านักเรียนในประเทศไทยที่จบชั้นประถม 100 คน จะมีเพียง 50 คนที่มีทักษะพื้นฐานในการใช้ภาษาและเหตุผล มีเพียง 20 คน ที่จะคิดคำนวณได้ นี่จึงเป็นวาระเร่งด่วนที่จำเป็นต้องแก้ไข หากปล่อยนานไปก็จะเป็นการวนซ้ำหาปัญหาเดิม นั่นคือ การศึกษาและความยากจนนั่นเอง ปัญหานี้ไม่ได้เกิดกับประเทศไทยประเทศเดียวแต่เกิดกับเด็กกว่า 250 ล้านคนทั่วโลก จากทั้งหมด 650 ล้านคนทั่วโลก แสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาของประเทศไทยและโลกนั้นล้มเหลว คุณภาพการศึกษาที่ล้มเหลวในระดับประถมศึกษายังมีผลกระทบต่อที่สำคัญตามมาในระดับมัธยมศึกษา เด็กที่ไม่สามารถผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำด้านการอ่าน คำนวณ เหตุผล จึงขาดศักยภาพเพียงพอที่จะเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือผลสอบ PISA สถิติปี 2557-2558 ในนักเรียนมัธยมต้นของไทยที่สอบผ่าน PISA ได้ระดับขั้นพื้นฐาน คือระดับ 2 นั้น มีเพียงร้อยละ 35.8 เท่านั้นเองหรืออีกนัยคือมีคนไม่ผ่านถึง ร้อยละ 64.2 เลยทีเดียว ในทางกลับกันนักเรียนที่อยู่ในระดับหัวกะทิที่ได้คะแนนสูงกว่าระดับ 4 มีเพียงร้อยละ 1.7 เท่านั้น โดยค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือโออีซีดี (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) อยู่ที่ร้อยละ 13 และร้อยละ 15.3 ตามลำดับ ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นความล้มเหลวของระบบการศึกษาไทยที่ส่งผลมาตั้งแต่ระดับประถมศึกษานั้นเอง การเรียนรู้ในวัยก่อนประถมก็เป็นอีกเรื่องที่สำคัญ ผลการวิจัยพบว่าในช่วง 1000 วันแรกของชีวิตนั้น เด็กจะมีการพัฒนาสมองมากที่สุด ทำให้การเรียนรู้ช่วงนี้เป็นช่วงที่สำคัญที่สุด ยิ่งกว่านั้นการศึกษาในวัยก่อนประถมศึกษานั้นยังมีผลกระทบโดยตรงต่อเด็ก โดยจะเป็นการสร้างทักษะที่จำเป็นและสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนต่อระดับประถมศึกษา และในระดับที่สูงขึ้นไป ทั้งนี้หากเราสามารถพัฒนาคุณภาพให้ทั่วถึงของเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงประถมศึกษาแล้ว ก็จะช่วยแก้ปัญหาได้หลายอย่างตามที่ได้กล่าวมา²⁶ โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐานคือก้าวแรกของความพยายามที่จะลดความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมทางการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนในชาติที่ส่งผลต่อบุคคลหลากหลายกลุ่ม ทั้งสตรี เด็ก ชาวนบพ คนยากจน ในเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยด้อยโอกาส และเด็กเป็นจำนวนล้าน ๆ คนที่ขาดโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนและไม่มีการทำ

²⁶ ชาญศักดิ์ ศรีสวัสดิ์สกุล และคณะ, “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการ ทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 4, ชุด “โครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนสัญญา (SDGs)” (Research Coordination for SDGs. เลขที่ SRC59X0001), เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-4.pdf>.

การศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนถือได้ว่าเป็นฐานของการพัฒนา โดยเฉพาะฐานการสร้างความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้แต่ละประเทศจึงหันมาให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเหตุผลเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเท่าเทียมและโอกาสในการได้รับการศึกษาของประชาชนในชาติให้มากขึ้นตามดัชนีความเจริญเติบโตของประเทศนั้น ๆ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์สามารถสนองตามความต้องการของประเทศชาติ รวมถึงความพึงพอใจของประชาชนหรือผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพเป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม จากรายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจของสถาบันพระปกเกล้า²⁷ แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะด้านโรงเรียนที่รัฐจัดให้ พบว่าร้อยละ 88.4 ของประชาชนมีความพอใจในบริการด้านโรงเรียนของรัฐ เมื่อพิจารณาในรายภาค พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในภาคใต้มีความพึงพอใจมากกว่าภาคอื่น ๆ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.31 จากคะแนนเต็ม 4 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคกลาง ส่วนคนกรุงเทพฯ นั้นมีความพอใจน้อยที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.15 แต่อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงก็ยังคงพบความไม่เท่าเทียมในโอกาสที่จะเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอยู่เช่นเดิม ทั้งจากสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกันและคุณภาพการศึกษาในแต่ละภูมิภาครวมถึงขนาดของสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ฝังแน่นในสังคมไทยมานาน²⁸

สำหรับการขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองส่วนราชการยังคงถือปฏิบัติเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระนอง ประกอบด้วยโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้งหมด 25 แห่ง ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริมสนับสนุนและบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2561 พบว่ามีค่าเฉลี่ยภาพรวมทั้ง 5 สารการเรียนรู้หลักต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกปี และเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาพบว่าค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2561 ผลสัมฤทธิ์

²⁷ สถาบันพระปกเกล้า, รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ และการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ พ.ศ.2559 และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ. 2546-2559, เข้าถึงเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.matichon.co.th/news/273691>.

²⁸ รัชวดี แสงมหะหมัด, “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: คุณภาพสังคมที่คนไทยมองเห็น,” วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ 8, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 33-66.

ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2561 พบว่ามีค่าเฉลี่ยภาพรวมทั้ง 5 สารการเรีนรู้หลักต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกปี และเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2561 ในส่วนผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (NT) ปีการศึกษา 2559-25 พบว่าผลประเมินความสามารถทั้ง 3 ด้าน ในปีการศึกษา 2559 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ เมื่อพิจารณาความสามารถเฉพาะด้าน พบว่าด้านการใช้เหตุผลจะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2561 และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกปี คือด้านคิดคำนวณ สำหรับสภาพปัญหา อุปสรรค ในปี 2561 พบว่า 1. ครูผู้สอนปฐมวัยส่วนใหญ่ ไม่มีวุฒิด้านการศึกษาศึกษาปฐมวัย มีการย้ายงานบ่อย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่ต่อเนื่อง 2. นักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ บางส่วนเป็นเด็กในครอบครัวแตกแยกไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ แต่อาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งบางคนไม่รู้หนังสือ ไม่สามารถสอนการอ่าน การเขียน หรือทบทวนบทเรียนให้กับนักเรียนได้ และนักเรียนบางส่วนเป็นชาวต่างชาติ คือชาวเมียนมาร์ ไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดในภาษาไทยได้ชัดเจน ทำให้อ่านออกเสียงและเขียนไม่ถูก 3. ผู้บริหารบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการเรียนรวมสำหรับนักเรียนพิการเรียนรวม 4. การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กทุกกลุ่ม เนื่องจากข้อจำกัดด้านครูผู้สอน 5. โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่เกาะ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับกระแสไฟฟ้า และในบางโรงเรียนครูหนึ่งคนต้องดูแลหลายชั้นเรียน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเตรียมการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม การควบคุมชั้นเรียน และความพร้อมในการเตรียมการสอนของครูยังไม่สอดคล้องกับครูต้นทาง²⁹

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดระนอง เกิดขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2533 จนถึงปัจจุบันเช่นเดียวกับพื้นที่อื่น ๆ ระยะเวลาผ่านมาเกือบ 30 ปี โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองยังคงมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลมาโดยตลอด จนประสบความสำเร็จในด้านปริมาณของผู้เรียนมากขึ้น แต่ในทางกลับกันด้านคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลับพบว่าอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง ซึ่งจะเห็นได้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของคณะกรรมการประเมินผลในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่ให้เห็นถึงปัญหาในเรื่องคุณภาพของการศึกษา

²⁹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง, รายงานผลการจัดการศึกษาประจำปี 2561, เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก medu.go.th.

ในระดับนี้ และน่าจะเกี่ยวข้องกับระบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนด้วย³⁰ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยหลักการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ (Vision) ของแผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 และเพื่อให้โรงเรียนดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และคุณค่าของการเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมบนพื้นฐานตามศักยภาพของพื้นที่ ให้สามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการอย่างแท้จริง ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง เพื่อให้ทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง และสามารถนำไปจัดการศึกษากับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ ก่อให้เกิดความสุขและความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการอย่างมีความเชื่อมั่นและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์เพื่อการศึกษาต่อและการมีงานทำของเด็กนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

ข้อคำถามของงานวิจัย

1. ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ประกอบด้วยอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง เป็นพหุองค์ประกอบ และเป็นพหุวิธีการ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยจากองค์ความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

³⁰ วาริศิริ รัตนอำพร, “การศึกษาการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกิ่งอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง” (วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550).

1. แนวคิดผลลัพธ์คนไทยที่พึงประสงค์

ได้แก่ 1) เกียรติยศศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้สรุปคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ 5 ด้านหลัก คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความรู้ ด้านทักษะความสามารถ และด้านลักษณะชีวิต เนื่องจากด้านต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบ หลักสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ในแต่ละช่วงวัยที่ค่อนข้างครบถ้วน³¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 54 มีการระบุหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาว่า “การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ”³² แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนฯไว้ในยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (2) พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (3) ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (4) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ³³ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (2557) ได้กำหนดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ 1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3. กตัญญู ต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม 5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดีงาม 6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่ และแบ่งปัน 7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม

³¹ เกียรติยศศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่ประสงค์*, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2546).

³² “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (เมษายน 2560), เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution2560.pdf>.

³³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*, เข้าถึงเมื่อ 13 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422.

เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี 11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา 12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเองมีความรู้พื้นฐาน คิดเป็น ทำได้ และมีจิตใจดีงาม³⁴ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 (มาตราที่ 6) กำหนดลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้มีคุณธรรม และจริยธรรม เช่น มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีวินัย ความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ซื่อ ประหยัด มีจิตใจประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของ ผู้อื่น เสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข³⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป้าหมาย คุณลักษณะของคนไทยที่จะต้องพัฒนาในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ไว้ดังนี้ 1. คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล 2. คนไทยมีความสามารถทางภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี 3. คนไทยมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี 4. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีคุณภาพระดับสากลและเป็นไปตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิ 5. คนไทยใฝ่รู้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง 6. คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ สอนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาได้ต่ำกว่า ร้อยละ 75 มีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง 7. คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร 8. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ มีวิจรรย์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ 9. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้และมีงานทำภายใน 1 ปี

³⁴ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, “สรุปรายงานการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนนโยบายการสร้างค่านิยมหลักคนไทย 12 ประการสู่การปฏิบัติ,” วันที่ 13 พฤศจิกายน 2557 ณ ห้องประชุมโกวิท วรพิพัฒน์ กระทรวงศึกษาธิการ, เข้าถึงเมื่อ 13 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=39337&Key=news_boontee, 2557.

³⁵ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2553).

รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระเพิ่มมากขึ้น³⁶ เพภักัญญา พรหมขัติแก้ว ผู้อำนวยการสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ การศึกษามาคบังคับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้อธิบายถึงคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของคนไทยในอีก 20 ปีข้างหน้าตามทิศทางแนวโน้มสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ของ ประเทศไทย ควรมีความรู้ความสามารถและเจตคติใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1.ด้านการพัฒนาตนเองเพื่อ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ 2. ด้านการพัฒนาครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศ³⁷

2. แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์การยูเนสโก ได้ให้คำนิยามการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ว่า “การศึกษาสำหรับคนทุกเพศ ทุกวัยให้มีโอกาสได้เรียนความรู้ทั่วไป ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ปลูกฝังให้เกิดความอยากเรียน อยากรู้ มีทักษะในการเรียนด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ ตระหนักว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น” ในที่ประชุมโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for All) ซึ่งจัดขึ้นที่โรงแรมจอมเทียน ประเทศไทย เมื่อปี 1990 ในการประชุมครั้งนั้น ได้มีการให้นิยามศัพท์ 2 คำไว้ดังนี้ 1. ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (Basic learning needs) หมายถึง ความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม ที่จำเป็น สำหรับบุคคล เพื่อ ความอยู่รอด ปรับปรุงคุณภาพชีวิต และการเรียนรู้ต่อเนื่อง 2. การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic education) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ตอบสนอง ความต้องการทางการเรียนรู้ ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียน การสอน ในระดับต้น ซึ่งเป็นพื้นฐาน ให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่น การศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถม การสอนให้รู้หนังสือ ทักษะความรู้ทั่วไป ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต สำหรับ เยาวชนและผู้ใหญ่ ในบางประเทศ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขยายขอบเขต ไปถึงระดับมัธยมด้วย³⁸

3. แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 วรรคสอง และมาตรา 74 แห่ง พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ข้อ 1 การศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แบ่งออกเป็นสามระดับ ดังนี้

³⁶ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **ข้อเสนอการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด, 2552).

³⁷ ไพฑูรย์ สินลารัตน์, **สัจตศิลา หลักเจ็ดประการสำหรับการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจ ฐานความรู้** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550).

³⁸ Faure Edgar et al., **Learning to Be The World of Education Today and Tomorrow** (Unesco, Paris, 1972).

(1) การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยปกติเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุสามปีถึงหกปี เพื่อเป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมในสังคม (2) การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษามุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ และความสามารถขั้นพื้นฐานโดยปกติใช้เวลาเรียนหกปี (3) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ (ก) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถในการประกอบการงาน และอาชีพตามควรแก่วัย โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี (ข) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพรวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและทักษะทางสังคมที่จำเป็น โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี³⁹ สาระสำคัญของข้อเสนอและRoadmapการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยอย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2558-2569) มีเป้าหมายเพื่อ 1) เปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้ดีขึ้นใน 3 ด้าน คือ มีความรู้และความใฝ่รู้ มีทักษะเท่าทันชีวิตและ โลกของงาน และเป็นคนดีมีคุณธรรม 2) จัดการศึกษาตอบสนองการพัฒนาประเทศ มุ่งสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพระดับสากลที่จะช่วยยกระดับประเทศไทยให้พ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Middle-income Trap) ในอนาคต ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่สามารถปรับตัวให้ทันกับบริบทความเปลี่ยนแปลงของโลกได้ตลอดเวลา 3) ลดค่าใช้จ่ายในการบริหารลง สามารถทุ่มเททรัพยากรในระดับที่เพียงพอ เพื่อลดช่องว่างของโอกาสทางการศึกษา ต้องเป็นการปฏิรูปที่ไปถึงถึงการให้หลักประกันการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างน้อย 12 ปีแก่เด็กบนแผ่นดินไทยทุกคน 4) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมได้จริง ผ่านการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้พื้นที่ และสถานศึกษา มุ่งให้อิสระ (Autonomy) ควบคู่ความรับผิดชอบ (Accountability) รวมถึงการเปิด ช่องทางแก่ทุกภาคส่วนในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา⁴⁰ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และ

³⁹ “กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546,” **ราชกิจจานุเบกษา**, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/webld/page02.htm>.

⁴⁰ สาทิต วงศ์อนันต์นนท์, “การปฏิรูปการศึกษาไทย : อดีต ปัจจุบัน อนาคต,” บทความวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา 4, 20 (ตุลาคม 2557).

ทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ⁴¹ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ฉบับลงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2559 มีจำนวน 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ⁴² ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2561 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ⁴³

4. แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ

ประเทศที่มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในทวีปยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และเอเชีย อันได้แก่ 1. ประเทศฟินแลนด์ ซึ่งเป็นประเทศที่การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นด้านคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความเสมอภาค และความเป็นนานาชาติ แต่ไม่เน้นการแข่งขันของผู้เรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการชั้นเรียนแบบหลากหลายสาขาวิชา ที่เน้นการสอนตามปรากฏการณ์ และมีสิทธิ์ มีเสียงในการประเมินผลจากการเรียนรู้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย มีความสุข เพลิดเพลิน และสร้างแรงบันดาลใจ มีการกระจายอำนาจให้เทศบาล จัดการศึกษาอย่างแท้จริงตามบริบทของ ท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน และเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพแบบให้เปล่าโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาหลังจบการศึกษาไปแล้ว 2. ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นมาตรฐานคุณภาพของเด็ก มีกฎหมายว่าด้วยเด็กทุกคนต้องไม่ถูกทอดทิ้ง (No Child Left Behind Act of 2001) เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาตามกฎหมายและมีการพัฒนาที่มีคุณภาพ ยึดปรัชญาการเรียนการสอนแบบ

⁴¹ กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552).

⁴² กระทรวงศึกษาธิการ, **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ฉบับลงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2559**, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.pccpl.ac.th/~plan/2559.docx>.

⁴³ กระทรวงศึกษาธิการ, **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2561**, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561, เข้าถึงจาก <https://www.kruchiangrai.net/wp-content/uploads/2018/08.pdf>.

การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by doing) ของจอห์น ดิวอี้ เป็นแนวทางการจัดการเรียน การสอนเป็นส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเด็กด้วยโอกาสให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การพัฒนาวิชาการ การพัฒนาครู และ การจัดงบประมาณ สนับสนุน เปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา 3. ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นประเทศที่มีการจัดการศึกษา ที่ดำเนินการภายใต้แนวคิด Think New : New Zealand ซึ่งเป็นรากฐานที่การศึกษาในนิวซีแลนด์ สร้างระบบการศึกษาที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลมายาวนาน โดดเด่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด ในการเตรียมความพร้อม และวางพื้นฐานให้เด็กนักเรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลง มีทักษะในการแก้ไขปัญหา การแสดงความคิดที่หลากหลาย และสอดคล้องกับโลกความเป็นจริง การใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล และเศรษฐกิจโลกในอนาคต เตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีอาชีพที่หลากหลายในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะของคนนิวซีแลนด์มีจิตสำนึกในการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ ให้ความสำคัญกับชนเผ่าดั้งเดิมคือ ชาวเมารี จากข้อบัญญัติของสนธิสัญญาไวทังกิ ที่กำหนดให้รัฐบาล ต้องให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และสิทธิที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการได้รับการศึกษา เป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ (Education Goal) และกรอบคุณวุฒิและหลักสูตรแห่งชาติ บนพื้นฐานปรัชญา “การศึกษาเพื่อชีวิต” ด้วยหลักของการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักการมีส่วนร่วมของ ประชาชน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล และ 4. ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีการจัดการศึกษา 3 ประการ 1) เพื่อพัฒนาคนให้มีความเฉลียวฉลาด มีคุณธรรม และมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่แข็งแรง อย่างสมดุล สามารถ พึ่งตนเอง และรู้จักแสวงหาสัจการแห่งตนได้ตลอดชีวิต 2) เพื่อพัฒนา พลเมือง ที่เคารพและรับผิดชอบต่อหน้าที่ทางสังคม และมีจิตอาสาที่จะ ร่วมสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติ และ 3) เพื่อพัฒนาคนญี่ปุ่นที่มีส่วน ร่วมในสังคมนานาชาติ มีความเคารพ รัก ประเพณี และ วัฒนธรรมญี่ปุ่น⁴⁴

5. แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในประเทศไทย

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 เพื่อให้มีอัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากเด็กนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11-12 ปี ยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้เนื่องจากกฎหมายห้ามมิให้แรงงานเด็กมีอายุต่ำกว่า 13 ปี และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ตลาดแรงงานส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีคุณภาพมีการศึกษา อย่างต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปี พ.ศ.2541 สำนักงานการประถมศึกษาได้เริ่มโครงการขยาย

⁴⁴ พิณสุดา สิริธรรังศรี, รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด, 2557), 69-127.

โอกาสทางการศึกษาโดยเริ่มเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งแรกเพื่อสนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ห่างไกลในชนบท การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ และเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ ตลอดจนการใช้แหล่ง ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพทางสังคม เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ใฝ่รักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น⁴⁵ รุ่ง แก้วแดง ในขณะที่ดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ให้ความเห็นว่า การขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไปให้ทั่วถึงมากขึ้น เป็นสิ่งที่เหมาะสม โดยเฉพาะพื้นที่ชนบท การขยายการศึกษาภาคบังคับไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรจัดแบบให้เปล่าก่อนแล้วจะต้องปรับปรุงหลักสูตร รายวิชา การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตและนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของท้องถิ่นได้ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเรียนชั้นมัธยมศึกษามากขึ้น⁴⁶ อมเรศ ศิลาอ่อน กล่าวว่าการศึกษาในปัจจุบันสร้างคนให้ทำอะไรไม่เป็น เด็กไม่รู้ว่าตนเองถนัดอะไร มีปัญหาในการตัดสินใจในวิชาชีพ ดังนั้นการศึกษาควร “ฝึกให้รู้จักจริง ฝึกให้ทำเป็น” เช่นเดียวกับวิธีของประเทศเยอรมัน สอดคล้องกับ⁴⁷ กฤษณพงศ์ กีรติกร กล่าวถึงแนวคิดระบบการศึกษาดั้งเดิมตามสาระของ พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ.2464 ว่า “นักเรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพได้หลายระดับตั้งแต่ประถม มัธยมต้น มัธยมปลายและอุดมศึกษา” การเชื่อมโยงการมีงานทำ ทักษะการทำงานน่าจะเหมาะกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน⁴⁸ รัตนา ดวงแก้ว ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของประชาชนที่ต้องการยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้น เป็นการเพิ่มคุณภาพ ศักยภาพของประชากร โดยเฉพาะแรงงานขั้นพื้นฐานที่ต้องการคนงานที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

⁴⁵ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **การประกันคุณภาพการศึกษา เล่ม 2** (กรุงเทพฯ, 2541), 1-3.

⁴⁶ รุ่ง แก้วแดง, **ปฏิวัติการศึกษาไทย** (กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2540), 24-25.

⁴⁷ อมเรศ ศิลาอ่อน, “ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการวิจัยพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการด้านการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 3/2552, 2552).

⁴⁸ กฤษณพงศ์ กีรติกร, **วิกฤติกระบวนทัศน์ มโนทัศน์ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา** (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2552).

เป็นอย่างต่ำ ภายใต้หลักการมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถให้ออกไปประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ⁴⁹

6. บริบทการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ยังคงดำเนินงานตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จากรายงานผลจากการวิเคราะห์ภายใน พบว่า การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดระนอง มีความเข้มแข็ง มีการกำหนด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายที่ชัดเจน และสอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ มีการใช้ ระบบ ICT เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานและการติดต่อสื่อสาร มีการประสานกับหน่วยงานอื่น สามารถระดมทุน เพื่อพัฒนาการศึกษาได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน มีวัฒนธรรมองค์กรที่ดีในการทำงาน ครุมี จิตสำนึกที่ดี มีความมุ่งมั่นในการทำงาน สามารถอุทิศเวลาได้เต็มที่ และสามารถดูแลนักเรียนในความรับผิดชอบได้ดี ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองนั้น เน้นที่คุณภาพของผลผลิตของกระบวนการศึกษาเป็นหลัก ส่วนปริมาณเป็นปัจจัยรอง ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนอง ได้วางรากฐานการให้ความรู้ความเข้าใจต่อความคิดรวบยอดของการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมีการบูรณาการอยู่ในทุกระดับชั้น และได้บูรณาการในหลักสูตรแกนกลางทุกกลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนานักเรียน และรายวิชา จัดการเรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัดที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และเพื่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีการจัดนำหนักของความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในแต่ละด้านให้มีความแตกต่างกันไป ตามระดับชั้นของนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น⁵⁰

7. แนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์

เดวิด (Davis) ได้อธิบายถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ว่าจะช่วยให้ครูอธิบายแก่นักเรียนได้อย่างแม่นยำว่าคาดหวังอะไรจากนักเรียน ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนรู้ว่าการเรียนมีเป้าหมายอย่างไร และทำให้นักเรียนสามารถคาดหวังว่าจะได้รับอะไรจากการเรียนรู้และทำให้เกิดความสนใจการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น สำหรับครู ผลลัพธ์การเรียนรู้จะช่วยให้ครู

⁴⁹ รัตนา ดวงแก้ว, การพัฒนาคุณภาพการศึกษา, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก edu.stou.ac.th/EDU/UploadedFile/23723-11.pdf. 24 ,2560.

⁵⁰ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์, รายงานการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ประจำปี 2561, เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก [http:// www.rnedu.go.th.2561](http://www.rnedu.go.th.2561).

สามารถกำหนดเนื้อหาที่จะใช้สอบได้ถูกต้อง ออกแบบสื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เลือกลวิธีการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม⁵¹ Jenkins and Unwin ได้ให้ความหมายของคำว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ การกำหนดหลักฐานว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง เข้าใจและสามารถทำสิ่งใดได้ภายหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้⁵² กลาสทอร์น (Glatthorn) ได้กล่าวไว้ว่าการศึกษาระบบเน้นผลลัพธ์เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นโดย สปาร์ดี (Spady) ในปลายทศวรรษที่ 1970 ซึ่งมีแนวคิดที่ค่อนข้างเรียบง่ายและตรงไปตรงมา เริ่มจากการพัฒนาภาพที่ชัดเจนว่าผู้เรียนจะสามารถทำสิ่งใดได้สำเร็จหลังจากการผ่านประสบการณ์การศึกษาแล้ว จากนั้นจัดหลักสูตรแนวการเรียนการสอน การประเมิน และการรายงานอยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จของผู้เรียนที่ได้กำหนดไว้⁵³ Harden กล่าวว่า รูปแบบของผลลัพธ์ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ งานที่ผู้เรียนควรทำได้ ทักษะ และมีความชำนาญ ดังนั้น เกณฑ์ของการศึกษาระบบเน้นผลลัพธ์จะครอบคลุมถึงความรู้และทักษะ⁵⁴ Mukhopadhyay and Smith ได้นำเสนอว่า การศึกษาระบบเน้นผลลัพธ์เป็นการวางแผนแบบย้อนกลับแบบหนึ่ง โดยเน้นวัตถุประสงค์ทางการศึกษา คือสิ่งที่นักเรียนควรได้เรียนรู้ภายหลังจากเรียนจบ โดยการกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนควรประสบความสำเร็จเป็นอันดับแรกและกำหนดแนวทางในการพัฒนาไปสู่ผลลัพธ์นั้น ภายหลัง⁵⁵ สปาร์ดี (Spady) และชานดราน (Chandran) ได้สรุปเป็น 2 แนวคิด คือ แนวคิดแรกเรียกว่า Traditional OEB แนวคิดนี้จะให้ความสำคัญกับความชำนาญของผู้เรียนกับผลลัพธ์ของเนื้อหาวิชา สปาร์ดี (Spady) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ไม่สำคัญเท่ากับผลการเรียนรู้ที่สะท้อนความซับซ้อนของการดำเนินชีวิตจริง และให้ความสำคัญต่อบทบาทในการดำเนินชีวิตที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญ

⁵¹ M. H. Davis, "Outcom-Based Education," *JVME* 30 (March 2003): 227-232.

⁵² A. Jenkins and D. Unwin, *How to write learning outcomes*, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.ncgia.ucsb.edu/education/curricula/giscc/units/format/outcomes.html>.

⁵³ A. A. Glatthorn, "Perspectives and Imperatives Outcome-Based education: refrom and the curriculum process," *Journal of curriculum and supervision* (1993).

⁵⁴ M. H. David and R. M. Harden, "AMEE Medical Education Guide No.15: Problem-based Learning: a practical guide," *Journal of Medical Education* 21 (1999): 130-140.

⁵⁵ S. Mukhopadhyay and S. Smith, "Outcome-based education: Principle and practice," *Journal of Obstetrics and Gynaecology* 30 (2010): 790-794.

เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว⁵⁶ ซอยโคยา (Shoikova) ได้อธิบายการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์นั้น มีความสำคัญต่อครูและนักเรียน⁵⁷

8. แนวคิดการวัดผล การประเมิน ผลลัพธ์

ศิริชัย กาญจนวาสี ได้กล่าวไว้ว่า ก่อนออกเดินทาง จุดหมายปลายทางเราต้องชัดเจน ความสำเร็จเราคืออะไร อะไรคือตัวชี้วัดที่เรามองเห็น จับต้องได้ เป็นรูปธรรม เมื่อเรามีเป้าหมาย มีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน⁵⁸ ไฟท์พาทิค และคณะ (Fitzpatrick, Sanders and Worthen) ได้กล่าวถึงการประเมินโครงการตามรูปแบบการประเมินของไทเลอร์โดยยึดวัตถุประสงค์หรือความสำเร็จของเป้าหมายเป็นหลัก⁵⁹ กาญจนา วัฒนสุนทร ได้กล่าวถึงรูปแบบการประเมินผลโมเดลซิปปในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) คือเป็นกระบวนการวิเคราะห์และจัดเตรียม ข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ดังนั้นข้อมูลที่จะเสนอมันจะต้องเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ⁶⁰ ฮาเฟเฟล และคณะ (Haeffele) ได้กล่าวถึงการประเมินรูปแบบที่เป็นตรรกะ (Logic Model) ประกอบด้วยปัจจัย ป้อนเข้า ซึ่งเป็นแหล่งต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบที่จะนำไปเป็นจุดกำเนิดของกิจกรรม ที่แสดงถึงวิธีปฏิบัติ ให้เป็นไปตามแผนหรือเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ได้ผลผลิต หรือผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม และนำไปสู่ผลลัพธ์ ตลอดจนสิ่งที่เป็ผลกระทบบที่เกิดจากโครงการ ในขณะที่การประเมินความต้องการ เป็นการหาจุดอ่อนและหาว่าได้สิ่งที่ต้องการจากผลลัพธ์ของโครงการหรือไม่อย่างไร⁶¹ รอเบิร์ต แคปแลน (Robert Kaplan) จาก Harvard Business School และ ดร. เดวิด นอร์ตัน (Dr. David Norton) ได้ใช้แนวคิดการประเมินแบบ Balanced Scorecard

⁵⁶ W. G. Spady and K. J. Marshall, **Beyond Traditional Outcome-Based Education**, เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.ascd.org/ASCD/pdf>.

⁵⁷ E. D. Shoikova and M. J. Krumova, "O-NET and Competency Based Education," **Journal of Electronics** (2010).

⁵⁸ ศิริชัย กาญจนวาสี, **ทฤษฎีการประเมิน**, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552).

⁵⁹ J. L. Fitzpatrick, J. R. Sanders and B. R. Worthen, **Program evaluation: Alternative approaches and practical guidelines**, 3rd ed (New York: Longman, 2004).

⁶⁰ กาญจนา วัฒนสุนทร, "การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสตัฟเฟิลบีมในการประเมินโครงการทางการศึกษา," **Thailand** 2, 1 (January-June 2008).

⁶¹ L. Haeffele, L. Hood, and B. Feldmann, "Evaluation Capacity Building in A School University Partnership Grant Program," **Planning and Changing** 42, 1/2 (2011): 87-100.

(BSC) ในเรื่องการบริหารจัดการ เพื่อหาทางวัดผลสำเร็จขององค์กรโดยไม่คำนึงถึงความสำเร็จด้านการเงินอย่างเดียว แคปแลนกล่าวว่าหลักสำคัญของการประเมินแบบสมดุล ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของภาคเอกชนหรือภาครัฐ คือการสื่อสาร เพื่อถ่ายทอดความคิดกลยุทธ์ไปสู่ทุกหน่วยงานในองค์การ การสื่อสารดังกล่าวควรมีลักษณะเปิดกว้าง ตรงไปตรงมา มีประสิทธิภาพ และที่สำคัญด้วยคือ การให้อำนาจแก่พนักงานในการดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานของพวกเขาด้วย⁶² เดโบลาฮา และคณะ (Deborah and Susan) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงาน (ผู้รับการประเมิน) จากผู้เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ผู้ที่ทำงานร่วมกันหรือทำงานให้กับพนักงานผู้นั้น รวมทั้งผู้ที่พนักงานผู้นั้นทำงานให้ โดยอาจเป็นผู้บังคับบัญชาหรือลูกค้ายก็ได้⁶³ เอมี (Amey) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นเครื่องมือที่ใช้สอบถามบุคคลจากหลายแหล่ง (multiple source) เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และการประเมินแบบนี้ ที่เป็นกระบวนการคือ วิธีการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่สร้างสรรค์ (create change) ขององค์กร⁶⁴ วรณวิภา ไตลังคะ กล่าวว่าระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระบบการสื่อสาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมิน การมีส่วนร่วมของทีม เครื่องมือวัด รวมถึงแรงจูงใจของผู้ประเมินและผู้ ถูกประเมินเป็นสำคัญ⁶⁵ ซาราห์ (Sarah Ear) ได้กล่าวถึงแนวคิดการประเมินแบบแผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) แตกต่างจากการประเมินผลแบบอื่น โดยแผนที่ผลลัพธ์ให้ความสำคัญกับความหลากหลายซับซ้อน และความสัมพันธ์ที่มีต่อกันของภาคีหุ้นส่วน จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโดยไม่มองว่าผลลัพธ์เป็นผลจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นความสัมพันธ์ของการเชื่อมโยงระหว่างวิธีการแทรกเสริม (Interventions) ตามแผนกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

⁶² R. S. Kaplan and D. P. Norton, **The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action** (Harvard Business School Press, 1996).

⁶³ Deborah Jude-York and Susan L. Wise, **Multipoint Feedback; A 360 Catalyst for Change** (California: Crisp Publications, Inc, 1997).

⁶⁴ S. Amey, "the 360-degree Evaluation," Behavior Health Management, Examining Employees from All Angles (2001 July).

⁶⁵ วรณวิภา ไตลังคะ, "การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา : ข้อจำกัด และปัจจัยแห่งความสำเร็จ," วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี 4, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2555).

ที่เกิดขึ้นโดยมีการติดตามและประเมินผลใน 3 ส่วน คือ 1.พฤติกรรมของภาคีหุ้นส่วน 2.ยุทธศาสตร์ของแผน และ 3.การดำเนินงานขององค์กร⁶⁶

9. กระบวนการปฏิบัติของแผนที่ผลลัพธ์เพื่อค้นหาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

พิกุล สิทธิประเสริฐกุล, แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) ได้อธิบายไว้ว่าในการดำเนินการของแผนที่ผลลัพธ์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก และ 12 ขั้นตอนย่อย⁶⁷

10. แนวคิดคุณภาพชีวิต

สถาบันบริการสุขภาพแห่งชาติของประเทศอังกฤษได้เสนอไว้ว่า “คุณภาพชีวิตเป็นมโนคติที่นิยามมีความแตกต่างกันไปตามปรัชญา การเมือง และความสัมพันธ์กับสุขภาพ ถ้าเป็นคุณภาพชีวิตที่สัมพันธ์กับสุขภาพ (Health-related QoL, HRQoL) จะหมายถึงความสุข (Well Being) ของปัจเจกบุคคล ที่ครอบคลุมร่างกาย การทำหน้าที่ของร่างกาย สังคม และอารมณ์”⁶⁸ องค์การอนามัยโลก (World health organization) ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปีค.ศ. 1995 กล่าวไว้ว่า “คุณภาพชีวิตคือการรับรู้ตำแหน่งแห่งที่ในชีวิตของบุคคล ในบริบททางวัฒนธรรมและระบบค่านิยมที่บุคคลมีชีวิตอยู่ และมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายของบุคคล ความคาดหวัง ค่านิยมและความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสุขภาพทางกาย สภาวะทางจิตใจ ระดับความเป็นอิสระ ความสัมพันธ์ทางสังคม ความเชื่อส่วนบุคคล และยังสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คุณภาพชีวิตยังหมายถึงการประเมินในเชิงอัตวิสัย ที่แนบแน่นอยู่กับบริบททางสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม⁶⁹ เฟอแรน (Ferrans) ได้สรุปองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเป็น 4 องค์ประกอบ คือ 1. ด้านสุขภาพและหน้าที่(Health and

⁶⁶ Sarah Ear and other, “Outcome Mapping: Building Learning and Reflection into Development Program” (International Development Research Centre. On, Canada, 2004).

⁶⁷ พิกุล สิทธิประเสริฐกุล, **แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping): การสร้างการเรียนรู้และการสะท้อนกลับในการพัฒนาแผนงานพัฒนา**, แปลจาก Sarah Ear and other, 2004. Outcome Mapping: Building Learning and Reflection into Development Program, International Development Research Centre. On, Canada (กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2547).

⁶⁸ National Health Service, NHS, **Health Care in United Kingdom**, เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://en.wikipedia.org/wiki/Healthcare_in_the_United_Kingdom. 2010.

⁶⁹ World Health Organization Quality of Life, **WHOQOL Group**, cited in Susniene, & Jurkauskas (2009), 59.

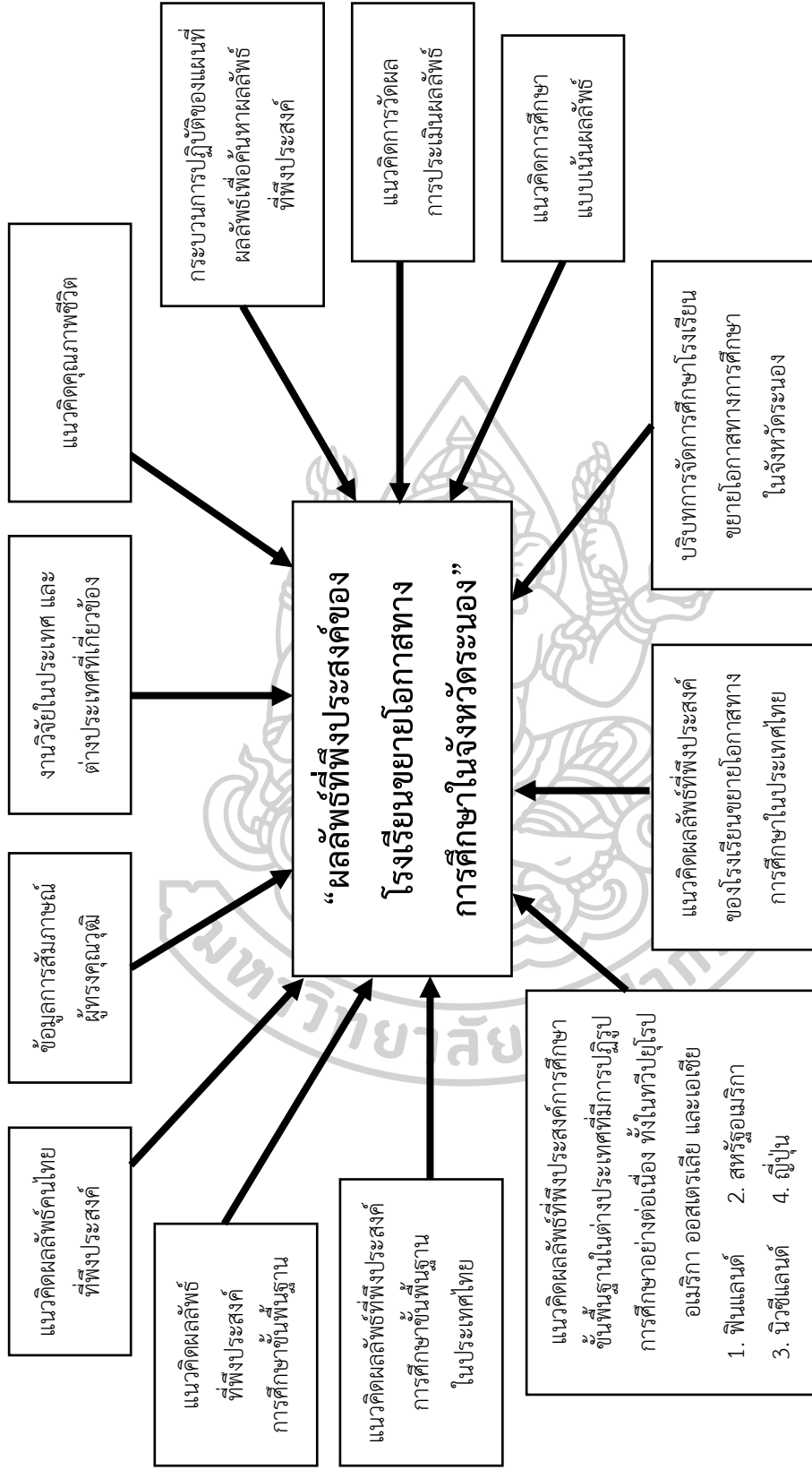
Functioning 2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Socio Economic) 3. ด้านจิตใจและวิญญาณ (Psychological/ Spiritual) เป็นสภาพของการรับรู้ การตอบสนองทางอารมณ์ หรือทางวิญญาณ ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบในชีวิต 4. ด้านครอบครัว (Family) เป็นสภาพของสัมพันธภาพภายในครอบครัว ของ บุคคลประกอบด้วย ความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร และ ความสัมพันธ์กับคู่สมรส⁷⁰

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จากการสัมภาษณ์ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประกอบเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ครั้งนี้ดังปรากฏในแผนภาพที่ 1

---

⁷⁰ C. Ferrans, "Psychometric assessment of the quality of life index," *Research in Nursing & Health* 15 (1992): 29-38.

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่ประสงค์, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซีคอมมิวนิเคชั่น, 2546).

: “กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546,”
ราชกิจจานุเบกษา, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/webld/page02.htm,2546>.

: กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**
 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552).

: กระทรวงศึกษาธิการ, **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา
 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561**, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561,
 เข้าถึงได้จาก <https://www.kruchiangrai.net/wp-content/uploads/2018/08.pdf>.

: พิณสุตา สิริธรรังศรี, **รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน** (กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, 2557), 69-127.

: อมเรศ ศิลาอ่อน, “ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการวิจัยพัฒนาการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน” (เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการด้านการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่
 3/2552).

: รัตนา ดวงแก้ว, **การพัฒนาคุณภาพการศึกษา**, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก
edu.stou.ac.th/EDU/UploadedFile/23723-11.pdf. 24 ,2560.

: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา, **รายงานการปฏิบัติงานสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประจำปี 2561**, เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก
[http:// www.rnedu.go.th.2561](http://www.rnedu.go.th.2561).

: ศิริชัย กาญจนวาสิ, **ทฤษฎีการประเมิน**, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552).

: กาญจนา วัฒนสุนทร, “การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสต๊อฟเฟิลบีม ในการ
 ประเมินโครงการทางการศึกษา,” **Thailand 2**, 1 (January-June 2008).

: วรณวิภา ไตลังคะ, “การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา : ข้อจำกัด และปัจจัย
 แห่งความสำเร็จ,” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี** 4, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2555).

: พิกุล สิทธิประเสริฐกุล, **แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) : การสร้างการเรียนรู้
 และการสะท้อนกลับในการพัฒนาแผนงานพัฒนา**, แปลจาก Sarah Ear and other, 2004.
 Outcome Mapping: Building Learning and Reflection into Development Program,
 International Development Research Centre. On, Canada (กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้าง
 การเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2547).

: M. H. Davis, “Outcom-Based Education,” **JVME** 30 (March 2003): 227-232.

: A. Jenkins and D. Unwin, **How to write learning outcomes**, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.ncgia.ucsb.edu/education/curricula/giscc/units/format/outcomes.html>. 2001.

: A. A. Glatthorn, “Perspectives and Imperatives Outcome-Based education: refrom and the curriculum process,” **Journal of curriculum and supervision** (1993).

: M. H. David and R. M. Harden, “AMEE Medical Education Guide No.15: Problem-based Learning: a practical guide,” **Journal of Medical Education** 21 (1999): 130-140.

: S. Mukhopadhyay and S. Smith, “Outcome-based education: Principle and practice,” **Journal of Obstetrics and Gynaecology** 30 (2010): 790-794.

: W. G. Spady and K. J. Marshall, **Beyond Traditional Outcome-Based Education**, เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.ascd.org/ASCD/pdf>. 1991.

: E. D. Shoikova and M. J. Krumova, “O-NET and Competency Based Education,” **Journal of Electronics** (2010).

: J. L. Fitzpatrick, J. R. Sanders and B. R. Worthen, **Program evaluation: Alternative approaches and practical guidelines**, 3rd ed. (New York: Longman, 2004).

: L. Haeffele, L. Hood and B. Feldmann, “Evaluation Capacity Building in A School University Partnership Grant Program,” **Planning and Changing** 42, 1/2 (2011): 87-100.

: R. S. Kaplan and D. P. Norton, **The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action** (Harvard Business School Press, 1996).

: Deborah Jude-York and Susan L. Wise, **Multipoint Feedback; A 360 Catalyst for Change** (California:Crisp Publications, Inc, 1997).

: S. Amey, “the 360-degree Evaluation,” Behavior Health Management, Examining Employees from All Angles (2001 July).

: National Health Service, NHS., **Healthl Care in United Kingdom**, เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://en.wikipedia.org/wiki/Healthcare_in_the_United_Kingdom. 2010.

: World Health Organization Quality of Life, **WHOQOL Group**, cited in Susniene, & Jurkauskas (2009), 59.

: C. Ferrans, “Psychometric assessment of the quality of life index,” **Research in Nursing & Health** 15 (1992): 29-38.

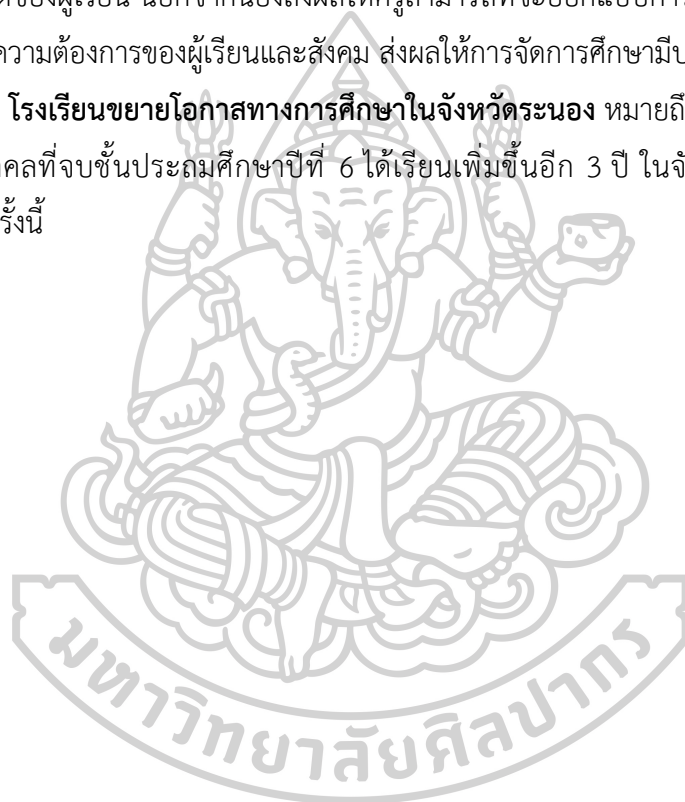
นียมศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนียมศัพท์ ดังนี้

1. ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

หมายถึง การจัดการศึกษาหรือการจัดหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ให้บรรลุเป้าหมายของเนื้อหาวิชาและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ซึ่งผลลัพธ์ต้องเป็นผลลัพธ์ที่มีความชัดเจนและสามารถสังเกตได้ และอาจเป็นผลลัพธ์ตามเนื้อหาวิชาหรือผลลัพธ์ที่เน้นการดำเนินชีวิตของผู้เรียน นอกจากนี้ยังส่งผลให้ครูสามารถที่จะออกแบบการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม ส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดให้แก่บุคคลที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี ในจังหวัดระนองที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รายงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหลักการทฤษฎี และงานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้เกิดความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนอง ผู้วิจัยได้สรุปประเด็น และสาระสำคัญเพื่อนำสู่กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย (1) นิยามของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และคำที่มีความหมายใกล้เคียง (2) แนวคิดผลลัพธ์ คนไทยที่พึงประสงค์ (3) แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐาน (4) ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ การศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย (5) แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในต่างประเทศ (6) แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในประเทศไทย (7) บริบทการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง (8) แนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ (9) แนวคิดการวัดผล การประเมิน ผลลัพธ์ (10) กระบวนการ ปฏิบัติของแผนที่ผลลัพธ์เพื่อค้นหาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (11) แนวคิดคุณภาพชีวิต (12) เทคนิค การวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) (13) งานวิจัยในประเทศ และ ต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นิยามของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และคำที่มีความหมายใกล้เคียง

คำว่า “ผลลัพธ์” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Outcomes” ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า ผลลัพธ์ หมายถึง จำนวนที่ได้จากการคำนวณ,ผล ในทัศนะของนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของคำว่า ผลลัพธ์ ไว้ดังนี้

แอนเดอร์สัน (Anderson) ให้ความหมาย ผลลัพธ์ (outcomes) หมายถึง ผลที่เป็น จุดหมายปลายทาง (ultimate outputs) เป็นผลระยะยาว (long-term outputs) จึงเป็นผลที่เกิดต่อ จากการผลิต และแอนเดอร์สัน (Anderson) ยังกล่าวว่า ผลลัพธ์ เป็นผลที่ตามมาของนโยบายที่เกิดกับ สังคม เป็นผลทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ⁷¹

---

⁷¹ James E. Anderson, *Public policy-making*, 4th ed. (New York: Houghton Mifflin Company, 2000).

พิรุวรรณ กิติคุณ⁷² ให้ความหมายผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นตามมา ผลกระทบ หรือเงื่อนไขที่ เกิดจากผลผลิต ผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประชาชนซึ่งเป็น ผู้รับบริการและสาธารณสุข

เรมวอล นันทศุภวัฒน์ และคณะ⁷³ ให้ความหมาย ผลลัพธ์ (Outcome) หมายถึง ผลที่ ตามมาภายหลังจากการนำผลผลิตไปใช้ประโยชน์ หรือหมายถึงผลสำเร็จตามตัวชี้วัดจุดประสงค์ ในระดับโครงการ เป็นผลที่เกิดจากผลผลิตหรือผลงานซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ติดตามมา

ศิริวรรณ ศิริบุญ⁷⁴ ให้ความหมาย ผลลัพธ์ (Outcome) หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จาก ผลผลิตของการดำเนินโครงการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

ศิริชัย กาญจนวาสี⁷⁵ ให้ความหมาย ผลลัพธ์ (Outcome) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นตามมาหรือ อาจเรียกว่าผลกระทบ แล้วท้ายสุดมันทำให้เกิดผลลัพธ์สุดท้ายก็คือ outcome ก็คือความรู้ ทักษะ ที่ได้นำไปทำอะไรให้เกิดขึ้นมา อย่างเช่น อาจจะทำให้สามารถสร้างตัวชี้วัดแล้วก็ประเมินแผนงานที่ รับผิดชอบอยู่ให้มีคุณภาพดีขึ้น ทำให้หน่วยงานบรรลุสู่เป้าหมายได้ดีขึ้น อันนี้คือผลลัพธ์ ต้องมอง ในแง่ของผลที่ตามมาหลังจากที่เกิดผลผลิตเหล่านั้น

ดังนั้น คำว่า **ผลลัพธ์** แปลความหมายได้ตรงตามคำศัพท์ว่า “ระดับความสำเร็จ ในประสิทธิผลที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากนำผลผลิตไปใช้ประโยชน์ โดยผลที่เกิดขึ้นเป็นไปได้อย่าง ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ” ในขณะที่คำว่า “ที่พึงประสงค์” มาจากภาษาอังกฤษว่า “desirable”

⁷² พิรุวรรณ กิติคุณ, การพัฒนาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลลัพธ์, เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-007.pdf>.

⁷³ เรมวอล นันทศุภวัฒน์ และคณะ, ผลลัพธ์ทางการแพทย์มาสู่มาตรฐานและการแข่งขัน ในระดับสากล (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.med.ay/file/2012_10_17/std_outcome.pdf.

⁷⁴ ศิริวรรณ ศิริบุญ, การติดตามประเมินผลสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย), เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.thaincd.com/document/file/activity./Siri-MOPH-Evaluation.pdf>.

⁷⁵ ศิริชัย กาญจนวาสี, ทฤษฎีการประเมิน, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552).

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554⁷⁶ ให้ความหมายของคำว่า “พึง” แปลว่า ควร เช่น พึงไปว่า ควรไป และคำว่า “ประสงค์” แปลว่า ต้องการ อยากรู้ มุ่งหมาย มุ่ง

ดังนั้น ที่พึงประสงค์ หมายถึง ที่ต้องการหรือมุ่งหมายให้เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า **ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์** แปลความหมายได้ตรงตามคำศัพท์ได้ว่า “ระดับความสำเร็จในประสิทธิผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามมาภายหลังจากการนำผลผลิตไปใช้ประโยชน์ โดยผลที่เกิดขึ้นไปตามความต้องการหรือมุ่งหมายให้เกิดขึ้น”

แนวคิดผลลัพธ์คนไทยที่พึงประสงค์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ให้ทัศนะว่าคนเป็นกุญแจสำคัญที่สุดในการกำหนดอนาคตของประเทศ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจำเป็นต้อง พัฒนาคนให้กลายเป็น “กุญแจดอกสำคัญ” ที่สามารถไขประตูสู่ ความรุ่งโรจน์ได้ในอนาคต และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ส่งผลให้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การพัฒนาคนในประเทศ ได้ฝากไว้กับคุณภาพทางการศึกษาเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นเครื่องยืนยันว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีคุณภาพ จะสามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่กำหนด อนาคตของประเทศได้ เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากเดิมในหลาย ๆ เรื่อง เราจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ก้าวที่หนึ่งนั่นคือการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันก่อนว่า “คนที่พึงประสงค์ควรมีคุณลักษณะเช่นไร?” เพื่อให้เรามั่นใจว่าอนาคตของประเทศชาติจะมีทั้งความมั่นคงและมั่งคั่ง มิใช่ความอ่อนแอและยากไร้ เราจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคนให้ชัดเจน มิฉะนั้นการพัฒนาคนอาจหลงทิศ ผิดทาง ไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้สรุปคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ 5 ด้านหลัก คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความรู้ ด้านทักษะความสามารถ และด้านลักษณะชีวิต เนื่องจากด้านต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบ หลักสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ในแต่ละช่วงวัยที่ค่อนข้างครบถ้วน⁷⁷

⁷⁶ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธี มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556).

⁷⁷ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่ประสงค์, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2546), 13.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย เห็นได้จากการกำหนดใน หมวด 16 เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศตาม มาตรา 257 ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และในหมวด 5 ยังได้ระบุถึงหน้าที่ของรัฐ ที่พึงมีต่อประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ให้กับคนไทยตามมาตรา 54 มีการระบุหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาว่า “การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” และยังกล่าวถึงหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ในมาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ ในหมวด 5 ยังได้ระบุถึงหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ไว้ในมาตรา 54 โดยระบุไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ⁷⁸

ยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนฯไว้ในยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพทุนมนุษย์ แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มี คุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (2) พัฒนาศักยภาพคนให้มี ทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (3) ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและ การเรียนรู้ตลอดชีวิต (4) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ⁷⁹

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (2557) ได้กำหนดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ซึ่งอาจ พิจารณาได้ว่าเป็นอุดมการณ์ของชาติดังรายละเอียดต่อไปนี้

⁷⁸ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (เมษายน 2560), เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution2560.pdf>.

⁷⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**, เข้าถึงเมื่อ 13 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422.2560.

1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
  2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
  3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
  4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
  5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
  6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
  7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
  8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
  9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
  10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี
  11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
  12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง มีความรู้พื้นฐาน คิดเป็น ทำได้ และมีจิตใจดีงาม⁸⁰
- พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 (มาตราที่ 6) กำหนดลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้มีคุณธรรม และจริยธรรม เช่น มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีวินัย ความ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ขยัน ประหยัด มีจิตใจประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของ ผู้อื่น เสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข⁸¹

⁸⁰ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, “สรุปรายงานการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนนโยบายการสร้างค่านิยมหลักคนไทย 12 ประการสู่การปฏิบัติ” (วันที่ 13 พฤศจิกายน 2557 ณ ห้องประชุมโกวิท วรพิพัฒน์ กระทรวงศึกษาธิการ), เข้าถึงเมื่อ 13 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=39337&Key=news_boontee>.

⁸¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2553). 45.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป้าหมาย คุณลักษณะของคนไทยที่จะต้องพัฒนาในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ไว่ดังนี้

1. คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล
2. คนไทยมีความสามารถทางภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี
3. คนไทยมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี
4. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีคุณภาพระดับสากลและเป็นไปตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิ

5. คนไทยใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง
6. คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาได้ต่ำกว่า ร้อยละ 75 มีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง

7. คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร

8. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์

9. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้และมีงานทำภายใน 1 ปี รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระเพิ่มมากขึ้น⁸²

เทพัญญา พรหมชิตแก้ว ผู้ชำนาญสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้อธิบายถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอีก 20 ปีข้างหน้าตามทิศทางแนวโน้มสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ของประเทศไทย ควรมีความรู้ความสามารถและเจตคติใน 3 ด้านหลัก ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาตนเองเพื่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 2 ด้านย่อย ได้แก่

- 1.1 มีความรู้ความสามารถในการพัฒนา ตนเอง ดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการเรียนรู้และทักษะ ทางสติปัญญา 2) ความสามารถในการดูแลสุขภาพ 3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 4) ความสามารถในการป้องกันตนเองจาก ภัยพิบัติและอาชญากรรมต่าง ๆ 5) ความสามารถในการเงิน การเข้าถึง ทรัพยากร และการพัฒนาคุณภาพ

---

⁸² สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 -2561)**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวอนกราฟฟิค จำกัด, 2552), 21

ชีวิต 6) ความสามารถในการสร้างรายได้ ทักษะ ในการทำงาน การประกอบอาชีพ การผลิต และสร้างสรรค์นวัตกรรม 6.1) ความรู้และทักษะการทำงานโดยทั่วไป 6.2) ความสามารถในการพัฒนาการทำงานหรือพัฒนานวัตกรรม 6.3) ความสามารถในการลงทุน 6.4) ความสามารถในการทำงานเฉพาะด้านในภาคส่วนต่าง ๆ (1) ภาคการเกษตร (2) ภาคอุตสาหกรรม (3) ภาคบริการ และการท่องเที่ยว (4) ภาควิสาหกิจและการดำเนินธุรกิจ (5) ด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.2 มีเจตคติ จิตสำนึก ทักษะหรือค่านิยมในการพัฒนาตนเอง ดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 1) เจตคติต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง 2) การปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง 3) การมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมโดยทั่วไป 4) ค่านิยมเกี่ยวกับการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน

2. ด้านการพัฒนาครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศ ประกอบด้วย 2 ด้านย่อย ได้แก่

2.1 มีความรู้ความสามารถในการพัฒนา ครอบครัว สังคม ชุมชนและประเทศ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสร้างครอบครัว และการดูแลผู้สูงอายุ 2) ความสามารถในการเข้าสังคม และพัฒนา สังคม ชุมชน และประเทศ 3) การพัฒนาเมืองและสภาพแวดล้อมเมือง 2.2) การดำเนินการของภาครัฐ กระบวนการยุติธรรม และกฎหมาย 2.3) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน 2.4) การสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่ชายแดนและความร่วมมือระดับนานาชาติ

2.2 มีเจตคติ จิตสำนึก ทักษะหรือค่านิยม ในการพัฒนาครอบครัว สังคม ชุมชนและประเทศ ประกอบด้วย 1) การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม 2) การดำรงรักษาวัฒนธรรม 3) การยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ 4) หน้าที่พลเมือง การสนับสนุนการทำงานของภาครัฐ และการป้องกันประเทศ 5) ความเป็นธรรมในสังคม 6) การพัฒนาชุมชนและประเทศ 7) ความร่วมมือกับนานาชาติ

3. ด้านการใช้ การดูแลรักษา การแก้ไขปัญหาและปรับปรุงคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

3.1 มีความสามารถในการใช้และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2 มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและ ปรับปรุงคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม⁸³

⁸³ เทพกัญญา พรหมขัติแก้ว, “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอีก 20 ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12” (นิตยสาร สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ฉบับที่ 204 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2560), เข้าถึงเมื่อ 27 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://emagazine.ipst.ac.th/204/index.htm>.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ 4 ประการ หรือ 4ร ในงานวิจัยสัตตศิลาหลัก 7 ประการ สำหรับการเปลี่ยนผ่าน การศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ จำเป็นจะต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ที่มั่นใจตนเอง กระตือรือร้นและตามทันโลก พร้อมทั้งเป็นผู้ผลิต ผู้สร้าง ได้อย่างดีและต้องสร้างให้ได้คุณภาพแข่งขันกับโลกได้ แต่ก็คำนึงถึงความเป็นไทยด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 4ร คือ 1.รู้ทันรู่ณาโลก (Smart Consumer) มีคุณลักษณะดังนี้ 1.1 ทักษะในการแสวงหา/คัดสรร/สร้างองค์ความรู้ 1.2 ทักษะการใช้และจัดการความรู้ 1.3 ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 1.4 ทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา 1.5 ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร 2. เรียนรู้อัจฉริยะ เชี่ยวชาญปฏิบัติ (Breakthrough Thinkers) มีคุณลักษณะดังนี้ 2.1 การคิดใหม่/การคิดสร้างสรรค์/การคิด แจ่มแจ้งตลอด 2.2 จิตมุ่งคุณภาพมาตรฐานและความเป็นเลิศ 3. รวมพลังสร้างสรรค์สังคม (Social Concern) มีคุณลักษณะดังนี้ 3.1 การทำงานแบบร่วมมือเป็นทีมและสร้างเครือข่าย 3.2 การบริหารจัดการ 3.3 การแข่งขัน/อดทน/สู้สิ่งยาก 3.4 การเห็นแก่ส่วนรวม เป็นธรรมและยั่งยืน 4. รักษ์วัฒนธรรมไทย ใฝ่สันติ (Thai Pride) มีคุณลักษณะดังนี้ 4.1 มีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม 4.2 รักษ์ความเป็นไทย 4.3 มีทักษะการวางตนในสังคมได้ดี⁸⁴

สรุปได้ว่า **ผลลัพธ์คนไทยที่พึงประสงค์** หมายถึง คุณลักษณะของประชากรไทย ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความรู้ ด้านทักษะความสามารถ และด้านลักษณะชีวิต เป็นคนไทยที่มีพื้นฐานของความเป็นไทย มีการพัฒนาตามช่วงวัย ภายใต้ทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวทันโลกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีคุณภาพ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ สิ่งแวดล้อม และเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี

แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำว่า “การศึกษาพื้นฐาน” (Basic Education) ความหมายโดยทั่วไป เป็นคำที่มีความหมายหลากหลาย ในสหรัฐอเมริกา การศึกษาพื้นฐาน หมายถึง “การสอนให้มีทักษะในการสื่อสาร คิดคำนวณ และเข้าสังคม เพื่อให้บุคคล สามารถอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณเป็น สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่อไปได้ รู้จักโลกแห่งการงาน หน่วยสวัสดิการสังคม ทำงานกับนายจ้างได้ รู้จักการบริโภคที่เหมาะสม รู้จักการปรับปรุงสุขภาพ” (Cartwright, 1970: 407) ตามความหมายนี้ มุ่งถึงการศึกษาเบื้องต้นเป็นสำคัญ องค์การยูเนสโก ซึ่งเป็นศูนย์รวมของนานาชาติ ในด้านการศึกษา ได้ให้คำนิยามการศึกษาพื้นฐาน ไว้ว่า “การศึกษาสำหรับคนทุกเพศทุกวัยให้มีโอกาสได้เรียนความรู้

⁸⁴ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ สัตตศิลา, **หลักเจ็ดประการสำหรับ การเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจ ฐานความรู้** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550).

ทั่วไป ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ปลูกฝังให้เกิดความอยากเรียน อยากรู้ มีทักษะในการเรียนด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ ตระหนักว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น”⁸⁵ ในที่ประชุมโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for All : WCEFA) ซึ่งจัดขึ้นที่โรงแรมจอมเทียน ประเทศไทย เมื่อปี 1990 ที่ประชุมพอใจ ที่จะใช้คำว่า “การตอบสนองความต้องการทางการเรียนขั้นพื้นฐาน” (meeting basic learning needs)” มากกว่าการใช้ชื่อ “การศึกษาพื้นฐาน” (Basic Education) อย่างไรก็ตามต่อมาคำว่า “ความต้องการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน” (basic learning needs) กับคำว่า “การศึกษาพื้นฐาน” ก็ได้มีการนำไปใช้แทนกัน อยู่บ่อย ๆ ในการประชุมครั้งนั้น ได้มีการให้นิยามศัพท์ 2 คำไว้ดังนี้

1) ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (Basic learning needs) หมายถึง ความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม ที่จำเป็น สำหรับบุคคล เพื่อความอยู่รอด ปรับปรุงคุณภาพชีวิต และการเรียนรู้ ต่อเนื่อง

2) การศึกษาพื้นฐาน (Basic education) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ตอบสนอง ความต้องการทางการเรียนรู้ ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอน ในระดับต้น ซึ่งเป็นพื้นฐาน ให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่น การศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถม การสอนให้รู้ หนังสือ ทักษะความรู้ทั่วไป ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต สำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ ในบางประเทศ การศึกษาพื้นฐาน ยังขยายขอบเขต ไปถึงระดับมัธยมด้วย

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุงใหม่ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับปรับปรุงใหม่ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้ระบุไว้ว่า “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา และในมาตราที่ 16 ระบุว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง⁸⁶

วิทยากร เชียงกุล ได้เสนอว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือได้ว่าเป็นสินค้าสาธารณะ (Public Goods) ที่รัฐต้องมี บทบาทจัดหาให้กับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ นับตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงประถมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา หรือที่เรียกว่า “สายสามัญ” ทั้งนี้รวมถึง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่เรียกว่า “สายอาชีพหรือสาย

⁸⁵ Faure Edgar et al., *Learning to Be The World of Education Today and Tomorrow* (Unesco, Paris, 1972), 3.

⁸⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, *พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุงใหม่ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับปรับปรุงใหม่ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2553*, เข้าถึงเมื่อ 23 กันยายน 2561, เข้าถึงได้จาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>.

อาชีวศึกษา” ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้และทักษะทางด้านอาชีพสู่ตลาดแรงงาน ในสังคมไทยยังมีเด็กวัยเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงร้อยละ 10 หรือราว 1.3 ล้านคน ที่ไม่ได้เรียน เนื่องจากครอบครัวยากจน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา⁸⁷

ฮานูเชก และคณะ (Hanushek) เสนอว่าโรงเรียนเปรียบเสมือนหน่วยผลิตที่ต้องนำเข้า ปัจจัยการผลิตเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ต้องการความสำเร็จในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มิได้ขึ้นอยู่กับปริมาณของจำนวนปัจจัยนำเข้าเพียงอย่างเดียว “คุณภาพ” ของการจัดการศึกษาเป็นประเด็นที่มีความสำคัญเช่นกัน กรณีศึกษาในสหรัฐอเมริกาสะท้อนให้เห็นว่า แม้จะมีการเพิ่มปัจจัยนำเข้าแต่ตราบใดที่การบริหารจัดการภายในโรงเรียนยังไม่ดีพอ ก็ยังไม่สามารถจะยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้ดีขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญ⁸⁸

ดังนั้น **สรุปได้ว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายความว่า การสอนที่มุ่งให้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน เพื่อผลิตประชากรที่มีความรู้และทักษะเพื่อการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงประถมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา หรือที่เรียกว่า “สายสามัญ” ทั้งนี้รวมถึง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่เรียกว่า “สายอาชีพ หรือสายอาชีวศึกษา”

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ของประเทศไทย ข้อที่ 1-2 อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 16 วรรคสอง และ มาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แบ่งออกเป็นสามระดับ ดังนี้

(1) การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยปกติเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุสามปีถึงหกปี เพื่อเป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมในสังคม

⁸⁷ วิทยากร เชียงกุล, **แนวคิดการปฏิรูปการศึกษา**, เข้าถึงเมื่อ 23 กันยายน 2561, เข้าถึงได้จาก <https://witayakornclub.wordpress.com/2008/05/28/แนวคิดการปฏิรูปการศึกษา>.

⁸⁸ Eric A. Hanushek and Ludger Woessmann, “The Role of Cognitive Skills in Economic Development,” *Journal of Economic Literature* 46, 3 (2008): 607-68.

(2) การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษามุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน โดยปกติใช้เวลาเรียนหกปี

(3) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ ดังนี้

(ก) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถในการประกอบกรงานและอาชีพตามควรแก่วัย โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี

(ข) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพรวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและทักษะทางสังคมที่จำเป็น โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี

ข้อ 2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตาม ข้อ 1 (3) (ข) แบ่งเป็นสองประเภท ดังนี้

(1) ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ และความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

(2) ประเภทอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้เป็นการจ้างงานที่มีฝีมือ หรือศึกษาต่อในระดับอาชีพขั้นสูงต่อไป

เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา 16 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้^{89, 90}

อัญรัตน์ นาเมือง ได้กล่าวว่า ในส่วนของประเทศไทยนั้น จากรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย ประจำปี 2550 พบว่า ในภาพรวมการศึกษาของประชาชนยังมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา โดยสรุปสาเหตุสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ไว้ดังนี้

⁸⁹ วิทยากร เชียงกุล, การสังเคราะห์ผลการวิจัยปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในแลนด์นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร จีน เวียดนาม และไทย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2553).

⁹⁰ “กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546,” ราชกิจจานุเบกษา, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/webld/page02.htm>.

1) สถานะของประเทศไทยในสังคมโลก ประเทศไทยเป็นประเทศขนาดกลาง มีรายได้ถัวเฉลี่ย ต่อหัวของประชากรค่อนข้างต่ำ คุณภาพของประชาชนยังด้อยกว่าประเทศอื่น ๆ มาตรฐานความเป็นอยู่ ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ การที่เศรษฐกิจสังคมโลกมีการแข่งขันเพื่อตัวใครตัวมันมากขึ้น มีความ ไม่สมดุลมากขึ้นและการเติบโตทางการผลิตการค้าชะลอตัว ทำให้เศรษฐกิจไทยซึ่งพึ่งพาเศรษฐกิจโลก พื้นตัวได้ยาก จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหาดังกล่าว และยังจะ ช่วยยกระดับประเทศไทยให้พ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Middle-income Trap) ในอนาคตได้

2) สภาวะและปัญหาของการศึกษาไทยรัฐยังให้ความสำคัญกับการศึกษาปฐมวัยน้อยเกินไปทั้ง ๆ ที่ เด็กวัยนี้เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญที่สุด สมองกำลังพัฒนาสูง เรียนรู้ได้ไว หากพลาดโอกาสนี้จะเกิดผลลบ ทั้งชีวิต ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ยังให้บริการไม่ทั่วถึงในแง่ปริมาณและคุณภาพ ในส่วนของ ครูอาจารย์ปัญหาส่วนใหญ่คือ การขาดแรงจูงใจและขาดความรู้ความสามารถ และที่สำคัญรัฐบาลขาด งบประมาณในการบริหารการศึกษา โดยงบประมาณส่วนใหญ่เป็นงานประจำและเงินเดือน

3) ความล้มเหลวของการดำเนินงาน แบ่งเป็น

- 3.1) ด้านตัวครูเช่น ขาดแรงจูงใจ ขาดความสามารถ เป็นหนี้ทั้งในและนอกระบบ เป็นต้น
- 3.2) ด้านงบประมาณ มีสำหรับดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนน้อย
- 3.3) ด้านสื่อ และเทคโนโลยียังมีน้อยและไม่ทันสมัย
- 3.4) กระบวนการเรียนรู้ครูยังขาดทักษะ ในกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูยังใช้วิธีสอนแบบเดิมไม่พัฒนา
- 3.5) การบริหารจัดการ ผู้บริหารยังไม่มีความสามารถพอในการบริหารงานในโรงเรียน
- 3.6) การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาย่อม ต้องพัฒนาให้สอดคล้องกันไปด้วย ตลอดจนระบบเศรษฐกิจที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตการศึกษา ก็ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องด้วยเช่นกัน⁹¹

สาระสำคัญของข้อเสนอและ Roadmap การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน (พ.ศ.2558-2569) ในข้อเสนอและ Roadmapการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน (พ.ศ.2558-2569) ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ เจตนารมณ์ หลักการ เป้าหมาย กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ข้อเสนอ การปฏิรูปในระยะเร่งด่วน (พ.ศ. 2558) ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในระยะต่อไป (พ.ศ.2559-2569) และกลไกการขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผล และต่อเนืองยั่งยืนโดยสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

⁹¹ อัญญรัตน์ นาเมือง, “การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย,” *Princess of Naradhiwas University Journal* 2, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2553): 112-121.

การปฏิรูปการศึกษาควรมีเป้าหมายเพื่อ

1) เปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้ดีขึ้นใน 3 ด้าน คือ มีความรู้และความใฝ่รู้ มีทักษะเท่าทันชีวิต และ โลกของงาน และเป็นคนดีมีคุณธรรม

2) จัดการศึกษาตอบสนองการพัฒนาประเทศ มุ่งสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพระดับสากลที่จะช่วยยกระดับประเทศไทยให้พ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Middle-income Trap) ในอนาคต ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่สามารถปรับตัวให้ทันกับบริบทความเปลี่ยนแปลงของโลกได้ตลอดเวลา

3) ลดค่าใช้จ่ายในการบริหารลง สามารถทุ่มเททรัพยากรในระดับที่เพียงพอ เพื่อลดช่องว่าง ของโอกาสทางการศึกษา ต้องเป็นการปฏิรูปที่ไปให้ถึงการให้หลักประกันการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างน้อย 12 ปีแก่เด็กบนแผ่นดินไทยทุกคน

4) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมได้จริง ผ่านการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้พื้นที่ และสถานศึกษา มุ่งให้อิสระ (Autonomy) ควบคู่ความรับผิดชอบ (Accountability) รวมถึงการเปิดช่องทางแก่ทุกภาคส่วนในการเข้ามาร่วมจัดการศึกษา

สำหรับแนวทางการดำเนินงานระยะต่อไป (พ.ศ. 2559 - 2569) จะครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่

- 1) การปฏิรูปครู
- 2) การปฏิรูปการเรียนรู้
- 3) การเพิ่มและกระจายโอกาสอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงเท่าเทียม
- 4) การปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษา
- 5) การผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน
- 6) การปรับระบบการใช้ ICT เพื่อการศึกษา

นอกจากกระทรวงศึกษาธิการที่ได้จัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิรูปการศึกษาไว้ คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขแก่คนในชาติ ก็ได้มีการจัดทำกรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านการศึกษาไว้ด้วย ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยเป็นอย่างยิ่ง⁹²

วันที่ 27 พ.ย.2560 ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เปิดเผยว่า เมื่อเร็ว ๆ นี้ ประชุมคณะกรรมการสภาการศึกษา ได้มีมติเห็นชอบร่างมาตรฐานการศึกษาชาติ ซึ่งเป็นกรอบใหญ่ที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสังกัดที่มีอยู่ในประเทศ โดยร่างดังกล่าว แบ่งมาตรฐาน เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ มี 4 จุดเน้น ได้แก่ เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต, เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม, เป็นผู้มีความทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต และเป็นผู้มีความเป็นพลเมืองดี กลุ่มที่สอง การจัดการศึกษา มี 3 จุดเน้น คือ การจัดหลักสูตรการเรียนรู้อ

⁹² สาริต วงศ์อนันต์นนท์, “การปฏิรูปการศึกษาไทย : อดีต ปัจจุบัน อนาคต,” บทความวิชาการ.สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา 4, 20 (ตุลาคม 2557).

และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ, มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ และมีการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และกลุ่มที่สาม การสร้างวิถีการเรียนรู้ มี 3 จุดเน้น คือ การบริการวิชาการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้, การวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแห่งการเรียนรู้และกลไกการเรียนรู้ และการสร้างและการจัดการความรู้ในทุกกระดับและมิติเลขาธิการ

สกศ.ได้กล่าวว่า อย่างไรก็ตามเนื่องจากที่ประชุมมีคำแนะนำและข้อเสนอจำนวนมาก จึงมอบให้สำนักงาน สกศ. กลับมาพิจารณาปรับปรุง โดยดูจากข้อเสนอแนะของที่ประชุม ตอบสนองต่อพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 สอดคล้องต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแนวทางการปฏิรูปของประเทศ โดยให้นำมาให้ที่ประชุมพิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี(ครม.)ประกาศใช้เป็นมาตรฐานการศึกษาชาติ⁹³

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศที่ยังคงดำรงเจตนารมณ์ ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้ระบุในหมวดหน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 วรรคที่ 4 ว่า การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ⁹⁴

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นกฎหมายบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 นั้น มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ดังกล่าว ดังนั้น ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ในสังคม”

⁹³ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.dailynews.co.th/education/612450>.

⁹⁴ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2560, เข้าถึงได้จาก [http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution 2560.pdf](http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution%202560.pdf).

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2560-2579 มีวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21”

โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ

- 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการ จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ
- 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดัก ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำ ภายในประเทศลดลง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษา แห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ

เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มี คุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและ คุณลักษณะต่อไปนี้

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะ การเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านการศึกษา สำหรับการปฏิรูปการศึกษา ในอนาคตนั้น จำเป็นต้องพิจารณาความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิรูปด้านการศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดกรอบและวิธีการปฏิรูปการศึกษาต่อไปโดยความคาดหวังของ

ประชาชนต่อการปฏิรูปด้านการศึกษาไทยในอนาคตประกอบไปด้วย คณะทำงานเตรียมการปฏิรูป เพื่อคืนความสุขแก่คนในชาติ⁹⁵

ความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิรูปด้านการศึกษา

ความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิรูปด้านการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความคาดหวัง ในโอกาสของการมี คสช. และจุดแข็งด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทุกฝ่ายเห็นร่วมกันเป็นพลัง ขับเคลื่อนในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งไม่อาจทำได้ในภาวะปกติ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบของ กระบวนการศึกษาไทยตั้งแต่ต้นทางลงไปจนถึงผู้รับผลกระทบคนสุดท้าย โดยความคาดหวังของ ประชาชนในด้านการศึกษามีดังนี้

1) ระบบโครงสร้างและการบริหารจัดการของกระทรวงศึกษาธิการ มีโครงสร้างที่เป็น เอกภาพ มีนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ไม่ถูกแทรกแซงจากการเมือง ให้ท้องถิ่นมีการพัฒนา มาตรฐาน การศึกษาในทุกระดับพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและนานาชาติ และผลิตผู้สำเร็จ การศึกษาให้สอดคล้อง กับทิศทางของตลาดแรงงาน โดยการจัดให้มีสถานศึกษาที่มีคุณภาพและ ปริมาณเหมาะสมกับความต้องการในทุกระดับ

2) หลักสูตรการเรียนการสอน มีทิศทางและความชัดเจน สามารถเทียบเคียงกับหลักสูตร มาตรฐานสากล เน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ ความถนัดและความสนใจ ของผู้เรียน ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม รู้จักคิด วิเคราะห์ เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมเสริมสร้างควมมีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการประกอบอาชีพได้

3) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา มีมาตรฐานความรู้ มีปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอ ในทุกระดับและสาขาวิชา เปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในหลากหลายสาขาวิชาชีพ เข้ามาเป็นครู ลดภาระงานของครูที่นอกเหนือจากการสอนทบทวนวิธีการประเมินวิทยฐานะของครู โดยสะท้อนถึงผลลัพธ์ที่นักเรียน และให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนา กำกับดูแล และประเมินครู

4) ผู้รับการศึกษา จะต้องมีโอกาสศึกษาตามสาขาที่ต้องการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามมาตรฐาน สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกย่องค่านิยมและค่าตอบแทน ผู้สำเร็จ การศึกษาจากสายอาชีวศึกษา

5) โอกาสทางการศึกษา รัฐบาลจะต้องเน้นนโยบายสร้างและกระจายโอกาสทางการศึกษา ที่มีคุณภาพแก่ทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การจัดสรรงบประมาณและการส่งเสริมให้เหมาะสม กับการศึกษาแต่ละสาขาวิชาในทุกระดับ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำ

⁹⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวอนกราฟฟิค จำกัด, 2560), 21.

6) ด้านการวิจัยและพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐจะต้องมีการสนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้น มีการส่งเสริมให้เป็นระบบอย่างเป็นรูปธรรม มีการนำผลงานวิจัยออกมาขยายผลสู่การปฏิบัติ เป็นฐานแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย และการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) : ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายความมั่นคง

1. การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและ ภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง

2. ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีสถาบันชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็ง เป็นศูนย์กลางและที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน ระบบการเมืองมีความมั่นคง เป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล

3. สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น

4. ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

5. ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ

เป้าหมายความมั่งคั่ง

1. ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ยกกระดับเป็นประเทศ ในกลุ่มรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น

2. เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง สามารถสร้างรายได้ทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ สร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้าการลงทุนและการทำธุรกิจ มีบทบาทสำคัญในระดับภูมิภาคและระดับโลก เกิดสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างมีพลัง

3. ความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายความยั่งยืน

1. การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้าง มลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์

2. การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลก ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

3. ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) การที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาประยุกต์ใช้ ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทย ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)

“มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม ”

“ผู้เรียน” หมายถึง เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ที่ได้รับบริการจากกระทรวงศึกษาธิการ

“มีความรู้คู่คุณธรรม” หมายถึง รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน ซึ่งเป็น 2 เงื่อนไขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“มีคุณภาพชีวิตที่ดี” หมายถึง มีอาชีพ มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในการดำรงชีวิต

“มีความสุข” หมายถึง ความอยู่ดีมีสุข สามารถอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร มีความสามัคคีปรองดอง

“สังคม” หมายถึง สังคมไทย ภูมิภาคอาเซียน และสังคมโลก

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษา

ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ⁹⁶

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

⁹⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552. น. 63.

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย	4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง	6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย	8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย	2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์	4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา	6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็น กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพ ภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบ เพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละ ระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการ กำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้การสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับกา วัด ประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ภาษาไทย : ความรู้ ทักษะและวัฒนธรรมการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่าภูมิปัญญา ไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ

คณิตศาสตร์ : การนำความรู้ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต และศึกษาต่อ การมีเหตุมีผล มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

วิทยาศาสตร์ : การนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหายังเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์

ภาษาต่างประเทศ : ความรู้ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ

การงานอาชีพและเทคโนโลยี : ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในการทำงาน การจัดการ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้เทคโนโลยี

ศิลปะ : ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพ และการเห็นคุณค่าทางศิลปะ

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม : การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย

สุขศึกษาและพลศึกษา : ความรู้ ทักษะและเจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยของตนเองและผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพอย่าง

ภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2555-2565) สรุปดังนี้ ในด้านปรัชญาของหลักสูตร เน้นการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีคุณภาพ มุ่งกระบวนการสร้างความเป็นพลเมือง

ด้านคุณลักษณะผู้เรียน เป็นผู้มีจิตสำนึก ในเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ มีเสรีภาพ มีจิตสาธารณะ

ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่มี วัฒนธรรม ประชาธิปไตย มีทักษะความคิดอย่างมีวิจารณญาณ เข้าใจความหลากหลายทาง วัฒนธรรม

ด้านรูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น พลเมือง ในการลงมือปฏิบัติการมีส่วนร่วมกับชุมชนสังคม ให้มีภาวะผู้นำ จิตสาธารณะต่อการแก้ปัญหาสังคมให้มากขึ้น

ด้านสาระการเรียนรู้ จัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมแต่ละระดับชั้น เข้าใจการเมือง ท้องถิ่น สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นจัดการศึกษาเรียนรู้ รูปแบบโครงการ โครงการงานเพื่อสังคม ในระดับ ครอบครัว โรงเรียน สังคม

ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบการให้ และอาสา ช่วยเหลือ สังคม จากห้องเรียนสู่สภาพแวดล้อม

ด้านสื่อที่สนับสนุนการเรียนรู้ มุ่งใช้ข่าว เหตุการณ์ สถานการณ์จริงของสังคม ด้านการวัด และประเมินผล จากการมีส่วนร่วม การปฏิบัติในชีวิตจริง⁹⁷

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

- 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ
- 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหา
- 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

⁹⁷ นิรมล ตูจันทา, “ภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า,” วารสารสถาบันพระปกเกล้า (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558): 32.

- 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

- 2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
- 2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
- 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย

- 2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
- 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- 2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้
ในชีวิตได้

- 3.2 ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
- 3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
- 3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการ

เรียนรู้⁹⁸

สรุปได้ว่า **ผลลัพธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประเทศไทย** หมายถึง การสอนที่มุ่งให้
ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก อย่างมีมาตรฐาน สามารถใช้เป็น
รากฐานสำหรับการดำเนินชีวิต รวมทั้งเพื่อพัฒนาหน้าที่การทำงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง
และครอบครัว อันเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับสังคมไทย ให้พัฒนาสู่การเป็นสังคม
แห่งการเรียนรู้สู่ความยั่งยืนในอนาคตต่อไป

⁹⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2561**, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561,
เข้าถึงจาก <https://www.kruchiangrai.net/wp-content/uploads/2018/08.pdf>.

แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์การศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องสะท้อนถึงความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการศึกษาของชาติและการมีส่วนร่วมของสังคม แสดงให้เห็นได้ว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคน เพื่อให้คนมีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาส่งผลให้คนเกิดความรู้ ความรู้ที่นั่นสามารถนำมาใช้พัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะใช้ประกอบอาชีพและเอาตัวรอดในสังคมได้ รวมทั้งช่วยขัดเกลาคนให้มีจิตสำนึกและคุณธรรม เป็นผู้เจริญทางปัญญาและจิตใจ ซึ่งคนนอกจากจะสามารถพัฒนาตนเองแล้ว ยังส่งผลต่อสังคมและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศได้ด้วยประเทศต่าง ๆ ที่ได้มีการปฏิรูปการศึกษามาโดยตลอดเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก ทั้งในทวีปยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และเอเชีย ใช้เทียบเคียงกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย จำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศฟินแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศญี่ปุ่น โดยได้ศึกษาจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การค้นคว้าจาก เอกสาร ตำรา และอินเทอร์เน็ต มีรายละเอียด ดังนี้

สาธารณรัฐฟินแลนด์

สาธารณรัฐฟินแลนด์ ได้ชื่อว่า มีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดในโลกจากการประเมินศักยภาพผู้เรียนด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ตามโครงการ PISA (The Programme for International Student Assessment (PISA) ขององค์การความร่วมมือทางการค้าและการพัฒนา ผลการประเมินในวิชาดังกล่าวครั้งที่ 4 เมื่อปี พ.ศ.2552 จำนวน 65 ประเทศ โดยภาพรวม อยู่ในลำดับ 3 การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ตำรา สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 9 ปี ตั้งแต่อายุ 7-16 ปี และมีอาหารฟรีทุกมื้อ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาชั้นสูง เป็นการศึกษาแบบให้เปล่าเช่นเดียวกัน แต่ผู้เรียนต้องจ่ายค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนด้วยตนเอง งบประมาณเพื่อการศึกษา ร้อยละ 5.9 ของ GDP อัตราการรู้หนังสือของประชากร คิดเป็น ร้อยละ 100 อายุการศึกษาเฉลี่ย 17 ปี มีกระทรวงศึกษาธิการ และวัฒนธรรม รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม กีฬา และเยาวชน และความร่วมมือกับนานาชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องและมีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่ในการสนับสนุนงบประมาณและการพัฒนาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่ แบ่งโครงสร้างทางการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น (เทศบาล) การศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ เป็นของรัฐและเอกชนเพียงเล็กน้อยโดยมีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติของฟินแลนด์ (Finnish National Board of Education) รับผิดชอบการพัฒนาการศึกษาตั้งแต่ก่อนประถมศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การฝึกอบรมและพัฒนาครู การศึกษาผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังรับผิดชอบการจัดทำหลักสูตรแกนกลาง และคุณวุฒิแห่งชาติด้านการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม รวมทั้งคุณสมบัติสมรรถนะพื้นฐาน (competence-based qualifications)

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศฟินแลนด์

ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในส่วนของความรับผิดชอบของรัฐ (เฉพาะโครงการพิเศษ) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนงบประมาณและการพัฒนาวิชาการ ในกรณี เทศบาลรับผิดชอบจัดการศึกษา ภาคบังคับ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรืออาชีวศึกษา เทศบาลสามารถจัดได้ในหลายรูปแบบตามความพร้อม ทั้งรูปแบบที่จัดเอง หรืออาจจัดรวมกันในหลายเทศบาลหรืออาจจัดแบบเป็นความร่วมมือระหว่างเทศบาลและมูลนิธิ เป็นต้น โดยที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน้าที่ของท้องถิ่น ท้องถิ่นจึงมีอิสระในการบริหารจัดการของตนเองที่สอดคล้องกับบริบท วัฒนธรรม เอกลักษณ์ และความต้องการของประชาชน ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปดังนี้

การบริหารวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจสำคัญที่สุดของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรณีนี้ พิจารณาจากประเด็นการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล การเรียน ดังนี้

(1) การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโดย คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติของฟินแลนด์ ที่เป็นเพียงกรอบกว้าง ๆ ส่วนรายละเอียดเป็นหน้าที่ของท้องถิ่นและสถานศึกษานั้น ๆ ที่จะพัฒนาสาระหลักสูตรของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับ ความต้องการ ในกรณีนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพัฒนาสาระหลักสูตรที่สอดคล้องกับ ความต้องการ บริบทและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หรืออาจร่วมกับส่วนกลางดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ดังกล่าวเป็นกรณีพิเศษ

(2) การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เป็นหน้าที่ของครู โดยครูมีอิสระในการเลือกหนังสือเรียน จัดการเรียนการสอน และประเมินผล การเรียนการสอนเป็นของตนเอง ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งนี้ หากมีเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ โรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดทำแผนการเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากฟินแลนด์กำหนดให้เด็ก ทุกคนต้องได้เรียนในโรงเรียน/ชั้นเดียวกันไม่ว่า เด็กเรียนเก่งหรือเด็กเรียนช้า การให้ความสำคัญกับ กระบวนการติดตามและแก้ปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจากการที่ฟินแลนด์มุ่งเน้นคุณภาพ โดยเฉพาะการมุ่งเน้นวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ หลังจากที่ได้มีการปฏิรูปการศึกษาเมื่อ พ.ศ.2532 การเรียนการสอนของครูจึงใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการแก้ปัญหา ร่วมกัน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ มาพัฒนาการเรียนการสอน

(3) การประเมินผลการเรียนการสอนโดยที่นโยบายของฟินแลนด์เน้นคุณภาพการศึกษา แต่ไม่เน้นการแข่งขัน ให้เป็นไปตามพัฒนาการของผู้เรียน ดังนั้น การประเมินผลผู้เรียนของฟินแลนด์ จึงมุ่งประเมินพัฒนาการของผู้เรียนโดยไม่กำหนดเกรด เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินพัฒนาการของตนเอง รู้และใจชีวิตตนเองเพื่อเลือกที่จะตัดสินใจในการวางแผนการเรียนและมีอาชีพในอนาคต หรือ อาจกล่าวได้ว่า ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีทักษะชีวิตอย่างแท้จริง ดังนั้น การประเมินจึงเป็นเรื่องของ โรงเรียนและครูที่จะประเมินผู้เรียน ในฐานะเป็นผู้จัดการเรียนการสอน โดยไม่มีการสอบมาตรฐาน ระหว่างปีแต่ประการใด การสอบวัดมาตรฐานมีเพียงครั้งเดียวเมื่อผู้เรียนอายุ 16 ปี เพื่อหาผล ประกอบการสมัครเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาเท่านั้น

หลักการในการประเมินผลการเรียน ยึดหลักความหลากหลายของหลักฐานการเรียน มีทั้งการประเมินความก้าวหน้าและพัฒนาการการเรียนรู้ การประเมินความรู้และทักษะ การประเมิน พฤติกรรมการแสดงออกที่ดีอันเกิดจากการเรียนรู้ตามหลักสูตร พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ ข้อมูลการประเมิน รวมทั้งมีการรายงานการประเมินผลย้อนกลับในแต่ละกิจกรรมการประเมิน

การบริหารงบประมาณ

งบประมาณโดยทั่วไป ท้องถิ่นได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐ คิดเป็นร้อยละ 17 ของรายจ่ายทั้งหมด สำหรับงบประมาณเพื่อการศึกษาในปีที่ผ่านมา รัฐจัดสรรโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 5.9 ของ GDP โดยรัฐอุดหนุนและจ่ายงบประมาณการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรณีนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตัดสินใจเอง ได้ว่า จะมอบความรับผิดชอบงบประมาณให้กับโรงเรียนหรือไม่ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของระดับ ปฐมวัยและขั้นพื้นฐานจะขึ้นกับจำนวนเด็กวัย 6-15 ปี ในเขตเทศบาลเมืองนั้น เงินอุดหนุนต่อหัว จะเพิ่มขึ้นตามปัจจัยต่าง ๆ เช่นความหนาแน่นของประชากร จำนวนผู้เรียน ฯลฯ

สำหรับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น รัฐสนับสนุนงบประมาณ ให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญศึกษาและสายอาชีพ) เกือบทั้งหมด ยกเว้นค่าใช้จ่าย เรื่องอุปกรณ์การเรียนที่ผู้เรียนต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง

การบริหารงานบุคคล

สาธารณรัฐฟินแลนด์มีการพัฒนา การฝึกอบรมและคัดเลือกผู้บริหารมืออาชีพอย่างจริงจัง และใช้วิธีสรรหาหรือคัดเลือกผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้ ผู้บริหารมืออาชีพที่ต้องพิสูจน์ผลงานโดยการทำเป็นสัญญาจ้าง สำหรับการสรรหาครู พิจารณาจาก กลุ่มผู้จบการศึกษาระดับหัวกะทิ หรือ ร้อยละ 10 แรก มาเป็นครูโดยให้ความสำคัญว่า ครูเป็นบุคคล สำคัญที่สุดที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอน

ในการนี้ ครูมีฐานะเป็นพนักงานเทศบาล ข้าราชการ หรือลูกจ้างของรัฐ แล้วแต่หน่วยงาน การศึกษาที่จัดจ้างครู การจ้างกระทำโดยสัญญาจ้างคราวละ 3-5 ปี โดยอัตราเงินเดือนเป็นไปตาม

ข้อตกลงร่วมระหว่างสหภาพครู ภาครัฐ และหน่วยงานจ้าง ซึ่งพิจารณาจากคุณวุฒิ และระยะเวลาการทำงานเงินเดือนครูชั้นเริ่มต้นในอัตราที่สูงโดยชั้นเริ่มต้นประมาณ 29,000 ดอลลาร์ แต่การขึ้นขึ้นเงินเดือนตลอดอาชีพครูไม่ได้สูงมากที่เป็นไปตามผลงาน ทั้งนี้ กำหนดให้ครูมัธยมศึกษาที่มีเงินเดือนสูงกว่าครูประถมศึกษา ทั้งนี้เป็นไปตามภารกิจความรับผิดชอบ

ในการกำหนดคุณสมบัติครู คำนึงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ จำแนกตามภารกิจ ดังนี้
ครูประจำชั้น ต้องผ่านการศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยกำหนดให้ต้องเรียนจบระดับปริญญาโท และต้องมีการฝึกสอนทดลอง และวิจัยในโรงเรียนสาธิต แต่สำหรับครูอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก กำหนดให้ครูประจำชั้นมีคุณวุฒิปริญญาตรี ครูเชี่ยวชาญด้านอนุบาลต้องมีคุณวุฒิปริญญาโท

ครูประจำวิชา ต้องผ่านการเรียนในสาขาที่จะไปสอน (เช่นวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา) ก่อนแล้วจึงไปศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดังนั้น จึงต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทในทางการศึกษา รวมทั้งมีข้อกำหนดพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ และครูแนะแนวที่ต้องมีคุณวุฒิปริญญาโทที่เรียนมาทางการศึกษาพิเศษและการแนะแนว ไม่น้อยกว่า 35 หน่วยกิต

ครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาและวิทยาลัยโปลีเทคนิค ต้องผ่านการศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ และมีการฝึกหัดด้านการอาชีวศึกษาและฝึกสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาที่จัดโดยความร่วมมือกับวิทยาลัยโปลีเทคนิค ครูการศึกษาพิเศษด้านการอาชีวศึกษาต้องผ่านการอบรมวิชาการศึกษาพิเศษหรือวิชาแนะแนวไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต และมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 1 ปี ทั้งนี้ครูที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๆ จะเป็นผู้พิจารณาจัดสรร (โดยรัฐสนับสนุนบางส่วน) และกำหนด ระดับเงินเดือนของผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนเงินเดือนครูผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้พิจารณา ครูแต่ละคนจะได้รับเงินเดือนตามภารกิจและผลงานโดยมีสมาคมวิชาชีพครู/สหภาพครู เข้ามาดูแลเจรจาต่อรองได้ ส่วนรัฐบาลสนับสนุนเพียงบางส่วน โดยมีการกำหนดระดับตำแหน่ง/เงินเดือน สำหรับข้าราชการครูด้วย

ในด้านการพัฒนาครู มีการฝึกอบรมครูที่เน้นเนื้อหาวิชาการและทักษะการสอนอย่างจริงจัง โดยมีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่จัดบริการฝึกอบรมพัฒนาตลอดชีวิต การเป็นครู โรงเรียนจะส่งครูไปฝึกอบรมพัฒนาอย่างเป็นระบบ เน้นการสร้างคามเข้มแข็งของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เน้นการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยการจัดการเรียนการสอน และการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างฐานข้อมูลและพัฒนานวัตกรรมใหม่

การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป ในที่นี้พิจารณาในด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และการพัฒนาความร่วมมือ ดังนี้

(1) การนิเทศ ติดตามการประเมิน แบ่งเป็น การประเมินตนเองและการประเมินจากภายนอก การประเมินตนเองเพื่อเห็นภาพรวมและเผยแพร่กิจกรรม ผลการปฏิบัติงาน และกำหนดแผนงานต่อไป ทั้งนี้จะประเมิน 3 ด้าน คือ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคุ้มค่าทางการเงิน

ระดับภูมิภาค มีการประเมินผลระดับภูมิภาคโดย The Provincial State Offices เพื่อเพิ่มความสามารถในการให้บริการเครือข่ายทางการศึกษา และการประเมิน ติดตามผลระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาได้ โดยคุ้มค่ากับงบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์ตามนโยบาย วัฒนธรรมท้องถิ่น

(2) การพัฒนาความร่วมมือ มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคธุรกิจเอกชนอย่างใกล้ชิดเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะที่จะใช้จริงในชีวิตการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจเอกชน

ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาขึ้นอยู่กับพื้นฐานของฟินแลนด์ที่ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของฟินแลนด์อยู่ในลำดับต้น ๆ ของโลก พิจารณาจากปัจจัยองค์การด้านบุคลากร (ครู) เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี ดังนี้

ครู ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นครูที่มีความรู้ความสามารถและศักยภาพสูงที่ได้รับการคัดเลือกจาก กลุ่มร้อยละ 10 แรก ของผู้จบการศึกษาครูทุกคนต้องจบปริญญาโทมีสถานภาพสูงเทียบเท่าแพทย์และนักกฎหมายมีเงินเดือนเริ่มต้นที่ 29,000 ดอลลาร์ จึงเป็นแรงจูงใจให้คนเก่งมาเป็นครู นอกจากนั้น ครูมีชั่วโมงสอนเพียงวันละ 4 ชั่วโมง ในชั้นเรียน และมีเวลาเพื่อการพัฒนาวิชาชีพสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

เงิน ใช้งบประมาณเพื่อการศึกษา จากสถานะทางเศรษฐกิจของฟินแลนด์ ทำให้ฟินแลนด์จัดงบประมาณเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับต้น ๆ ของโลกถึงร้อยละ 4.9 ของ GDP ในปีที่ผ่านมา และจัดการศึกษาให้เปล่าแก่เด็กทุกคนตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งค่าเล่าเรียน ตำรา สื่อ และอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ยกเว้นมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา ที่ผู้เรียนต้องจ่ายค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนเอง นอกจากนั้น ยังได้จัดสรรงบประมาณการใช้จ่ายให้กับเทศบาลซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงร้อยละ 17 ของงบประมาณโดยรวมโรงเรียนทุกโรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐร้อยละ 100 ส่งผลให้ความคล่องตัวทางการบริหารงบประมาณมีสูง และทุ่มงบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่เด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นที่พัก อาหารกลางวัน การจัดรถรับ-ส่ง หรือการได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

ความรู้ ฟินแลนด์ใช้กระบวนการจัดการความรู้และให้ความสำคัญต่อการใช้ความรู้ในการบริหารจัดการศึกษา นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 ระบบการศึกษาของฟินแลนด์เน้นการเรียนรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ผ่านโครงการระดับชาติในทุกโครงการ ขณะเดียวกันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ โดยใช้เวลาเรียนโดยเฉลี่ยเพียงวันละ 5 ชั่วโมง เน้นการเรียนรู้คู่การปฏิบัติ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ที่มีครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ในทำนองเดียวกัน ผู้เรียนทุกคนไม่ว่าเป็นคนเก่งหรือไม่เก่ง ก็สามารถเรียนอยู่ห้องเดียวกัน ได้รับความรู้และประสบการณ์จากครูที่เท่าเทียมกัน แต่ขณะเดียวกัน ก็มุ่งเน้นการเพิ่มคุณภาพสำหรับเด็กเรียนอ่อน ส่งผลให้เด็กเรียนเก่งและเด็กเรียนอ่อนมีความแตกต่างกันน้อยที่สุดในโลกหรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้เรียนมีความสามารถใกล้เคียงกันมากที่สุดในโลกนั่นเอง

เทคโนโลยี สืบเนื่องจากฟินแลนด์ เป็นประเทศที่ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเทคโนโลยีค่อนข้างสูง และจัดงบประมาณเพื่อการพัฒนาโครงสร้างทางเทคโนโลยีและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ชัดเจน เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ผู้เรียนมีช่องทางในการเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาและพัฒนาความรู้อย่างโดดเด่น

จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

รัฐหรือส่วนกลาง มีหน้าที่เพียงกำหนดนโยบาย สนับสนุนวิชาการ งบประมาณ และติดตามประเมินผลกว้าง ๆ โดยมีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่พัฒนาบุคลากร และจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ก็ยังเป็นเพียงกรอบกว้าง ๆ เท่านั้น รายละเอียดเป็นหน้าที่ของท้องถิ่นและสถานศึกษาที่จะพัฒนาร่วมกันให้สอดคล้องกับบริบท วัฒนธรรม เอกลักษณ์ และความต้องการของท้องถิ่น

การให้ความสำคัญกับครูว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน มีการคัดเลือกคนเก่งที่สุดมาเป็นครู การให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู รวมทั้งมอบหมายความรับผิดชอบให้ครูมีอิสระในการเรียนการสอนทั้งการร่วมพัฒนาสาระหลักสูตร เลือกตำราเรียน กำหนดวิธีการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียนด้วยตนเอง เป็นปัจจัยความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาในฟินแลนด์

การใช้งบประมาณต่อหัวผู้เรียนน้อยกว่าประเทศในกลุ่ม OECD แต่ผลการทดสอบการประเมินตามโครงการ PISA กลับสูงกว่าแสดงถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมทั้งการศึกษาให้เปล่าทั้งด้านค่าเล่าเรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และอาหารแก่ผู้เรียนเต็มเวลาทุกมื้อ ทั้งนี้ก็เพื่อมุ่งสู่คุณภาพผู้เรียนและความเสมอภาคของผู้เรียนและประชาชน

การประเมินผล ที่เน้นการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาของผู้เรียนมากกว่าการแข่งขัน และเป็นไปเพื่อการแนะแนว การส่งเสริมการเรียน และการพัฒนาทักษะ ที่สำคัญไม่มีการสอบมาตรฐานระดับชาติ ยกเว้นการสอบเพื่อนำผลไปเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเครียด แต่กลับเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนโดยภาพรวม

การให้ท้องถิ่นรับผิดชอบการศึกษาขั้นพื้นฐานและให้อิสระแก่สถานศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะในการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนและการประเมินผลร่วมกับครู ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและประชาชน ทาให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ โดยรัฐหรือส่วนกลางทำหน้าที่ในการพัฒนาครู สนับสนุนวิชาการ และติดตามประเมินผล

วัฒนธรรมการอ่านของคนฟินแลนด์ จากการสนับสนุนของรัฐตั้งแต่เด็กแรกเกิด รัฐจะให้หนังสือแก่พ่อแม่ในการเลี้ยงดูเด็กที่เน้นการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมการอ่านของพ่อแม่ และเด็ก ส่งผลให้เด็กรักการอ่านตั้งแต่เยาว์วัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผลการประเมินด้านการอ่านตามโครงการ PISA (2552) ในปีล่าสุด อยู่ในลำดับ 3 ในจำนวน 65 ประเทศ

การเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการประเมินผู้เรียน ส่งผลให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญในการดูแลและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง

การไม่เน้นการแข่งขัน แต่ให้ไปทำตามพัฒนาการของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนไม่เครียดและเสริมสร้างสุขภาพของผู้เรียนทั้งด้านกาย จิต สังคม และสติปัญญาในที่สุด

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ รัฐจัดเฉพาะโครงการพิเศษตามนโยบาย ทำให้การจัดการศึกษาสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น และเกิดความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน กับโรงเรียน

รูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นแบบความร่วมมือทั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ จัดการศึกษาภายในท้องถิ่นของตนเองหรือหลายท้องถิ่นร่วมกันจัด หรือระหว่างท้องถิ่น (เทศบาล) จัดร่วมกับมูลนิธิ หรือหน่วยงานอื่น นับเป็นความหลากหลายของการจัดการศึกษาที่โดดเด่น ทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันทางการศึกษาโดยมีเป้าหมายที่ผู้เรียนอีกด้วย

จุดด้อยในการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศฟินแลนด์

การขาดนโยบายและให้ความสำคัญต่อการพลศึกษาและสุขภาพของรัฐเท่าที่ควรส่งผลต่อการพัฒนาสุขภาพของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ การเป็นรัฐสวัสดิการและไม่ส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐ ทำให้ภาระงบประมาณเพื่อการศึกษาของรัฐมีสูง และสถานศึกษาขาดคู่แข่งที่จะส่งเสริมและเร่งคุณภาพการศึกษาได้มากขึ้น⁹⁹

สรุปได้ว่า **ผลลัพธ์ของการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศฟินแลนด์** คือ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นด้านคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความเสมอภาค และความเป็นนานาชาติ แต่ไม่เน้นการแข่งขัน

⁹⁹ พิณสุดา สิริธรรังศรี, รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2557), 69-127.

ของผู้เรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการชั้นเรียนแบบหลากหลายสาขาวิชา ที่เน้นการสอนตามปรากฏการณ์และมีสิทธิ์ มีเสียงในการประเมินผลจากการเรียนรู้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย มีความสุข เพลิดเพลิน และสร้างแรงบันดาลใจ มีการกระจายอำนาจให้เทศบาล จัดการศึกษาอย่างแท้จริงตามบริบทของ ท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน และเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพแบบให้เปล่าโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาหลังจบการศึกษาไปแล้ว

สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศสหพันธรัฐประชาธิปไตย ประกอบด้วยมลรัฐ 50 รัฐ และ 1 เมือง มีกรุงวอชิงตันเป็นเมืองหลวง ประชากรประมาณ 314 ล้านคน บนเนื้อที่ประมาณ 9.83 ตารางกิโลเมตร ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรมและชนในชาติมากที่สุด มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสาร การเมืองการปกครอง และการทหาร เศรษฐกิจโตเป็นอันดับ 1 ของโลก ความสามารถในการแข่งขันจากการจัดอันดับของสถาบัน IMD ปี 2555 เป็นอันดับ 2 รองจากเขตปกครองพิเศษฮ่องกง และอยู่อันดับ 1 เมื่อปี 2554 ที่ผ่านมามีอัตราการรู้หนังสือของประชากร ร้อยละ 99 มีสถาบันอุดมศึกษาที่ดีที่สุด ติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลก ในหลายสถาบัน เป็นประเทศที่ประชาชนทั่วโลกหลั่งไหลเข้ามาอยู่อาศัย มีอาชีพ และรับการศึกษาที่สุดในโลก

การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสหรัฐอเมริกามีฐานะเป็นนิติบุคคล และโดยที่การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของมลรัฐ ทำให้แต่ละมลรัฐมีอำนาจที่จะดูแลและให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชน ในกรณีนี้ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดโครงสร้างทางการบริหาร ออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับรัฐ มลรัฐจัดการการศึกษาเองตามที่กล่าวมามีอิสระในการจัดการการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น มีการจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบทั้งของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนภารกิจของรัฐบาลแห่งมลรัฐที่เกี่ยวกับการศึกษาที่สำคัญ เช่น การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การพัฒนาและบริหารหลักสูตรการเรียนการสอน การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารบุคลากรครู การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารการเงินและธุรการ โดยมีหน่วยงานทางการศึกษาของมลรัฐ ประกอบด้วยสภาการศึกษาของมลรัฐ ผู้อำนวยการการศึกษาแห่งมลรัฐ และสำนักว่าการศึกษาแห่งมลรัฐ รับผิดชอบทางการศึกษาโดยผู้ว่ามลรัฐจะเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสภาการศึกษา และผู้อำนวยการการศึกษาแห่งรัฐ แต่บางรัฐที่ใช้วิธีการเลือกตั้งสภาการศึกษาของมลรัฐมีบทบาทหน้าที่ที่หลากหลาย เช่น การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐบาลกลางและงบประมาณของมลรัฐที่จะใช้ในการศึกษา กำหนดอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสำหรับครูและผู้บริหารการศึกษา

ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา ประกอบด้วย (1) คณะกรรมการบริหารการศึกษาทำหน้าที่บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของมลรัฐ (2) ศึกษาธิการเขตหรือผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่วางนโยบายและกำหนดหลักการในเรื่องต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายของมลรัฐ ทั้งนี้ มีความหลากหลายของรูปแบบของเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านภารกิจและประเภทสถานศึกษา บางมลรัฐ กำหนดเขตพื้นที่ เป็นภาพรวมของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา รวมเข้าด้วยกัน บางมลรัฐ กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เป็นเขตประถมศึกษา เขตมัธยมศึกษา เขตอาชีวศึกษา ที่แยกจากกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละมลรัฐ มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนเป็นหลัก โดยมีคณะกรรมการบริหารการศึกษาของท้องถิ่น/เขตพื้นที่ เรียกว่า District Board of Education ที่มาจากการเลือกตั้ง ในการตัดสินใจทางการบริหาร มีความแตกต่างกันตามบริบท บางมลรัฐยังคงรวบอำนาจไว้และกระจายบางส่วน บางมลรัฐ กระจายอำนาจไปให้เขตพื้นที่ศึกษาดำเนินการ และบางมลรัฐก็กระจายไปยังสถานศึกษาโดยตรง

ระดับสถานศึกษา สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นหน่วยงานย่อยที่สุดในการจัดการศึกษา ที่มีอิสระในการบริหารจัดการแตกต่างกัน ตามการได้รับการกระจายอำนาจจากมลรัฐหรือจากเขตพื้นที่การศึกษา บางโรงเรียนมีคณะกรรมการสภาโรงเรียน (School Council) ที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ บางโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษา (School Board) และมืองค์กรครู ผู้ปกครอง ทำหน้าที่ดูแลการบริหารจัดการและอำนวยความสะดวก บางเขตพื้นที่ ศึกษาธิการเขตทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และสภาที่ปรึกษาโรงเรียน ในการพัฒนาหลักสูตร บางเขตพื้นที่ ศึกษาธิการเขตทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดเงินเดือนครู แผนพัฒนาโรงเรียน การกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิ รวมทั้งการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา

รูปแบบของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งที่เป็นโรงเรียนสามัญศึกษาของรัฐ (Public School) ที่ให้การศึกษแก่เด็กทั่วไป โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนในกำกับรัฐ (charter school) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เป็นความร่วมมือระหว่างเขตพื้นที่ การศึกษาและภาคเอกชน เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและคุณภาพการศึกษา ที่เกิดจากที่ประชาชนบางส่วนไม่พอใจการจัดการศึกษาของรัฐโดยเฉพาะคุณภาพการศึกษา เกิดการรวมตัวเพื่อแสวงหารูปแบบใหม่ บนพื้นฐานของการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วม การได้รับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาของผู้เรียน ที่โรงเรียนต้องแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยทำสัญญาดำเนินการกับรัฐ โดยที่งบประมาณรายหัวผู้เรียนเป็นของรัฐ เพื่อความสามารถในการแข่งขันที่ผู้บริหารและครูมีอิสระในการจัดการศึกษาเพื่อประสิทธิผลทางการศึกษามากขึ้น

ทั้งนี้จากนโยบายการให้สถานศึกษาบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนในสหรัฐอเมริกา ยังคงมีอิสระในการบริหารวิชาการ งบประมาณ และบุคลากร ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและประชาชน โดยการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกของเขตพื้นที่การศึกษาแล้วคือ

การบริหารวิชาการ

ในการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและพ่อแม่ผู้ปกครอง มีการดำเนินการร่วมกันขององค์กรครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย มีภาพรวมของการบริหารงานวิชาการ ตามประเด็น ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเป็นหน้าที่ของมลรัฐ และหรือเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกับสถานศึกษา โดยมีครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการทางการศึกษา ในการนี้ เขตพื้นที่การศึกษาขนาดใหญ่บางเขตมีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้สถานศึกษานำไปใช้ บางเขตพื้นที่หรือเขตขนาดเล็ก จะเป็นความร่วมมือระหว่างครูผู้บริหาร และผู้ปกครอง รวมทั้งชุมชนร่วมมือกันจัดและพัฒนาหลักสูตร ตามความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น และไม่ว่าจะเป็นเขตพื้นที่เล็กหรือใหญ่ เมื่อได้มีการจัดทำหลักสูตร ต่างก็จะเน้นความเป็นพลเมืองดีในพหุสังคมของสหรัฐอเมริกาที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพและประชาธิปไตยโดยเฉพาะการให้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของความเป็นอเมริกา และกำหนดให้เป็นวิชาแกนหรือวิชาบังคับ

การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องนำหลักสูตรที่กำหนดขึ้นโดยรัฐ หรือเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษา แล้วแต่กรณี มาดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ในการนี้ครูมีอิสระที่จะจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล ที่อาจมีผู้ปกครองและชุมชนร่วมให้ข้อเสนอแนะ และการคัดเลือกหนังสือเรียน แล้วแต่กรณี โรงเรียนส่วนใหญ่ มีเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงการศึกษาในทุกที่ และยึดปรัชญาการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง(Learning by doing) ของจอห์น ดิวอี้ เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน เป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนของครูในสหรัฐอเมริกา มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายตามการคิดค้นของครูและนักการศึกษา ที่ได้ชื่อว่า มีนวัตกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด และเป็นต้นแบบของการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ แม้แต่นิวซีแลนด์ ก็ยังศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของดิวอี้ดังกล่าว เป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของตน

ในการนี้ รัฐบาลกลางจะทำหน้าที่วิจัยและพัฒนาและสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน ทั้งโดยการจัดสรรเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา หรือการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย เป็นต้น

เวลาเรียนของระดับชั้นเล็กมีชั่วโมงเรียนน้อย และจะเพิ่มเวลาขึ้นในระดับชั้นที่สูงขึ้น (เช่น ระดับเด็กเล็กเรียนครึ่งวันระดับประถมศึกษา เรียนวันละ 5 ชั่วโมง มีช่วงพัก 3 ช่วง คือ พักช่วงเช้า พักกลางวัน และพักช่วงบ่าย และสำหรับระดับมัธยมศึกษา เช่นเดียวกับประถมศึกษา แต่เพิ่มเวลาเรียนมากกว่า สำหรับภาคการศึกษามีหลายแบบแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความต้องการสถานศึกษา และความนิยมของท้องถิ่น ได้แก่ ระบบที่เป็นภาคการศึกษา 2 ภาค หรือ 3 ภาคการศึกษา แล้วแต่ความนิยมของท้องถิ่น

การประเมินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนเป็นหน้าที่ของครู ที่ใช้หลากหลายวิธีการ มีทั้งการเลื่อนขั้นตามอายุ การทดสอบการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูและบริบทของวิชานั้น ๆ ว่าจะประเมินด้วยกระบวนการหรือวิธีการใด และปัจจุบัน เริ่มหันกลับมาใช้การซ้ำขึ้นอีกครั้ง หากพัฒนาการเรียนของเด็กไม่ดีพอ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ที่คุณภาพการศึกษาตกต่ำในรอบสิบปีที่ผ่านมา

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของสถานศึกษา และเขตพื้นที่ การศึกษาบริหารเองบ้างในบางพื้นที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายและความหลากหลายของเขตพื้นที่และท้องถิ่น แต่สำหรับโรงเรียนในกำกับรัฐ สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณตามพันธะสัญญาที่ให้ไว้กับมลรัฐหรือเขตพื้นที่การศึกษานั้น ๆ

ในการนี้ รายได้ของสถานศึกษามาจาก 3 ทาง คือ (1) รัฐบาลกลาง (2) มลรัฐและท้องถิ่น และ (3) รายได้ของสถานศึกษาที่มาจากค่าบริการ โดยรัฐบาลกลางจะจัดสรรให้มลรัฐเป็นเงินอุดหนุนโรงเรียน จากนั้นมลรัฐจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้โรงเรียน (ปีแรกของแผนอย่างน้อยร้อยละ 60 และปีต่อ ๆ ไปร้อยละ 90 ในแต่ละปีรัฐบาลกลางจะจัดสรรงบประมาณตามประกาศพันธะแห่งชาติ เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ การจัดตั้งงบประมาณจะเป็นไปตามพันธะแห่งชาติ ที่รัฐบาลได้ประกาศ ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละปีว่า จะเน้นอะไร งบประมาณเพื่อการศึกษาของรัฐก็จะเน้นตามนั้น ดังเช่น ประธานาธิบดีบารัค โอบามา ที่เน้นการศึกษาปฐมวัย การพัฒนาครู และมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ก็จะจัดสรรงบประมาณตามพันธะแห่งชาติดังกล่าว

สำหรับงบประมาณการศึกษาของท้องถิ่น ได้มาจากท้องถิ่น (เช่น ภาษีทรัพย์สิน) มลรัฐ (เช่น ภาษีการค้าส่วนของรัฐ) และจากรัฐบาลกลาง ทั้งนี้เงินจากมลรัฐและท้องถิ่นจะเป็นแหล่งรายได้หลักของการจัดการศึกษาของโรงเรียน การให้เงินสนับสนุนต่อเขตการศึกษามี 5 วิธี คือ (1) แบบ Flat-Grant (2) แบบ Foundation Plan (3) แบบ Power-Equalizing Plan (4) แบบ Guaranteed - Tax Base Plan (5) แบบ Weighted - Student Plan นอกจากนี้ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษามีเงินรายได้ไม่เพียงพอ มลรัฐอาจเพิ่มบขพิเศษให้สำหรับการจัดสรรให้เขตพื้นที่การศึกษาได้หรืออาจหารายได้เพิ่มเติมด้วยวิธีอื่น รวมทั้งการได้รับงบกู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักเรียนเพื่อสร้างความเสมอ

ภาคในโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โรงเรียนมีอิสระในการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงานที่เสนอขอ ตามความต้องการของโรงเรียนและให้สำนักว่าการการศึกษาแห่งรัฐพิจารณาอนุมัติไว้ การใช้จ่ายงบประมาณเป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ดูแลโดยผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศ นอกจากนั้น ยังกำหนดให้มีคู่มือการศึกษาให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองที่ได้ก้อออกจากโรงเรียนของรัฐ ไปเข้าเรียนในโรงเรียนในกำกับรัฐ หรือเอกชน ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับเงินค่าใช้จ่ายรายหัวในแต่ละชุมชน ที่จะสนับสนุน

การบริหารงานบุคคล

รัฐและเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจบริหารบุคลากรเอง รับผิดชอบกำกับนโยบายด้านมาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านสวัสดิการครู และยังมีองค์กรวิชาชีพ สมาคมการศึกษาแห่งชาติ (NEA) สมาพันธ์ครูอเมริกา (AFT) คู่มือผลประโยชน์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาอีกด้วย ผู้บริหารและครูในโรงเรียนของรัฐทุกคนมิใช่ข้าราชการ แต่เป็นพนักงานครูที่มาโดยการจ้างของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโดยครูและผู้บริหารทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควบคุมโดยสำนักว่าการการศึกษาแห่งรัฐหรือคณะกรรมการการศึกษาของรัฐแล้วแต่กรณี ตามนโยบายของรัฐนั้น ๆ ที่จะมอบหมายให้ใครเป็นผู้ออกใบอนุญาต แต่การกำหนดคุณสมบัติของการเป็นครูไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เช่น การกำหนดคุณสมบัติของครูในระดับประถมศึกษาที่ต้องจบปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ สำหรับครูในระดับมัธยมศึกษาต้องจบสูงกว่าปริญญาตรีและต้องมีความเชี่ยวชาญอย่างน้อย 1 วิชาในระดับที่สอน รวมทั้งครูทุกคนต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านการศึกษาทั่วไปและความรู้เฉพาะสาขาวิชาชีพครู ซึ่งรวมถึงความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น หลักและเทคนิคการสอน และพื้นฐานการศึกษา ทั้งนี้โดยทั่วไปเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ว่าจ้างผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ว่าจ้างครู ตามคุณสมบัติที่กำหนด

ด้านการพัฒนาครู มีสำนักว่าการการศึกษาแห่งรัฐดูแลจัดการเรื่องการพัฒนาผู้บริหารและครู ที่ต้องได้รับการอบรม นิเทศ ศึกษาดูงานและการพัฒนาตนเอง อย่างน้อยปีละครั้ง ในระดับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลครูและบุคลากรของสถานศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงการนิเทศและพัฒนาครูของสถานศึกษาด้วย

การบริหารทั่วไป

การนิเทศ ติดตาม การนิเทศติดตาม ตรวจสอบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นระบบที่กำหนดบทบาทไว้ทั้งระดับรัฐบาลกลางหรือกระทรวงศึกษานิเทศ ระดับรัฐหรือมลรัฐ เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในความรับผิดชอบตามระดับของตน ทั้งนี้ในระดับกระทรวงมีการ ให้เอกชนที่ได้รับการยอมรับทำหน้าที่ตรวจสอบและให้การรับรอง รวมทั้งมีการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายนอกทำหน้าที่ทบทวนและให้ข้อเสนอแนะวิธีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาตามเป้าหมาย และประเมินผู้เรียนโดยตรงโดยการประเมินผลภายในของมลรัฐ

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน หรือเครือข่ายสถานศึกษา โดยโรงเรียน เปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งในรูปของ สมาคมครู ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า หรือชุมชน หรือการเป็นตัวแทนชุมชนเข้าเป็นกรรมการ สถานศึกษา จากการเลือกตั้ง เหล่านี้เป็นต้น

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา โดยที่สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศ ที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ดังนั้น การเข้าถึงการศึกษาด้วยเทคโนโลยีก้าวหน้าเป็น ความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในกรณีนี้ ทุกโรงเรียนจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการศึกษาโดย การใช้อินเทอร์เน็ตทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกจากนี้ มีการจัดสรรคอมพิวเตอร์ ส่วนบุคคลให้แก่โรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ในทุกโรงเรียนเฉลี่ย 1 เครื่องต่อผู้เรียน 4 คน หรือประมาณ 14 ล้านเครื่อง ในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้ง ใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนทางออนไลน์ และการติดต่อสื่อสาร ทางออนไลน์ระหว่างครูและผู้ปกครอง เป็นต้น

ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยที่สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจโตที่สุดในโลก มีความเจริญก้าวหน้า ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี จึงอาจกล่าวได้ว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสหรัฐอเมริกา มีความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างยิ่ง ทั้งด้านครู เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาสหรัฐอเมริกาจะประสบกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ก็ตาม กล่าวคือ

ครู แม้ว่า ในช่วงที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกา จะประสบกับปัญหาครูบรรจุใหม่ส่วนใหญ่ ลาออก อันเนื่องมาจากการะงานค่อนข้างยากและมาก ขณะที่เงินเดือนไม่สอดคล้อง การสนับสนุน ทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ ความสับสนในบทบาท และเจตคติของความเป็นครู อันเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา แต่รัฐบาลก็ได้พยายามแก้ปัญหาด้วยการกำหนดนโยบายการพัฒนาครู การเพิ่มเงินเดือนครู และการสนับสนุนการทำงานของครู โดยได้กำหนดแผนการศึกษาของโอบามา ที่ผ่านมา ส่งผลให้การทำงานของครูมีคุณภาพและรักษาครูในระบบได้มากขึ้น ที่สำคัญ การกำหนดให้ ครูทุกคนจบปริญญา โดยระดับประถมศึกษา ต้องจบปริญญาตรี และระดับมัธยมศึกษาต้องจบสูงกว่า ปริญญาตรี พร้อมกับมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอน รวมทั้งต้องมีความรู้ด้านจิตวิทยาวัยรุ่น พื้นฐาน การศึกษา เทคนิควิธีการสอน และวิชาชีพครู โดยมีหน่วยงานทำหน้าที่พัฒนาครูโดยเฉพาะ

เงิน หรืองบประมาณเพื่อการศึกษา ที่มาจากหลายแหล่ง ทั้งจากรัฐบาล รัฐ และท้องถิ่น อีกทั้ง การได้รับสนับสนุนจากภาคเอกชน พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนมีเงิน/ งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการได้อย่างคล่องตัว

ความรู้ จากการที่สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านการคิดค้นนวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร สถานศึกษาจึงมีโอกาสในการได้รับนวัตกรรม และการเข้าถึง ความรู้ใหม่ ในการบริหารจัดการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่า ในช่วงที่ผ่านมา ผู้เรียนจะมี

คุณภาพการศึกษาตกต่ำโดยเฉพาะในกลุ่มหลากหลายชาติพันธุ์และด้อยโอกาส แต่รัฐบาลกลางได้กำหนดนโยบายในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะการออกกฎหมายว่าด้วยการไม่ทอดทิ้งเด็กทุกคน ปี พ.ศ.2544 (No Child Left Behind Act 2001)

เทคโนโลยี ด้วยความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามที่กล่าวมา เป็นความพร้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสหรัฐอเมริกาที่จะเข้าถึงเทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้อย่างง่ายดายและมีคุณภาพ

จุดเด่นในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ รัฐบาลทำหน้าที่เพียงดำเนินนโยบาย สนับสนุนงบประมาณ และการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการศึกษาเท่านั้น ส่งผลให้แต่ละมลรัฐมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาตามบริบทของตน และมีการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาเกิดความคล่องตัว และเป็นไปตามความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน

จากการที่สหรัฐอเมริกา มีเสถียรภาพทางการเมืองการปกครอง ส่งผลให้นโยบายทางการศึกษามีเสถียรภาพตามไปด้วย นโยบายที่กำหนดไว้ของรัฐบาล หรือที่กำหนดไว้ในกฎหมาย มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงบ่อยเช่นของไทย

การกำหนดให้ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ต้องจบปริญญาตรี และสูงกว่า รวมทั้งการกำหนดให้ครูต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ รวมทั้งการได้รับการพัฒนาทุกปี ภายใต้การส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาทางวิชาการจากรัฐบาลกลาง รวมทั้ง การมีองค์กรทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง ทำให้สถานะของครูมีความมั่นคง แม้ว่าครูจะเป็นเพียงพนักงานจ้างของเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาก็ตาม แต่ก็ยังเป็นไปตามสถานะของครูทั่วโลกส่วนใหญ่

การเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการติดตาม ประเมินผลการเรียน ทำให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การศึกษาตอบสนองความต้องการได้มากที่สุด

การกระจายอำนาจทางการบริหารให้สถานศึกษาบริหารจัดการอย่างเป็นอิสระ โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคล ที่คณะกรรมการสถานศึกษามีอิสระในการสรรหาและจัดจ้างผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีอิสระในการสรรหาและจัดจ้างครูภายใต้คุณสมบัติที่กำหนด ทำให้สถานศึกษาสามารถจัดครูตรงตามความรู้ความสามารถ อันส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในที่สุด

ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางความรู้ของสหรัฐอเมริกา ส่งผลต่อการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียน และการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มีความหลากหลายของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามบริบท ความพร้อม และขนาดของสถานศึกษา เช่น โรงเรียนของรัฐ หรือของท้องถิ่น โรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่โดดเด่นคือ โรงเรียนในกำกับรัฐ ที่เป็นความร่วมมือของเขตพื้นที่การศึกษาและภาคเอกชน หรือมูลนิธิ ที่ประสงค์จะจัดการศึกษา และทำสัญญากับรัฐหรือเขตพื้นที่การศึกษา โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ

จุดด้อยทางการบริหารจัดการสถานศึกษา

จากความหลากหลายทางวัฒนธรรม และชาติพันธุ์ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสยากไร้ หลากหลายชนชาติที่มีรากฐานแตกต่างกัน เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ใกล้เคียงกัน

ปัญหาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ครูบรรจุใหม่ลาออกจำนวนมากอันเนื่องมาจากภาระงานมาก เงินเดือนไม่สอดคล้องกับภาระงานและไม่เท่าเทียมกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น ทรัพยากรทางการศึกษาไม่เพียงพอต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของครู ความสับสนในบทบาทของครู การขาดการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองที่จะดูแลบุตรหลาน และปัญหาการอ่านออกเขียนได้ของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้อยโอกาส และยากไร้ ในช่วงที่ผ่านมา เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาเศรษฐกิจ และการเมือง การก่อการร้ายข้ามชาติที่เกิดจากการแผ่ขยายอำนาจทางการเมืองทหารของสหรัฐอเมริกา อาจกระทบต่อการชะลอตัวในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ในช่วงที่ผ่านมาและในอนาคต ¹⁰⁰

สรุปได้ว่า ผลลัพธ์ของการศึกษาขั้นพื้นฐานในสหรัฐอเมริกา คือการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นมาตรฐานคุณภาพของเด็ก มีกฎหมายว่าด้วยเด็กทุกคนต้องไม่ถูกทอดทิ้ง (No Child Left Behind Act of 2001) เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาตามกฎหมายและมีการพัฒนาที่มีคุณภาพ ยึดปรัชญาการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง(Learning by doing) ของจอห์น ดิวอี้ เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การพัฒนาวิชาการ การพัฒนาครู และการจัดงบประมาณสนับสนุน เปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา

¹⁰⁰ พิณสุดา สิริธรรังศรี, รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2557), 69-127.

ประเทศนิวซีแลนด์

นิวซีแลนด์ ได้ชื่อว่า เป็นประเทศที่ประสบผลสำเร็จทางการศึกษาเป็นอย่างสูงในลำดับต้น ๆ ของโลก จากการทดสอบสมรรถนะทางการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) ครั้งที่ 4 เมื่อปี 2552 อยู่ในอันดับ 7 จาก 65 ประเทศ เป็นผลพวงหนึ่ง จากการปฏิรูปประเทศ และปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ แบบถอนรากถอนโคน เมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยการกระจายอำนาจทางการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการไปยังสถานศึกษาโดยตรง ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา (Board of Trustee) ที่ไม่มีองค์กรทางการบริหารอื่นมาคั่นกลาง มีสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Education Review Office) ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทุก 5 ปี ในลักษณะของการตรวจสอบและถ่วงดุลที่ควบคู่กับการกระจายอำนาจ และมีสำนักงานรับรองคุณวุฒิการศึกษาของนิวซีแลนด์ (The New Zealand Qualification Authority) สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ดูแลมาตรฐาน คุณภาพ และการรับรองคุณวุฒิการศึกษาการจัดการศึกษาตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2532 มีแนวทางแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา (National Guidelines) เป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ (Education Goal) และกรอบคุณวุฒิและหลักสูตรแห่งชาติ เป็นแนวดำเนินการ บนพื้นฐานปรัชญา “การศึกษาเพื่อชีวิต” ด้วยหลักของการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยยึดแนวคิดในการดำเนินงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ดังนี้ (1) โรงเรียนเป็นแหล่งที่ทุกคนเข้ามาใช้ได้ (2) โรงเรียนเป็นแหล่งที่เด็กเข้ามาเล่นได้ (3) โรงเรียนเป็นแหล่งของความรู้และความสำเร็จ และ (4) ครูจะต้องมีประสิทธิภาพ ที่พิเศษสำหรับการจัดการศึกษาของนิวซีแลนด์ ก็คือ การให้ความสำคัญกับชนเผ่าดั้งเดิมคือ ชาวเมารี จากข้อบัญญัติของสนธิสัญญาไวทิงกิ ที่กำหนดให้รัฐบาลต้องให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และสิทธิที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการได้รับการศึกษา ที่แม้จะมีชาวเมารีเพียงคนเดียวในโรงเรียน โรงเรียนนั้น ๆ ก็ต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับชาวเมารีเป็นการเฉพาะ

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาของนิวซีแลนด์ แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ที่ ไม่เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษา แต่การศึกษากระจายไปให้ประชาชนจัดการศึกษาโดยตรง ทั้งรัฐ เอกชน พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือโบสถ์ การศึกษาที่จัดในโรงเรียนของรัฐ เป็นการจัดในรูปของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustee) ที่มาจากประชาชน (ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน/ท้องถิ่น) โดยตรง คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาดังกล่าว ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประมาณ 5-7 คน ตามขนาดของโรงเรียน และหากเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จะมีตัวแทนนักเรียนร่วมเป็นกรรมการด้วย มีอำนาจ

เปิดเสรีทางการบริหารทั้งด้านงบประมาณ วิชาการ บริหารงานบุคคล การบริหารกิจการนักเรียน และการบริหารทั่วไป ที่ทำหน้าที่รับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง ตามกฎหมายการศึกษา พ.ศ.2532 กล่าวคือ

การบริหารวิชาการ

การบริหารงานวิชาการในระดับรัฐ มีการกำหนดแนวทางการศึกษาของชาติ เป้าหมาย การศึกษาของชาติ และกรอบหลักสูตรของนิวซีแลนด์ รวมถึงกำหนดธรรมเนียมของโรงเรียนเพื่อเป็น แนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียน และกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นเสมือนแผน แม่บทในการจัดการศึกษาของทุกหน่วยงานและเป็นแนวทางในการสนับสนุนของรัฐที่มีต่อหน่วยงาน ทางการศึกษา ในด้านการบริหารงานวิชาการมีลักษณะของการกระจายอำนาจให้คณะกรรมการ บริหารสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานในโรงเรียน ตามที่กำหนดไว้ในแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ การบริหารงาน วิชาการในระดับสถานศึกษา กรรมการบริหารโรงเรียนได้รับการกระจายอำนาจให้ทำทุกเรื่องเกี่ยวกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล การเรียน โดยการมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ สื่อมวลชน ครู ผู้ปกครองและนักธุรกิจ ต่าง ๆ ทุกขั้นตอน ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น การระดมความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ประชุม สัมมนาและการเผยแพร่สู่มวลชนเพื่อรับการวิพากษ์วิจารณ์แก้ไข กล่าวคือ

1. การพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร จากกรอบหลักสูตรแห่งชาติ ที่รัฐกำหนด โดย คณะกรรมการบริหารฯ ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันกำหนด เลือกใช้หลักสูตรและพัฒนาให้ สอดคล้องกับหลักสูตรกลางและสภาพของท้องถิ่นและสถานศึกษาที่ ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ 7 สาระ คือภาษาประจำชาติ ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ศิลปะ สุขศึกษาและพลานามัย โดยมุ่งปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของ พลเมือง และทักษะที่จำเป็น 8 ประการ คือทักษะการสื่อสาร การคำนวณ ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการจัดการตนเองและการแข่งขัน ทักษะทางสังคมและการร่วมมือกัน ทักษะทางกายภาพ ทักษะในการทำงานและการเรียนรู้ โดยชั้นประถมจะเน้นภาษาและคณิตศาสตร์ ที่เป็นพื้นฐานไปเรียนต่อวิชาอื่นได้ต่อไป หลังการปรับปรุงหลักสูตร ปี พ.ศ.2553 มีการกำหนด สมรรถนะของผู้เรียน ดังนี้ คือ สมรรถนะด้านการคิด การใช้ภาษา สัญลักษณ์และตำราเรียน การจัดการตนเอง การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการมีส่วนร่วมและสนับสนุนช่วยเหลือที่แต่ละ โรงเรียนต้องให้ความสำคัญและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย หลักสูตร และแนวทาง แห่งชาติว่าด้วยการศึกษา ปีการศึกษาในระดับมัธยมนั้นจะแบ่งเป็นระบบสี่ภาคการศึกษาโดยมีการปิด ภาคการศึกษาช่วงสั้น ๆ ครั้งละสองสัปดาห์ในเดือนเมษายน กรกฎาคม และกันยายนมีการแยก

กลุ่มสาระการเรียนรู้ชัดเจน มีโอกาสเลือกรายวิชาเลือกมากขึ้น เพื่อให้เด็กค้นพบตัวเอง และหลายวิชา เน้นภาคปฏิบัติ กล่าวคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาเน้นให้นักเรียนค้นพบอัตลักษณ์ของตนเอง

2. การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูที่จะนำหลักสูตรที่ได้พัฒนาแล้วมาวางแผนการสอน และเลือกตำราเรียนได้เอง และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ โดยทั่วไป ใช้หลัก 4 ประการ คือ (1) จัดการเรียนรู้ตามระดับความสามารถ (2) สนับสนุนทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ (3) จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และ (4) กำหนดภาพความสำเร็จและตัวชี้วัดการประเมินผลที่ชัดเจนและการติดตามช่วยเหลือ ในการนี้ กรอบหลักสูตรแห่งชาติได้กำหนดแนวทางวิธีการสอนของครูที่ควรคำนึงคือ การกระตุ้นให้เด็กได้คิดเป็นทำเป็น การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การพัฒนาวิธีการให้สอดคล้องกับความรู้ใหม่ ๆ การอำนวยความสะดวกในการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างการเรียนรู้และประสบการณ์โอกาสที่จะเรียนรู้ และการสอนแบบตั้งคำถาม โรงเรียนประถมศึกษาเน้นการรู้ภาษา (การอ่านและการเขียน) และวิชาคณิตศาสตร์ เพราะเป็นพื้นฐานสำหรับการคิดและการเรียนรู้ มักจะจัดเป็นหัวข้อและบูรณาการกลุ่มสาระต่าง ๆ หลักสูตรในแต่ละโรงเรียนมีความยืดหยุ่นพอสมควร เช่น สอดแทรกเรื่องศาสนา หรือเรื่องราวในท้องถิ่นระดับประถมศึกษาจะเน้นการสอนแบบคละชั้น ครูจะมีกติกาชั้นเรียนชัดเจนที่เน้นการให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม ทำกิจกรรมและครูจะติดตามดูแลในแต่ละกลุ่มเมื่อมีนักเรียนไม่มากทำให้ครูดูแลใกล้ชิดและสามารถรู้จุดอ่อนจุดแข็งของเด็กแต่ละคน แต่หน่วยการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ทักษะสำคัญควรได้รับ กระบวนการเรียนรู้และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน โดยครูจะบันทึกเพื่อติดตามความก้าวหน้าการสอนของตนเองในระดับประถมศึกษาจะให้ความสำคัญกับผลงานของนักเรียน โดยรวบรวมและจัดแสดงเพื่อให้เด็กภาคภูมิใจ ในระดับมัธยมศึกษาที่นักเรียนมีความพร้อมมากขึ้น การสอนจะแบ่งระดับชั้น จัดเป็นชั้นเรียน แต่ก็จะมีกิจกรรมกลุ่มที่ทุกคนจะทำกิจกรรมเดียวกัน มีห้องเรียนเฉพาะต่าง ๆ เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องตามวิชาเลือก ห้องสมุดฯให้เลือกทำกิจกรรม ผู้บริหารหรือผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องมีส่วนในการสอนทุกคนไม่มากก็น้อย ตามสัดส่วนภาระการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี

3. การประเมินผลการเรียนการสอนการประเมินผลการเรียนเป็นหน้าที่ของครูโดยตรง ที่จะประเมินอย่างอิสระ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในปี 2553 รัฐได้พัฒนารอบการประเมินขึ้น และยึดเป็นแนวทางในการประเมินผู้เรียน ในการนี้ ครูจะประเมินผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกตพัฒนาการของผู้เรียน ผลงาน/รายงาน การประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมินโดยบุคคลภายนอก แฟ้มสะสมผลงาน ตัวชี้วัด การประชุมพิจารณาร่วมกัน และการทดสอบ ทั้งนี้ รัฐมีการจัดทำเครื่องมือการประเมินให้แก่ครู เพื่อง่ายต่อการประเมิน รวมทั้ง ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการประเมิน/ให้ข้อมูลด้วย เพื่อประโยชน์ในการรับทราบพัฒนาการ ทักษะและความต้องการของเด็ก

การบริหารงบประมาณ

รายได้ของสถานศึกษามาจาก (1) เงินอุดหนุนของรัฐตามรายหัวนักเรียนและแผนงาน/โครงการที่เสนอขอ เป็นเงินอุดหนุน (Lump sum) (2) ค่าเล่าเรียนที่เก็บจากนักเรียน นักศึกษาต่างชาติ (3) จากการบริจาคของชุมชนและการจัดกิจกรรมหารายได้ของสถานศึกษา นอกจากนี้เงิน 3 ประเภทดังกล่าวแล้ว ในส่วนของรัฐหรือกระทรวงศึกษาธิการ ยังมีการจัดสรรเงินอุดหนุนตามนโยบายและโครงการพิเศษ ให้กับสถานศึกษาแล้วแต่กรณี ได้แก่ เงินอุดหนุนช่วยเหลือครู เงินอุดหนุนตามเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เงินอุดหนุนการศึกษาพิเศษ เงินอุดหนุนความรู้/แนวโน้มนวัตกรรมด้านอาชีพ เงินอุดหนุนกรแก้ไขปัญหาสังคม เงินค่าบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และเงินค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น ในส่วนงบประมาณของรัฐ การจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาให้เปล่าของรัฐ รายรับของโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มาจากรัฐบาลโดยรัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณเป็นก้อนตามสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ให้แก่โรงเรียนโดยตรงแบ่งเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือเงินเดือนครู (ปัจจุบัน รัฐส่งเงินเข้าบัญชีของครูโดยตรง) งบดำเนินการและงบสนับสนุน ตามที่กล่าวข้างต้น โดยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะบริหารการใช้จ่ายงบประมาณเองโดยอิสระ มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการจัดตั้งงบประมาณตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน และเสนอเป็นแผนงานหรือโครงการไว้กับกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนจะวางแผนการใช้จ่ายเงินในเรื่องต่าง ๆ หากมีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างอื่นมากกว่า ก็มีสิทธิเปลี่ยนแปลงได้และหากใช้งบประมาณไม่หมดก็สามารถนำไปใช้ในปีถัดไปได้ รัฐจะตรวจสอบการใช้งบประมาณจากการที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนโดยมีสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐยึดหลักความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมของผู้เรียนที่จะได้รับการศึกษา ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาของรัฐ จึงจัดตามเกณฑ์ที่กำหนดของสถานศึกษา ออกเป็น 10 ระดับ ระดับ 1 เป็นสถานศึกษาที่อยู่ในถิ่นยากจนที่สุด และ ระดับ 10 เป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมและอยู่ในถิ่นร่ำรวยที่สุด โดยเพิ่มสนับสนุนให้กับโรงเรียนเพิ่มตามระดับความยากจนดังกล่าวข้างต้น

สำหรับธรรมนูญโรงเรียน (school charter) เป็นเสมือนแผนแม่บทในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องจัดทำธรรมนูญโรงเรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำธรรมนูญโรงเรียนกลางไว้ ที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เป้าหมายการศึกษา หลักสูตรแต่ละระดับ ฯลฯ และโรงเรียนโดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นผู้จัดทำธรรมนูญโรงเรียนร่วมกับผู้บริหาร ครู และชุมชน ภายใต้แนวทาง เป้าหมาย กรอบหลักสูตรการศึกษาของชาติ และสภาพความต้องการของชุมชน พร้อมทั้งแผนงาน โครงการ จัดส่งให้กระทรวงพิจารณาอนุมัติและจัดสรรงบประมาณตามธรรมนูญโรงเรียนดังกล่าว

การบริหารงานบุคคล

คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจเต็มในการบริหารงานบุคคล โดยมีกระบวนการบริหารงานบุคคล การสรรหา การพัฒนา การบำรุงรักษาครูไว้ในระบบ การปฐมนิเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจ การพัฒนา การสร้างและปลูกฝังเจตคติของครู การให้ออกจากงาน

ในการนี้ คณะกรรมการเป็นผู้สรรหาและคัดเลือกผู้บริหาร และมอบอำนาจให้ผู้บริหารคัดเลือกครู ผู้บริหารและครูทุกคน เป็นพนักงานครู ที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และขึ้นทะเบียนเป็นครู ที่มาจากการจ้าง และทำสัญญาจ้างกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน แล้วแต่กรณี เป็นรายปี ราย 3 ปี หรือครูประจำการ แล้วแต่การประเมินผ่านคุณสมบัติครูของนิวซีแลนด์ ได้รับการยกย่องว่า เป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่มีเงินเดือนโดยเฉลี่ย ปี 2553 ประมาณ 54,000 ดอลลาร์สหรัฐ ที่นับว่าสูงมากสำหรับอาชีพโดยทั่วไป

การสรรหาผู้บริหารโรงเรียน ดำเนินการโดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ต้องการและประกาศลงในวารสารของกระทรวง การคัดเลือกกระทำโดยการสัมภาษณ์

การสรรหาครู ผู้บริหารโรงเรียนจะจัดทำแผนบุคลากรของโรงเรียนระยะ 5 ปี เพื่อการสรรหาครูและพัฒนาครูแต่ละปี เสนอคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ในแต่ละปี จะประกาศความต้องการครูผ่านสื่อสาธารณะ และวารสารของกระทรวง ในการนี้ สภาคครูได้กำหนดมาตรฐานระดับสูงของครูไว้ว่า ต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ เป็นผู้ที่มีชื่อเสียง ไว้วางใจได้ มีความน่าเชื่อถือ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ยอมรับและนับถือผู้อื่น เป็นผู้ที่มีจินตนาการ กระตือรือร้น อุทิศตน มีความสามารถในการสื่อสาร และสุขภาพกายและใจที่ดี อาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่จะเป็นครูต้องเป็นคนดีและมีคุณธรรมจริง ๆ ในด้านการพัฒนาครู ในแต่ละปี ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนา ในการนี้ มีการจัดสรรงบประมาณบุคลากรให้แก่ครูที่สามารถเลือกเข้ารับการพัฒนาด้วยตนเอง โดยกระทรวงมอบหมายให้มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการพัฒนา และประกาศสาขาการพัฒนาไปยังสถานศึกษาที่ครูสามารถเลือกเข้ารับการพัฒนาตามความต้องการการพัฒนาของตน นอกจากนั้นครูต้องหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การศึกษาทางไกล การอ่านวารสาร เข้าร่วมสัมมนา ฯลฯ

การบริหารทั่วไป

1. การติดตามและประเมินผล มีการติดตาม 2 ระบบ คือ (1) การติดตามประเมินผลภายใน ได้แก่ สำนักประเมินและตรวจสอบภายในเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบาย และสำนักงานรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษารับรองวิทยฐานะ (2) การติดตามประเมินผลภายนอก ระบบการประเมินผลภายนอกโดยสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (องค์กรอิสระ) ตรวจสอบคุณภาพฯ ทุก 5 ปี/โรงเรียน ตามที่กำหนดไว้ในแนวทางของชาติฯ เป้าหมายการศึกษาของชาติและกรอบหลักสูตรแห่งชาติ และธรรมนูญโรงเรียนแล้วส่งผลการตรวจสอบไปยังกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนั้น ๆ เพื่อการปรับปรุง

พัฒนา และมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณในปีต่อไป รวมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะเพื่อให้สาธารณชนทราบ ชุมชนรับรู้การพัฒนาและเลือกที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษา หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป การประเมินผลหลักสูตรในระดับโรงเรียน มีการจ้างกลุ่มวิชาการจัดทำแบบทดสอบประเมินบทเรียน ผลการดำเนินการเผยแพร่สู่ สาธารณชนทราบส่วนการประเมินผลการเรียนในรายวิชาทักษะอาชีพ จะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เป็นกรรมการประเมินร่วมกับครูผู้สอนในวิชานั้น ๆ ด้วย

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของนิวซีแลนด์ ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหลักการหนึ่งในการบริหาร นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน รวมทั้งการเข้ามาเป็นกรรมการบริหารโรงเรียนที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จทางการบริหารดังกล่าวข้างต้น

ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

อาจกล่าวได้ว่า นิวซีแลนด์มีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงมากประเทศหนึ่ง ทั้งโดยบริบทของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาประเทศ รายได้ประชากร อัตราการรู้หนังสือของประชาชน นโยบายด้านการศึกษาที่ชัดเจน รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนในนิวซีแลนด์ที่มีหลากหลายเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งสิ้น โดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีสิทธิและอิสระในการบริหารอย่างคล่องตัวมากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง โดยมีกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เพียงการกำหนดนโยบาย สนับสนุนงบประมาณ และวิชาการ และการประเมินผลกว้าง ๆ นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานภายนอก ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพ ในลักษณะของการตรวจสอบและถ่วงดุล จนกระทั่งการจัดการศึกษาของนิวซีแลนด์ประสบผลสำเร็จ คุณภาพการศึกษาอยู่ในลำดับต้น ๆ ของโลก ดังกล่าว สถานศึกษาจึงมีความพร้อมในการบริหารจัดการ ทั้งด้าน ครูและบุคลากร เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี ดังนี้

ครู จากการที่นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับครูว่าเป็นมืออาชีพ มีการกำหนดให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่ครูมีเงินเดือนสูง การกำหนดคุณสมบัติการเป็นครูที่ดีและมีมาตรฐาน รวมทั้ง ให้ครูทำหน้าที่เพียงด้านการสอน และต้องได้รับการพัฒนาทุกปีอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับเงินเดือนตรงจากรัฐ มีหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ และการพัฒนาที่ชัดเจน

เงิน หรืองบประมาณ จากการที่รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนให้สถานศึกษา โดยเพิ่มเงินพิเศษการสนับสนุนโรงเรียนในถิ่นยากจนเป็นพิเศษ ลดหลั่นกันตามบริบท ส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมทั้งโรงเรียนในเมืองและชนบท หรือโรงเรียนที่อยู่ในถิ่นยากจนและถิ่นร่ำรวย รวมทั้ง หากใช้เงินไม่หมดในปีงบประมาณ ก็สามารถนำไปใช้ได้ในปีต่อไป นอกจากนั้น ยังได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ผู้ปกครอง อีกด้วย ที่สำคัญ โรงเรียนมีอิสระในการบริหารงบประมาณเป็นของตนเอง ทำให้จัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้ทางหนึ่ง

ความรู้ นิวซีแลนด์ได้ชื่อว่า เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน พิจารณาได้จาก การจัดการศึกษาที่หลากหลาย และสนับสนุนการให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครู อย่างต่อเนื่องโดยองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ

เทคโนโลยี นิวซีแลนด์ได้ชื่อว่า เป็นประเทศรัฐสวัสดิการประเทศหนึ่ง ที่มีการจัดโครงสร้างพื้นฐานให้แก่ประชาชนทั้งด้านถนน ไฟฟ้า ประปา โดยเฉพาะฐานด้านเทคโนโลยี ให้ผู้เรียนและประชาชนเข้าถึงความรู้ โดยเฉพาะ การสนับสนุนคอมพิวเตอร์พกพาให้ผู้เรียน ได้เรียนในชั้นเรียนทุกคน

จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

1. การกำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 13 ปี ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาให้เปล่า นอกจากนั้น ยังให้ความสำคัญกับการศึกษาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งก่อนวัยเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมของร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของเด็กเพื่อการเข้าเรียนในวัยเรียนที่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ที่ให้ความสำคัญเฉพาะเด็ก วัย 3-5 ขวบ เป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้เด็กมีความพร้อม และส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในที่สุด

2. การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับกระทรวง และสถานศึกษา กระทรวงเป็นเพียงกระทรวงเล็ก ๆ มีหน้าที่เพียงด้านนโยบาย สนับสนุนงบประมาณ วิชาการ และการพัฒนาบุคลากร และการประเมินผล โดยมีหน่วยงานภายในทำหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน ระดับสถานศึกษา ได้รับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการทั้งมวลทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารกิจการนักเรียน ทรัพย์สิน และบริหารทั่วไป ทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษา และมีหน่วยงานภายนอกทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในลักษณะของการกระจายอำนาจ ควบคู่กับการตรวจสอบและถ่วงดุล

3. กรรมการบริหารสถานศึกษา หรือโรงเรียน มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารโรงเรียนที่ต้องทำสัญญากับรัฐในการบริหารจัดการสถานศึกษา และหากไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ให้ไว้กับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงก็จะยุบคณะกรรมการนี้ได้ ส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของกรรมการ

4. ผู้บริหารและครู มิได้เป็นข้าราชการ แต่เป็นพนักงานจ้างของรัฐ ที่ได้รับเงินเดือนโดยตรงจากรัฐ เป็นผู้บริหารและครูมืออาชีพ ที่ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบอาชีพครู และต้องได้รับการจดทะเบียนเป็นครู โรงเรียนจะจ้างครูได้ ต่อเมื่อครูนั้นได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นครูแล้วเท่านั้น และเป็นไปตามคุณสมบัติ และขึ้นเงินเดือนที่รัฐกำหนด อาจเป็นรายปี 3 ปี หรือถาวร เป็นเรื่องของสถานศึกษาที่จะจัดจ้างและการประเมินครู โดยมีการแบ่งความรับผิดชอบในการจ้างและการบริหารชัดเจน กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนคัดเลือกและจ้างผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนคัดเลือกและจ้างครู ตามลำดับ

5. ประชาชนมีส่วนร่วมทางการศึกษา ประชาชน ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา การเสนอความต้องการทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลแล้วแต่กรณี ในลักษณะของการร่วมวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาส่งผลให้การจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการ และเป็นที่ยังพอใจของท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6. การจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาเป็นเงินอุดหนุน หรือเงินก้อน ที่สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการตามธรรมนูญโรงเรียนที่ได้รับอนุมัติต่อกระทรวงศึกษาธิการ และหากใช้ไม่หมดก็สามารถนำไปใช้ได้ในปีต่อไป

7. มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลชัดเจน ทั้งการประเมินภายในจากกระทรวงศึกษาธิการ และการติดตาม ตรวจสอบภายนอกจากสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ก่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุล เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในที่สุด

จุดด้อยในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แม้ว่า โดยภาพรวม นิวซีแลนด์จะมีจุดเด่นในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวอย่างยิ่ง แต่ก็ยังมีข้อจำกัด กล่าวคือ

1. จากการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ ทำให้ขาดความใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษากับส่วนกลาง ที่บางครั้ง/เรื่อง สถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ แนะนำ อย่างใกล้ชิด เช่น การบริหารงบประมาณ หรือวิชาการ ในสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล ยากจน

2. สถานศึกษา โดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารจัดการ หากระบบการติดตามตรวจสอบขาดคุณภาพ ก็จะส่งผลให้คณะกรรมการใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ นอกจากนี้ การที่สถานศึกษามัธยมศึกษามีนักเรียนร่วมเป็นกรรมการด้วย แม้ว่า จะเป็นตัวแทนนักเรียนที่เข้ามาสะท้อนความต้องการทางการศึกษา แต่บทบาทเป็นกรรมการบริหารที่กำกับดูแลผู้บริหารโรงเรียน อาจจะทำให้เกิดความสับสนในบทบาทของผู้เรียนและครูได้ อันจะส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนได้

3. ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากกฎหมายการศึกษาของนิวซีแลนด์ไม่ให้สิทธิในการจัดการศึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษาของประชาชนในท้องถิ่นตน โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา จะเห็นได้ว่า ท้องถิ่นไม่มีบทบาทดังกล่าวเลย

4. แม้ว่า นิวซีแลนด์ จะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ประชาชนมีรายได้สูง มีสวัสดิการของ รัฐที่ดี นโยบายและเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาชัดเจน แต่ยังคงมีพื้นที่ยากจน ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ที่ประชาชนไม่สามารถสนับสนุนการศึกษาได้เต็มที่¹⁰¹

ประเทศนิวซีแลนด์จัดเป็นประเทศขนาดเล็กมีขนาด ของประชากรเพียง 4.5 ล้านคน แต่มีความหลากหลาย ทางชาติพันธุ์และมีวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งมีประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ที่เข้มข้น และช่วงเวลาในการสร้างชาติที่ยาลำบาก แต่ก็นับเป็น ประเทศหนึ่ง ที่ประสบความสำเร็จและมีความเข้มแข็ง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม การเมือง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการศึกษาที่สามารถ สร้างคนให้มีคุณภาพ และสามารถหล่อ หลอมบ่มเพาะ ให้คนในชาติมีคุณลักษณะพิเศษในหลาย ๆ ประการ เช่น การยอมรับความแตกต่าง ทั้งทางความคิดและชาติพันธุ์ ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ความซื่อสัตย์ รักธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีนิสัยในการแสวงหาและรักการเดินทาง รักษากฎระเบียบวินัย กติกาต่าง ๆ ของสังคม มีความ อดทน และมีวินัยในตนเอง¹⁰²

สรุปได้ว่า **ผลลัพธ์ของการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์** คือ การจัดการศึกษาที่ดำเนินการ ภายใต้นโยบาย Think New : New Zealand ซึ่งเป็นรากฐานที่การศึกษานิวซีแลนด์สร้างระบบการศึกษา ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลมายาวนาน โดดเด่นและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการเตรียม ความพร้อม และวางพื้นฐานให้เด็กนักเรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลง มีทักษะในการแก้ไขปัญหา การแสดงความคิดที่หลากหลาย และสอดคล้องกับโลกความเป็นจริง การใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลและ เศรษฐกิจโลกในอนาคต เตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีอาชีพที่หลากหลายในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะของคนนิวซีแลนด์มีจิตสำนึกในการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ ให้ความสำคัญกับชนเผ่าดั้งเดิมคือ ชาวเมารี จากข้อบัญญัติของสนธิสัญญาไวทังกิ ที่กำหนดให้รัฐบาล ต้องให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และสิทธิที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการได้รับการศึกษา เป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ (Education Goal) และกรอบคุณวุฒิและหลักสูตรแห่งชาติ บนพื้นฐาน ประชญา “การศึกษาเพื่อชีวิต” ด้วยหลักของการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักการมีส่วนร่วมของ ประชาชน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

¹⁰¹ พิณสุดา สิริธรรังศรี, รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2557), 69-127.

¹⁰² Moral Promotion Center (Public Organization), **Features and cultivate the moral and ethics in New Zealand** (Bangkok: Prikwan Graphic, [in Thai], 2006).

ประเทศญี่ปุ่น

ภายหลังพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นมีการปฏิวัติโครงสร้างทางสังคมใหม่ ปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ขนานใหญ่ ในด้านการศึกษา ได้มีการออกกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2490 เป็นนโยบายและแนวทางสำคัญเพื่อเป็นรากฐานการปฏิรูปและพัฒนาประเทศหลังสงคราม ผลการพัฒนาส่งผลให้คนญี่ปุ่นเป็นคนมีคุณภาพและมีระเบียบวินัยสูงโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ได้มีการจัดวางโครงสร้างทางการศึกษาใหม่ โดยจัดตั้ง กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขึ้นใหม่ และจัดโครงสร้าง การศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษา โดยกระทรวง ทำหน้าที่ดำเนินนโยบาย และการสนับสนุนส่งเสริมทรัพยากรและวิชาการ จัดทำหลักสูตรแห่งชาติ และ มาตรฐานการศึกษา ท้องถิ่นระดับจังหวัด ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของจังหวัดในภาพรวม แต่แบ่งระดับความรับผิดชอบระหว่างจังหวัดและเทศบาล โดยระดับจังหวัดจัดการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาล ทำหน้าที่จัดการศึกษาภาคบังคับ ตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับสถานศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษา โดยมี คณะกรรมการสถานศึกษา ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของสถานศึกษา อำนาจบริหารสถานศึกษา เป็นอำนาจของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่

ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของญี่ปุ่น แบ่งเป็น ระดับประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี ระดับอุดมศึกษา 4 ปี การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตั้งแต่ประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับการศึกษาปฐมวัย อายุ 3-5 ใน ปี 2005 รัฐบาลมีนโยบายรวม ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาโดยมีการสนับสนุน ทรัพยากร ครู ให้มากขึ้น ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ภาคเรียน คือ ภาคฤดูร้อน ภาคฤดูหนาว และ ภาคฤดูใบไม้ร่วง ตามฤดูกาลของภูมิประเทศ จำนวนสถานศึกษาแต่ละระดับ ในปี 2546 มีสถานศึกษา ปฐมวัย/อนุบาล 14,174 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา 23,633 โรง มัธยมศึกษาตอนต้น 11,134 โรง มัธยมศึกษาตอนปลาย 5,450 โรง โรงเรียนสำหรับเด็กพิการ 995 โรง มหาวิทยาลัย 702 แห่ง วิทยาลัย 525 แห่ง ทั้งนี้ ได้มีการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

โรงเรียนอนุบาล นักเรียนอายุประมาณ 3 – 5 ปีเด็กส่วนใหญ่จะเข้าโรงเรียนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลถึงแม้ว่าการศึกษาในระดับอนุบาลจะไม่ใช้การศึกษาภาคบังคับ แต่กลับมีจำนวนผู้เข้าเรียน เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยรัฐบาลตั้งเป้าหมายเพิ่มศักยภาพการศึกษาระดับนี้มากขึ้น มุ่งช่วยเด็กก่อนวัยเรียน ในการพัฒนาจิตใจและร่างกาย เพื่อเตรียมสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ดีโดยมีวิทยาลัยฝึกอบรม พิเศษเฉพาะทางทำหน้าที่ผลิตครูอนุบาลเป็นการเฉพาะ

โรงเรียนประถมศึกษา นักเรียนอายุระหว่าง 6-12 ปี ชั้นประถมศึกษา มีระยะเวลาในการเรียน 6 ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับ โรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนของรัฐ มีเพียงแค่ร้อยละ 5 เท่านั้นที่เป็นโรงเรียนเอกชน

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนอายุระหว่าง 12-15 ปี ชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระยะเวลาในการเรียน 3 ปี เด็กที่จบจากโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นระดับการศึกษาที่สำคัญเพื่อเตรียมเข้าสู่การเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนมีอายุ 15-18 ปี จัดตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2491 โดยมีทั้งแบบหลักสูตรการศึกษาเต็มเวลาและนอกเวลา จากนั้นได้มีระบบการเรียนทางไปรษณีย์ (correspondence courses) เพิ่มขึ้นผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับ (เก้าปี) เมื่อเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องมีการสอบเข้าหลักสูตรเต็มเวลาใช้ระยะเวลา 3 ปี ในขณะที่ทั้งหลักสูตรนอกเวลา (ภาคกลางวัน-ภาคค่ำ) และหลักสูตรการเรียนทางไปรษณีย์ใช้ระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับเยาวชนที่ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย โดยมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการหลักสูตรทั้งหมดนี้ได้รับการรับรองคุณภาพหรือวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย เช่นเดียวกัน

ในแง่ของเนื้อหาของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็นหลักสูตรทั่วไปหลักสูตรเฉพาะทาง และหลักสูตรแบบบูรณาการทั้งนี้หลักสูตรทั่วไปส่วนใหญ่เหมาะสมกับผู้ที่ต้องการจะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและผู้ที่ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยสำหรับหลักสูตรเฉพาะทางเหมาะกับผู้ที่ต้องการศึกษาในสายอาชีพหรือการศึกษาเฉพาะทาง และสำหรับหลักสูตรแบบบูรณาการนั้นมีหลากหลายในสาขาวิชา ทั้งวิชาจากหลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะด้านเพื่อตอบสนองความสนใจของผู้เรียน

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ) แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่จะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยเทคนิคต้องมีการสอบเข้าเช่นเดียวประเทศต่าง ๆ ในอดีต การสอบเข้าเพื่อเรียนต่อเป็นไปด้วยความยากลำบาก แต่ในปัจจุบันด้วยอัตราการเกิด (เด็กญี่ปุ่น) น้อยลง กระแสนี้ก็เปลี่ยนไป ปัจจุบันโรงเรียนต่างแข่งขันกันเองเพื่อรับนักเรียน

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา (หกปี) เกิดขึ้นในระบบโรงเรียนของญี่ปุ่น เมื่อเมษายนปี พ.ศ.2542 (ค.ศ.1999) โดยรวมระดับมัธยมต้นและปลายไว้ด้วยกันเพื่อให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน 3 ปีแรก และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน 3 ปีหลัง

2. โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ผู้ที่มีความพิการ(หูหนวก ตาบอด หรือพิการด้านอื่น ๆ) จะมีโรงเรียนสอนคนหูหนวก คนตาบอด และโรงเรียนสำหรับผู้พิการด้านอื่น การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา เป็นโรงเรียนสำหรับผู้พิการ และมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การศึกษที่เหมาะสมกับความจำเป็นแต่ละคน แบ่งเป็น 4 ระดับได้แก่ ระดับ

อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ปัจจุบันอนุญาตให้โรงเรียนรับผู้พิการมากขึ้น นอกจากนี้การจัดการศึกษาประเภทนี้ยังถูกจัดมีไว้ในโรงเรียนปกติทั่วไปด้วย โดยจัดเป็นชั้นเรียน พิเศษขนาดเล็กสำหรับผู้ที่มีความพิการไม่รุนแรงในระดับประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นทั่วไป เหมือนเช่นห้องเรียนย่อยในโรงพยาบาลสำหรับการสำหรับผู้ป่วยเด็ก การจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา แบ่งตามระดับความรุนแรง คือ ระดับ ความพิการรุนแรง ระดับความพิการมาก และระดับความพิการปานกลาง

3. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้นและตอนปลาย อยู่ใน ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัด และเทศบาล ตามที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ มีโรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว โดยเฉพาะมัธยมศึกษาตอนปลาย การบริหารจัดการศึกษาระดับจังหวัด มีคณะกรรมการที่มาจากกรรมการแต่งตั้งขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ใน 2 ระดับกล่าวคือ ระดับจังหวัด คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (Prefecture Board of Education) มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจทางบริหารจัดการศึกษาในภาพรวมของจังหวัด ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ทุกรูปแบบ รวมทั้งการกีฬาและวัฒนธรรม และมีอิสระจากฝ่ายปกครอง สำหรับระดับเทศบาล มีคณะกรรมการการศึกษาเทศบาล (Municipal Board of Education) มีหน้าที่ตัดสินใจอำนาจหน้าที่ตัดสินใจทางบริหารจัดการศึกษาภาคบังคับในภาพรวมของเทศบาล ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทุกรูปแบบ รวมทั้งการกีฬาและวัฒนธรรม ในแต่ละระดับ มีผู้อำนวยการ สำนัการศึกษา เป็นผู้บริหารสำนักงานมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการแต่ละระดับ แล้วแต่กรณี

ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความอิสระในการบริหารจัดการศึกษาเป็นของ ตนเอง ตามเป้าหมายการศึกษาภายใต้กฎหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน (School Education Law) และมีคณะกรรมการสถานศึกษา (School Council) ที่เป็นผู้ปกครองและตัวแทนประชาชน ในท้องถิ่น ทำหน้าที่สะท้อนความคิดเห็นและความต้องการทางการศึกษา ของพ่อแม่ผู้ปกครองและ ประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการที่ประชุมครูของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และคณะครู ในรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับผู้บริหารโรงเรียน มีอำนาจเต็ม ในการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหาร ทั่วไป ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพอยู่ในลำดับต้น ๆ ของโลก จากการประเมินผลนักเรียนตามโครงการ PISA ครั้งที่ 4 ขององค์การความร่วมมือทางการค้าและการพัฒนา (OECD) ด้านการอ่าน วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ปี พ.ศ.2552 ญี่ปุ่นอยู่ในลำดับ 6 จาก 65 ประเทศ กล่าวคือ

การบริหารวิชาการ

1. การพัฒนาหลักสูตร กระทรวงการศึกษาฯ เป็นผู้กำหนดหลักสูตรแห่งชาติ และหลักสูตรแกนกลาง เพื่อเป็นแนวทางแก่โรงเรียนทั่วประเทศ และมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงหลักสูตรใหม่ทุก ๆ 10 ปี โดยความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา แต่ให้อิสระกับคณะกรรมการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ร้อยละ 10 ของเนื้อหา/ชั่วโมงเรียน เดิมหลักสูตรกลางเน้นการเรียนที่เหมือนกันหมด เน้นท่องจำ ทำให้เด็กเกิดความเครียด และเมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรกลางเมื่อปี 2541 เปิดโอกาสให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรได้เองมากขึ้น ตามบริบท เอกลักษณะและความต้องการของผู้เรียน มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายใต้อุดมคติว่า ให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองตามความถนัดและความสนใจ และส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตของผู้เรียน

2. การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ การจัดการเรียนการสอนตามของครู หลักสูตร จึงเป็นการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการจากวิถีชีวิตจริง มากกว่าการท่องจำ กำหนดวิชาเลือกมากขึ้น ให้เด็กได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ลดชั่วโมงสอนแต่ทำกิจกรรมมากขึ้น เด็กมีอิสระได้คิดเองทำเองมากขึ้น

3. การประเมินผลการเรียน โดยนัยนี้ การประเมินผลจึงประเมินเชิงพัฒนาการของผู้เรียน แต่สร้างความเข้มข้นของการประเมินมากขึ้น โดยเปลี่ยนจากอิงกลุ่มเป็นอิงเกณฑ์

การบริหารงบประมาณ

งบประมาณเพื่อการศึกษา มี 2 ประเภท คือ (1) งบประมาณสำหรับสถานศึกษาที่ขึ้นตรงกับส่วนกลาง (2) เงินอุดหนุนเพื่อการศึกษาที่จัดให้กับจังหวัด เทศบาล สถานศึกษาเอกชน และองค์กรอื่น ๆ นอกเหนือจากนั้น รัฐบาลกลางยังจัดสรรงบประมาณจากภาษีท้องถิ่น (Local Allocation Tax Grants) ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งระดับจังหวัดและเทศบาล ในกรณีนี้ รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาไปที่กระทรวงการศึกษาฯ เพื่อจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตรง โดยจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาภาคบังคับมากที่สุด รองลงไปเป็นงบประมาณสำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด

ในด้านงบประมาณเงินเดือนและค่าตอบแทนของครู กระทรวงการศึกษาฯ จะจัดงบประมาณอุดหนุนเป็นเงินเดือนครูให้โรงเรียนครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ส่วนอีกครึ่งหนึ่งเป็นงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียน การจัดหาอุปกรณ์ การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ ฯลฯ ซึ่งให้ใช้งบประมาณของท้องถิ่น

ดังนั้น การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา จึงดำเนินการจากคณะกรรมการการศึกษา ต้นสังกัดเป็นส่วนใหญ่ เช่น เงินเดือนครู การจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์ โดยมุ่งให้สถานศึกษาและครู ให้ความสำคัญและมีเวลาการบริหารวิชาการและผู้เรียนได้มากขึ้น

การบริหารงานบุคคล

ผู้บริหาร และครู ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ของจังหวัด เป็นผู้ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ในกรณีนี้ กฎหมายว่าด้วยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ได้กำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 3 ประเภท คือ (1) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแบบปกติ ออกให้กับครูทั่วไป ที่จบทางครู ซึ่งมี 3 ระดับ คือ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั้นสูง ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั้นหนึ่ง และใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั้นสอง ตามคุณสมบัติและสาขาที่เรียน/สอน (2) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแบบพิเศษ ที่ออกให้กับผู้ที่ไม่มีความรู้ทางครูแต่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งและไม่ใช่ผู้สอนเต็มเวลาและ (3) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสนับสนุน ออกให้กับครูผู้ช่วย หรือผู้ทำหน้าที่สนับสนุนการเรียน การสอน

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจุบัน นอกจากจะเป็นผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาลแล้ว บุคคลภายนอกสามารถสมัครเข้ามาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาได้ โดยลดเงื่อนไขด้านใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ แต่อยู่บนเงื่อนไข 2 ประการคือ (1) ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี และ (2) มีความจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียน โดยมีการจัดอบรมเพื่อให้เข้าบริบทและธรรมชาติของการจัดการศึกษา ทำให้เกิดความคล่องตัวทางการบริหาร สถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จจากประสบการณ์ทางการบริหารจากภายนอก และนำมาปรับใช้กับ สถานศึกษา มากขึ้น

สำหรับครู ครูมีใช้ข้าราชการ แต่เป็นพนักงานครูของจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นครูในสถานศึกษา สังกัดจังหวัด หรือเทศบาล ที่มาจากการคัดเลือกและแต่งตั้งและการจัดสรรงบประมาณของ คณะกรรมการการศึกษาจังหวัดโดยการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือส่วนกลาง ในกรณีนี้ คณะกรรมการ การศึกษาจังหวัดมีหน้าที่บริหารงานบุคคล โดยภาพรวมทั้งการออกใบอนุญาตวิชาชีพครูและผู้บริหาร สถานศึกษา การสรรหา/จัดสอบคัดเลือก การพัฒนา และการให้ออก รวมทั้งการจ่ายเงินเดือน ค่าตอบแทน โดยมอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดเป็นผู้จัดสอบ โดยมีการรับฟังความเห็นและความต้องการของคณะกรรมการการศึกษาเทศบาล และสถานศึกษา ประกอบการพิจารณาแต่งตั้งด้วย และจากการที่ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับอาชีพครู ว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง ในการสอบบรรจุครู จึงได้มีการจัดสอบอย่างเข้มข้น ทั้งการสอบข้อเขียน สัมภาษณ์ ทดสอบสมรรถนะ เจตคติ และคุณสมบัติอื่น ๆ¹⁰³ เพื่อให้ได้ครูดีที่มีคุณภาพมากที่สุด

¹⁰³ วรียพร แสงนภาพวร, การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550).

สำหรับเงินเดือนและค่าตอบแทนครู กฎหมายของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ คณะกรรมการการศึกษาจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีกฎหมายว่าด้วยงบประมาณแผ่นดินเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาภาคบังคับ กำหนดให้ส่วนกลางรับผิดชอบร่วมกับท้องถิ่นในสัดส่วนที่ โกล่เคียงกันครั้งต่อครั้งดังกล่าวข้างต้น และเนื่องจากวิชาชีพครูญี่ปุ่นถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงและ ให้ความสำคัญว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดต่อคุณภาพของผู้เรียน จึงมีการกำหนดให้เงินเดือนครูสูงกว่า ข้าราชการอื่น ทั้งนี้ เป็นไปตามกฎหมายธำรงรักษาบุคลากรทางการศึกษาในการศึกษาภาคบังคับ รวมทั้งการให้เงินเพิ่มพิเศษ ร้อยละ 9 และโบนัสประจำปีอีก 5 เดือน ขึ้นอยู่กับผลงานและ ความรับผิดชอบของครูแต่ละระดับ ตลอดจนค่าตอบแทนและสวัสดิการอื่น ๆ แต่ทั้งนี้ กฎหมายห้าม มิให้ครูไปทำอาชีพเสริมอย่างอื่น หรือแม้แต่การสอนพิเศษเพื่อให้ครูทุ่มเทเพื่อเด็กและการเรียน การสอนอย่างเต็มที่

สำหรับการพัฒนาครู กฎหมายกำหนดให้ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนา โดยครูบรรจุใหม่ ต้องมีการพัฒนาตนเองภายใต้การนิเทศดูแลของครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร และต้องผ่านการทดลอง การปฏิบัติงาน 1 ปี ในทำนองเดียวกัน ครูที่มีประสบการณ์การเรียนการสอนมาแล้ว 10 ปี ก็ต้อง ได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะใหม่ในการเรียนการสอนด้วย

สำหรับการประเมินการทำงาน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาทำหน้าที่ ประเมินผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่ประเมินครูและบุคลากรทาง การศึกษาในสังกัด แล้วแต่กรณี

การบริหารทั่วไป

การติดตามประเมินผล กำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาชาติ ในสถานศึกษาทุกระดับ ทั้งด้าน ขนาดห้องเรียน อาคารสถานที่ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และหลักสูตรในการติดตาม ประเมินผลสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาต้นสังกัด ทั้งระดับจังหวัดและเทศบาล นอกจากนั้น ยังมีระบบการประเมินตนเองของสถานศึกษา สถานศึกษาของญี่ปุ่นเน้นการประเมิน ตนเองเป็นหลัก สำหรับการประเมินภายนอกเป็นไปตามความสมัครใจของสถานศึกษาที่จะขอรับ การประเมินภายนอกหรือไม่ ส่วนกระทรวงการศึกษา จะทำหน้าที่ประเมินผลภาพรวม และจัดทำ รายงานสถิติการศึกษาแห่งชาติเผยแพร่ต่อสาธารณชน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนเข้ามาเป็น กรรมการสถานศึกษาที่เป็นภาคประชาชนโดยตรง เพื่อสะท้อนและเสนอความต้องการทางการศึกษา แก่สถานศึกษา รวมทั้งการให้คณะครู บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนทำหน้าที่เสนอแนะและ ให้ความเห็น หรือการสนับสนุนการทำงานของผู้บริหารในรูปของการประชุมคณะครู ที่กำหนดไว้ ชัดเจน ให้ทุกโรงเรียนต้องฟังความเห็นในที่ประชุมดังกล่าว ทำให้เกิดความโปร่งใสในการบริหาร จัดการสถานศึกษา

ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยภาพรวม สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของญี่ปุ่น มีความพร้อมในการบริหารจัดการทั้งด้านบุคลากรเงิน ความรู้ และเทคโนโลยี อย่างสูง กล่าวคือ

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับครูว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงส่งเสริมให้ครูเป็นครูมืออาชีพ ครูและผู้บริหารทุกคนต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และมีความพิเศษของใบอนุญาตตามประเภทของครู สะท้อนถึงการให้ความสำคัญ นอกจากนั้น ครูแต่ละคนยังต้องผ่านการทดลองปฏิบัติงานเมื่อเริ่มปฏิบัติงานแล้ว 1 ปี ครูได้รับเงินเดือนสูงและมีเงินตอบแทนพิเศษอีกต่างหาก นอกจากนั้น ยังมีบุคลากรสนับสนุนทำหน้าที่ธุรการ ประสานงาน โดยครูไม่ต้องมีภาระด้านนี้ และทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว

2. เงิน ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีฐานะและความเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีนโยบายในการจัดสรรงบประมาณผ่านทางกฎหมายงบประมาณ และกฎหมายของท้องถิ่นชัดเจน ที่มุ่งไปเพื่อการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการจัดสรรเงินเพิ่มพิเศษและเงินสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับครูเพื่อให้ครูตั้งใจสอนโดยไม่ต้องไปหาอาชีพเสริมอย่างอื่น สถานศึกษาส่วนใหญ่จึงมีความพร้อมด้านการเงินและงบประมาณในการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบของตนได้เต็มที่

3. ความรู้ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาค้นคว้าสูง รวมทั้งวัฒนธรรมของผู้เรียนและประชาชนมีวัฒนธรรมรักการอ่าน โดยเฉพาะการวิจัยและพัฒนาที่รัฐส่งเสริม ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

4. เทคโนโลยี ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี จนกระทั่งประชาชนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา สถานที่ถึงร้อยละ 87.5 สำหรับสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนงบประมาณทั้งจากรัฐและท้องถิ่นเพื่อการนี้ชัดเจน ทำให้สถานศึกษามีความพร้อมในการบริหารสถานศึกษา

จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การมีกฎหมาย นโยบาย และงบประมาณเพื่อการศึกษา ที่ชัดเจนในการจัดการศึกษา ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง ส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มั่นคง และมีคุณภาพ

2. มีการแบ่งความรับผิดชอบกันชัดเจน ระหว่างรัฐ ในการจัดการศึกษาทั้งส่วนของรัฐบาลกลาง ท้องถิ่น และสถานศึกษา และไม่ก้าวก่ายซึ่งกันและกัน ที่สำคัญ ทั้งรัฐและท้องถิ่นมีนโยบายและการบริหารจัดการมุ่งไปที่การสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การสนับสนุนวิชาการและงบประมาณ ตลอดจนการบริหารบุคลากรครู ภายใต้การฟังความเห็นจากสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ครูมีหน้าที่ทำการสอนเพียงด้านเดียว โดยไม่ต้องทำหน้าที่อื่น เช่น ชุรการ หรือการเงิน รวมทั้งมีรายได้สูง ไม่ต้องหางานอื่นทำ เพื่อเสริมอาชีพ ทำให้ครูมีเวลาให้ผู้เรียนได้เต็มที่ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในที่สุด

4. ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะเป็นบุคคลสายการศึกษาแล้ว ยังเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกที่ประสบผลสำเร็จทางการบริหาร ภาคธุรกิจ ให้เข้ามาเป็นผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาได้ ทำให้การวางวิสัยทัศน์ทางการศึกษากว้างไกลขึ้น ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาในทิศทางใหม่ได้ทางหนึ่ง

5. การกำหนดให้ครู และผู้บริหารทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (ยกเว้นผู้บริหารที่มาจากบุคคลภายนอก) และกำหนดเกณฑ์และประเภทของใบอนุญาตไว้ชัดเจน เป็นส่วนหนึ่งให้ได้ครูและผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพแท้จริง

6. การปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นการแข่งขันและมาตรฐานเดียว มาเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ มีความยืดหยุ่น และเรียนรู้จากการแก้ปัญหาและประสบการณ์ หรือการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ส่งผลให้เด็กลดความเครียด ซึ่งก่อนหน้านี้ นักเรียนญี่ปุ่นมีอัตราฆ่าตัวตายอันเกิดจากความกดดัน และความเครียดทางการเรียนสูง

7. การให้อำนาจการติดตาม ตรวจสอบการศึกษา เป็นเรื่องของคณะกรรมการการศึกษาของจังหวัดและเทศบาล ในความรับผิดชอบแล้วแต่กรณี โดยรัฐไม่เข้ามาติดตาม ส่งผลให้ท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดทิศทางและบริหารจัดการสถานศึกษาในความรับผิดชอบเป็นของตน

8. การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี (Character Building) ให้กับเด็กและเยาวชน เน้นการปลูกฝังความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย จิตสำนึกต่อส่วนรวม ความรักชาติ ความตระหนักในเพื่อนมนุษย์ และการมีส่วนร่วมในสังคมนานาชาติ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อผลิตคนเก่ง ส่งผลให้เด็กและคนญี่ปุ่นได้รับการยอมรับในความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบสูง ในระดับนานาชาติ

จุดด้อยในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แม้ว่าโดยภาพรวมจะพบจุดเด่นทางการบริหารจัดการทั้งระดับส่วนกลาง ท้องถิ่น และสถานศึกษา แต่ก็พบจุดด้อย ดังนี้

1. การเป็นประเทศและมีวัฒนธรรมแข่งขันของคนญี่ปุ่น และการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่เน้นการแข่งขัน ทำให้เด็กเกิดความเครียด สถิติการฆ่าตัวตายสูง แม้ว่าการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ปี พ.ศ.2540 ที่ผ่านมามีจะทำให้เด็กคลายเครียด และลดการแข่งขันลง แต่วัฒนธรรมการแข่งขันก็ยังฝังลึกอยู่ในคนญี่ปุ่น จึงยังคงมีข่าวการฆ่าตัวตายของเด็กญี่ปุ่น เผยแพร่ไปทั่วโลก อยู่เป็นระยะ ๆ

2. การที่ญี่ปุ่นยังไม่ได้กระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษาโดยตรงโดยเฉพาะด้านบริหารบุคคล และงบประมาณ ที่ยังจัดซื้อจัดจ้างโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น อาจจะไม่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก แต่หากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมทั้งคน เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี แล้ว ทำให้ขาดความคล่องตัวและเป็นอิสระเท่าที่ควร¹⁰⁴

สรุปผลการศึกษาและสังเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของต่างประเทศ

จากการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ฟินแลนด์ สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น พบความคล้ายคลึงกัน และมีความแตกต่างตามบริบทของแต่ละประเทศ กล่าวคือ แต่ละประเทศมีความเชื่อว่า การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศต่างมีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติเป็นนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษา และมีการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกระแสโลกที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้หน่วยปฏิบัติเป็นหลักสำคัญของการบริหารจัดการศึกษา

ในการนี้ มีรูปแบบของการกระจายอำนาจ 2 รูปแบบ ดังนี้ (1) รูปแบบการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษา และท้องถิ่นกระจายอำนาจบางส่วนไปยังสถานศึกษา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ฟินแลนด์ และญี่ปุ่น (2) รูปแบบกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาโดยตรงไปที่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ที่มาจกตัวแทนชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร และนักเรียน (เฉพาะระดับมัธยมศึกษา)

รูปแบบหรือประเภทของโรงเรียนในแต่ละประเทศ มีหลายรูปแบบ คือ(1) โรงเรียนของรัฐ (2) โรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) โรงเรียนของเอกชน (4) โรงเรียนในกำกับรัฐ (สหรัฐอเมริกา) (5) โรงเรียนแบบบูรณาการ(นิวซีแลนด์) (6) โรงเรียนการศึกษาพิเศษ (7) โรงเรียนการศึกษาทางไกล (นิวซีแลนด์)(8) โรงเรียนตามนโยบายเฉพาะ (ฟินแลนด์/นิวซีแลนด์)

นอกจากนั้น ยังมีรูปแบบการจัดการศึกษาแบบความร่วมมือ ระหว่างสังกัด/ประเภทเดียวกัน และนอกสังกัด/ต่างประเภท เช่น ความร่วมมือกันจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลายท้องถิ่นร่วมกันจัด เทศบาลกับมูลนิธิร่วมกันจัด หรือเทศบาลกับหน่วยงานอื่นร่วมกันจัด (ฟินแลนด์)

¹⁰⁴ พิณสุดา สิริธรรังศรี, รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2557), 69-127.

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา

ทุกประเทศมีกระทรวงที่รับผิดชอบการศึกษาโดยตรง แต่มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามภารกิจที่รับผิดชอบ บางประเทศรับผิดชอบการศึกษาโดยตรง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ หรือ กระทรวงการศึกษา (Ministry of Education) ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และนิวซีแลนด์ กระทรวงการศึกษา และวัฒนธรรม ได้แก่ ฟินแลนด์ และกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ ญี่ปุ่น และทุกประเทศดังกล่าว ทำหน้าที่โดยรวมด้านนโยบาย สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ วิชาการ และการติดตามประเมินผล เท่านั้น ยกเว้น บางประเทศที่ส่วนกลางจัดการศึกษาบ้าง

ในกรณีที่เป็นนโยบายพิเศษ หรือการอุดมศึกษา ยกเว้น สหรัฐอเมริกา ที่กระทรวงส่วนกลางมิได้จัดการศึกษาเลย เพราะรัฐธรรมนูญกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของมลรัฐ ซึ่งหมายรวมถึงท้องถิ่น เท่านั้น

ในการนี้ แต่ละประเทศ แบ่งโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาออกเป็น 2 - 3 ระดับ กล่าวคือนิวซีแลนด์ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับกระทรวงและระดับสถานศึกษา ฟินแลนด์ และญี่ปุ่น แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับกระทรวงหรือส่วนกลางระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษา สำหรับสหรัฐอเมริกา แต่ละมลรัฐแบ่งการบริหารออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับรัฐ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา อาจกล่าวได้ว่า นิวซีแลนด์มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสถานศึกษามากที่สุด

ระบบการศึกษา

ส่วนใหญ่แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น (1) การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนวัยเรียน (2) ระดับประถมศึกษา (3) มัธยมศึกษา (สายสามัญและอาชีพ) และ (4) การอุดมศึกษา โดยการศึกษาภาคบังคับ แบ่งเป็น 9 ปี (ฟินแลนด์ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น) และ 13 ปี (นิวซีแลนด์) โดยกำหนดอายุเป็นเกณฑ์

สำหรับนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับเด็กก่อนวัยเรียนตั้งแต่เกิดจนถึง 5 ปี ขณะที่ประเทศอื่น ๆ ส่วนใหญ่จัดให้เด็กอายุระหว่าง 3-4 ปี หรือ 3-5 ปี หรือ 3-6 ปี สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เป็นการศึกษาให้เปล่า โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน แต่ผู้เรียนจ่ายค่าตำรา และวัสดุการเรียน เอง สำหรับฟินแลนด์ นักเรียนได้รับอาหารฟรีทุกมื้อ

การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ บริหารในรูปของคณะกรรมการในลักษณะของการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จหรือบางส่วนลดหลั่นลงมาจากการที่มีอำนาจมากที่สุด จนถึงบางส่วน กล่าวคือ (1) อำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารจัดการจากการกระจายอำนาจตามกฎหมาย (นิวซีแลนด์) (2) มีอำนาจบางส่วนตามการกระจาย/มอบอำนาจจาก

ต้นสังกัด (สหรัฐอเมริกา ฟินแลนด์) (3) มีอำนาจบางส่วน และเป็นเพียงการเสนอแนะความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน อำนาจการบริหารเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาตามกฎหมายและการมอบอำนาจของท้องถิ่น กรรมการดังกล่าวมาจากภาคประชาชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ทั้งหมด (ญี่ปุ่น) และมีการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยสรุปดังนี้

การบริหารวิชาการ

ทุกประเทศ มีการกำหนดหลักสูตรแกนกลางในระดับส่วนกลางโดยกระทรวงศึกษาธิการฯ หรือหน่วยงานในความรับผิดชอบของกระทรวงเป็นผู้จัดทำ และให้เขตพื้นที่การศึกษา/ท้องถิ่นไปพัฒนาร่วมกับสถานศึกษา (สหรัฐอเมริกา ฟินแลนด์ และญี่ปุ่น) หรือสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรของตนเองร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน โดยตรง (นิวซีแลนด์)

ในด้านการจัดการเรียนการสอน ทุกประเทศให้อำนาจครูในการจัดการเรียนการสอน โดยนำหลักสูตรที่พัฒนาแล้ว ไปจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โดยสามารถเลือกตำราเรียนได้เอง และกำหนดวิธีสอนเองตามบริบทและหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีความยืดหยุ่นในการเรียนการสอน ตามความต้องการของผู้เรียน ยกเว้นนิวซีแลนด์ ที่กรอบหลักสูตร ปี 2553 กำหนดแนวทางหรือวิธีการสอนไว้ชัดเจนว่า ควรกระตุ้นให้เด็กได้คิดเป็นทำเป็น การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การพัฒนาวิธีการให้สอดคล้องกับความรู้ใหม่ ๆ การอำนวยความสะดวกให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้และประสบการณ์ โอกาสที่จะเรียนรู้ และการสอนแบบตั้งคำถาม

ในการนี้หากมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษแม้เพียงคนเดียว โรงเรียนต้องจัดแผนการเรียนเป็นรายบุคคลให้เด็ก (ฟินแลนด์ นิวซีแลนด์)

ในด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ทุกประเทศกำหนดให้เป็นหน้าที่ของครูที่จะทำหน้าที่ประเมินผลการเรียนเป็นของตนเอง ในลักษณะที่ใครเป็นผู้สอน ผู้นั้นเป็นผู้ประเมิน แต่สาระและเป้าหมายการประเมินจะแตกต่างกันไปตามเป้าหมายหลักสูตร เช่น ฟินแลนด์ เน้นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยไม่เน้นการแข่งขัน ญี่ปุ่น ประเมินความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม โดยครูแต่ละประเทศ จะใช้วิธีการหลากหลาย ในการนี้ นิวซีแลนด์มีการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินให้ครูนำไปใช้ด้วย และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินโดยให้ข้อมูลของบุตรหลานเกี่ยวกับพัฒนาการ ทักษะ ความต้องการของผู้เรียนด้วย

การบริหารงบประมาณ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของทุกประเทศ เป็นการศึกษาให้เปล่า แต่การให้เปล่านั้นจะแตกต่างกันออกไปตามความพร้อมและนโยบายของประเทศนั้น แต่ที่เหมือนกัน คือการให้เปล่านั้นค่าเล่าเรียน บางประเทศให้เปล่าทั้งด้านค่าเล่าเรียน ค่าอาหาร วัสดุอุปกรณ์การเรียนในชั้นประถม

และมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นภาคบังคับ และให้เปล่าเฉพาะค่าเล่าเรียนในชั้นมัธยมปลาย (ฟินแลนด์) สำหรับรายได้ ส่วนใหญ่ได้มาจากงบประมาณของรัฐ และท้องถิ่นบางส่วน (สหรัฐอเมริกา ฟินแลนด์ และญี่ปุ่น) สำหรับนิวซีแลนด์ งบประมาณการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงบประมาณของรัฐทั้งหมด ท้องถิ่นไม่มีส่วนในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาดังกล่าว ทั้งนี้ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของนิวซีแลนด์ ไม่มีหน้าที่จัดการศึกษาแต่อย่างใด

ในการบริหารงบประมาณ ทุกประเทศกระจายอำนาจให้สถานศึกษาบริหารงบประมาณ ลดหลั่นกันตามความรับผิดชอบ กล่าวคือ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในฟินแลนด์ เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมอบอำนาจให้สถานศึกษาบริหารงบประมาณบางส่วนแล้วแต่ดุลพินิจตามความพร้อม การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในญี่ปุ่น เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้าง สำหรับนิวซีแลนด์ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาทั้งหมดเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา

การบริหารงานบุคคล

ครูของทุกประเทศมิใช่ข้าราชการแต่เป็นพนักงานจ้างของท้องถิ่น/โรงเรียนนั้น ๆ ครูเป็นครูมืออาชีพที่ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามเกณฑ์และคุณสมบัติที่กำหนด และมีเงินเดือนสูง บางประเทศเช่น ฟินแลนด์ กำหนดให้กลุ่มผู้จบการศึกษาที่มีคะแนนสูงสุด 10 เปอร์เซ็นต์แรกมาเป็นครู การบริหารงานบุคคล ส่วนใหญ่อำนาจอยู่ที่ต้นสังกัดหรือท้องถิ่น ทั้งการสรรหา คัดเลือก และการจ้างครู ยกเว้น นิวซีแลนด์ ที่อำนาจการสรรหา คัดเลือก แต่งตั้งและการจ้างครูอยู่ที่สถานศึกษา โดยกรรมการบริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารสถานศึกษาแล้วแต่กรณี และมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารงานบุคคล สำหรับการพัฒนาครู ทุกประเทศให้ความสำคัญในการพัฒนาครู และกำหนดให้ครูทุกคนมีหน้าที่ต้องพัฒนาตนเองและรับการพัฒนา ทั้งนี้ จะมีองค์กรของส่วนกลางทำหน้าที่พัฒนาหรือสนับสนุนการพัฒนาครูเป็นการเฉพาะ เช่น ฟินแลนด์ มีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติดำเนินการ นิวซีแลนด์มอบให้มหาวิทยาลัยหรือจ้างหน่วยงานภายนอกเป็นผู้ดำเนินการ สหรัฐอเมริกา มีสำนักงานการศึกษาแห่งรัฐเป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนา

การบริหารงานทั่วไป

ทุกประเทศให้ความสำคัญในการนิเทศติดตาม ประเมินผล โดยมีองค์กรทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผล ระดับกระทรวง สำหรับนิวซีแลนด์ มีการติดตามตรวจสอบจากภายนอกด้วย โดยมีสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีผู้ทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาแก่ สถานศึกษาทุก 5 ปี (ญี่ปุ่น) การติดตามประเมินผลเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาของต้นสังกัด ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดหรือเทศบาล แล้วแต่กรณี นอกจากนั้น ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้แทนชุมชน เข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา (นิวซีแลนด์

สหรัฐอเมริกา) เสนอความเห็นและความต้องการ (ญี่ปุ่น) ตลอดจนการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอน สำหรับการจัดการของห้องเรียน ฟินแลนด์จัดครูรับผิดชอบนักเรียน เพียง 12-2 คน ญี่ปุ่นจัดห้องเรียนมัธยม ไม่เกิน 40 คน/ห้อง นิวซีแลนด์จัดห้องเรียนประถมศึกษา ไม่เกิน 25 คน (บางโรง)

ความพร้อมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยภาพรวม ทุกประเทศมีความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างยิ่งทั้งด้านครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี กล่าวคือ

ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

ครูส่วนใหญ่เป็นผู้มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ มีการคัดเลือกคนเก่งมาเป็นครู และให้ความสำคัญกับ ครู ว่าเป็นครูมืออาชีพ ทุกประเทศจึงกำหนดให้ทั้งครูและผู้บริหารต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ต้องรับการจดทะเบียนเป็นครู (นิวซีแลนด์) ต้องได้รับการพัฒนาทุกปี มีเงินเดือนสูง บางประเทศห้ามไม่ให้ประกอบวิชาชีพอื่น โดยเพิ่มเงินพิเศษและเงินอื่นสำหรับครู (ญี่ปุ่น) และมีบุคลากรสนับสนุนทำหน้าที่ด้านธุรการ การเงินและการประสานงานให้ โดยครูไม่ต้องมาทำหน้าที่ดังกล่าวเหมือนประเทศไทยในด้านผู้บริหารสถานศึกษา คัดเลือกจากครูที่ผ่านประสบการณ์มาอย่างเชี่ยวชาญ และที่สำคัญบางประเทศเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก เช่น นักธุรกิจเอกชน เข้ามาเป็นผู้บริหารได้ เพื่อเพิ่มวิสัยทัศน์และเกิดบูรณาการแนวคิดการบริหารจัดการศึกษากับวิชาชีพอื่นให้มากขึ้น โดยลดคุณสมบัติด้านต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ แต่ต้องเข้าอบรม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจทางการบริหารการศึกษา

เงินและงบประมาณ

ทุกประเทศมีความพร้อมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาให้สถานศึกษาที่ผู้บริหารสามารถบริหารเงินเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างคล่องตัว แต่สถานศึกษาได้รับอำนาจในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ตามบริบทของสถานศึกษากล่าวข้างต้น

ความรู้

ทุกประเทศมีความเจริญก้าวหน้า และให้ความสำคัญกับการศึกษาและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพให้มากที่สุด ด้วยความเชื่อว่าการศึกษาคือรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศมีอัตราการรู้หนังสือถึง ร้อยละ 99-100 และมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครองสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลาน นอกจากนี้ จากความเจริญทางเทคโนโลยีของแต่ละประเทศทำให้สถานศึกษาและผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้ง่าย มีการจัดการความรู้ ทั้งการรวบรวมความรู้ การวิจัยและพัฒนา การแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการต่อยอดความรู้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน

เทคโนโลยี

จากการที่แต่ละประเทศเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา การจัดโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ทางเทคโนโลยี เช่น การให้นักเรียนทุกคนได้ใช้คอมพิวเตอร์พกพาทุกคน (นิวซีแลนด์ ฟินแลนด์)

นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สมควรนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย

จากการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของต่างประเทศ ได้แก่ ฟินแลนด์ สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น ดังกล่าว พบนวัตกรรมการบริหารจัดการที่สมควรนำมาประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท ความเหมาะสม และความพร้อมของไทย ได้แก่

นโยบายการศึกษา

นโยบายการศึกษามีความมั่นคงและชัดเจนไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายทางการศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งยังเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาได้ทางหนึ่ง ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ยากสำหรับบริบททางการเมืองของประเทศไทย แต่ผู้บริหารระดับสูง สมควรมีความกล้าหาญจริยธรรมต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาและผลักดันไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หากนโยบายนั้นเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและผู้เรียนโดยตรง

กฎหมายการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง

มีข้อบัญญัติที่ไม่เปิดโอกาสให้การจัดการศึกษาถูกแทรกแซงทางการเมืองได้ โดยเฉพาะการเป็นกรรมการบริหารสถานศึกษาที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ หรือกรรมการด้านครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา

การกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนของกระทรวง หรือส่วนกลาง

ที่มีหน้าที่เพียงการกำหนดนโยบาย สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ วิชาการการพัฒนาครู และการประเมินผลการศึกษาโดยรวมและกำหนดมาตรการที่ชัดเจนให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยไม่มีการสับสนในบทบาท (Role conflict) ที่ส่วนกลางยังคงทำหน้าที่บริหารจัดการบางส่วน ทั้งที่ไม่ปรากฏในอำนาจหน้าที่

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา

ที่จัดตามความเหมาะสม และความพร้อมทั้งด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา เงินและงบประมาณ ความรู้ และเทคโนโลยี ที่ควรจัดการให้เกิดความพร้อมดังกล่าวให้ครอบคลุมพื้นที่ประเทศ ทั้งในเมืองและชนบทที่มีความแตกต่างกัน โดยนัยนี้ รูปแบบและประเภทของโรงเรียนจะเป็นไปตามบริบทของท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย ทั้งรูปแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนของรัฐทั่วไป โรงเรียนเอกชน โรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนแบบบูรณาการ โรงเรียนในกำกับรัฐ โรงเรียนที่มีเอกลักษณ์พิเศษ โรงเรียนที่เป็นนโยบายพิเศษ และโรงเรียนทางไกล เป็นต้น

นอกจากนั้น ควรมีรูปแบบของความร่วมมือ ดังเช่น ความร่วมมือของเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายท้องถิ่นร่วมกันจัดหรือระหว่างท้องถิ่น หรือจัดร่วมกับมูลนิธิ หรือหน่วยงานอื่น เป็นต้น

ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา

ครู การคัดเลือกคนเก่งที่จบการศึกษา มีผลการเรียนในระดับสูงสุดมาเป็นครู ครูประจำวิชา เป็นครูที่เรียน/เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน และกำหนดอัตราเงินเดือนที่สอดคล้องกับภารกิจ ความรับผิดชอบ การเพิ่มเงินพิเศษ เป็นการเฉพาะตามคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ และที่สำคัญ การไม่ให้ครูไปทำงานอื่น เพื่อให้ครูตั้งใจสอนและมีสวัสดิการที่เหมาะสม สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพการกำหนดใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่มีเกณฑ์การออกใบอนุญาตที่เข้มแข็งชัดเจน โดยไม่ออกให้โดยง่าย หรือความจำเป็นทางการเมือง เพื่อให้ครูเป็นครูมืออาชีพที่มีคุณภาพ ได้รับการยอมรับจากสังคมที่แท้จริง

ผู้บริหารสถานศึกษา การคัดเลือกผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพมีความรู้ความสามารถ ที่นอกจากจะเป็นผู้อยู่ในวงการศึกษามาแล้ว ยังเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกที่ประสบผลสำเร็จทางการบริหาร มาเป็นผู้บริหารได้ เช่น ผู้บริหารของโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารภาคเอกชน เหล่านี้เป็นต้น เพื่อเกิดการถ่ายเทวิชาชีพความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการในที่สุด ทั้งนี้ อาจใช้ระบบ fast track มาทดลองใช้กับการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยนำคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบผลสำเร็จในวงงานเข้าสู่ระบบด้วย

บุคลากรทางการศึกษา การกำหนดให้มีบุคลากรสนับสนุนการศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เป็นการเฉพาะ หรือหากสถานศึกษาใด ไม่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการสนับสนุน ควรจัดบุคลากรของเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดำเนินงานแทน ทั้งนี้ เพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่สอน มีเวลาให้กับผู้เรียนและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเพียงด้านเดียว เพื่อการเพิ่มคุณภาพการศึกษาในที่สุด

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การมีองค์กรรับผิดชอบการพัฒนาครูเป็นการเฉพาะ หรืออาจมอบหมายให้มหาวิทยาลัย หรือองค์กรภายนอกเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาตามบริบทของประเทศ โดยสถานศึกษามีหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่ ควรมอบอำนาจในการพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรให้สถานศึกษาโดยตรงหรือให้องค์กรที่รับผิดชอบร่วมพัฒนา โดยมีการวางแผนพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน ทั้งที่อาจดำเนินการเอง หรือส่งครูไปอบรม แล้วแต่กรณี

เงินและงบประมาณ การบริหารเงินและงบประมาณของสถานศึกษาควรแบ่งสถานศึกษาออกเป็น 4 ประเภท/รูปแบบ คือ (1) สถานศึกษาในกำกับรัฐที่มีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณของตนเองโดยตรง โดยผลักดันให้มีสถานศึกษาดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น (2) สถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีงบประมาณ ครูบุคลากรสนับสนุนพร้อมต้นสังกัดมอบอำนาจให้บริหารจัดการงบประมาณเป็นของตนเอง ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้เรียนและประชาชน ได้อย่างเต็มที่ (3) สถานศึกษาขนาดกลาง ที่มีความพร้อมด้านครู งบประมาณ แต่ไม่มีความพร้อมด้านการจัดการงบประมาณ เขตพื้นที่การศึกษาควรทำหน้าที่ บริหารจัดการการเงินและงบประมาณ เท่าที่จำเป็น เช่น การจัดสร้างอาคารเรียน การจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์ และ (4) สถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ และมีความขาดแคลน ทั้งด้านวิชาการ เงิน ครู และบุคลากรเขตพื้นที่การศึกษาควรรับภาระการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณให้ทั้งหมด

การบริหารงานวิชาการ

การกำหนดและพัฒนาหลักสูตร ส่วนกลางควรจัดทำหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรแห่งชาติกว้าง ๆ เท่านั้น ที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดสามารถนำไปพัฒนารายละเอียดที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการทางการศึกษาของท้องถิ่น ผู้เรียนและประชาชน ในการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเสนอความต้องการ หรือมีตัวแทนจัดทำหลักสูตรร่วมกับครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาด้วยกัน เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการที่แท้จริง อีกทั้ง จะทำให้สถานศึกษาสามารถกำหนดเวลา และสาระการเรียนรู้ที่ไม่แน่นอนจนเกินไป

การจัดการเรียนการสอน ให้เป็นหน้าที่ของครูที่จะมีอิสระในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และกำหนดวิธีการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือชุมชน รวมทั้งภูมิปัญญามาช่วยสอน หรือร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นการเรียนจากการปฏิบัติจริงที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเรียนในสถานศึกษาเพียงแหล่งเดียว แต่สามารถไปเรียนในแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนได้ด้วย ดังนั้น วิธีการสอนจึงควรเป็นวิธีที่หลากหลาย ทั้งการกระตุ้นให้เด็กได้คิดได้ทำ การจัดประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ การตั้งคำถามการแก้ปัญหา ร่วมกัน การทำโครงการ เหล่านี้เป็นต้น

นอกจากนั้น หากมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรต้องมีการจัดทำแผนการเรียนเป็นรายบุคคล และเปิดโอกาสให้เรียนร่วมในชั้นเดียวกันทั้งเด็กเก่งและเด็กเรียนอ่อน เพื่อให้ได้เรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน แบบไม่แปลกแยก

การจัดชั้นเรียน/ห้องเรียน ควรจัดครูรับผิดชอบให้เหมาะสมตามสภาพการเรียนการสอน เช่น มีครูโดยเฉลี่ยรับผิดชอบนักเรียนไม่เกิน 20 คน ห้องเรียนในระดับประถมศึกษา ไม่เกิน 30 คน/ห้อง และ ในระดับมัธยมศึกษา ไม่เกิน 40 คน/ห้อง เพื่อให้การดูแลและรับผิดชอบผู้เรียนเป็นไปโดยทั่วถึง

การประเมินผลการเรียน ควรเป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนลดการแข่งขัน ทั้งนี้พิจารณาได้จากพินแลนต์ ที่มีนโยบายการประเมินพัฒนาการผู้เรียนแทนการคิดเกรด โดยมุ่งเพื่อการแนะแนวให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ส่งเสริมการเรียนและการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในทำนองเดียวกับญี่ปุ่น ที่เน้นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนแทนการแข่งขัน เช่นเดียวกัน โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ทั้งการดูผลงาน พฤติกรรมการแสดงออก แฟ้มสะสมงาน การประชุมพิจารณาผลพัฒนาการการประเมินโดยบุคคลภายนอก พ่อแม่ ผู้ปกครองร่วมประเมิน และพิสูจน์ได้ว่านักเรียนของประเทศเหล่านี้ มีผลการประเมิน PISA อยู่ในลำดับต้น ๆ ทั้งนี้ รวมทั้งการให้มีการเข้าชั้นได้ หากประเมินแล้วเด็กยังมีพัฒนาการไม่ถึงเกณฑ์

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของประชาชน การให้ประชาชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการร่วมเสนอความเห็นและความต้องการ การวางแผน การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญาช่วยสอน หรือผู้ปกครองให้ข้อมูลนักเรียน เป็นต้น¹⁰⁵

แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในประเทศไทย

ในปีการศึกษา 2530¹⁰⁶ กระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมสามัญศึกษา และกรมการศึกษานอกโรงเรียนรับผิดชอบ ดำเนินการการปฏิบัติงาน มีข้อจำกัดหลายประการ อย่างไรก็ตามในปีการศึกษา 2532 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ร้อยละ 50.87 มีนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อ

¹⁰⁵ พิณสุตา สิริธรรังศรี, รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2557), 69-127.

¹⁰⁶ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประกันคุณภาพการศึกษา, เล่ม 2 (กรุงเทพฯ, 2541), 1-3.

อีกประมาณ ร้อยละ 49.13 หรือประมาณ 517,600 คน ภายหลังจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2533 ให้ดำเนินงานโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 ได้ระยะหนึ่งในปีการศึกษา 2534 มีอัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 60.06 หรือประมาณ 605,750 คน ในขณะที่อัตราการเรียนต่อนอกกระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.04 หรือประมาณ 50,803 คน ยังมีนักเรียนที่ยังไม่ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอีกร้อยละ 34.90 หรือประมาณ 352,007 คน และในปีการศึกษา 2540 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 755,844 คน เรียนต่อ 687,770 คน คิดเป็นร้อยละ 90.99 ของเด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อมาในปีการศึกษา 2541 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อ 683,487 คน จากจำนวนทั้งหมด 738,664 คน คิดเป็นร้อยละ 92.53 ของเด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจำนวน 217,734 คน เด็กนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11-12 ปี ยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้เนื่องจากกฎหมายห้ามมิให้แรงงานเด็กมีอายุต่ำกว่า 13 ปี และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ตลาดแรงงานส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีคุณภาพมีการศึกษาอย่างต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2534 โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวและเน้นการดำเนินงานในพื้นที่ชนบทยากจนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดในปี พ.ศ.2541 รวมทั้งสิ้น 6,663 โรงเรียน ใน 75 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมุ่งหวังให้ประชากรของประเทศมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะวิชาชีพ ขั้นสูงขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, 3-4) กล่าวว่า สำนักงานการประถมศึกษาได้เริ่มโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเริ่มเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งแรกเพื่อสนองผู้เรียนที่ต้องการเรียน ที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยให้ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ห่างไกลในชนบท การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ และเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ ตลอดจนการใช้แหล่ง ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพทางสังคม เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ให้รักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น การขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานนับเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตเพราะเป็นการจัด เพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนทั่วประเทศให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น เพื่อให้ทันกับการปรับตัว ต่อภาวะการเปลี่ยนแปลง

ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย ในปัจจุบัน รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นดังกล่าวจึงได้กำหนดไว้ในนโยบายเร่งการขยายการศึกษา ขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ให้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทั่วประเทศ โดยการเปิดขยายชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อมและอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาและให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศที่มีความพร้อมและอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปัจจุบัน ได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานกระจายไปตามต่างจังหวัดต่าง ๆ นับว่าการดำเนินงานผ่านไปได้ด้วยดี

รุ่ง แก้วแดง ในขณะดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นว่า การขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไปให้ทั่วถึงมากขึ้นเป็นสิ่งที่เหมาะสม เพราะปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่ำกว่าประเทศอื่นในเอเชียมาก สาเหตุของปัญหานี้ไม่ใช่เพราะรัฐจัดหาที่เรียนไม่ได้ แต่เด็กวัยนี้เป็นวัยกำลังแรงงาน ครอบครัวมีความจำเป็นต้องใช้กำลังแรงงานของเด็กกลุ่มนี้อย่างมาก โดยเฉพาะพื้นที่ชนบท ดังนั้น การขยายการศึกษาภาคบังคับไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรจัดแบบให้เปล่าก่อนแล้วจะต้องปรับปรุงหลักสูตร รายวิชาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตและนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของท้องถิ่นได้ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเรียนชั้นมัธยมศึกษามากขึ้น¹⁰⁷

¹⁰⁸อมเรศ ศิลาอ่อน กล่าวว่าการศึกษาในปัจจุบันสร้างคนให้ทำอะไรไม่เป็น เด็กไม่รู้ว่าตนเองถนัดอะไร มีปัญหาในการตัดสินใจในวิชาชีพ ดังนั้นการศึกษาควร “ฝึกให้รู้จักจริง ฝึกให้ทำเป็น” เช่นเดียวกับวิธีของประเทศเยอรมัน สอดคล้องกับ¹⁰⁹ กฤษณพงศ์ กีรติกร ที่กล่าวถึงแนวคิดระบบการศึกษาดั้งเดิมตามสาระของ พ.ร.บ.ประถมศึกษา พ.ศ.2464 ว่า “นักเรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพได้หลายระดับตั้งแต่ประถม มัธยมต้น มัธยมปลายและอุดมศึกษา” ต่างจากปัจจุบันที่จะต้องขึ้นบันได 12 ปี การศึกษาขั้นพื้นฐาน และขึ้นบันไดอุดมศึกษาอีก 4 ปี ถึงจะไปประกอบอาชีพได้ ปัจจุบันคนคิดว่าต้องจบอุดมศึกษา ต้องเรียนหนังสือ 16 ปี จึงทำงานได้ โดยการศึกษาในอดีตสร้างคน

¹⁰⁷ รุ่ง แก้วแดง, **ปฏิวัติการศึกษาไทย** (กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2540), 24-25.

¹⁰⁸ อมเรศ ศิลาอ่อน, “ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการวิจัยพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการด้านการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 3, 2552).

¹⁰⁹ กฤษณพงศ์ กีรติกร, **วิกฤติกระบวนทัศน์ มโนทัศน์ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา**, กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2552.น 29.

เข้าสู่การประกอบอาชีพได้ทุกระดับ แต่การศึกษาในปัจจุบันไม่ได้เตรียมคนเข้าสู่อาชีพ และจากตัวเลขล่าสุดนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนต่อมัธยมปลายและอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ 70 ที่เหลือประมาณร้อยละ 30 ออกไปสู่ตลาดแรงงานซึ่งต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ดังนั้น การเชื่อมโยงการมีงานทำ ทักษะการทำงานน่าจะเหมาะสมกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนที่ต้องการยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้น เป็นการเพิ่มคุณภาพ ศักยภาพของประชากร โดยเฉพาะแรงงานขั้นพื้นฐานที่ต้องการคนงานที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นอย่างต่ำ ภายใต้หลักการมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถให้ออกไปประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ การนำแนวคิดด้านความร่วมมือ (Cooperation) เข้ามาช่วยในการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือ ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันที่สำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล คือ ครูอาจารย์ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนอาคารสถานที่ การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทำให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการประหยัดทรัพยากรและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดต้นทุนในการดำเนินงานและผลักดันให้เกิดมิติใหม่ในการบริหารสถานศึกษาภายใต้การขาดแคลนทรัพยากรโดยเน้นประสิทธิภาพภายในองค์การการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และจะต้องสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยความรับผิดชอบร่วมทั้งในระดับประเทศ และระดับสถานศึกษาโดยคำนึงถึงองค์ประกอบ สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ หลักสูตร สื่อการสอนและเทคโนโลยี การประเมินผลผู้เรียน การพัฒนาครู การประเมินคุณภาพสถานศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ที่เชื่อมโยงกับทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา การเรียนรู้ และการ สอนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยอย่างยั่งยืนนั้นต้องยึดหลักการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สร้างความรับผิดชอบร่วมของภาคสังคมทุกระดับนับตั้งแต่ ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้กำหนดนโยบาย และสถานศึกษา ทั้งนี้ ต้องเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนเป็นหลัก เพราะส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง โดยมีผู้กำหนดนโยบายร่วมรับผิดชอบ สนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติ ซึ่งแนวทางการพัฒนาควรครอบคลุมทั้งด้านการสร้างความรับผิดชอบร่วมของสังคม การประเมินคุณภาพครู อย่างเชื่อถือได้ การพัฒนาครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาระบบงบประมาณแบบมีส่วนร่วม¹¹⁰

¹¹⁰ รัตนา ดวงแก้ว, การพัฒนาคุณภาพการศึกษา, เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.edu.stou.ac.th/EDU/UploadedFile/23723-11.pdf>.

สรุปได้ว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในประเทศไทย หมายถึง การสอนที่มุ่งให้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทย ที่ต้องการยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มคุณภาพ ศักยภาพของประชากร เปิดโอกาสให้เด็ก ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษา เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ลดช่องว่างระหว่างชุมชนเมืองกับชนบท มีทักษะพื้นฐานอันจำเป็นแก่การดำรงชีวิต ให้สามารถออกไปประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ สามารถตัดสินใจในด้านวิชาชีพ หรือตัดสินใจในด้านการศึกษาต่อที่สูงขึ้น ตลอดจนสามารถใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพทางสังคม เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ใฝ่รักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น

บริบทการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดระนอง

จังหวัดระนองเป็นพื้นที่ที่มีคนพลัดถิ่นอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากเพราะจังหวัดระนองมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า เดิมชื่อว่า “แร่นอง” เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีแร่ดีบุกอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อมามีการเรียกเพี้ยนมาเป็น “ระนอง” เมืองระนองมีการตั้งชุมชนบ้านเรือนมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีฐานะเป็นเมืองขึ้นของชุมพร ในปี พ.ศ. 2405 สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อังกฤษได้เข้ามาปกครองหัวเมืองพม่า ทรงเกรงว่า เมืองตระ และเมืองระนอง ซึ่งติดอยู่กับชายแดนพม่า จะรักษาการชายแดนไม่สะดวก จึงโปรดให้ยกเมืองทั้งสองขึ้นเป็นหัวเมืองชั้นจัตวา ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานครและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนบรรดาศักดิ์พระรัตนเศรษฐี (คอซู้เจียง) ขึ้นเป็นพระยารัตนเศรษฐี เป็นผู้ว่าราชการเมืองระนอง เมื่อ พ.ศ. 2405 และ ในปี พ.ศ. 2420 สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี ระนองมีฐานะเป็นหัวเมืองอิสระ และต่อมาได้ยกฐานะเป็นจังหวัดและได้มีการยุบเมืองตระเป็นอำเภอ เรียกว่าอำเภอกระบุรี โดยให้ขึ้นกับจังหวัดระนองตั้งแต่นั้นมา ระนองในอดีตนั้นมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเมืองดีบุก เมืองชายแดน เมืองคอคอดกระ และเมืองเสด็จประทับแรม

จังหวัดระนองตั้งอยู่ในภาคใต้ตอนบนด้านทิศตะวันตก (ฝั่งทะเลอันดามัน) ของประเทศ มีเนื้อที่ ประมาณ 3,298.045 ตารางกิโลเมตร (2,061,278 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 0.63 ของเนื้อที่ทั้งประเทศ และเป็นลำดับที่ 60 ของประเทศ และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมืองชุมพร, อำเภอสวีและอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร
อำเภอท่าฉาง, อำเภอไชยา, อำเภอวิภาวดีและอำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิสไต ติดต่อกับ อำเภอกีร์รัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (Republic of the Union of
 Myanmar) และทะเลอันดามัน

ประเทศไทยนั้นได้ให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ตามกรอบสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ (UN) เมื่อปี 2535 ซึ่งสาระสำคัญของอนุสัญญานี้คือ รัฐบาลต่าง ๆ จะต้องรับประกันคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็ก ๆ ในประเทศของตน และ “โดยไม่แบ่งแยก” ไม่ว่าเด็กนั้นจะเป็นพลเมืองของประเทศตนหรือไม่ก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมสามัญศึกษา ได้เริ่มโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด ขึ้นในปี พ.ศ.2530 ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลในขณะนั้นได้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเห็นชอบให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ และต่อมาคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 เห็นชอบในหลักการให้มีการขยายการศึกษามากบังคับต่อไปอีก 3 ปี เป็นการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะวิชาชีพเพียงพอต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น กระทรวงศึกษาธิการประกาศนโยบายการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ รักที่จะเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย มีความสนุกกับการเรียนรู้ และมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยมีจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ใน 3 ด้าน คือ ด้านทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียนด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลในแต่ละระดับ ซึ่งในด้านทักษะความสามารถ มุ่งเน้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีทักษะการคิดขั้นสูง มีทักษะชีวิต การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี รักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ในด้านคุณลักษณะมุ่งเน้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง สำหรับด้านการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สรุปและสร้างความรู้ด้วยตนเอง จัดสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น สังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิใน ชุมชนและท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยพัฒนาการเรียนรู้อทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในส่วนของการวัดและประเมินผลมีจุดเน้นในการใช้วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนที่หลากหลายมีคุณภาพ เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จุดเน้นของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ

ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ประกอบกับรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญ กับการจัดการศึกษาด้านสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา ในสัดส่วน 50 : 50 เพื่อต้องการให้นักเรียนสนใจเรียน สายอาชีพมากขึ้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานอกจากมีการดำเนินงานเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ยังต้องเน้นให้นักเรียนมีทักษะวิชาชีพเพียงพอต่อการเข้าตลาดแรงงาน หรือประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อศึกษาต่อ ในระดับสูงขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ยังได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในมาตรา 7 ไว้ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝัง จิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ในด้านแนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 (5) กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำแผนงานขยายโอกาส และพัฒนาการศึกษา โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 เป็นกิจกรรมพัฒนาคุณภาพสถานศึกษายุคใหม่ตามแผนบริหารจัดการศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ เน้นการใช้ศักยภาพของพื้นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรด้านอาชีพ จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพ มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ และทักษะการประกอบอาชีพ ใน 5 กลุ่มอาชีพ คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ความคิดสร้างสรรค์และการบริหารจัดการและบริการ

การจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดระนอง เป็นหน่วยงานทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มาตรา 6 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2545 มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ปัจจุบันยังคงดำเนินงานตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จากรายงานผลจากการวิเคราะห์ภายใน พบว่า การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดระนอง มีความเข้มแข็ง มีการกำหนด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายที่ชัดเจน และสอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ มีการใช้ ระบบ ICT เข้ามาใช้

ในการปฏิบัติงานและการติดต่อสื่อสาร มีการประสานกับหน่วยงานอื่น สามารถระดมทุน เพื่อพัฒนาการศึกษาได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน มีวัฒนธรรมองค์กรที่ดีในการทำงาน ครูมี จิตสำนึกที่ดี มีความมุ่งมั่นในการทำงาน สามารถอุทิศเวลาได้เต็มที่ และสามารถดูแลนักเรียนในความรับผิดชอบได้ดี ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดระนอง มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดังนี้¹¹¹

ตารางที่ 1 ข้อมูลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนอง

ปี พ.ศ.	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด	ก่อนประถมฯ			รวมก่อนประถม	ประถมศึกษา						รวมประถม	มัธยมศึกษา			รวมมัธยม
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3	
2557	25	8,684	728	819	819	1,547	910	890	869	832	910	786	5,197	676	661	603	1,940
2558	25	8,524	740	754	754	1,494	933	875	810	844	833	866	5,161	639	607	623	1,869
2559	25	7,796	676	737	737	1,413	829	884	822	813	818	811	4,512	711	595	565	1,871
2560	25	8,078	705	675	675	1,380	851	774	860	792	813	800	4,890	641	640	527	1,808
2561	25	8,233	46	704	805	1,555	815	809	750	860	776	816	4,826	666	595	591	1,852

ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองนั้น เน้นที่คุณภาพของผลผลิตของกระบวนการศึกษาเป็นหลัก ส่วนปริมาณเป็นปัจจัยรอง กล่าวคือ การจัดการศึกษาจึงมุ่งถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ในเชิงคุณภาพเป็นเกณฑ์ โดยมีดัชนีชี้วัดบางประการดังต่อไปนี้

1. คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของผู้เรียนถือว่าเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษาคำว่า “คุณภาพของ ผู้เรียน” มีความหมายครอบคลุมหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะ และพฤติกรรม ดัชนีชี้วัดคุณภาพของผู้เรียนซึ่งจะใช้วัดผลการจัดการศึกษาต้องเป็นผลทางตรงหรือทางอ้อม ที่มาจากการจัดการศึกษาไม่ใช่ผลบังเอิญหรือผลที่ไม่เกี่ยวเนื่องกัน เช่น สถานศึกษาอาจสอนไม่ดีแต่นักเรียน ทำคะแนนผลสอบได้ดีเพราะไปรับการสอนพิเศษ หรือผู้ปกครองกวาดขันดูแลและสั่งสอนเพิ่มเติม ในแง่ คุณภาพของผู้เรียน ครูควรกำหนด วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (วัตถุประสงค์ที่วัดได้จริง) ที่มุ่งให้เกิดขึ้น อันเป็นผลจากการจัดการเรียน การสอนของครู และประเมินวัตถุประสงค์ดังกล่าวเพื่อวัดประสิทธิภาพของ วิธีการสอนของตน

¹¹¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง, รายงานการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ประจำปี 2561, เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.rnedu.go.th.2561>.

2. คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนขึ้นกับปัจจัยหลาย ประการซึ่งเป็นปัจจัยชี้วัดในระบบประกันคุณภาพการศึกษา เช่น คุณภาพของครู สภาพแวดล้อม รูปแบบ และระบบการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยีกระบวนการเรียนรู้เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ นำมากำหนดเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของการจัดการศึกษาได้ครู ต้องถือว่าการพัฒนาคุณภาพของการสอนนั้น เป็นความท้าทายของอาชีพครูและต้องไม่หยุดยั้ง ในการปรับปรุงคุณภาพดังกล่าว ทั้งโดยการค้นคิดเองหรือ การเข้ารับการอบรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อศิษย์ของตน

3. ความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาต้องใช้จ่ายความคุ้มค่า จึงถือเป็นดัชนี ชี้วัดการจัดการศึกษาด้วยคำว่าความคุ้มค่านี้มีได้หมายถึงการประหยัดด้านงบประมาณ แต่เพียงอย่างเดียวแต่ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษานั้นให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ บ่อยครั้งเราพบว่า ค่าใช้จ่ายการจัด การศึกษาในระบบโรงเรียนอาจสูงกว่าการจัดการศึกษานอกระบบ แต่ต้องถือว่าคุ้มค่า เพราะผู้เรียนมีโอกาส ได้ร่วมในสังคม มีเพื่อน มีผู้ให้คำแนะนำปรึกษาต่าง ๑ แต่ในทางตรงกันข้าม หากพบว่าการจัดการศึกษา ในชั้นเรียนนำไปสู่การติดยาเสพติด การมั่วสุมทางเพศ ความเสื่อมทางศีลธรรม หรือความไม่ปลอดภัยต่อ สุขภาพและชีวิต ก็ต้องถือว่าการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาที่สร้างผลดังกล่าวไม่คุ้มค่าและหากการศึกษา ของทั้งระบบโรงเรียนนำไปสู่สถานะ อันไม่พึงปรารถนานานับประการ ก็จำเป็นที่ผู้รับผิดชอบการจัด การศึกษาหรือผู้สนับสนุนค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาต้องทบทวนแก้ไขโดยเร็ว

4. ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ผลลัพธ์หรือผลสะท้อนหมายถึงผลต่อเนื่องที่เกิดจากการจัดการศึกษา เช่น นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนประจำจังหวัดแห่งหนึ่งได้คะแนนระดับ ดีถือเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพผู้เรียน ส่วนนักเรียนจากโรงเรียนนี้สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัย ที่มีชื่อเสียงได้เป็นจำนวนมาก ถือเป็นผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้ และการที่ศิษย์เก่า ของโรงเรียนไปประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน ก็ถือเป็นผลสะท้อนต่อเนื่องกันไป ส่วนผลลัพธ์ของ การจัดการศึกษาในภาพรวม ของประเทศหนึ่ง ก็พิจารณาได้จากความเจริญของประเทศ สภาพปัญหา ภายในประเทศ หรือความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ส่วนหนึ่งอันเกิดจาก คุณภาพของประชากรที่ได้รับการศึกษาของประเทศ เป็นต้น

ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัด ระนอง ได้วางรากฐานการให้ความรู้ความเข้าใจต่อความคิดรวบยอดของการศึกษาเพื่อการประกอบ อาชีพ โดยมีการบูรณาการอยู่ในทุกระดับชั้น และได้บูรณาการในหลักสูตรแกนกลางทุกกลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนานักเรียน และรายวิชา จัดการเรียนรู้อตามความสนใจ ความถนัดที่สอดคล้องกับ ศักยภาพพื้นที่และเพื่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีการจัดนำหนักของความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพในแต่ละด้านให้มีความแตกต่างกันไป ตามระดับชั้นของนักเรียนตั้งแต่ระดับ อนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดย

นักเรียนชั้นอนุบาลหรือปฐมวัยเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาเพื่อการเตรียมตัวเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ เน้นปลูกฝังคุณลักษณะเพื่อการทำอาชีพเบื้องต้น ได้แก่ มีวินัย ความรับผิดชอบ อดทนและอยู่กับผู้อื่นได้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นวัยที่จำเป็นต้อง เรียนรู้เรื่องการอ่านออกเขียนได้ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการทำงาน เน้นการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ทำความรู้จักและเห็นความแตกต่างของหน้าที่ วิธีการทำงานและอาชีพต่าง ๆ ได้ ซึ่งเป็นการสร้างความตระหนักในอาชีพที่มีผลคุณภาพชีวิต เน้นปลูกฝังคุณลักษณะเพื่อการทำอาชีพ เบื้องต้น ได้แก่ มีวินัย อดทน ความรับผิดชอบ และคิดวิเคราะห์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นช่วงวัยที่สามารถเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรมมากขึ้นและเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัวและจากสื่อต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงอาชีพต่าง ๆ ให้เห็นถึงความสำคัญของระบบสังคม สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจสร้างความตระหนักในอาชีพที่มีผล คุณภาพชีวิต และเน้นการสร้างคุณลักษณะผู้ทำงานที่พึงประสงค์เน้นปลูกฝังคุณลักษณะเพื่อการทำอาชีพเบื้องต้น ได้แก่ มีวินัย ความรับผิดชอบ อดทนและคิดวิเคราะห์ กล้าเผชิญปัญหา คิดแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น เริ่มสนใจเรื่องของตนเอง เพื่อนที่ใกล้ชิด มีการสร้างสังคม พัฒนาความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองมากขึ้น สามารถพัฒนา ความรู้ความเข้าใจ การยอมรับความแตกต่างของบุคคลทั้งในด้านความสนใจ ความสามารถ ทักษะคิด และการให้คุณค่าการประกอบอาชีพของคนในสังคม เปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น จัดการเรียนการสอนที่เอื้อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จริงในการฝึกปฏิบัติ การทำงานร่วมกับการประเมินหรือสำรวจตนเอง ในระดับชั้นนี้ควรเน้นปลูกฝังคุณลักษณะเพื่อการทำอาชีพเบื้องต้น ได้แก่ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ตัดสินใจเลือก จัดระบบการทำงานเพื่ออาชีพและทำงานร่วมผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์

สำหรับนักเรียนที่จบตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นแต่อายุยังไม่ครบ 18 ปี ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ ตามบทกฎหมายกำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นลูกจ้าง หากมีความจำเป็นที่จะไม่ศึกษาต่อและมีความประสงค์ออกไปประกอบอาชีพจะต้องเข้ารับการฝึกทักษะทางอาชีพเพิ่มเติมในสถานบันฝึกอาชีพ สถานประกอบการหรืออื่น ๆ การฝึกครั้งนี้เป็นไปเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมประสบการณ์ความชำนาญ จนกว่าอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์จึงสามารถไปประกอบอาชีพได้

สรุปได้ว่า **บริบทการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง** หมายถึง เป็นการจัดการศึกษาให้เยาวชนในจังหวัดระนอง ที่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ 6 ให้สามารถเข้าไปศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

แนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์

ผลลัพธ์การเรียนรู้คือเป้าหมายสูงสุดของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกความสามารถของผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบแล้ว¹¹² ผลลัพธ์การเรียนรู้จะช่วยให้ครูอธิบายแก่นักเรียนได้อย่างแม่นยำว่าคาดหวังอะไรจากนักเรียน ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนรู้ว่าการเรียนมีเป้าหมายอย่างไร และทำให้นักเรียนสามารถคาดหวังว่าจะได้รับอะไรจากการเรียนรู้และทำให้เกิดความสนใจการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น สำหรับครู ผลลัพธ์การเรียนรู้จะช่วยให้ครูสามารถกำหนดเนื้อหาที่จะใช้สอบได้ถูกต้อง ออกแบบสื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เลือกกลวิธีการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม Jenkins and Unwin¹¹³ ได้ให้ความหมายของคำว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ การกำหนดหลักฐานว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง เข้าใจและสามารถทำสิ่งใดได้ ภายหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้

การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรแบบใหม่ (Mukhopadhyay and smith) เกิดจากความกังวลว่าหลักสูตรแบบดั้งเดิมไม่สามารถเตรียมนักเรียนไปสู่การดำเนินชีวิตและการทำงานในยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ เนื่องจากมุ่งเน้นไปยังเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ จึงได้มีความให้ความสนใจกับกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับศักยภาพและความสามารถของนักเรียนภายหลังจากการเรียนรู้ กลาสทอร์น (Glathorn) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นโดย William Spady) ในปลายทศวรรษที่ 1970 ซึ่งมีแนวคิดที่ค่อนข้างเรียบง่ายและตรงไปตรงมา เริ่มจากการพัฒนาภาพที่ชัดเจนว่าผู้เรียนจะสามารถทำสิ่งใดได้สำเร็จหลังจากการผ่านประสบการณ์การศึกษาแล้ว จากนั้นจัดหลักสูตรแนวการเรียนการสอน การประเมินและการรายงานอยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จของผู้เรียนที่ได้กำหนดไว้ หรือกล่าวอีกอย่างคือ การกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนควรทำได้

¹¹² M. H. Davis, "Outcom-Based Education," *JVME* 30 (March, 2003): 227-232.

¹¹³ A. Jenkins and D. Unwin, **How to write learning outcomes**, เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.ncgia.ucsb.edu/education/curricula/giscc/unitsl/format/outcomes.html.2002>.

หลังจากผ่านการเรียนการสอนก่อนในตอนต้น แล้วจึงกำหนดแนวทางไปสู่เป้าหมายดังกล่าว¹¹⁴ แนวคิดการศึกษาที่ตัดสินเกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักสูตรโดยผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้ว ซึ่งจะมีแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับ Input – based education มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ดังนี้

เดวิส (Davis) ได้กล่าวว่า การศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์คือกระบวนการทางการศึกษาที่ตัดสินเกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักสูตรโดยผลการเรียนรู้ที่นักเรียนควรสามารถแสดงออกเมื่อเรียนจบแล้ว ซึ่งการตัดสินใจนี้รวมถึงเนื้อหาหลักสูตร กลวิธีการศึกษา การคัดเลือกนักเรียนและการประเมินผล

ฮาร์เดน (Harden)¹¹⁵ กล่าวว่า การศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์มีแนวคิดเช่นเดียวกับกระบวนการคิดที่เน้นผลลัพธ์และตรงกันข้ามกับ Input – based education ที่ให้ความสำคัญเฉพาะกระบวนการศึกษาและไม่ได้ระบุผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่ง Harden ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดของการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์และถือว่าเป็นรูปแบบของการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ คือ “ผลผลิตตัดสินกระบวนการ” นอกจากนี้ ฮาร์เดน (Harden) ยังได้นำเสนอรูปแบบของผลลัพธ์ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ งานที่ผู้เรียนควรทำได้ ทักษะ และมีความชำนาญ ดังนั้น เกณฑ์ของการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์จะครอบคลุมถึงความรู้และทักษะ

มุกุพาตีเยร์ และสมิท (Mukhopadhyay and Smith)¹¹⁶ ได้นำเสนอว่า การศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์เป็นการวางแผนแบบย้อนกลับแบบหนึ่ง โดยเน้นวัตถุประสงค์ทางการศึกษา คือสิ่งที่นักเรียนควรได้เรียนรู้ภายหลังจากเรียนจบ โดยการกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนควรประสบความสำเร็จเป็นอันดับแรกและกำหนดแนวทางในการพัฒนาไปสู่ผลลัพธ์นั้นภายหลัง

ฟาอูซี (Faouzi) ได้กล่าวว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ถูกระบุในการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ต้องเป็นผลลัพธ์ที่มีความชัดเจน และสามารถสังเกตได้ สำหรับวิธีการสังเกตคือการให้ผู้เรียนแสดงหรือสาธิตผลการเรียนรู้ ดังนั้นผลลัพธ์การเรียนรู้จึงต้องเป็นผลลัพธ์ที่สามารถสังเกตและวัดได้

¹¹⁴ A. A. Glatthorn, “Perspectives and Imperatives Outcome-Based education: refrom and the curriculum process,” *Journal of curriculum and supervision* (1993).

¹¹⁵ M. H. David and R. M. Harden, “AMEE Medical Education Guide No.15: Problem-based Learning: a practical guide,” *Journal of Medical Education* 21 (1999): 130-140.

¹¹⁶ S. Mukhopadhyay and S. Smith, “Outcome-based education: Principle and practice,” *Journal of Obstetrics and Gynaecology* 30 (2010): 790-794.

แนวคิดในการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ สปีดี และ เซนเดรน (Spady and Chandran)¹¹⁷ ได้สรุปเป็น 2 แนวคิด คือ แนวคิดแรกเรียกว่า Traditional OEB แนวคิดนี้จะให้ความสำคัญกับความชำนาญของผู้เรียนกับผลลัพธ์ของเนื้อหาวิชา คือ การให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากเนื้อหาเฉพาะ และแนวคิดที่สองเรียกว่า Transformational OEB คือการให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ในระยะยาวหรือผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับบทบาทของการดำเนินชีวิตในอนาคตของผู้เรียน ซึ่ง Spady ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ไม่สำคัญเท่ากับผลการเรียนรู้ที่สะท้อนความซับซ้อนของการดำเนินชีวิตจริง และให้ความสำคัญต่อบทบาทในการดำเนินชีวิตที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว

ชอยโควา และครูโมวา (Shoikova and Krumova)¹¹⁸ ได้อธิบายถึงความสำคัญของการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ ดังนี้

1. สำหรับครู หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากความรู้ ทักษะและสมรรถนะที่ผู้เรียนควรได้รับผ่านกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีความท้าทายสำหรับครูมากกว่ากระบวนการดั้งเดิม นอกจากนี้ยังมีความยืดหยุ่นในการออกแบบโปรแกรมการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมิน

2. สำหรับนักเรียน หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้น active learning อีกทั้งหลักสูตรยังบูรณาการตามความคาดหวังของตลาดที่ต้องการให้ผู้เรียนจะมีคุณลักษณะอย่างไร เมื่อออกไปประกอบวิชาชีพ

ดังนั้น การศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ หมายถึง การจัดการศึกษาหรือการจัดหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของเนื้อหาวิชาและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ การศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ เป็นการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์เป็นหลักในการกำหนดการประเมินผล กิจกรรมและเนื้อหา ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าว ต้องเป็นผลลัพธ์ที่มีความชัดเจนและสามารถสังเกตได้ และอาจเป็นผลลัพธ์ตามเนื้อหาวิชาหรือผลลัพธ์ที่เน้นการดำเนินชีวิตของผู้เรียน นอกจากนี้ยังส่งผลให้ครูสามารถที่จะออกแบบการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสังคม ส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

¹¹⁷ W. G. Spady and K. J. Marshall, **Beyond Traditional Outcome-Based Education**, เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.ascd.org/ASCD/pdf>.

¹¹⁸ E. D. Shoikova and M. J. Krumova, "O-NET and Competency Based Education," **Journal of Electronics** (2010).

แนวคิดการวัดผล การประเมิน ผลลัพธ์

การวัดผล การประเมิน เป็นวิธีการศึกษาปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ ศึกษาค่าของข้อเท็จจริงในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความจริงในด้านคุณค่า การประเมินจึงต้องใช้หลักปรัชญา วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อให้ความรอบด้าน และต้องใช้วิจารณญาณอันสมเหตุสมผล ภายใต้แต่ละบริบทของสังคม

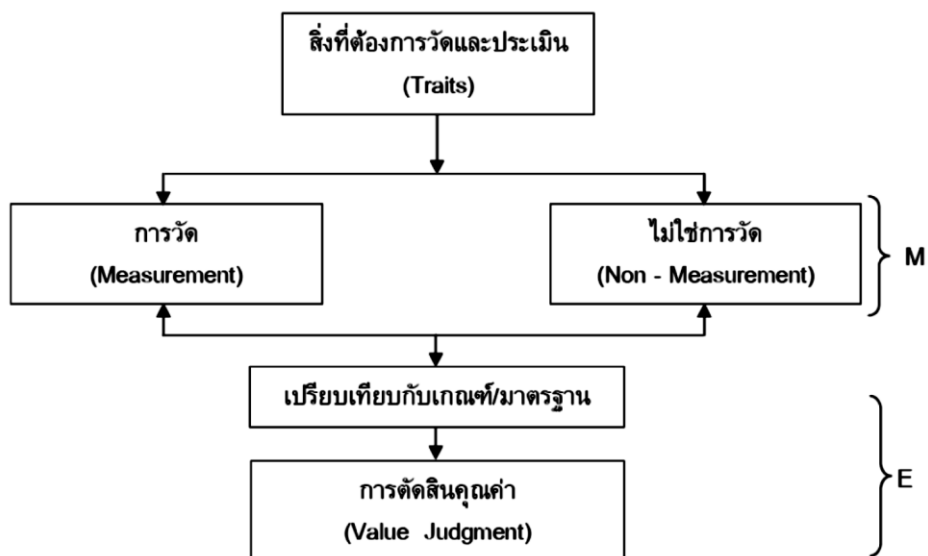
ศิริชัย กาญจนวาสี¹¹⁹ ได้กล่าวไว้ว่า ก่อนออกเดินทาง จุดหมายปลายทางเราต้องชัดเจนว่าความสำเร็จเราคืออะไร อะไรคือตัวชี้วัดที่เรามองเห็น จับต้องได้ เป็นรูปธรรม เมื่อเรามีเป้าหมายมีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน ทุกหน่วยงานก็จะเริ่มต้นเหมือนกันก็คือ วางแผน แผนนี้ก็คือกลยุทธ์ สภาพปัจจุบันในแวดวงการศึกษาจะเห็นชัด กระทรวงอื่นก็คงลักษณะเดียวกันก็คือ เราอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากร งบประมาณที่จำกัด ยืนยันได้จากการที่ผมลงสถานศึกษา ลงเขตพื้นที่ไปเกือบทั่ว ก็จะได้รับฟังปัญหาเหมือนกันอยู่ 2 อย่างก็คือ 1.เงินที่ให้มาไม่พอ 2.ครูไม่พอ เป็นปัญหาอยู่ 2 อย่าง เหมือนกันหมดเลยทั้งประเทศ ผมว่าหน่วยงานอื่นก็คงมีลักษณะเดียวกัน เพราะฉะนั้นเรื่องการวางแผนในปัจจุบัน คง ต้องเป็นแผนกลยุทธ์ แผนยุทธศาสตร์ ที่จะทำอย่างไรให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดนี้ สามารถนำมาใช้ไปอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลตรงตามเป้าหมายภายใต้ทรัพยากรที่จำกัดนี้ ต้องใช้อย่างไรที่จะประหยัดและคุ้มค่า ที่สำคัญก็คือ เราต้องรู้ว่าเราควรต้องทำอะไร อะไรที่ไม่ควรทำภายใต้สภาพทรัพยากรเวลาที่มีอยู่นี้ ในหลายหน่วยงาน เมื่อเข้าไปดูแล้วจึงต้องบอกว่างานบางอย่างไม่ต้องทำ ให้คนอื่นทำ ที่สำคัญให้หาว่าที่เราควรจะทำนั้นคืออะไร

ความสัมพันธ์ระหว่างการวัดและการประเมิน

ศิริชัย กาญจนวาสี ยังกล่าวต่อว่า แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญ (basic concept) ของการวัดและประเมินสิ่งใด สามารถใช้ได้ตลอดไม่ว่าจะวัด ประเมินสิ่งใดก็ตาม ทางการศึกษา ทางด้านอาชีพ ทางด้านแผนงาน โครงการ ประเมินกิจกรรม ประเมินโครงการ แผนงาน ประเมินหน่วยงาน ประเมินสถาบัน มีหลักอันเดียวกัน ซึ่งแต่ละจุดสามารถลงรายละเอียดวิธีการได้ดังแผนภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

¹¹⁹ ศิริชัย กาญจนวาสี, **ทฤษฎีการประเมิน**, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552), 35.

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการวัด M) และการประเมิน (E)

ที่มา: ศิริชัย กาญจนวาสี, **ทฤษฎีการประเมิน**, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552).

สมมุติว่า เราต้องการประเมินสภาพของร่างกาย สภาพสภาวะในร่างกายของเราเป็นอย่างไรก็ไม่ได้ ก็เหมือนกับการประเมินโครงการ ประเมินแผนงาน มันก็เป็นสภาพ สภาวะที่อยู่ในสิ่งนั้น ประเมินนโยบาย ประเมินสถาบันและประเมินสถานศึกษาอะไรต่าง ๆ มันก็เป็นลักษณะคุณภาพที่อยู่ในสิ่งนั้น ซึ่งเราคงไปจับต้องสัมผัสโดยตรงไม่ได้ เรื่องคุณภาพ เรื่องคุณค่า เรื่องความสำเร็จของสิ่งนั้น เราจะเข้าไปวัดประเมินสิ่งนั้นได้ เราต้องมีกระบวนการวัดที่เรียกว่า Measure สภาพสภาวะร่างกายของคนเรา ถ้าเราไปหาหมอ หมอก็จะ Measure เรา ตัวชี้ที่สำคัญที่จะบอกสภาพสภาวะของร่างกายของเรานี้ก็ใช้ เครื่องมืออะไร ก็ใช้ปรอท ให้หมอปรอท แล้วก็ใช้เครื่องมือมาวัดความดันของเรา อันนั้นคือ เครื่องมือ Measure เพื่อจะหาข้อมูลหรือสารสนเทศที่มันจะเป็นตัวสะท้อนถึงสภาพสภาวะของร่างกายเรา อุณหภูมิในร่างกายเราก็เป็น indicator ที่ดีว่าคนนั้นจะเป็นอย่างไร ความดันวัดออกมา ถ้าจะวัดกันให้ละเอียดก็ต้องวัดการเต้นของหัวใจ ให้ละเอียดอีกก็ต้องดูปริมาณยูริค โคลเลสเตอรอล แล้วแต่ว่าต้องการให้ละเอียดแค่ไหน สมมุติว่าเราดู 2 ตัวหลัก ๆ คือ อุณหภูมิร่างกายก็คือใช้เครื่องมือวัดที่เรียกว่าเทอร์มอมิเตอร์ แล้วใช้เครื่องมือวัดความดันดูลักษณะความแรงของการสูบฉีด สมมุติวัดออกมาได้อุณหภูมิร่างกาย 37 ความดันได้ 120/80 เกณฑ์มาตรฐานของมนุษย์ ทั่วไปเป็นที่ยอมรับคือเป็น standard ไม่ว่าจะที่ไหน อุณหภูมิร่างกาย 37 องศา ความดันประมาณ 120/80 ก็ประเมินได้เลยว่าร่างกายตอนนี้ปกติ ไม่มีปัญหาอะไร อันนี้ก็คือ concept แต่ถ้าเรา Measure ด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพแล้วปรากฏว่า นาย ก วัดได้ 38 องศา ความดัน 150/100 เทียบเกณฑ์มาตรฐานแล้วตัดสิน

ได้โดยว่ามีใช้ ความดันสูง เพราะเรานำผลที่ได้จากการวัดมาเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่เราวัด set เอาไว้ที่ระดับที่มีความเหมาะสมหรือระดับที่ถือว่าเป็นคุณภาพปกติทั่วไป ก็นำไปสู่ Value Judgment ตัดสินสิ่งนั้นได้อันนี้ก็คือความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันของการวัดและการประเมินหลักวิชาการนั้นมียู่ ถ้าวัดก็ต้องคำนึงว่าจะมีผลกระทบอะไร อย่างไร คือ ถ้าการวัด ไม่ถูกเกณฑ์ถึงแม้จะเป็นมาตรฐานเดียวกัน การตัดสินก็เชื่อถือไม่ได้ แต่ถ้าการวัดเป็นมาตรฐานเดียวกันก็ใช้ได้ แต่เกณฑ์ต่ำมาก ผลการตัดสินก็ไม่มีผลถูกต้องเช่นเดียวกัน เกณฑ์แกร่งเกินไป อ่อนเกินไป วัดมาได้คะแนนเต็ม 100 สมมุติ 40 คะแนนขึ้นไปได้ A สมมุติจะได้ A หมายความว่า คุณภาพต้องเยี่ยมยอดมันเป็นอย่างนั้นไหม ไม่ใช่แล้ว เนื่องจากเกณฑ์ไม่มีความน่าเชื่อถือ เพราะฉะนั้นคุณภาพของการประเมิน

ส่วนที่ 1 ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการวัด

ส่วนที่ 2 ขึ้นอยู่กับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่เราใช้

แล้วทั้ง 2 สิ่งนี้ต้องมีมาตรฐาน การประเมินถึงจะมีคุณภาพหรือมาตรฐานตามที่เราต้องการ ถ้าเราใช้การวัดที่ไม่มีคุณภาพใช้เกณฑ์ที่ไม่มีคุณภาพ แน่แน่นอนว่าผลการประเมินย่อมไม่น่าเชื่อถือและมีปัญหาตามมา สิ่งนี้จะโยง ไปสู่แบบวัดกับแบบประเมิน ทั้งนี้แบบวัดและแบบประเมินไม่เหมือนกันนะ

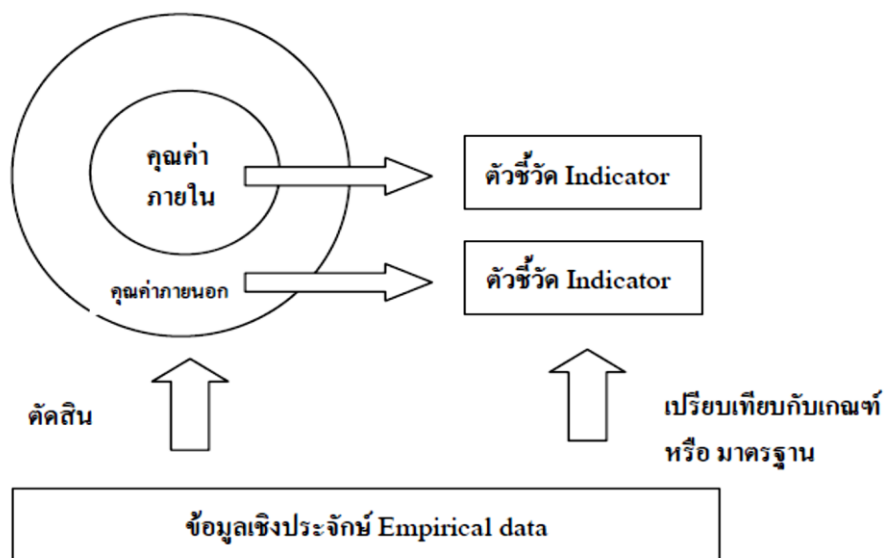
การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การศึกษาคุณค่าที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินการ โครงการ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) ขั้นตอนของการดำเนินงาน (Process) ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ (Output, Outcome, Impact) ที่เกิดขึ้น การบ่งชี้คุณค่ามักใช้การเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานหรือสิ่งที่กำหนดไว้ การประเมินผลควรจะตอบคำถามต่อไปนี้

ใดบ้างที่ทำให้โครงการบรรลุและไม่บรรลุเป้าหมาย และควรมีปัจจัยสำคัญ อะไรบ้างที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของโครงการ

2. การดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ต้องใช้กระบวนการอะไร อย่างไรบ้างและควรใช้กระบวนการสำคัญ อะไรบ้างที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของโครงการ

3. ผลที่เกิดขึ้นทั้งที่โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจมีอะไรบ้างทั้งที่เป็น ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ

4. คุณค่า ความสำเร็จที่สำคัญของโครงการ และแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ระบบของการประเมินผล เป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่า ตัวบ่งชี้ ข้อมูลเชิงประจักษ์ และเกณฑ์ ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ระบบการประเมินผล

ที่มา: พงศ์เทพ สุธีรัฐดี, คู่มือการติดตามสนับสนุนและประเมินผลโครงการ “ร่วมสร้างชุมชนและท้องถิ่นให้น่าอยู่,” ภาคใต้ ประจำปี 2553.

ความหมายของคุณค่า (Value)

จำแนกคุณค่าออกเป็นคุณค่าภายในและคุณค่าภายนอก ดังนี้

1. คุณค่าภายใน (Intrinsic value) เป็นคุณค่า (Merit) ภายในตัวที่แฝงเร้นอยู่ในสิ่งนั้น ไม่ขึ้นกับบริบท ประมาณค่าเชิงปริมาณได้ยาก เช่น คุณค่าของความเป็นคน (คนมีจิตอาสา การเอื้ออาทร) คุณค่าที่เกิด จากความรู้หรือการรับรู้ภายใน ความมีปัญญาญาณ เป็นสุขภาวะทางจิตวิญญาณ สุขภาวะทางปัญญา เป็นต้น

2. คุณค่าภายนอก (extrinsic value) เป็นคุณค่าที่เห็นเป็นปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ คุณค่ามักขึ้นอยู่กับริบท สามารถตีค่าได้อย่างค่อนข้างเป็นปรนัย ประมาณค่าเชิงปริมาณได้ เช่น คุณค่าของคนในด้านความรู้-ความสามารถ-ทักษะหรือประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ เกิดเป็นนวัตกรรม เกิดเครือข่าย เป็นต้น

ข้อจำกัดสำหรับการประเมินคุณค่า มีดังนี้

1) การกำหนดคุณค่าเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งขึ้นอยู่กับริบทและวิธีการที่ใช้ รวมถึงความคุ้นเคยของนักประเมินต่อประเด็นที่ประเมินในบริบทนั้น ๆ มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ ตลอดจนมีผลกระทบต่อความเหมาะสมของการกำหนดคุณค่าของสิ่งนั้น

2) คุณค่าภายในและคุณค่าภายนอกมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การตัดสินคุณค่าภายในควรใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ ส่วนการตัดสินคุณค่าภายนอกควรใช้เกณฑ์สัมพัทธ์

3) เนื่องจากคุณค่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง และมโนทัศน์ของคุณค่ามีความสลับซับซ้อน ดังนั้นการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดก็ตามจึงยากที่จะกระทำได้อย่างเป็นเอกฉันท์ไร้อคติ

ความหมายของตัวชี้วัด (Indicators) เกณฑ์ (criteria) และมาตรฐาน (standards)

ตัวชี้วัด (indicator) หมายถึง ตัวแปรหรือตัวที่ใช้เป็นตัวแทนของปัจจัยทั้งที่เป็นเหตุและผล ซึ่งสามารถวัดได้ ใช้บ่งบอกถึงสถานะ ระดับ คุณค่า หรือสะท้อนลักษณะของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน โครงการ

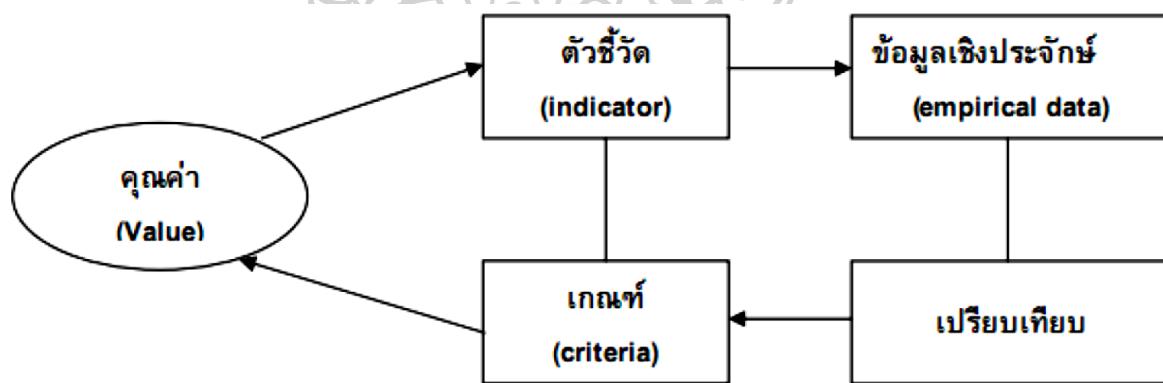
เกณฑ์ (criteria) หมายถึง คุณลักษณะที่ใช้ในการวัดหรือจัดระดับคุณภาพ, ความสำเร็จหรือความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ หรือผลการดำเนินงาน

มาตรฐาน (standard) หมายถึง คุณลักษณะหรือระดับที่ถือว่ามีความดี, ถือว่าสำเร็จหรือถือว่าดี ความเหมาะสมอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่า ตัวชี้วัดและเกณฑ์

ความสัมพันธ์ระหว่าง value เพราะว่าการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่า เราประเมินโครงการก็ตัดสินคุณค่าว่า โครงการนี้เป็นอย่างไร ถ้ามีคุณค่าสูงได้ตามมาตรฐานแล้วบอกว่าโครงการประสบความสำเร็จ โครงการนั้นเหมาะสมไหม คุ่มไหม อันนี้เป็นลักษณะ value ทั้งนั้น จะดูว่าเราทำงานบรรลุเป้าหมายของบทบาทภารกิจหรือไม่ อันนี้ก็เป็นตัดสินสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เหมาะไม่เหมาะ ดีไม่ดี คุ่มหรือไม่คุ่ม อะไรต่าง ๆ นี่เป็น value ทั้งนั้น การตัดสินคุณค่า ซึ่ง value นั้น ก็เป็นสิ่งที่ป็นนามธรรมความสำเร็จนี้เป็นนามธรรมนะครับ จนกว่าเราจะทำความสำเร็จนั้นให้เป็นรูปธรรม ความดี ความเหมาะสมความคุ่มค่า อะไรต่าง ๆ นี่เป็น value ทั้งนั้นถ้าจะประเมินสิ่งที่ป็นนามธรรม โดยหลักก็คือเราจะต้องหารูปธรรมของสิ่งนั้นให้ได้รูปธรรมนี้เป็น Model ที่ผมเสนอไว้ในทฤษฎีการตัดสินคุณค่า ผมไม่รู้ว่ ใครคิดไว้อย่างไรแต่ผมเป็นคนแรก ๆ ที่เขียนขึ้นมา ในทฤษฎีการประเมินว่า อะไรที่มันป็นนามธรรมเราจะตัดสินได้ อย่างมีความเป็นปรนัยต้องการรูปธรรมของสิ่งนั้นให้ได้ รูปธรรมของสิ่งนั้นคืออะไร ก็ต้องมองในสิ่งที่เราจับต้อง สัมผัส สังเกตได้แล้วที่สังเกต สัมผัส จับต้องได้ ที่เป็นตัวสะท้อนหรือเป็นตัวแทนของคุณค่าเหล่านั้น ผมเรียกว่าเป็นตัวชี้วัด (indicator) ตัวชี้วัด ตัวบ่งชี้ แต่สภาพพัฒนา ๆ เรียกว่า เครื่องบ่งชี้ก็แล้วแต่ ก็เป็นอันเดียวกันคือสิ่งที่ใช้บอกสภาพ สภาวะของในเชิงคุณค่าของสิ่งที่เราต้องการประเมิน ควรจะเป็นสิ่งที่เราสามารถสังเกตได้ คือ observe ได้ ก็อาจจะวัดได้ด้วยตามอง หูฟัง จมูกดม มือด้วยการสัมผัส หรือด้วยการใช้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้น concept ของตัว indicator กรณีเราเรียนวิชาเคมี ถ้าเรามี solution คือมีสารละลายอะไรสักอันหนึ่ง แล้วต้องการตรวจสอบว่าเป็นต่างหรือเป็นกรด ถ้าเราต้องการตัดสินตรงนี้ในทางเคมีจะใช้กระดาษลิตมัส กระดาษลิตมัสนี้ก็มีสีต่าง ๆ เช่น สีชมพู สีเขียวกับสีแดง สีน้ำเงินกับสีแดง

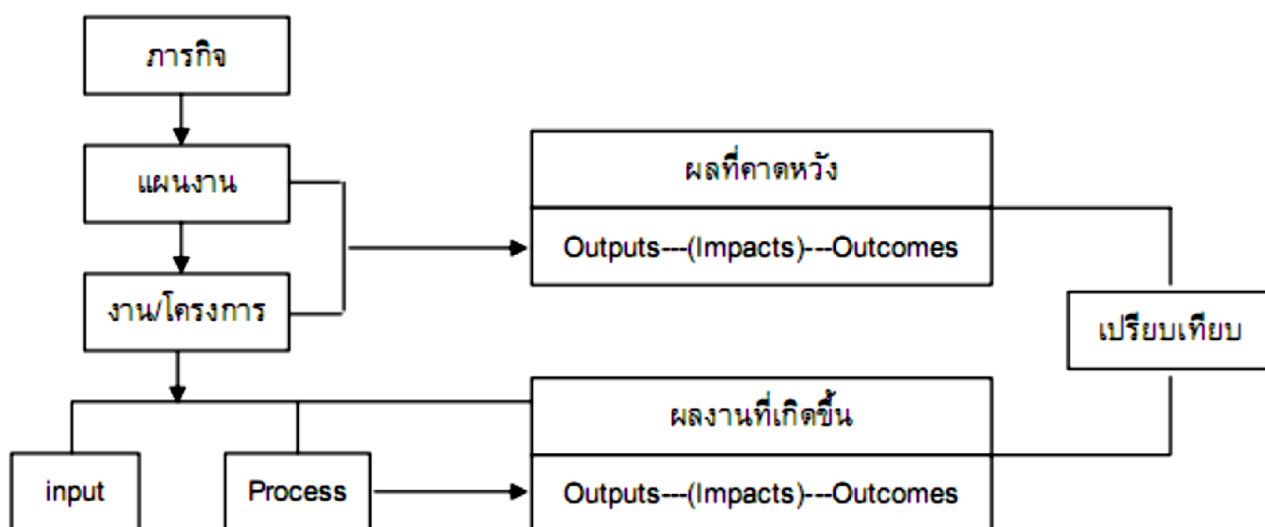
กระตาศลิสมี 2 สี ซึ่งเคลือบสารเคมีบางอย่างไว้ในนั้น กระตาศลิสมีก็จะเป็นตัว indicator พอเราจุ่มไปใน solution ใดก็ตาม สังเกตการเปลี่ยนสี ถ้ากระตาศลิสมีสีแดงเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน แสดงว่า solution นั้นเป็นด่าง จางๆ ว่าต่างแดงน้ำเงิน ก็คือ solution ประเมินได้ว่าสภาพสภาวะนั้นเป็นด่าง แต่ถ้ากระตาศลิสมีสีนั้น เปลี่ยนจากน้ำเงินเป็นแดง อันนั้นเป็นกรดอันนี้ concept เดียวกันเลย เพราะฉะนั้น solution นี้เพียงแต่มองเราไม่รู้ว่า มันเป็นกรดหรือเป็นด่าง เพราะมันก็ใสเหมือนกัน สมมุติว่าเป็นสีขาวไม่มีทางรู้เลยคราวนี้เราจะประเมินอันนี้ เนื่องจากสภาวะของ solution นั้น ๆ ไม่ทราบ มองอามาข้างหน้าหน้าคุณไม่ได้ มันเหมือนกันหมดเลย คราวนี้จะตรวจสอบอันนี้ได้ก็เอา indicator เข้าไปจับเกณฑ์ ก็คือการเปลี่ยนสี ถ้าเปลี่ยนจากสีนี้ไปเป็นสีนี้ตัดสินว่าเป็นด่าง ถ้าเปลี่ยนจากสีนี้เป็นสีนี้ตัดสินว่าเป็นกรด เพราะฉะนั้นสภาพการเป็นกรดเป็นด่าง ก็ประเมิน solution นั้นได้แล้วโดยผ่านตัว indicator ที่เราสามารถสังเกตได้ เพราะมอง solution มันสีขาวเหมือนกันหมด ตรวจสอบไม่ได้ด้วยตาเพราะฉะนั้นจึงต้องเอาอะไรเข้าไปตรวจสอบ

แผนภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณค่า ตัวชี้วัด

ที่มา: พงศ์เทพ สุธีรัฐ, คู่มือการติดตามสนับสนุนและประเมินผลโครงการ “ร่วมสร้างชุมชนและท้องถิ่นให้น่าอยู่,” ภาคใต้ ประจำปี 2553.

สิ่งที่อยู่ในวงกลมเป็นนามธรรม สิ่งที่อยู่ในกรอบเป็นรูปธรรม เราจะทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม แล้วจัดการได้ด้วย Model ลักษณะอย่างนี้ เป็น Model ของการประเมินค่า

แผนภาพที่ 5 การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ที่มา: พงศ์เทพ สุธีรวิทย์, คู่มือการติดตามสนับสนุนและประเมินผลโครงการ “ร่วมสร้างชุมชนและท้องถิ่นให้น่าอยู่,” ภาคใต้ ประจำปี 2553.

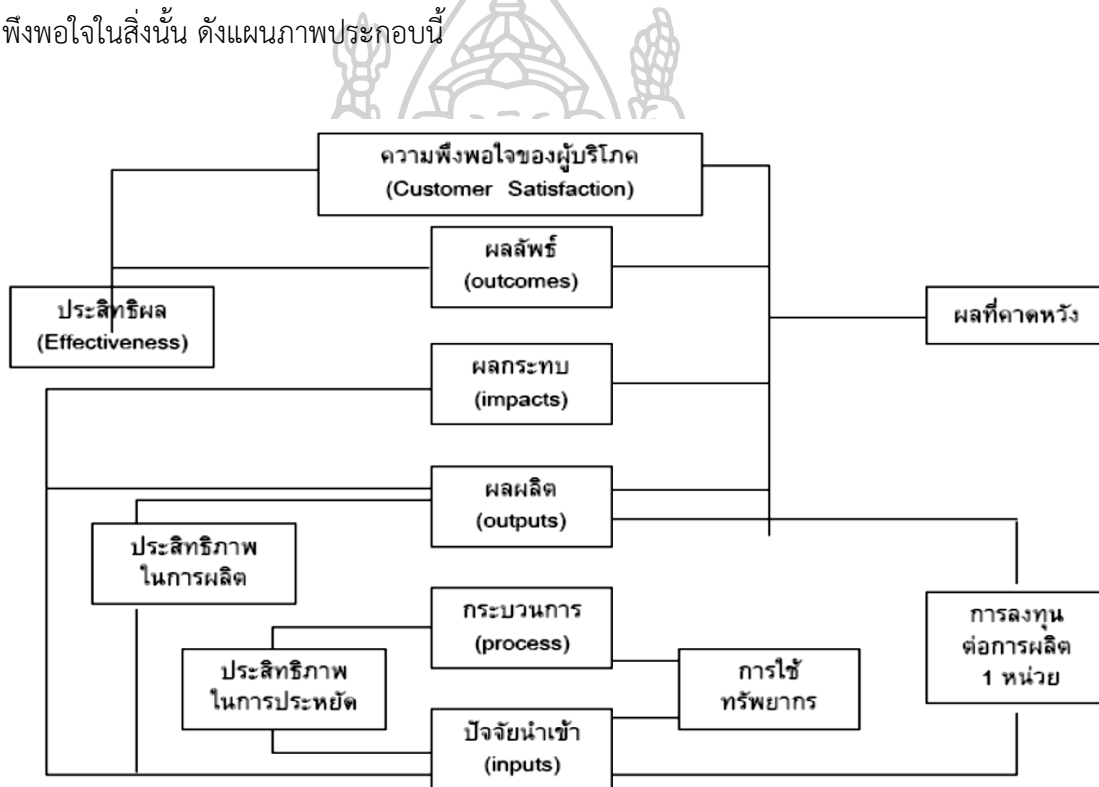
แต่ละหน่วยงานก็จะมีหน่วยงานในระดับสำนัก กอง องค์กร และสถาบันแต่ละแห่งก็จะมีวิสัยทัศน์ คือภาพในอนาคตที่เป็นความสำเร็จที่เราต้องการให้เกิดขึ้นในงานของเรา มีบทบาทภารกิจมี Mission มีพันธกิจที่สำคัญอะไร พันธกิจก็คือ สิ่งที่เราต้องทำพันธกิจ ไข่มุม Mission สิ่งที่ต้องทำถ้าในทางธุรกิจอะไรคือเป็นธุรกิจของหน่วยงานที่เราต้องทำทำหน้าที่อะไร ผลิต หรือทำหน้าที่ให้บริการอะไรต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้มันก็มีคุณภาพมาตรฐานเป็นตัวกำกับอยู่ จากพันธกิจสิ่งที่เราต้องทำก็ด้านก็แล้วแต่ อาทิด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ จากพันธกิจนั้นก็นำไปสู่การวางแผนงาน การวางแผนนี้เรามองจากแผนกลาง ดูภารกิจพันธกิจเป็นตัวตั้ง แล้วก็ในการที่จะให้บรรลุผลตามเป้าหมายของแต่ละภารกิจหรือพันธกิจเหล่านั้นต้องมีแผนงานโครงการ ภายใต้อำนาจทำให้แผนงานนี้บรรลุความสำเร็จจะต้องมีงานอะไร จะต้องมีการอะไร โครงการก็อาจจะเป็นงานพิเศษที่มีจุดเริ่มต้นมีจุดสิ้นสุด โครงการนี้ไม่ถาวรเป็นงานเฉพาะกิจที่เข้ามาเสริมงานประจำที่จะทำให้เราสามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายตามแผนงาน ภายใต้งานโครงการเหล่านี้ก็จะมีกระบวนการใช้ทรัพยากร ไม่ว่าจะ input process เพื่อให้ได้ output ออกมา ผลที่เกิดขึ้นในแง่ของการวางแผนก็ดูจากพันธกิจ มาสู่กลุ่มงาน งานโครงการแล้วการบริหารจัดการ แต่ในการปฏิบัตินี้เราทำจากล่างขึ้นบน ก็คือ จากทรัพยากรที่มีอยู่ มาบริหารจัดการ หัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าสำนัก จะบริหารจัดการใช้ทรัพยากรให้ใครทำอะไร อยู่ภายใต้งาน โครงการอะไร กลุ่มงานใด เพื่อให้ได้ผลผลิตที่เกิดขึ้นนั้นก็คือ output จาก output ที่ได้ก็จะทำให้เกิดผลกระทบ impact นำไปสู่ผลลัพธ์สุดท้ายที่เราต้องการ

อันนี้ผลที่เกิดขึ้นจริง การที่เราจะเข้าไปดูว่าภารกิจงานเหล่านั้นประสบความสำเร็จหรือไม่จากผลที่เกิดขึ้นจริง ก็ต้องไปเทียบกับผลที่เราต้องการให้เกิด ผลที่เราคาดหวังไว้ การประเมินผลของเรา คำว่าผล ในภาษาไทยเป็นคำที่ใหญ่ แล้วก็กำกวม ผลในที่นี้อาจจะหมายถึงผลที่เป็น output ก็ได้ output ก็คือผลผลิต ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการดำเนินงานอย่างเช่น ถ้าเราจัดโครงการฝึกอบรม ผล output ที่เกิดขึ้นก็คือทำให้ผู้เข้ารับการอบรมผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการมี output ก็คือสิ่งที่เกิดขึ้นทันที ก็คือความรู้ ทักษะ อาจจะ attitude ทักษะคิด จาก output ตัวนี้ไปทำให้เกิด outcome ผลที่เกิดขึ้นตามมา หรืออาจจะเรียกว่าผลกระทบ แล้วท้ายสุดมันทำให้เกิดผลลัพธ์สุดท้ายก็คือ outcome ก็คือความรู้ ทักษะที่ได้นำไปทำอะไรให้เกิดขึ้นมา อย่างเช่น อาจจะทำให้สามารถสร้างตัวชีวิตแล้วก็ประเมินแผนงานที่รับผิดชอบอยู่ให้มีคุณภาพดีขึ้น ทำให้หน่วยงานบรรลุสู่เป้าหมายได้ดีขึ้น อันนี้คือผลลัพธ์ต้องมองในแง่ของผลที่ตามมาหลังจากที่เกิดผลผลิตเหล่านั้น

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน

การที่จะเข้าไปประเมินถึงผลลัพธ์ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นตามมาจากผลผลิตว่าตรงนี้เราจะมีวิธีการเข้าถึงอย่างไร ส่วนนี้เป็นการประเมินที่ค่อนข้างยากจาก output ตัวนี้จะไม่ค่อยยากเพราะมันจะมีความชัดเจนว่าของแผนงาน โครงการ หรือนโยบายตัวนี้อยู่แล้วว่าเป็นอย่างไร เราสามารถตีความถ้าแผนงานโครงการนั้นเขียนโดยมีแผนที่ค่อนข้างเป็นมีอาชีพหน่ยมันจะมองค่อนข้างเห็นชัดว่าแผนงาน โครงการนั้นต้องการ output อะไร มีลักษณะอย่างไรนะครับ เพราะฉะนั้นการประเมิน output ผลที่เกิดขึ้นมาผมว่ามันก็ค่อนข้างมีตัวชี้วัดอะไรที่ชัดเจนตามคุณภาพตามปริมาณ ตรงนั้นอยู่แต่ถ้าไปเจอแผนงาน โครงการที่ไม่ชัดก็เป็นหน้าที่ของผู้ประเมินเองที่จะต้องทำ output ให้ชัดเจนเมื่อเกิด Output ในระดับที่ทำให้เกิด Secondary ทำให้เกิดผลตามมาอาจจะมีผลหรือตัวแทรกซ้อนอยู่ค่อนข้างเยอะ เพราะฉะนั้นในแผนงาน โครงการที่มีความสำคัญจะเช็ค Outcome ไม่เพียงแต่ประเมินอย่างเดียวจะต้องทำ Follow up ตามไปด้วยเก็บข้อมูลวิเคราะห์ออกหนึ่งเพื่อที่จะได้ดูว่าได้เกิด Outcome อีกครั้งหนึ่ง วัดประเมินผลการปฏิบัติงาน Performance อาจจะเป็นสำนัก หน่วยงานของโครงการ ดูจากแผนงานโครงการนั้น เราคาดหวัง (Intended Output) เราต้องการที่จะได้ผลผลิตอะไร จะต้องวิเคราะห์ออกมาให้ชัดเจนว่ามันคืออะไร และต้องการ Outcome ในลักษณะใดจากการดำเนินงานจริง เราจะต้องเก็บ Output ที่จะเกิดขึ้นตามตัวชี้วัด และเก็บ Outcome ตามตัวชี้วัดเปรียบเทียบว่าสอดคล้องหรือไม่ ในส่วนของ Outcome เราก็ต้องมีการ Follow up ตรวจสอบเพื่อความแน่ใจอีกครั้งว่าผลที่เกิดจาก Outcome เนื่องมาจากตัว Output ที่เราได้ออกแบบไว้ การดูถึง Output, Outcome ที่เราต้องการก็จะมีชุดของตัวชี้วัด Key Performance Indicators : KPIs คือสิ่งที่เป็นตัวชี้วัดหลักสำคัญที่จะบ่งบอกถึงความสำเร็จของการดำเนินงาน ถ้าหากมองดูตามโมเดลความสำเร็จของงานคือ ความสำคัญสองส่วน ประการแรกกระบวนการดำเนินงานที่ดีและผลการดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายมีความเหมาะสมในส่วนของ

ผลการดำเนินงานจะถือว่ามีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผลการดำเนินงานนั้นมีการประหยัดทรัพยากร และมีการลงทุนต่อหน่วยการผลิตที่มีผลตอบแทนที่สูง ส่วนของประสิทธิผลก็มองในแง่ผลที่เกิดขึ้น ทั้งผลผลิต ผลกระทบ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่เราต้องการ สุดท้ายก่อให้เกิดความพึงพอใจทั้งคนทำงานและ Target Group ทั้งกลุ่มเป้าหมาย เพราะฉะนั้นวิธีการดูความสำเร็จของการดำเนินงานจะต้องดูทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คนพึงพอใจ ในแง่ของโครงการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ ผู้เกี่ยวข้อง User ต้องมีความพึงพอใจด้วย เช่นกันในการจัดการศึกษากระบวนการจะต้องมีประสิทธิภาพ ผลที่ได้ก็ต้องบรรลุเป้าหมายและทำให้เกิดความพึงพอใจของนักเรียนของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาเป็นตัวย่อยเข้าไป ก็จะเป็นภาพที่ละเอียดขึ้นว่า ตัวชี้วัดของการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและผลที่เกิดขึ้นบรรลุตามเป้าหมายและท้ายที่สุดทำให้เกิดความพึงพอใจในสิ่งนั้น ดังแผนภาพประกอบนี้

แผนภาพที่ 6 ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators)

ที่มา: พงศ์เทพ สุธีรวุฒิ, คู่มือการติดตามสนับสนุนและประเมินผลโครงการ “ร่วมสร้างชุมชนและท้องถิ่นให้น่าอยู่,” ภาคใต้ ประจำปี 2553.

ในแง่ของประสิทธิภาพ พิจารณาความสัมพันธ์ตัว Input ตัวปัจจัยนำเข้ากับผลผลิตที่ออกมา ความสัมพันธ์ของสองสิ่งเหล่านี้ก็จะนำไปสู่การประเมินประสิทธิภาพ ทั้งประสิทธิภาพภายในและประสิทธิภาพภายนอก ประสิทธิภาพภายใน ในระบบของการผลิตก็จะอิงแนวคิดในทาง

เศรษฐศาสตร์ ถ้ากระบวนการมีความสัมพันธ์กันภายในก็พิจารณาได้จากความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพใน Input และ Output ที่เกิดขึ้นถ้าหาก Output ของเราเกิดขึ้นสูงสุด (Maximize Output) ภายใต้อินพุตเท่าเดิม เป็นประสิทธิภาพในเชิงเทคนิคหรือเรียกว่าประสิทธิภาพในการผลิต คือ Input เมื่อเราใช้เปรียบเทียบในสิ่งที่เราเคยทำมาเท่าเดิมผลผลิตออกมาสูงกว่าเดิมก็จะเป็นประสิทธิภาพในเชิงผลิตหรือประสิทธิภาพในเชิงเทคนิค แสดงว่าเราสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่เรามีอยู่ได้ อาจจะใช้เทคนิควิธีการดำเนินงานที่ดีกว่าหรือเหมาะสมกว่าทำให้ได้ผลผลิตที่สูงกว่าเดิมมองในเชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพภายในอีก ลักษณะหนึ่งก็คือเราใช้ทรัพยากรเดิม ๆ ที่ผ่านมา แต่เราใช้ทรัพยากรน้อยลง เป็นประสิทธิภาพในเชิงประหยัดคือใช้ทรัพยากรน้อยลงแต่เราได้ประสิทธิภาพมากกว่าเดิม หรืออาจจะเป็นการใช้ทรัพยากรเท่าเดิม แต่ทำให้ได้ผลผลิตมากกว่าเดิมนอกจากนี้ประสิทธิภาพภายนอกต้องมองจากต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ใช้กับผลตอบแทนที่ได้เป็นการวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ (Cost Benefit) สิ่งที่เราลงทุนไปกับค่าตอบแทน ค่าตอบแทนที่ได้นั้นรวมทั้งความพึงพอใจของผู้บริโภคด้วย ตรงนี้ก็จะระบบของการประเมินติดตามโดยใช้ตัวชี้วัดที่ค่อนข้างจะรอบด้าน ทั้งในแง่ของประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพและคนพึงพอใจ

รูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมินเป็นกรอบหรือแนวความคิดที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการหรือ รายการประเมิน ซึ่งมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งนักวิชาการทางด้านการประเมินได้เสนอกรอบความคิดให้นักประเมินได้เลือกใช้มีอยู่หลายรูปแบบ รูปแบบการประเมินโดยทั่วไปนิยมแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการ ตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler)¹²⁰ และ ครอนบาค (Cronbach)¹²¹ และเคิร์กแพทริก¹²²

¹²⁰ Ralph W. Tyler, *Basic Principles of curriculum and Instruction* (London: University of Chicago, 1950).

¹²¹ L. J. Cronbach et al., *Toward Reform of Program Evaluation* (California: Jossey – Bass Publishers, 1980).

¹²² D. L. Kirkpatrick, *Evaluating training programs: the four levels*, 2nd ed. (San Francisco: Berrett-Koehler, 1998).

2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการนั้น ๆ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ สเตค (Stake)¹²³ สคริฟเวน (Scriven)¹²⁴ และโพรวัส (Provus)¹²⁵

3. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision – Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของเวลช์ (Welch) สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)¹²⁶ และอัลคิน (Alkin)¹²⁷

สำหรับการประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ นักประเมินสามารถเลือกหรือประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินได้ หลากหลายรูปแบบ ในที่นี้จะนำเสนอไว้เพียง 5 รูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีรายละเอียดและแนวทางการประเมิน ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

รูปแบบการประเมินรุ่นแรกที่เป็นที่ยอมรับกันในระหว่างนักประเมินว่าเป็นการเริ่มยุคแห่งความเป็นระบบของการประเมินคือ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) ซึ่งถือว่าเป็นบิดาแห่งการประเมิน ไทเลอร์ (Tyler) ได้นำเสนอในปี ค.ศ.1942-3 ไทเลอร์ (Tyler) เป็นนักประเมินที่ให้ความสนใจและพัฒนารูปแบบการประเมินโครงการทางการศึกษาก่อนคนอื่น ๆ นอกจากเขาจะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญทางด้านการประเมินแล้ว ยังเป็นผู้ที่ให้แนวคิดสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรอีกด้วย โดยไทเลอร์ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นการเปรียบเทียบผลลัพธ์ (outcomes) ที่คาดหวังกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการ ปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จากนิยามนี้ชี้ให้เห็นว่าไทเลอร์ได้ยึด เอาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลักในการประเมิน เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรที่จัดทำนั้น สามารถบรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มากน้อยเพียงใด บางครั้งจึงเรียกรูปแบบการประเมินนี้ว่า รูปแบบการประเมินที่ ยึดวัตถุประสงค์หรือความสำเร็จของเป้าหมายเป็นหลัก (goal attainment or objective - based model)

¹²³ R. E. Stake (Ed.), *Evaluating the Arts in Education: A Responsive Approach* (Ohio: Charles E. Merrile, 1975).

¹²⁴ M. Scriven, *The Logic and Methodology of Checklists*, Available from <http://www.wmich.edu/evalctr/checklist/checklistmenee.htm>.

¹²⁵ M. Provus, *Discrepancy Evaluation for Education Program Improvement and Assessment* (Berkeley. CA. McCutchan, 1971).

¹²⁶ D. L. Stufflebeam, *Evaluation Models* (San Francisco: Jossey – Bass, 2001).

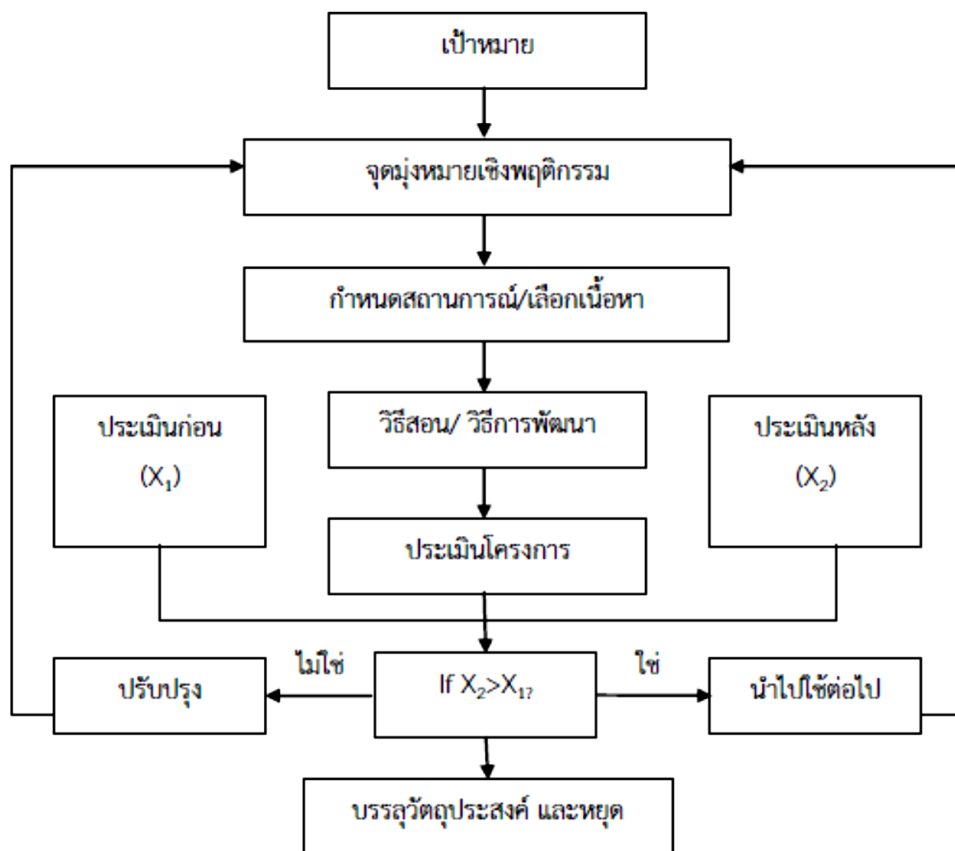
¹²⁷ M. C. Alkin (Ed.), *Evaluation Roots: Tracing Theorists Views and Influences* (London: Sage Publications, 2004).

ขั้นตอนการประเมินตามรูปแบบการประเมินของไทเลอร์

การประเมินโครงการตามรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ ฟิตซ์แพทริก แซนเดอร์ และวอร์เธน (Fitzpatrick, Sanders and Worthen)¹²⁸ ได้สรุปไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการทางการศึกษาไว้กว้าง ๆ
2. จำแนกประเภทของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการทางการศึกษาไว้ให้ชัดเจน
3. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจนว่า เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องเกิดพฤติกรรมอะไรบ้าง อาจจะเป็นพฤติกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้
4. กำหนดสถานการณ์ กำหนดและเลือกเนื้อหาสำคัญ รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้
5. ประเมินโครงการ โดยเลือกและสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดพฤติกรรมตามที่ได้ระบุไว้ในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ระบุไว้ ได้มีการบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพียงใด
6. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ
7. วิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบกับพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ตามจุดประสงค์เพื่อพิจารณาการบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและวัตถุประสงค์ของโครงการ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ตามขั้นตอนดังกล่าว สรุปได้ดังแผนภาพที่ 7

¹²⁸ J. L. Fitzpatrick, J. R. Sanders and B. R. Worthen, **Program evaluation: Alternative approaches and practical guidelines**, 3rd ed. (New York: Longman, 2004), 72.

แผนภาพที่ 7 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์
ที่มา: ปรับจาก ส.วาสนา ประवालพุกษ์, **หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา** (กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์, 2544)

การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของไทเลอร์เพื่อการประเมิน

การประเมินตามรูปแบบภาคขยายของไทเลอร์ควรทำการประเมินตั้งแต่การเริ่มต้นโครงการ เช่น กระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการโรงเรียนดี ศรีตำบล โดยใช้รูปแบบการประเมินภาคขยายของ ไทเลอร์หรือไทเลอร์ใหม่ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1) การประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นการประเมินว่าวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ทิศทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในตำบลหรือไม่

2) การประเมินแผนการเรียนรู้เป็นการตรวจสอบโครงการจัดการศึกษาเดิมหรือสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในโครงการว่ามีจุดบกพร่องอะไร และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อนำมากำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามโครงการใหม่ และควรวางแผนการจัด กระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลและทิศทางการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง

3) การประเมินเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโครงการ เป็นการประเมินสื่อและเครื่องมือว่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และจุดเน้นของการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามโครงการหรือไม่ กับทั้งตรวจสอบว่ามีการจัดอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามจุดเน้นของโครงการใหม่หรือไม่ และครูสามารถใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนได้ดีเพียงใด

4) การประเมินการนำโครงการไปปฏิบัติเป็นการประเมินว่าการบริหารจัดการการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลมีสิ่งใดที่ทำได้ตามแผนที่กำหนดไว้ และสิ่งใดที่ไม่ได้ทำ มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง

5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนว่าสูงกว่าเดิมก่อนที่โรงเรียนจะเข้าร่วมโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลหรือไม่ และประเมินผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการโรงเรียนดี ศรีตำบลด้วย

6) การกำกับโครงการอย่างต่อเนื่องหลังจากการทดลองนำโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลสู่การปฏิบัติและประเมินผลไปแล้ว 1 ปี ในปีต่อ ๆ ไปก็ต้องมีการกำกับโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันการเบี่ยงเบนทิศทางและแนวดำเนินโครงการ¹²⁹

2. รูปแบบการประเมินผลโมเดลซีพีในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

การประเมินผลโมเดลซีพีของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นแนวคิดการประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์ ซึ่งศาสตราจารย์สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2003) แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ สหรัฐอเมริกาได้เสนอรูปแบบการประเมินโครงการในปี ค.ศ. 1970 ต่อที่ประชุม Phi Delta Kappa ในรูปของ CIPP model ในปี ค.ศ.1971 สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และคณะได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมามานึ่งเล่มชื่อ “Educational Evaluation and decision Making” หนังสือเล่มนี้ได้ให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดและประเมินผลการศึกษาได้อย่างน่าสนใจและทันสมัยด้วย นอกจากนั้น สตัฟเฟิลบีมก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบของการประเมินอีก หลายเล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่าท่านผู้นี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมิน จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบันเรียกว่า “CIPP Model” ความหมายของ CIPP คือ

¹²⁹ พิชิต ฤทธิ์จรูญ, “หน่วยที่ 7 การประเมินโครงการ.เอกสารประกอบการสอน ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินการศึกษา” (วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2555), เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.reo14.moe.go.th/images/upfile/evaluation1.pdf>.

C	=	Context	หมายถึง	บริบทหรือสภาวะแวดล้อม
I	=	Input	หมายถึง	ปัจจัยป้อน หรือตัวป้อน
P	=	Process	หมายถึง	กระบวนการ
P	=	Product	หมายถึง	ผลผลิต

แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการประเมินของสตัฟเฟิลบีมก็คือเป็นกระบวนการวิเคราะห์และจัดเตรียม ข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ดังนั้นข้อมูลที่จะเสนอจะต้องเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

แนวทางในการตัดสินใจมีด้วยกัน 4 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 เป็นการตัดสินใจเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด (Metamorphism) กล่าวคือ เปลี่ยนแปลง ปรัชญา จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ระบบต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงลักษณะนี้จะต้องใช้ข้อมูลมากและเพียงพอ ในทางพฤติกรรมศาสตร์ไม่ค่อยมีการตัดสินใจลักษณะนี้

แนวทางที่ 2 เป็นการตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงบางส่วน (Homeostatism) การกำหนดมาตรฐานและการควบคุมคุณภาพ ช่วยให้เกิดการตัดสินใจในแนวทางนี้ ลักษณะการตัดสินใจดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่สำคัญไม่มาก เป็นการมุ่งถึงความ เป็นมาตรฐานคุณภาพ

แนวทางที่ 3 เป็นการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา (Incrementalism) มุ่งให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ดีขึ้น ยกกระดับมาตรฐานขึ้น ซึ่งผู้รู้จะเป็นผู้ให้ข้อมูลและเทคนิคต่าง ๆ สำหรับการตัดสินใจ

แนวทางที่ 4 เป็นการตัดสินใจเพื่อหาโอกาสให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Neomobilmism) มุ่งให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงค่อนข้างสูง โดยอ้างอิงแนวคิด ทฤษฎี กิจกรรมหรือข้อค้นพบใหม่ ๆ การตัดสินใจแนวทางนี้ใน วงการพฤติกรรมศาสตร์มีมาก จะเห็นได้ว่ามี การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของคนประเทศ การค้นพบวิธีการใหม่ (Innovation) การพัฒนาความรู้ต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่คอยกระตุ้นให้มีการตัดสินใจในแนวทางนี้

สาระในการประเมินตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context evaluation) สภาวะแวดล้อม หมายถึงนโยบาย สภาวะการณ์ด้านเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การที่จะดำเนินการโครงการใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจถึงสภาวะแวดล้อม เพื่อว่าเมื่อดำเนินโครงการแล้วจะได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า การประเมินสภาวะแวดล้อมจะประเมินเกี่ยวกับลักษณะของนโยบายของหน่วยงาน ความจำเป็นหรือความต้องการทำให้มีโครงการ ความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนิน โครงการ เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินสถานะแวดล้อม คือ ทราบข้อจำกัดต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ และอาจต้องดำเนินโครงการภายใต้ข้อจำกัดเหล่านั้น นอกจากนั้นก็อาจคาดคะเนถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และถ้าหากผลกระทบเป็นไปในทางลบก็สามารถหาแก้ไขหรือป้องกันได้ทันเวลา

2. การประเมินปัจจัยป้อน (Input evaluation) ปัจจัยป้อน หมายถึง ทรัพยากรต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น สถานที่ อาคาร บุคคล งบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือ ห้องปฏิบัติการ ฯลฯ การประเมินปัจจัยป้อน อาจประเมินทั้งในด้านความพอเพียงเชิงปริมาณและด้านคุณภาพ ความเหมาะสมที่จะ นำมาใช้เป็นการประเมินเพื่อศึกษาสารสนเทศและนำมากำหนดวิธีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้ วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ การประเมินในส่วนนี้ประเมินเกี่ยวกับ

- จำนวนบุคลากรที่ต้องการใช้ สมรรถภาพ คุณวุฒิ
- ความเพียงพอ ความเหมาะสมของงบประมาณที่ตั้ง
- ความเพียงพอ และคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์
- สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชนที่จะดำเนินโครงการ
- ความเหมาะสมของโครงสร้างการบริหารงาน
- ความรู้สึกรู้สียงบุคคลในระดับต่าง ๆ ต่อโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินปัจจัยป้อน คือ ทำให้ทราบถึงความพร้อมของทรัพยากรที่ใช้ใน การดำเนินโครงการและอาจจำเป็นต้องเตรียมการเพื่อแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเมื่อดำเนินโครงการ อีกประการหนึ่งทำให้ทราบข้อมูลซึ่งเป็นสภาพก่อนดำเนินโครงการ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นฐานสำหรับเปรียบเทียบกับข้อมูลสภาพเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ผลก็คือทราบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อันเป็นการอธิบายถึงผลของการดำเนินโครงการที่ชัดเจน

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) กระบวนการเกิดขึ้นเมื่อโครงการได้รับการอนุมัติ และมีกิจกรรมหรืองานเกิดขึ้นต่อเนื่องเป็นขั้นตอนจนกว่าจะแล้วเสร็จ โครงการแต่ละโครงการมีระยะเวลาดำเนินการไม่เท่ากัน มีความซับซ้อนแตกต่างกัน มีจำนวนคนเกี่ยวข้องแตกต่างกัน การประเมินลักษณะคุณภาพ ความครบถ้วนของกิจกรรมหรืองาน เรียกว่าการประเมินกระบวนการ นักวิชาการบางคนเรียกว่า การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ (Formative Evaluation) การประเมินกระบวนการได้แก่ การตรวจสอบว่า

- การปฏิบัติเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่
- ผู้จัดทำโครงการคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่
- การดำเนินกิจกรรมหรืองานเสร็จทันหรือไม่ ถ้าไม่ทันเป็นเพราะเหตุใด
- การใช้ทรัพยากร เช่น งบประมาณ เครื่องมือ เครื่องใช้ เป็นไปตามกำหนดหรือไม่

- ผู้เข้าร่วมโครงการ เต็มใจร่วมกิจกรรมเพียงไร
- มีการตรวจสอบ ติดตามงาน นิเทศงาน ของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพียงไร

ประโยชน์ของการประเมินกระบวนการ คือ ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานของโครงการมีความราบรื่น และดำเนินไปตามแผนเพียงไร มีอุปสรรคสำคัญอะไรบ้าง มีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข แนวการปฏิบัติอย่างไรบ้าง เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้ผลการประเมินกระบวนการไปใช้อธิบายร่วมกับผลการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการได้อีกด้วย

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ของโครงการ ผลผลิตก็คือผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการโดยทั่วไปจะพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การประเมินผลผลิตจะประเมินเมื่อการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นลง เป็นการตรวจสอบดูว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างเพื่อนำไปพิจารณาหาแนวทางแก้ไขในโอกาสต่อไป การประเมินผลผลิตจึงเป็นการตรวจสอบว่า

- ผลผลิตที่ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพียงไร โดยการเปรียบเทียบผลก่อนการดำเนินโครงการกับผลที่เกิดจากการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

- ประสิทธิภาพต่อหน่วยเวลา และค่าใช้จ่าย ที่เรียกว่า Cost effectiveness¹³⁰

รูปแบบการประเมินแบบซีป (CIPP Model) เป็นการประเมินภาพรวมของโครงการ ตั้งแต่บริบท ปัจจัยตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิต (Context, Input, Process and Product) โดยจะใช้วิธีการสร้างเกณฑ์และประสิทธิภาพของโครงการ ทั้งภาพรวมหรือรายปัจจัยเป็นสำคัญ

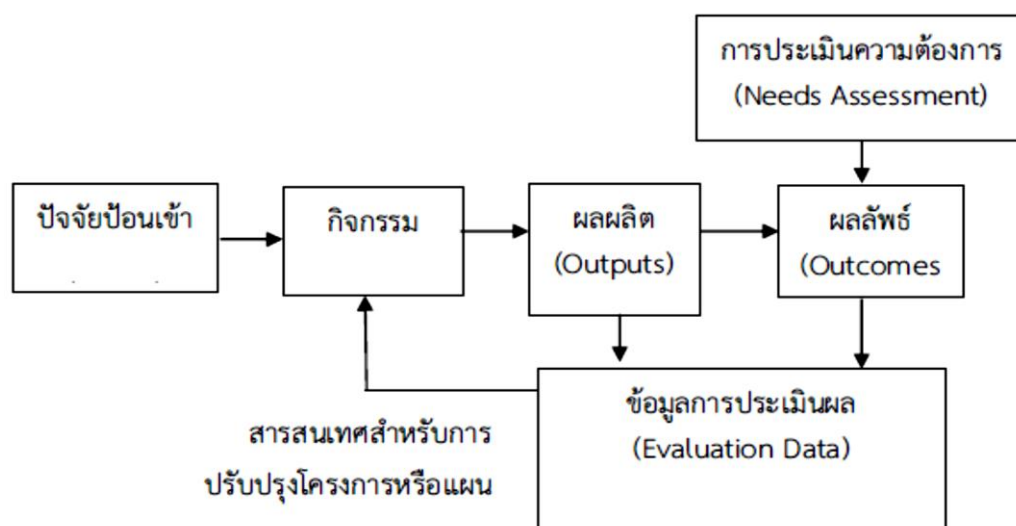
3. การประเมินรูปแบบที่เป็นตรรกะ (Logic Model)

การประเมินรูปแบบที่เป็นตรรกะ (logic model) คือตัวแบบที่ประยุกต์ขึ้นเพื่อประเมินลำดับขั้นตอนการทำงานที่สามารถให้ผลลัพธ์ตามต้องการองค์ประกอบของตัวแบบนี้ถูกกำหนดขึ้นและนำมา ประยุกต์ใช้โดย พานเกต และ เวสเทน (Panketz and Westat) เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า มีลักษณะองค์ประกอบ ของตัวแบบคล้ายกับ 2 ตัวแบบแรกคือประกอบด้วยเป้าหมาย (goals) ทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า (input or resource) กิจกรรมหรือกระบวนการ (activity of process) ผลลัพธ์ระยะสั้น และผลลัพธ์ระยะยาว นอกจากนี้ยังมีอีกหลายตัวแบบที่มีการพัฒนาตามมาแต่ละตัวแบบมีองค์ประกอบ ที่ผู้ประเมินให้ ความสำคัญกับวัตถุประสงค์การประเมินต่างกัน Logic Model ใช้ประเมินถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทรัพยากร ปัจจัยนำเข้าผลผลิตและผลลัพธ์ Logic Model เป็นขั้นตอนแรกของการประเมิน จะเป็นตัวช่วยในการกำหนดว่า เมื่อไหร่ และอะไรบ้าง ที่ต้องประเมิน

¹³⁰ กาญจนา วัฒนสุนทร, “การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสต๊าฟเฟิลบีม ในการประเมินโครงการทางการศึกษา,” Thailand 2, 1 (January-June 2008).

และแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ระหว่าง ปัจจัยนำเข้า ผลผลิต และผลลัพธ์¹³¹ ในขณะที่ Haeffele และคณะ (Haeffele et al.)¹³² ได้เสนอโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการ ประเมินด้วยรูปแบบที่เป็น ตรรกะ (Logic Model) มาใช้ในการประเมิน ซึ่งมีโครงสร้างดังแผนภาพที่ 8 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 8 โครงสร้างพื้นฐานของรูปแบบที่เป็นตรรกะเพื่อการประเมิน

ที่มา: L. Haeffele, L. Hood and B. Feldmann, "Evaluation Capacity Building in A School University Partnership Grant Program," *Planning and Changing* 42, 1/2 (2011): 90.

จากภาพที่ 8 จะเห็นได้ว่าโครงสร้างพื้นฐานของรูปแบบตรรกะประกอบด้วยปัจจัยป้อนเข้า ซึ่งเป็นแหล่งต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบที่จะนำไปเป็นจุดกำเนิดของกิจกรรม ที่แสดงถึงวิธีปฏิบัติ ให้เป็นไปตามแผนหรือเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ได้ผลผลิต หรือผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม และนำไปสู่ผลลัพธ์ ตลอดจนถึงสิ่งที่เป็นผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ในขณะที่การประเมินความต้องการ เป็นการหาจุดอ่อนและหาว่าได้สิ่งที่ต้องการจากผลลัพธ์ของโครงการหรือไม่อย่างไร

¹³¹ ฉัตรสุมน พงศ์ภิณูญ, การประเมินความคุ้มค่าคุ้มทุน (คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558), เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <http://ns2.ph.mahidol.ac.th/phklb/detail/suggestion/3324.2558>.

¹³² L. Haeffele, L. Hood and B. Feldmann, "Evaluation Capacity Building in A School University Partnership Grant Program," *Planning and Changing* 42, 1/2 (2011): 87-100.

4. แนวคิดการประเมินแบบ Balanced Scorecard (BSC)

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของการประเมินแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ไว้ว่า “เทคนิคการประเมินที่คำนึงถึงความสมดุล 4 มิติ คือ มิติผู้รับบริการ มิติการเงิน มิติการบริหารจัดการ และมิตินวัตกรรมการเรียนรู้ โดยพัฒนาตัวบ่งชี้ของความสำเร็จในแต่ละมิติ เพื่อใช้ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการประเมินคุณภาพขององค์กร”¹³³

รอเบิร์ต แคปแลน (Dr. Robert Kaplan) จาก Harvard Business School และ ดร. เดวิด นอร์ตัน (Dr. David Norton) ได้ใช้ balanced scorecard ในเรื่องการบริหารจัดการเพื่อหาทางวัดผลสำเร็จขององค์กรโดยไม่คำนึงถึงความสำเร็จด้านการเงินอย่างเดียว เนื่องจากพบว่าบริษัทขนาดใหญ่จำนวนมากในสหรัฐอเมริกา ประสบปัญหาไม่เจริญก้าวหน้า บางบริษัทขาดทุน เพราะบริษัทส่วนใหญ่ยึดมั่นในการบริหารจัดการในรูปแบบเดิม เชื่อมั่นในความมั่นคงทางฐานะการเงินของบริษัท และการไม่ค่อยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจการของบริษัท¹³⁴

จากการสำรวจศึกษาของ Chief Financial Officer Magazine (CFO Magazine) พบว่า บริษัทในประเทศของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในช่วงปี 2535 มีเพียงร้อยละ 10 ที่ประสบความสำเร็จในด้านการวางแผนกลยุทธ์เชิงธุรกิจ ส่วนบริษัทนอกจากนั้น ต่างก็ประสบอุปสรรคด้านต่าง ๆ ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ 4 ด้าน คือ

1. อุปสรรคด้านวิสัยทัศน์ (The vision barrier)
2. อุปสรรคด้านบุคลากร (The people barrier) บุคลากรระดับผู้บริหารหรือผู้จัดการมีเพียงร้อยละ 25 ที่เห็นความสำคัญของเรื่องวิสัยทัศน์ และวางแผนกลยุทธ์ และบริหารจัดการหรือปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ของบริษัท
3. อุปสรรคด้านทรัพยากร (The resource barrier)
4. อุปสรรคด้านการจัดการ (The management barrier) ผู้บริหารองค์การจำนวนมากถึงร้อยละ 85 ที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการประชุมปรึกษาหารือในเรื่องแผนกลยุทธ์ของบริษัท โดยใช้เวลาในการประชุมเรื่องดังกล่าวในแต่ละเดือน แคปแลนและนอร์ตัน จึงได้หาวิธีการหรือเครื่องมือเพื่อประเมินกิจการด้านต่าง ๆ ของบริษัท โดยให้ความเห็นว่า โดยทั่วไปบริษัทต่าง ๆ วัดประสิทธิภาพของบริษัทโดยเครื่องมือวัดที่มุ่งไปด้านใดด้านหนึ่ง และมักจะมองไปยังอดีตที่เป็นความสำเร็จของบริษัทในอดีตเพียงด้านเดียว วิธีการหรือเครื่องมือใหม่ที่บุคคลทั้งสองได้พัฒนาขึ้นคือการประเมินแบบสมดุล (Balanced scorecard)

¹³³ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์, 2555).

¹³⁴ R. S. Kaplan and D. P. Norton, **The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action** (Harvard Business School Press, 1996).

การประเมินแบบสมดุลมีมุมมองเพื่อการพิจารณาโดยสรุป 4 ด้าน คือ

1. มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) เป็นเรื่องของการพิจารณาเน้นด้านการเงิน เช่น การเพิ่มรายได้ ประสิทธิภาพการผลิตที่มีมูลค่าสูงแต่การลงทุนไม่มาก และมีการสูญเสียใน กระบวนการผลิต การติดต่อแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งการได้กำไรเพิ่มขึ้น

2. มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) เป็นการพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของบริษัท ความพึงพอใจของลูกค้า ความเชื่อมั่นของลูกค้าในคุณภาพสินค้าหรือบริการที่เสนอ การให้บริการหลังการขาย ภาพลักษณ์ขององค์กร การทำสำรวจวิจัยการตลาด การทำเครือข่ายลูกค้าสัมพันธ์ เป็นต้น

3. มุมมองด้านกระบวนการธุรกิจภายใน (Internal Business Perspective) เป็นการมองด้านกระบวนการทำงาน การผลิตสินค้า หรือการบริหารภายในขององค์กรเอง รวมทั้งการจัดโครงสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนสั้นไม่ยุ่งยาก การประสานงานและการสื่อสารภายในชัดเจนใช้เวลาไม่มาก ใช้ระบบเครื่องจักร เครื่องมือ เทคโนโลยีทันสมัย การผลิตสินค้าและบริการมีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน

4. มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) เป็นเรื่องของการให้ความรู้ในเรื่องของการผลิตการพัฒนาส่วนที่เกี่ยวข้อง งานวิจัย การฝึกอบรม การฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องและจำเป็น การรับฟังข้อเสนอแนะ การพัฒนาขวัญและกำลังใจของพนักงาน ความพึงพอใจของพนักงาน การพัฒนาระบบที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการทำงาน สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน และการจัดหาระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อการสื่อสารภายในและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนศักยภาพของพนักงานขององค์กรและหน่วยงานสาขา

มุมมองทั้ง 4 ด้าน ต่างก็มียอดประกอบย่อย 4 เรื่อง เช่นเดียวกัน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นสิ่งที่บริษัทหรือองค์กรต้องการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

2. ตัวชี้วัดหรือเครื่องชี้บ่งความสำเร็จ (Measures หรือ KPIs – Key Performance Indicators) เป็นเครื่องมือเพื่อบ่งบอกว่า องค์กรหรือบริษัทดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

3. เป้าหมาย (Targets) ส่วนใหญ่ควรระบุเป็นตัวเลข หรือเป็นจำนวนเชิงปริมาณที่สามารถวัดได้ ประเมินได้

4. แผนงานโครงการแนวคิดใหม่ (Initiatives) หรือกิจกรรมที่จัดทำขึ้นหรือจะจัดทำขึ้นตามกรอบของมุมมองแต่ละด้านมุมมองทั้ง 4 ด้าน ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งเป็นไปตามวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของบริษัทหรือองค์กรที่เป็นกรอบก่อนดำเนินงานในภาพรวม

บริษัทเอกชนและส่วนราชการของประเทศไทยโดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และ คณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูประบบราชการ (กพร.) ได้นำแนวความคิดนี้มาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินผล การวางแผน การผลิตสินค้า และการบริการ หรือการบริหารในระดับต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือเชื่อมโยงระหว่างแผนกลยุทธ์กับแผนปฏิบัติการว่า ในท้ายที่สุดในช่วงการประเมิน บริษัท องค์กร รัฐวิสาหกิจ หรือส่วนราชการ ประสบความสำเร็จหรือทำงานบรรลุผลในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวประการใด มุมมองด้านใดควรได้รับการดูแล แก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้คะแนนจากบัตรคะแนน (Scorecard) ที่ได้จากการประเมินมีความสมดุล (balanced) ระหว่างด้านต่าง ๆ สูงสุด¹³⁵

ในช่วงเวลาต่อมาได้มีการนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบที่แตกต่างไปจากแนวความคิดเดิมเพื่อให้เข้ากับบริบทวัฒนธรรมองค์กร บริษัท ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจมากขึ้น รูปแบบที่มีการใช้และกล่าวถึงมีแตกต่างกันบ้าง แต่ส่วนใหญ่มีลักษณะที่มาและมีฐานความคิดมุ่งเรื่องหลัก ๆ เช่นเดียวกัน

แคปแลนกล่าวว่าหลักสำคัญของการประเมินแบบสมดุล ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานของภาคเอกชนหรือภาครัฐ คือการสื่อสาร เพื่อถ่ายทอดความคิดกลยุทธ์ไปสู่ทุกหน่วยงานในองค์กร การสื่อสารดังกล่าวควรมีลักษณะเปิดกว้าง ตรงไปตรงมา มีประสิทธิภาพ และที่สำคัญด้วยคือ การให้อำนาจแก่พนักงานในการดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานของพวกเขาด้วย แคปแลนกล่าวด้วยว่า จำเป็นต้องมีการพบปะพูดคุยและสื่อสารระหว่างหัวหน้าและฝ่ายปฏิบัติการให้มากขึ้นด้วย

กลยุทธ์หลักที่ควรพิจารณา มีดังนี้

1. Mobilize (ขับเคลื่อน) ผู้นำสูงสุด คือ ผู้สำคัญที่สุดที่ต้องเป็นผู้นำในการจุดชนวนความคิด การขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในองค์กร
2. Translate (แปลความ) ควรต้องมีการแปลความ ถ่ายทอดความหมาย ความคิด โดยใช้แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือสำคัญ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. Alignment (แนวคิดเดียวกัน) การทำให้ทุกหน่วยงานในองค์กรคิดเช่นเดียวกัน มีความรักสามัคคีเป็นทีมเดียวกัน ทำงานมีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
4. Motivate (กระตุ้น) ต้องสร้างแรงกระตุ้น บันดาลใจให้ทุกคนทำงานตามภาระหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ

¹³⁵ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสศ, 2552), 106.

5. Govern (ควบคุมดูแล) การบริหารจัดการให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ หรือการบริการสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ในประเทศไทย นอกจากมีการนำแนวความคิดและกระบวนการดังกล่าว มาประยุกต์ใช้ในองค์กร บริษัทเอกชน ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ จำนวนหนึ่งแล้ว ยังมีสถานศึกษาของไทยหลายแห่งได้นำแนวความคิดการประเมินแบบสมดุลมาประยุกต์ใช้เช่นเดียวกัน และพบว่าเป็นประโยชน์ในช่วงการวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินการ การจัดการงบประมาณ และการประเมินผล ซึ่งส่วนที่แตกต่างกันชัดเจนคือ สถานศึกษาจะไม่มีผลิตภัณฑ์ หรือผลผลิต ในรูปลักษณะ สินค้าหรือการบริการ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการอุปโภคหรือบริโภค ดังเช่นองค์กร หรือบริษัทเอกชนมี แต่จะเป็นไปในรูปของการให้บริการทางการศึกษา โดยมีผู้บริหารการศึกษา ครูอาจารย์ บุคลากรฝ่ายสนับสนุน ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เด็กและเยาวชน และชุมชน เป็นผู้มีส่วนได้เสีย การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมการเรียนรู้ และการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะให้กระบวนการทางการศึกษา พัฒนาเด็ก เยาวชน รวมทั้งประชาชน ผู้มีสิทธิหรือต้องการรับการศึกษา ฝึกฝน อบรม ให้ได้รับการศึกษา พัฒนาทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ มีคุณภาพ มีคุณค่า ช่วยให้ เด็ก เยาวชน ประชาชน เหล่านั้น เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถทำกิจการงาน ดำรงชีวิต ดูแลตนเอง ช่วยเหลือครอบครัว เกื้อหนุนชุมชน สังคม และสามารถสร้างความเจริญ ก้าวหน้าให้กับประเทศชาติได้ในที่สุด¹³⁶

การประยุกต์ใช้ Balanced Scorecard ในสถานศึกษา

1. มุมมองด้านการเงิน (The Financial Perspective)

มุมมองด้านการเงิน มองในภาพของการเพิ่มรายได้ ประสิทธิภาพในการใช้เงิน การหาแหล่งเงินทุน สำหรับการบริหารการศึกษานำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาจะเป็นส่วนของการบริหารจัดการด้านงบประมาณ สถานศึกษาจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพนั้น เรื่องการเงินถือเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารจะต้องจัดสรรทรัพยากรทางการบริหารให้เหมาะสม คำว่าเหมาะสมในที่นี้หมายถึงการจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่ให้กระจายอย่างทั่วถึงทุกงานตามความจำเป็นของแต่ละงานอย่างเสมอภาคและยุติธรรมที่สุด

2. มุมมองด้านลูกค้า เน้นความพึงพอใจของลูกค้า (The Customer Perspective)

มุมมองด้านลูกค้า คือการทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจ ภาพลักษณ์ขององค์กร ตลอดจน การจัดการด้านลูกค้าสัมพันธ์ สำหรับการบริหารการศึกษานำมาประยุกต์ สำหรับการบริหารการศึกษานำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาโดยผู้บริหาร ครูอาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

¹³⁶ อธิปัติย์ คลี่สุนทร, การประเมินแบบสมดุล (Balanced Scorecard), เข้าถึงเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php>.

มีการสำรวจความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อหาความต้องการในด้านการเรียน การสอน ขอบข่ายของหลักสูตร การดูแลหรือการปกครองนักเรียนขณะที่อยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา แล้วจัดสนองความต้องการในขอบเขตที่สามารถจัดได้และอยู่ในกรอบของกฎระเบียบ

3. มุมมองด้านกระบวนการ (The Internal Process Perspective)

มุมมองด้านกระบวนการทำงานภายในองค์กรเอง เป็นการปรับปรุงพัฒนากระบวนการภายใน ได้แก่ การจัดโครงสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานภายในองค์กร บริหารจัดการโดยใช้ระบบและเครื่องมือดำเนินงานที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อคุณภาพของงาน สำหรับการบริหารการศึกษานำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาจะเป็นการพิจารณาถึงการจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา จัดตำแหน่งตามโครงสร้างตามความรู้ความสามารถของบุคคล ใช้ทฤษฎี หลักการบริหารที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้กับงานแต่ละงาน มีระบบประกันคุณภาพ กระจายอำนาจ ทำงานกันเป็นทีม จัดระบบสารสนเทศด้วยนวัตกรรมที่ทันสมัย

4. มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (The Learning and Growth Perspective)

มุมมองด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต หมายถึงการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความพึงพอใจของบุคลากร ขวัญและกำลังใจของบุคลากร สำหรับการบริหารการศึกษานำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาจะเป็นการพัฒนากระบวนการอันเกี่ยวข้องในการทำงาน สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ทักษะในการทำงาน เน้นการสร้างสรรคสิ่งใหม่ ๆ การสร้างเสริมความสามารถของบุคลากร ในสถานศึกษา ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

การบริหารจัดการตามแนว 4 มุมมองนี้ต้องทำบนพื้นฐานสำคัญคือ ความสอดคล้องสมดุลกันใน 4 มุมมองหลัก ไม่เน้นไปทางมุมมองใดมากกว่ามุมมองอื่น หากเป็นเช่นนั้นจะทำให้สถานศึกษาได้ประโยชน์จากการใช้ Balanced Scorecard คือทำให้ให้มองเห็นวิสัยทัศน์ขององค์กรได้ชัดเจนได้รับการความเห็นชอบและยอมรับจากผู้บริหารทุกระดับ ทำให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติงานได้สอดคล้องกันตามแผน ใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการทำงานทั่วทั้งองค์กร ช่วยให้มีการจัดแบ่งงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับแต่ละกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม เป็นการรวมแผนกลยุทธ์ของทุกหน่วยงานเข้ามาไว้ด้วยกัน ด้วยแผนธุรกิจขององค์กร ทำให้แผนกลยุทธ์ทั้งหมดมีความสอดคล้องกัน สามารถวัดผลได้ทั้งลักษณะเป็นทีมและตัวบุคคล ผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้นำที่ต้องตระหนักในภาระหน้าที่ โน้มน้าวให้บุคลากรและชุมชนเปลี่ยนทัศนคติทางการศึกษาให้ถูกต้อง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรปรับตนให้เข้ายุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะให้ทันสมัย ผู้บริหารการศึกษาทุกคน ควรมีภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐานที่เหมาะสม เพื่อนำการศึกษาก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป¹³⁷

¹³⁷ พสุ เดชะรินทร์, การวางแผนและการกำหนดยุทธศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553).

5. การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา

การประเมินบุคคลแบบรอบด้านหรือ 360 Degree Feedback นี้ ได้ถูกนำไปใช้ครั้งแรกในกองทัพเยอรมันเพื่อประเมินผลการปฏิบัติภารกิจของกองทัพในการทำสงครามโลกครั้งที่ 2 (Fleenor and Prince) โดยการรวบรวมความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากสงครามโลกครั้งนั้นเพื่อนำมาประเมินผลเพื่อปรับปรุงกองทัพเยอรมัน ซึ่งในช่วงเวลาเดียวกันในปี 1947 ที่สหรัฐอเมริกาสำนักงานวิจัยราชนาวิร่วมกับสมาคมการศึกษาแห่งชาติก็ได้ค้นพบวิธีการพัฒนาบุคคลที่ชื่อว่า T-Groups โดยการให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่น คิดหาวิธีการแก้ปัญหา และการแสดงบทบาทเป็นตัวละครที่ตนเองเห็นว่าจะช่วยให้ตนเอง คนที่อยู่รอบข้าง และสมาชิกในกลุ่มปรับเปลี่ยนมาตรฐานในการเรียน ทักษะ และพฤติกรรม ทั้งนี้การแสดงความคิดเห็นจะเป็นไปอย่างอิสระ โดยมีการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้เชี่ยวชาญของทั้งสองสถาบัน¹³⁸

บริษัทเอสไอวิจัยและวิศวกรรมคือองค์กรเอกชนแรกที่ได้มีการทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลของการประเมินผลแบบรอบด้านของพนักงานในปี 1950 จากนั้นก็มีการนำไปใช้ในองค์กรต่าง ๆ อย่างแพร่หลายและยังเป็นที่ยกย่องอย่างมากในวงการ HR ในปี 1990 แต่ประเด็นปัญหาที่พบกันก็คือการเก็บรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นต่าง ๆ จำนวนมหาศาลเพื่อมาทำการวิเคราะห์ได้ส่งผลให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความล่าช้า องค์กรต่าง ๆ จึงชะลอการนำเครื่องมือนี้ไปใช้ แต่ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาการเก็บรวบรวมข้อมูลในฐานข้อมูลบนเว็บ (Web-Based) สามารถร่นเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูลลงไปได้อย่างมาก การประเมินผลบุคคลแบบรอบด้านนี้จึงกลับมาได้รับความนิยมจากองค์กรตะวันตกมากขึ้น

คำว่า “การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา” หรือ “การประเมินแบบ 360 องศา” ได้บัญญัติขึ้นโดย Edwards และ Ewen ในปี 1980 โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้และการวิเคราะห์การประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งได้เรียกศัพท์คำนี้ว่า ระบบการประเมินจากหลายแหล่ง (multirater systems) ซึ่งต่อมาบริษัท TEAMS เป็นบริษัทที่ Edwards และ Ewen เป็นที่ปรึกษาอยู่ ได้จดทะเบียนการค้าใช้ศัพท์คำว่า “360 degree feedback” เป็นเครื่องมือในการโฆษณาและการจัดฝึกอบรมระดับชาติและนานาชาติเป็นเวลาหลายปี ในที่สุดก็มีการเผยแพร่ใน Wall Street Journal ในปี 1993 เพื่อบรรยายถึงข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากการประเมินจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนา¹³⁹

¹³⁸ J. W. Fleenor and J. M. Prince, **Using 360-degree feedback in organizations: An annotated bibliography** (Greensboro, NC: Center for Creative Leadership, 1997).

¹³⁹ M. R. Edwards and A. J. Ewen, **360 Feedback The Powerful New Model for Employee Assessment & Performance Improvement** (New York: AMACOM, 1996).

หลังจากนั้นได้มีการนำการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา มาใช้อย่างจริงจังในโรงเรียนของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการให้หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง และลูกค้าของโรงเรียนหรือประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผู้ปฏิบัติงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานในรูปแบบนี้ ได้นำไปใช้ในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างแพร่หลาย ในปี ค.ศ.1997 (พ.ศ.2540) จึงอาจกล่าวได้ว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา ได้เกิดขึ้นและถูกนำมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานมาแล้วกว่ายี่สิบปี

การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น 360-degree feedback, multiple raters, 360-degree performance appraisals, 360-degree of evaluation, 360-degree assessment, 360-degree profiling, multi-source feedback, multi-rater feedback, multi-rater appraisal, multi-rater assessment, full-circle appraisal, group performance review, multipoint feedback, peer evaluation เป็นต้น ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา ไว้ดังนี้

ศุภชัย ยาวะประภาส กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นรูปแบบการประเมินผลแบบรอบทิศทาง โดยมีแนวคิดให้ผู้ถูกประเมินเป็นศูนย์กลาง และผู้ประเมินคือผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทุกระดับ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้างาน โดยตรง (supervisors) ผู้ร่วมงาน (peers) ผู้ใต้บังคับบัญชา (subordinates) ลูกค้า (clients) และพนักงานผู้ถูกประเมิน (self)¹⁴⁰

อลงกรณ์ มีสุทธา และ สมิต สัจฉกร กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบผสมผสาน (hybrid system) อีกประเภทหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ทราบถึงสมรรถนะ (ได้แก่ ความรู้ ทักษะความสามารถ และพฤติกรรม) ในการปฏิบัติงานของพนักงานผู้รับการประเมิน จากหลายแหล่งข้อมูล เพื่อให้มีความถูกต้องแม่นยำ และเชื่อถือได้มากกว่าการประเมินโดยผู้บังคับบัญชา (superior) เพียงลำพัง¹⁴¹

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา หรือการประเมินจากหลายแหล่งนั้น เป็นกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยเก็บข้อมูลทั้งจากการประเมินตนเอง (self-assessments) และผู้ร่วมประเมิน (others-assessments)¹⁴²

¹⁴⁰ ศุภชัย ยาวะประภาส, การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย: กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548).

¹⁴¹ อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัจฉกร, การประเมินผลการปฏิบัติงาน, พิมพ์ครั้งที่ 18 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท., 2554).

¹⁴² วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, “การประยุกต์ใช้ระบบการประเมินบุคคลแบบ 360 องศา: แพ้ชนะหรือนวัตกรรมบริหารองค์การไทย?” (รายงานการวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ ระดับประเทศ ครั้งที่ 2, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 27 กุมภาพันธ์ 2551).

Edwards and Ewen ยังกล่าวอีกว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา หมายถึง การประเมินที่ครบวงจรโดยอาศัยผู้เกี่ยวข้องรู้เห็นการปฏิบัติงานของบุคคลตามตำแหน่ง เป้าหมาย เช่น ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชาที่สูงกว่า หัวหน้าโดยตรงอีก 1 ระดับ ลูกค้ำที่ปรึกษาร่วมกันให้ข้อมูล

Deborah and Susan กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงาน (ผู้รับการประเมิน) จากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้ที่ทำงานร่วมกันหรือทำงานให้กับพนักงานผู้นั้น รวมทั้งผู้ที่พนักงานผู้นั้นทำงานให้ โดยอาจเป็นผู้บังคับบัญชาหรือลูกค้ำก็ได้¹⁴³

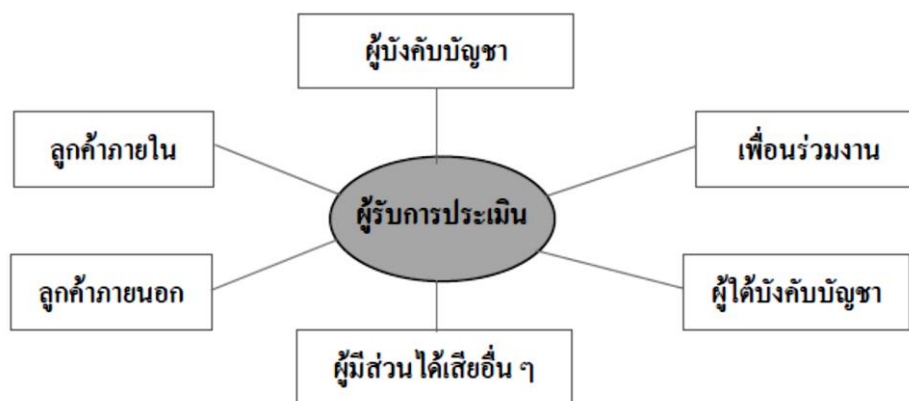
Amey กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นเครื่องมือที่ใช้ สอบถามบุคคลจากหลายแหล่ง (multiple source) เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และการประเมินแบบนี้ ที่เป็นกระบวนการคือ วิธีการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่สร้างสรรค์ (create change) ขององค์กร¹⁴⁴

จึงสามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นการรวบรวม ข้อมูลตามหลักเกณฑ์หรือหัวข้อการประเมิน ที่องค์กรกำหนดจากหลายแหล่งมาประกอบการ ตัดสินใจ ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เนื่องจากผู้บังคับบัญชาหรือ ผู้ประเมินอาจไม่สามารถเห็นภาพที่ครบถ้วนของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทั้งหมด เฉพาะอย่างยิ่งใน หน่วยงานที่มีผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนมาก เพื่อให้ทราบถึงสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และพฤติกรรม ในการปฏิบัติงานของผู้รับการประเมินจากหลายแหล่งข้อมูล ให้มี ความถูกต้อง แม่นยำ และเชื่อถือได้ ซึ่งการประเมินแต่ละสถานภาพคือ การประเมินโดยผู้บังคับบัญชา การให้เพื่อนร่วมงานประเมิน การประเมินจากผู้ใต้บังคับบัญชา การประเมินตนเอง รวมถึงการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้รับการประเมินทำหน้าที่ประเมินด้วยได้แก่ ลูกค้ำภายใน ลูกค้ำ ภายนอก และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ซึ่งสามารถแสดงเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

---

¹⁴³ Deborah Jude-York and Susan L. Wise, **Multipoint Feedback; A 360 Catalyst for Change** (California:Crisp Publications, Inc, 1997).

¹⁴⁴ S. Amey, “the 360-degree Evaluation” (Behavior Health Management, Examining Employees from All Angles, 2001).

แผนภาพที่ 9 ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา

ที่มา: วรณวิภา ไตลังคะ, “การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา : ข้อจำกัด และปัจจัยแห่งความสำเร็จ,” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี 4, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2555).

กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา

การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นการประเมินการใช้ทรัพยากรทุกประเภทที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความคุ้มค่า ซึ่งอาจหมายถึงประโยชน์ในรูปของรายได้ที่มากกว่าค่าใช้จ่ายหรือเกิดกำไร ดังนั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการทำหน้าที่ ทั้งของผู้ประเมิน ผู้ถูกประเมิน รวมถึงตัวองค์กร

ซึ่ง วีระวัฒน์ ปันนิตามัย ยังได้ให้แนวคิดการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา ว่าเป็นการประเมินโดยผู้ประเมินหลายคน (multi-raters) จึงนิยมใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจพฤติกรรม (performance checklist) เป็นเครื่องมือสำคัญ แต่เครื่องมือมีใช้คำตอบที่จะแก้ไขปัญหาการประเมินผลขององค์กร แต่ระบบและนโยบายต่างหากที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้นวัตถุประสงค์และกระบวนการนำระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา ไปใช้ประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ

1. เพื่อการพัฒนา
2. เพื่อการตัดสินใจเชิงบุคลากร
3. เพื่อการพัฒนาและตัดสินใจเชิงบุคลากรร่วมกัน

โดยสามารถจำแนกขั้นตอนการปฏิบัติออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน
2. การทดลองนำร่องเพื่อพัฒนาระบบ
3. การนำแผนมาปฏิบัติ

4. ข้อมูลป้อนกลับจากผลการปฏิบัติงาน

5. การทบทวน/ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

สำหรับกระบวนการในแต่ละลำดับมีวิธีการดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการวางโครงสร้างพื้นฐานที่บอกว่าจะทำการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา ไปทำไม เพื่อรองรับเป้าหมายใดขององค์กร และจะนำไปสู่เป้าหมายที่ว่านี้ด้วยวิธีการใด เพื่อที่จะส่งเสริมและสนับสนุนบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้จะทำอย่างไรให้ทุกคนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะก้าวไปถึงจุดหมายนั้น

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ ต้องโยงเข้ากับการระบุว่าจะพัฒนาสมรรถนะใดของกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่จะได้รับการประเมิน พนักงานควรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในด้านใด เพื่อระบุสมรรถนะที่จำเป็นและเหมาะสมกับตำแหน่ง

ขั้นที่ 3 เมื่อนโยบาย/กลยุทธ์ชัดเจน มีการกำหนดตำแหน่งเป้าหมายที่จะพัฒนาในการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศาแล้ว ต่อมาเป็นเรื่องของการออกแบบเครื่องมือ ควรที่จะให้ผู้บริหารระดับสูงได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของเครื่องมือ เพื่อที่จะนำไปพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน นอกจากนี้อาจจะให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนด สร้างระบุรายการสมรรถนะที่ต้องการ ซึ่งในขั้นที่ 3 ควรพิจารณาในเรื่องดังต่อไปนี้

3.1 การสนับสนุนการมีส่วนร่วมผลักดันอย่างจริงจังของฝ่ายบริหาร เพราะการประเมินแบบนี้ เป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการประเมิน บางคนไม่กล้าประเมินเจ้านายกลัวผลสะท้อนกลับ

3.2 องค์กรมีแผนการที่จะใช้การประเมินกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจงอย่างชัดเจนเพื่อการพัฒนา

3.3 มีแผนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและครบวงจร มีระบบการดำเนินการรักษาความลับมีกฎกติกาอย่างชัดเจน

3.4 สร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ เป็นประชาธิปไตย จัดข้อสงสัยระหว่างกันได้

3.5 กำหนดแนวทางการนำผลที่ได้ไปใช้ให้มีความสำคัญกับวิธีการแจ้งผล

3.6 ระบุและสามารถอธิบายแนวทางการวัดผลได้อย่างชัดเจนและน่าเชื่อถือ

3.7 กำหนดหลักการต่าง ๆ ที่จำเป็นของการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการสื่อสารกันอย่างทั่วถึง

ขั้นที่ 4 การแจ้งผล ขั้นนี้คือคุณค่าที่แท้จริงของการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เป็นขั้นที่ “process roll-out” หรืออาจมีการทบทวนขั้นตอนทั้งหมดที่ทำมา ส่วนรูปแบบการแจ้งผลอาจทำเป็นหนึ่งต่อหนึ่ง หรือแจ้งผลเป็นทีม เป็นระดับ ตำแหน่งหน้าที่ การแจ้งผลจะแจ้งแบบใช้กราฟประกอบหรือรายงานแบบบรรยาย (narrative report) ก็ได้

นอกจากนั้น สนั่น เถาซารี¹⁴⁵ ยังได้จำแนกการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Competencies Based Performance) ซึ่งใช้สำหรับการประเมินพฤติกรรมและผลสำเร็จของงานของบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะจึงไม่มีผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามาเกี่ยวข้อง

2. การประเมินภาวะผู้นำ (Competencies Based Leadership) เป็นการประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถตั้งแต่ระดับหัวหน้างานขึ้นไป เพื่อประเมินภาวะผู้นำไปเป็นข้อมูลการพัฒนาภาวะผู้นำ การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินจะประกอบด้วย หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา

3. การประเมินผู้นำทีม (Competencies Based Team Leader) เป็นการประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้นำทีมงานของโครงการหรือคณะกรรมการ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนา ภาวะผู้นำทีมและแต่งตั้งหัวหน้าโครงการต่อไป

4. การประเมินความสัมพันธ์ของทีมงาน (Competencies Based Team Relationship) เหมาะสำหรับการวัดระดับความสามารถของทีม โดยมุ่งเน้นความสัมพันธ์ของสมาชิกในทีมงานนั้น เป็นการประเมินภาพรวมของทีมงานความแข็งแกร่งของทีมงาน จุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อประโยชน์ต่อโครงการในอนาคต โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินจะประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าทีม ผู้ปฏิบัติงาน และสมาชิกในทีมงาน

จากข้อมูลข้างต้นกล่าวได้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาและการตัดสินใจร่วมกันทั้งองค์การ ทั้งนี้วิธีการประเมินอาจหมายถึงการประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินภาวะผู้นำ การประเมินทีม รวมถึงการประเมินความสัมพันธ์ของทีม อย่างไรก็ตามการนำระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา ไปใช้ย่อมมีประสิทธิผล ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระบบการสื่อสาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมิน การมีส่วนร่วมของทีม เครื่องมือวัด รวมถึงแรงจูงใจของผู้ประเมินและผู้ ถูกประเมิน เป็นสำคัญ¹⁴⁶

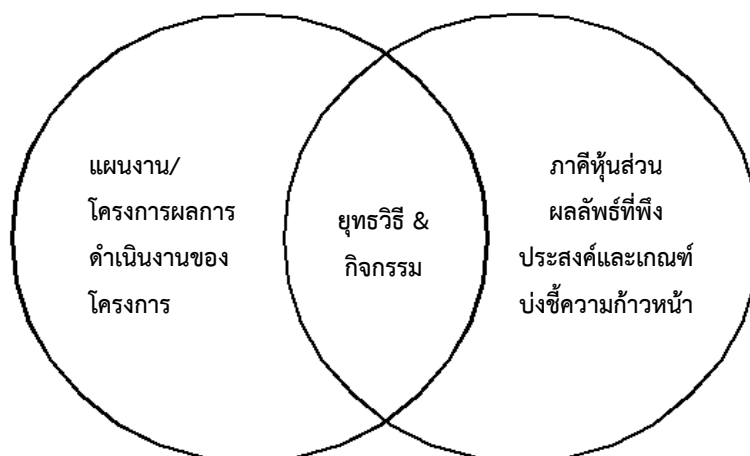
¹⁴⁵ สนั่น เถาซารี, “กลยุทธ์การบริหารผลการปฏิบัติงานของพนักงาน,” *Performance Management, Industrial Technology Review* 15, 189 (2552): 140.

¹⁴⁶ วรณวิภา ไตลังคะ, “การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา : ข้อจำกัด และ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ,” *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี* 4, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2555).

6. แนวคิดการประเมินแบบแผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping)

แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผลการทำงานที่เสริมวิธีการประเมินแบบเดิม โดย “แผนที่ผลลัพธ์” นั้นมุ่งเน้นการประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความสัมพันธ์ กิจกรรมหรือการกระทำของภาคีหุ้นส่วน (Boundary partners) ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์การโดยการเปลี่ยนแปลงนี้มีเป้าหมายอยู่ที่การมีส่วนร่วมทำให้ความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมดีขึ้น โดยอาศัยเครื่องมือ เทคนิคและทรัพยากรใหม่ ๆ ที่ได้จากระบบการพัฒนา แผนที่ผลลัพธ์ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนงาน/โครงการเป็น “ผู้ควบคุม” การเปลี่ยนแปลงที่พุดังเกิดขึ้นจากการพัฒนา ส่วนคนนอกเป็นเพียงคนที่อำนวยความสะดวกให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลง โดยช่วยให้เข้าถึงความรู้ โอกาส และทรัพยากรใหม่ ๆ ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้เป็นผู้ตัดสินว่าคนเหล่านั้นจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรและเปลี่ยนแปลงไปทำไม แต่ต้องเป็นไปตามความต้องการของคนเหล่านั้นเอง ที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ของเขาเอง นั่นคือการพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องทำและรับผิดชอบโดยคนในพื้นที่เองเท่านั้น

แผนที่ผลลัพธ์แตกต่างจากการประเมินผลแบบอื่น โดยแผนที่ผลลัพธ์ให้ความสำคัญกับความหลากหลายซับซ้อน และความสัมพันธ์ที่มีต่อกันของภาคีหุ้นส่วน จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโดยไม่มองว่าผลลัพธ์เป็นผลจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นความสัมพันธ์ของการเชื่อมโยงระหว่างวิธีการแทรกเสริม (Interventions) ตามแผนกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยมีการติดตามและประเมินผลใน 3 ส่วน คือ 1.พฤติกรรมของภาคีหุ้นส่วน 2.ยุทธศาสตร์ของแผน และ 3.การดำเนินงานขององค์การ

แผนภาพที่ 10 ภาพประกอบแสดงพื้นที่ของการติดตาม
 ที่มา: พิกุล สิทธิประเสริฐกุล, **แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) : การสร้างการเรียนรู้ และการสะท้อนกลับในการพัฒนาแผนงานพัฒนา**, แปลจาก Sarah Ear and other, 2004. Outcome Mapping: Building Learning and Reflection into Development Program, International Development Research Centre. On, Canada (กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2547).

“Outcome Mapping” ความหมายเป็นภาษาไทยว่า "แผนที่ผลลัพธ์" เป็นเครื่องมือเพื่อบริหารจัดการโครงการ/แผนงาน โดยศูนย์การจัดการและพัฒนาระหว่างประเทศ (IDRC: International Development and Research Centre) แห่งประเทศแคนาดาพัฒนาขึ้น แผนที่ผลลัพธ์เป็นวิธีการที่มีการบูรณาการทั้งการวางแผน การติดตาม ทั้งการวางแผน การติดตาม และการประเมินผลเข้าด้วยกันและเป็นวิธีการที่ใช้ได้ดีที่สุดในช่วงเริ่มต้นของแผนงาน/โครงการ หรือภายหลังจากการตัดสินใจแล้วว่า จุดเน้นหนักของแผนงาน/โครงการอยู่ที่ใดจะได้แผนที่ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผลอย่างมากเห็นแผนการทำงานกับภาคหุ้นส่วนอย่างไร จะมีวิธีติดตามการเปลี่ยนแปลงในภาคหุ้นส่วนอย่างไร จะมีวิธีติดตามการเปลี่ยนแปลงในภาคหุ้นส่วนที่ร่วมแผนงานและกระตุ้นให้แผนงานเฝ้าสำรวจตัวเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นอย่างไร กระบวนการจัดแผนที่ผลลัพธ์นั้นจะดำเนินการตามขั้นตอนของแผนที่ผลลัพธ์เอง หรือใช้ร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ ก็ได้ เช่น SWOT. Situation analysis หรือ Logical framework analysis และมีบางครั้งใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงานได้ด้วย

ขั้นตอนของแผนที่ผลลัพธ์

ในการดำเนินการของแผนที่ผลลัพธ์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก และ 12 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การออกแบบเจตนารมณ์

เป็นการสร้างเป้าหมายร่วมกันในภาพรวม ซึ่งจะนำมาสู่แผนและยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการทำงานของแผนงาน เป็นการตอบคำถาม อะไรคือวิสัยทัศน์ (Why) ผู้เกี่ยวข้องในแผนงาน (Who) การเปลี่ยนแปลงอะไรที่ต้องการ (What) และแผนงานจะทำให้เกิดกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างไร (How) ขั้นตอนที่ 1 มี 7 ขั้นตอนย่อยคือ

ขั้นตอนย่อยที่ 1 สร้างวิสัยทัศน์ของแผนงาน (Vision)

ขั้นตอนย่อยที่ 2 กำหนดพันธกิจ (Mission)

ขั้นตอนย่อยที่ 3 ระบุภาคีหุ้นส่วนที่เกี่ยวข้องในแผนงาน (Boundary partners)

ขั้นตอนย่อยที่ 4 กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Outcome Challenge)

ขั้นตอนย่อยที่ 5 สร้างเกณฑ์บ่งชี้ความก้าวหน้า (Progress Marker)

ขั้นตอนย่อยที่ 6 กำหนดแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

ขั้นตอนย่อยที่ 7 การดำเนินงานระดับองค์กร (Operational Practices)

ขั้นที่ 2 การติดตามผลลัพธ์ แผนที่ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานขององค์กร

เน้นการประเมินตนเองเป็นหลัก ขั้นตอนนี้มี 4 ขั้นตอนย่อยคือ

ขั้นตอนย่อยที่ 8 จัดลำดับการติดตามการทำงานของแผนงาน (Monitoring priorities)

ขั้นตอนย่อยที่ 9 แบบบันทึกผลลัพธ์ (คือ การเปลี่ยนแปลงของภาคีหุ้นส่วน) (Outcome Journal)

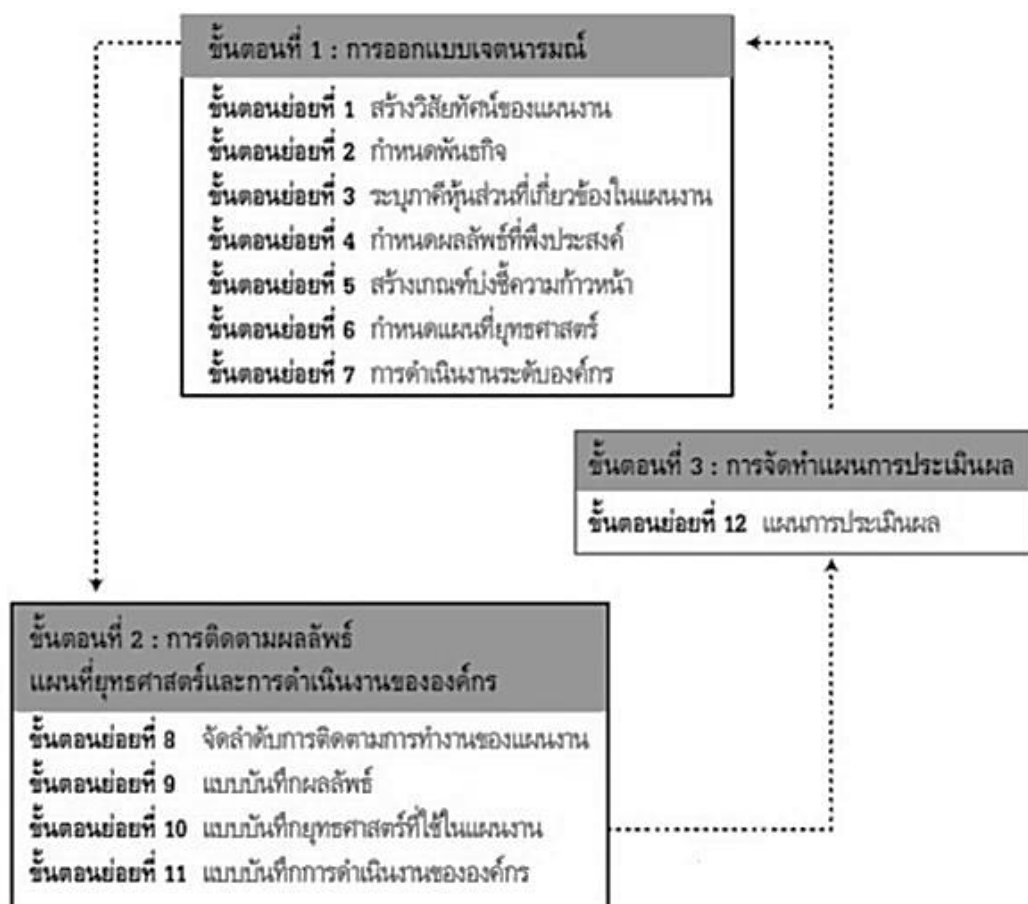
ขั้นตอนย่อยที่ 10 แบบบันทึกยุทธศาสตร์ที่ใช้ในแผนงาน (Strategy Journal)

ขั้นตอนย่อยที่ 11 แบบบันทึกการดำเนินงานขององค์กร (Performance Journal)

ขั้นที่ 3 การวางแผนการประเมินผล

จัดลำดับความสำคัญในการประเมินผล และการสร้างแผนการประเมินผล ระยะนี้มี 1 ขั้นตอนย่อยคือ

ขั้นตอนย่อยที่ 12 แผนการประเมินผล (Evaluation Plan)

แผนภาพที่ 11 แสดงขั้นตอนของแผนที่ผลลัพธ์¹⁴⁷

ที่มา: พิกุล สิทธิประเสริฐกุล, แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) : การสร้างการเรียนรู้ และการสะท้อนกลับในการพัฒนาแผนงานพัฒนา, แปลจาก Sarah Ear and other, 2004. Outcome Mapping: Building Learning and Reflection into Development Program, International Development Research Centre. On, Canada (กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2547).

¹⁴⁷ Sarah Ear and other, “Outcome Mapping: Building Learning and Reflection into Development Program” (International Development Research Centre. On, Canada, 2004).

กระบวนการปฏิบัติของแผนที่ผลลัพธ์เพื่อค้นหาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

ขั้นที่ 1 การออกแบบเจตนารมณ์

ขั้นตอนแรกของกระบวนการสร้าง “แผนที่ผลลัพธ์” ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนย่อย ซึ่งจะช่วยสร้างความชัดเจนให้กับแผนงาน ดังนี้

ขั้นตอนย่อยที่ 1 สร้างวิสัยทัศน์ (Vision)

แสดงถึงเป้าหมายในภาพกว้างที่แผนงานต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากแผนงาน(แต่มีความลึกกว่า) เป็นการเปลี่ยนแปลงระยะยาวและในภาพกว้าง สิ่งที่จะทำการประเมินคือ “กระบวนการ” ที่แผนงาน ก้าวไปสู่วิสัยทัศน์ ผ่านทางภาคีหุ้นส่วน ไม่ใช่การวัดว่าแผนงานไปถึงวิสัยทัศน์หรือไม่ วิสัยทัศน์ คือ ภาพของสิ่งที่แผนงานต้องการให้เกิดและดำรงอยู่ต่อไป แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงภาวะรอบข้างก็ตาม

ขั้นตอนย่อยที่ 2 กำหนดพันธกิจ (Mission)

การอธิบายว่าแผนงานสามารถไปถึงวิสัยทัศน์ได้อย่างไร แต่ยังไม่มีการกำหนด กิจกรรมทุกอย่างที่จะมีในแผนงาน การกำหนดพันธกิจนี้ สมาชิกในกลุ่มควรเข้าใจว่าไม่เพียงระบุ ว่าแผนงานจะทำให้เกิดผลลัพธ์โดยภาคีหุ้นส่วนได้อย่างไร แต่ต้องคำนึงว่าทำอย่างไรให้สามารถรักษา ผลลัพธ์นั้นไว้ได้ แผนงานจะดำเนินการอย่างไรที่จะให้ประสบความสำเร็จที่สุด

ขั้นตอนย่อยที่ 3 ภาคีหุ้นส่วน (Boundary partners)

ภาคีหุ้นส่วน คือ คน กลุ่มคน หรือองค์กร ที่แผนงานจะเข้าไปมีความสัมพันธ์หรือ ทำงานด้วยโดยตรง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ภาคีหุ้นส่วนหนึ่ง ๆ อาจรวมเอาหลาย ๆ คน หลาย ๆ กลุ่มคน หรือองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานในลักษณะเดียวกัน

ตัวอย่างภาคีหุ้นส่วน

1. องค์กรในท้องถิ่น เช่น NGOs กลุ่มพื้นเมือง กลุ่มศาสนา กลุ่มผู้นำชุมชน เป็นต้น
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้กำหนดนโยบาย ระดับชาติ ระดับภูมิภาค
3. เอกชนที่เกี่ยวข้อง
4. นักวิชาการและนักวิจัย
5. สถาบันระหว่างประเทศ

เมื่อระบุภาคีหุ้นส่วนได้แล้ว โดยเน้นผู้ที่แผนงานจะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง แต่ถ้าแผนงานไม่สามารถมีอิทธิพลโดยตรงต่อพวกเขาได้ ก็ต้องช่วยกันคิดต่อว่า แผนงานจะสามารถมีอิทธิพลต่อใคร หรือใครกันที่สามารถไปมีอิทธิพลต่อพวกเขาเหล่านั้น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ แล้วเอาเขาเหล่านั้นมารวมไว้ในภาคีหุ้นส่วน เช่นองค์กรพัฒนาในชนบท อาจไม่สามารถมีอิทธิพลต่อรัฐมนตรีคลังโดยตรงได้ แต่สามารถมีอิทธิพลต่อองค์กรชวานา ซึ่งจะไป Lobby รัฐมนตรี เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการได้ ฉะนั้น องค์กรชวานาควรถูกรวมอยู่ในภาคีหุ้นส่วนแต่ไม่ต้อง

รวมรัฐมนตรีคลังเป็นหุ้นส่วน โดยทิ้งไปแล้วแต่ละแผนงานมักมีภาคีหุ้นส่วนไม่มากไปกว่า 4-5 ประเภท แม้ว่าแต่ละประเภทประกอบด้วยหลายกลุ่มหลายองค์กร เมื่อพิจารณาว่าควรรวมกลุ่มใดกับกลุ่มใด ควรพิจารณาจากการที่แผนงานต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความสัมพันธ์ กิจกรรม และการกระทำอย่างไรขึ้นในภาคีหุ้นส่วนเหล่านั้น เช่นองค์กรพัฒนาชนบทอาจทำงานกับองค์กรชวา 5 จังหวัด แต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดในองค์กรชวาเหล่านั้นเหมือนกันทั้ง 5 องค์กร ก็ควรรวมองค์กรชวาทั้ง 5 องค์กรนั้นเข้าเป็นภาคีหุ้นส่วนเพียงกลุ่มเดียว

ถ้ามีกลุ่มอื่นที่แผนงานจำเป็นต้องทำงานด้วย แต่ไม่หวังผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้เรียกว่า “หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์” (strategic partners) โดยจะรวมเอาหุ้นส่วนลักษณะนี้เข้ามาเมื่อถึงการทำแผนยุทธศาสตร์ เช่น กลุ่มองค์กรทุนทั้งหลายมักจัดอยู่ในกลุ่มนี้ แผนงานจำเป็นต้องเป็นพันธมิตรกับองค์กรเหล่านี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ แต่ไม่ได้ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขององค์กรเหล่านี้

ขั้นตอนย่อยที่ 4 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Outcome Challenge)

เมื่อค้นหาภาคีหุ้นส่วนได้แล้วต้องทำการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Outcome Challenge) ของแต่ละภาคีหุ้นส่วน

ผลลัพธ์ คือ ผลที่ได้จากการมีแผนงานเกิดขึ้น ส่วนผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ คือ การอธิบายว่า พฤติกรรม ความสัมพันธ์ กิจกรรม และการกระทำ ของคน กลุ่มคน และองค์กรที่แผนงานทำงานด้วยโดยตรง จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ถ้าแผนงานประสบความสำเร็จสูงสุด ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์จะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงที่พฤติกรรม ทั้งนี้ เพราะเชื่อว่าการพัฒนานั้น ทำโดยคนและเพื่อคน และแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าแผนงานมีส่วนช่วยในการบรรลุผลลัพธ์ แต่ไม่สามารถควบคุมการเกิดผลลัพธ์นั้นได้ แผนงานมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ท้ายที่สุด ความรับผิดชอบและอำนาจในการควบคุมการเปลี่ยนแปลงนั้นขึ้นอยู่กับภาคีหุ้นส่วน

การกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์นั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าภาคีหุ้นส่วนของแผนงาน จะมีการดำเนินงานและมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ขณะที่แผนงานกำลังเอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแต่ละอย่างของคน หรือกลุ่มคนนั้น ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ตามลำพัง โดยแยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิงจากการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่ระบุใน “ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์” นี้ ควรเป็นชุดของการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ประการ มากกว่าการระบุแยกออกจากการเปลี่ยนแปลงแต่ละประเภท

ขั้นตอนย่อยที่ 5 เกณฑ์บ่งชี้ความก้าวหน้า (ควรเขียนไปพร้อมกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์)

เกณฑ์บ่งชี้ความก้าวหน้า แบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้น (expect to see) ระดับที่อยากจะให้เกิดขึ้น (like to see) และระดับที่ถ้าเกิดขึ้นได้ก็ดี (love to see) ซึ่งมีระดับของการเกิดขึ้นจากง่ายไปยากตามลำดับ

เกณฑ์บ่งชี้ความก้าวหน้า กำหนดตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ที่มาจากแต่ละภาคีหุ้นส่วน ซึ่งแสดงถึงความซับซ้อนของกระบวนการเปลี่ยนแปลงในภาคีหุ้นส่วนแต่ละกลุ่ม และแสดงถึงข้อมูลที่แผนงานสามารถรวบรวมได้ เพื่อใช้ในการติดตามการทำงานของแผนงาน ส่วนในรายละเอียดของความก้าวหน้า อาจศึกษาได้ด้วยการประเมินระดับลึก (in-dept evaluation) โดยผนวกข้อมูลที่ได้จากเกณฑ์บ่งชี้ความก้าวหน้าเข้าไปด้วย

ขั้นตอนย่อยที่ 6 แผนที่ยุทธศาสตร์ (สำหรับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์แต่ละตัว)

แผนที่ยุทธศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อหายุทธศาสตร์ที่จะใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ โดยการใช้ชุดของยุทธศาสตร์แต่ละชุด เพื่อบรรลุถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ชุดหนึ่ง ๆ โดยปกติผลลัพธ์ที่พึงประสงค์แต่ละชุดจะใช้ยุทธศาสตร์มากกว่า 1 ตัวร่วมกันไป เพราะจะได้รับความสำเร็จมากกว่า โดยแบ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เด่น 2-3 ตัว ที่เหลือเป็นยุทธศาสตร์สนับสนุน

การกำหนดยุทธศาสตร์โดยหลักการนี้มีประโยชน์คือ

1. สร้างความชัดเจนในยุทธศาสตร์ที่ใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่พึงประสงค์แต่ละตัว
2. แสดงความมีอิทธิพลที่แผนงานจะมีต่อคน กลุ่มคน องค์กร ที่เป็นเป้าหมาย
3. ช่วยในการชี้ช่องว่างของยุทธศาสตร์ หรือดูว่าแผนงานขยายตัวมากเกินไป

หรือไม่ ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับชนิดของการประเมินผลที่เหมาะสม ในการใช้เพื่อติดตามการทำงานของแผน

ขั้นตอนย่อยที่ 7 การดำเนินงานระดับองค์กร (Operational Practices)

เมื่อเกิดความชัดเจนมากขึ้นในทิศทางของแผนงาน จะต้องมีการลงในรายละเอียดว่าจะดำเนินงานอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนงาน ขั้นตอนนี้จึงเป็นการแสดงถึงแผนการดำเนินงานขององค์กร ที่จะรักษาการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นไว้ได้อย่างยั่งยืน การดำเนินงานบางอย่างอาจสัมพันธ์โดยตรงกับกิจกรรมของแผนงาน ขณะที่บางอย่างอาจมีผลมาจากปัจจัยที่ป้อนเข้าไปของแผนงาน การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของแผนงาน ส่งผลใน 2 ทาง คือ ประการแรกเป็นการให้ข้อมูลว่าเกิดอะไรขึ้นในแผนงาน และจะทำให้สถานการณ์นั้นดีขึ้นได้อย่างไร เพื่อให้แผนงานดำเนินงานไปได้ด้วยดี นั่นคือ การรักษาไว้ซึ่งความสอดคล้องและความสามารถของแผนงาน หรือรักษาความมีสมรรถนะสูงสุดของแผนงานเอง ประการที่ 2 คือ ผลที่ได้โดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งมักเกิดโดยสัมพันธ์กับแผนการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้นควรมีการบันทึกไว้เพราะผลที่ได้โดยไม่ได้ตั้งใจนี้อาจส่งผลต่อการอยู่รอดของแผนงาน หรือมีผลต่อทิศทางใหม่ของแผนงานในอนาคต

ในขั้นนี้ เริ่มจากการทบทวนผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ก่อนที่จะร่วมกันกำหนดแผนการดำเนินงานระดับองค์กร มีแนวทางที่ควรคำนึงเกี่ยวกับการดำเนินงานระดับองค์กรอยู่ 8 ประการ ดังนี้

1. ค้นหา สำนวนความคิด โอกาส และทรัพยากรใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก เพื่อหาโอกาสใหม่ ๆ ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มองหาความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ทำอยู่ รวมทั้งการหาพื้นที่ใหม่ ๆ ในการทำงานหรือการเชื่อมโยงสิ่งที่ทำกับภูมิภาคอื่น หรือกับกลุ่มใหม่ ๆ

2. ฟังเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูล หรือผู้รายงานที่เป็นบุคคลสำคัญ (key informants) ควรมีการสื่อสารสม่ำเสมอกับภาคีหุ้นส่วน และผู้เกี่ยวข้องในแผนงานหรือผู้ที่อาจสร้างโอกาสให้กับแผนงาน เช่น องค์กรทุนอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ต้องสนใจผู้ที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งแม้ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรง แต่มีความรู้ความชำนาญในงานที่แผนงานทำอยู่ คนกลุ่มนี้ให้เสียงสะท้อนทั้งทางบวกและลบแก่แผนงาน และเป็นเสียงสะท้อนที่บางทีผู้ได้รับประโยชน์จากแผนงานอาจไม่ต้องการสะท้อน หรือไม่สามารสะท้อนได้ด้วยตัวเอง

3. หากการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจสูงสุด แผนงานควรคิดถึงการนำเสนอความคิดต่อคน (องค์กร) ที่มีอำนาจในการตัดสินใจระดับสูง การนำเสนอควรเป็นในลักษณะของการขอความร่วมมือไม่ใช่กดดัน จะทำให้ได้รับความร่วมมือมากกว่า ซึ่งไม่เพียงเป็นการสร้างโอกาสในการรับการสนับสนุน แต่เป็นการดึงเขาเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมและเสริมสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ และการมีพันธะผูกพันกับแผนงาน ทั้งนี้ต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาระดับการสนับสนุนและความสนใจอยู่ตลอดเวลา

4. ต้องทบทวนระบบ ผลลัพธ์ และการดำเนินงานอยู่เสมอเพื่อปรับปรุงให้เกิดความสอดคล้องอยู่ตลอดเวลา

5. ตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำอยู่ เพื่อเพิ่มคุณค่าของสิ่งเหล่านั้น โดยการทำให้มีคุณภาพมากขึ้น เจ้าหน้าที่แผนงานต้องได้รับเสียงสะท้อนทั้งบวกและลบจากภาคีหุ้นส่วนเมื่อพบว่าระบบเก่า ๆ วิธีการเก่า ๆ ไม่มีประสิทธิผลอีกต่อไปแล้ว หรือถึงขั้นสร้างปัญหา จึงต้องรวมกับภาคีหุ้นส่วนในการแก้ปัญหานั้น ๆ และเรียนรู้จากกิจกรรมเหล่านั้น

6. แลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้กับโลกภายนอก แผนงานต้องมีระบบการเผยแพร่ความรู้ที่ได้กับทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายของแผนงาน

7. ทดลองสิ่งใหม่ ๆ อยู่เป็นประจำ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์และต้องสร้างบรรยากาศในการค้นหาทิศทางเครื่องมือหรือภาคีหุ้นส่วนในการทำงานใหม่ ซึ่งอาจหมายถึงการอ่านสิ่งที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับแผนงานหรือการพูดคุยกับคนที่ปกติไม่ได้พูดคุยด้วย(ไม่ใช่เฉพาะที่เป็นที่ปรึกษา) อาจรวมถึงการให้เวลาและโอกาสในการทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ และการให้ความสนใจต่อมิติทั้งทางกายภาพและจิตวิญญาณของคนทำงานด้วยกัน

8. มีเวลาให้กับการสะท้อนความเห็นในการทำงานขององค์กรอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในเรื่องทิศทางและการจัดสรรทรัพยากรของแผนงาน

ขั้นที่ 2 การติดตามผลลัพธ์แผนที่ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานขององค์กร

ขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนากรอบการติดตามความก้าวหน้าของภาคีหุ้นส่วนในการได้มาซึ่งผลลัพธ์ และเพื่อติดตามยุทธศาสตร์ของแผนงานในการสนับสนุนให้เกิดผลลัพธ์เหล่านั้น และเป็นการพิจารณาถึงการดำเนินงานขององค์กร โดยที่ลำดับแรกสุด คือ การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่จะติดตามการทำงาน แล้วจึงพัฒนาแบบบันทึกการเก็บข้อมูลเพื่อติดตามผลลัพธ์ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานขององค์กร

ขั้นตอนย่อยที่ 8 จัดลำดับความสำคัญและของการติดตามการทำงาน (Monitoring priorities)

สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยกันกำหนดว่าจะติดตามการทำงานอะไรอย่างต่อเนื่อง และจะประเมินอะไรในทางลึกต่อไปในอนาคต แผนที่ผลลัพธ์ได้จำแนกการติดตามการทำงานออกเป็น 3 ส่วน ที่จะทำการติดตามได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการแสดงผลลัพธ์ของแผนงาน หรือเพื่อปรับปรุงการทำงานนั้นคือ (1) การดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้แผนงานยังคงมีความสอดคล้องสร้างสรรค์ และมีชีวิตชีวา (2) ความก้าวหน้าของภาคีหุ้นส่วนในการได้มาซึ่งผลลัพธ์ และ (3) ยุทธศาสตร์ที่แผนงานใช้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาคีหุ้นส่วน

ระบบการติดตามการทำงานทั้ง 3 ส่วนนี้ ต้องมีการจำกัดชนิดของข้อมูลที่จัดเก็บ ทั้งนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลสามารถจัดการได้จริง โดยใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลทั้ง 3 ส่วน คือ แบบบันทึกผลลัพธ์ แบบบันทึกยุทธศาสตร์ และแบบบันทึกการดำเนินงานขององค์กร

ขั้นตอนย่อยที่ 9 แบบบันทึกการติดตามผลลัพธ์

สร้างขึ้นมาเพื่อติดตามความก้าวหน้าของภาคีหุ้นส่วน โดยอิงตามเกณฑ์บ่งชี้ความก้าวหน้าที่สร้างขึ้นในขั้นตอนย่อยที่ 5 คือ ระดับที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ระดับที่อยากจะทำให้เกิดขึ้น และระดับที่ถ้าเกิดขึ้นได้ก็ดี โดยแสดงให้เห็นถึงระดับการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ ต่ำ กลาง สูง ซึ่งเป็นการแสดงว่าภาคีหุ้นส่วนกลุ่มใดมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ข้อมูลนั้นจะอธิบายเหตุผลของการเปลี่ยนแปลง คน เหตุการณ์แวดล้อมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และบทเรียนของแผนงานก็จะถูกบันทึกด้วย เพื่อประโยชน์ของการวิเคราะห์และการประเมินผลต่อไป

ขั้นตอนย่อยที่ 10 แบบบันทึกยุทธศาสตร์

ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ใช้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาคีหุ้นส่วน ซึ่งจะบันทึกการการประชุมติดตามการทำงานแต่ละครั้งอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการปรับแต่งเพื่อรวมเอาบางประเด็นที่แผนงานต้องการจะติดตามลงไป แต่โดยทั่วไปแล้วจะให้ความสนใจในการติดตามประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้คือ (1) การจัดสรรทรัพยากร (inputs) (2) กิจกรรมที่กำลังทำ (3) ประสิทธิภาพของการทำงาน (4) ผลผลิตที่ (outputs) และ ( ) ความต้องการในการติดตามงานต่อไป (Follow up)

ขั้นตอนย่อยที่ 11 แบบบันทึกการดำเนินงาน (Performance Journal)

เป็นเครื่องมือในการติดตามการทำงานอย่างหนึ่ง ซึ่งบันทึกข้อมูลว่าแผนงานมีการดำเนินการอย่างไร เพื่อให้บรรลุภารกิจขององค์กร แบบบันทึกนี้สำหรับใช้บันทึกในการประชุมติดตามการทำงานข้อมูลที่บ้านทีกจะเป็นในทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หรือทั้งสองแบบผสมกัน

หากมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านี้อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ จะช่วยในการติดตามว่าแผนงานได้ใช้ความพยายามเต็มที่ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ (outcome) แล้วหรือยัง และมีการปรับปรุงการดำเนินงานตามผลการติดตามการทำงานที่ได้ เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้ และได้ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการแผนงาน เมื่อมีการเก็บข้อมูลตามแบบบันทึก ยุทธศาสตร์ ไม่ควรถามเพียงว่า “เราทำได้ดีแค่ไหน” แต่ควรถามว่า “เราจะทำให้ดีขึ้นได้อย่างไร”

ขั้นที่ 3 การวางแผนการประเมินผล

แผนที่ผลลัพธ์ ให้วิธีการในการจัดลำดับความสำคัญของการประเมินผล และการวางแผนการประเมินผล วัตถุประสงค์ของทั้งการติดตามการทำงานและการประเมินผลคือการกระตุ้นให้แผนงานมีการจัดการและมีการตัดสินใจที่มีพื้นฐานจากการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบมากกว่าการใช้เพียงแค่การรับรู้และข้อสันนิษฐาน (perception and assumption) การใช้แบบบันทึกผลลัพธ์ แบบบันทึกยุทธศาสตร์ และแบบบันทึกการดำเนินงาน เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามการทำงานนั้น ทำให้แผนงานสามารถเก็บข้อมูลที่มีความครอบคลุมอย่างกว้างขวาง มากกว่าเน้นที่ความลึกของรายละเอียด

การประเมินผลนี้ แผนงานสามารถเลือกเอายุทธศาสตร์ ประเด็น หรือความสัมพันธ์ที่ต้องการการศึกษาอย่างลึกซึ้งมาบางประเด็น เพื่อทำการศึกษา เพราะไม่มีเวลาพอที่จะทำการประเมินผลทุกสิ่งทุกอย่าง การจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องการประเมินจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การสร้างแผนการประเมินผลจะช่วยให้สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม และคำนึงถึงการนำผลการประเมินนั้นไปใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ แผนงานจะต้องมีความชัดเจนในการระบุภาคีหุ้นส่วนหรือสิ่งที่ต้องการประเมินในระดับลึก และมั่นใจว่าจะเข้าร่วมในกระบวนการประเมินผล

ขั้นตอนย่อยที่ 12 แผนการประเมินผล (Evaluation Plan)

แผนการประเมินผลเป็นการบรรยายสั้น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการประเมินผล เช่น คำถามที่จะใช้และแหล่งของข้อมูล วิธีการประเมินผล ทีมประเมินผล ช่วงเวลาและการคาดการณ์งบประมาณที่ใช้ หากแผนงานต้องการใช้ผู้ประเมินจากภายนอก สิ่งเหล่านี้จะช่วยกำหนดข้อตกลงการทำงาน (term of reference) ของการประเมินผล การได้อภิปรายถึงประเด็นต่าง ๆ ของแผนการประเมินผล จะช่วยให้การประเมินผลให้ผลที่ใช้ได้จริง ไม่ว่าจะการประเมินผลจะเป็นสิ่งที่ต้องทำหรือไม่ (requirement) แผนงานควรมั่นใจว่าจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความต้องการของแผนงาน เพื่อไม่ให้เสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์

สรุปได้ว่า แผนที่ผลลัพธ์ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในผลที่เกิดขึ้นขององค์การ ขณะเดียวกันในผลความสำเร็จนั้น เกิดจากการผลักดันของคนอื่นด้วย แผนที่ผลลัพธ์ช่วยคลี่คลายอุปสรรคการเรียนรู้ระหว่างผู้ประเมินและภาคีการพัฒนา การอ้างเหตุผลและการวัดผลผลที่เกิดขึ้นที่ปลายทางคือ การให้ความสำคัญซึ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลง (transformation) ในการกระทำของผู้ดำเนินการหลัก วิธีวิทยานี้ยังแสดงหลักฐานให้เห็นว่าสามารถเรียนรู้ข้ามระหว่างแผนงานได้ตามมาตรฐานของเกณฑ์บ่งชี้ความก้าวหน้า โดยที่แต่ละแผนงานไม่สูญเสียความสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ¹⁴⁸

แนวคิดคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาประเทศซึ่งอย่างน้อยคุณภาพชีวิตควรได้ระดับความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Minimum Need หรือ จปฐ.) เป็นความจำเป็นขั้นต่ำสุดที่คนทุกคนในชุมชนควรมี เพื่อให้มีชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขตามสมควร สถาบันบริการสุขภาพแห่งชาติของประเทศอังกฤษ (National Health Service, NHS.) ได้เสนอไว้ว่า “คุณภาพชีวิตเป็นนิยามที่มีความแตกต่างกันไปตามปรัชญา การเมือง และความสัมพันธ์กับสุขภาพ ถ้าเป็นคุณภาพชีวิตที่สัมพันธ์กับสุขภาพ (Health-related QoL, HRQoL) จะหมายถึงความสุข (Well Being) ของปัจเจกบุคคล ที่ครอบคลุมร่างกาย การทำหน้าที่ของร่างกาย สังคม และอารมณ์”¹⁴⁹

ปัจจุบันได้มีการให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต (quality of life) มากยิ่งขึ้น โดยมีผู้ให้คำจำกัดความหรือนิทัศน์ของคำว่าคุณภาพชีวิตในความหมายแตกต่างกัน เช่น ความเป็นอยู่ที่ดี (well-being) ความสุข (happiness) หรือความพึงพอใจในชีวิต (life satisfaction) เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้ในความหมายของ well-being ซึ่งได้มีนักวิชาการหลากหลายสาขายยายามให้ความหมายไว้อย่างกว้างขวาง ส่วนใหญ่จะมีความหลายคล้ายคลึงกันหรือสอดคล้องกันจะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดหรือจุดเน้นตามศาสตร์หรือสาขาวิชานั้น ๆ ดังจะนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตต่อไปนี้

¹⁴⁸ พิกุล สิทธิประเสริฐกุล, **แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping): การสร้างการเรียนรู้และการสะท้อนกลับในการพัฒนาแผนงานพัฒนา**, แปลจาก Sarah Ear and other.2004. Outcome Mapping: Building Learning and Reflection into Development Program, International Development Research Centre. On, Canada (กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2547).

¹⁴⁹ National Health Service, NHS., **Health Care in United Kingdom**, เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://en.wikipedia.org/wiki/Healthcare_in_the_United_Kingdom.

ความหมายของคุณภาพชีวิต

คำว่า “คุณภาพชีวิต (Quality of Life)” ในความหมายทั่ว ๆ ไป จะหมายถึงชีวิตที่เป็นสุข ซึ่ง “ชีวิตที่เป็นสุข” นั้นมีความหมายแตกต่างกันทั้งในระดับบุคคลและสังคม ที่มีความแตกต่างกันด้านสังคม วัฒนธรรม และค่านิยม รวมถึงความแตกต่างกันในระดับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนามนุษย์ ปัจจุบันนักวิชาการยังมีปัญหาเกี่ยวกับการนิยามความหมายของคุณภาพชีวิตให้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงค่านิยมของคำว่า “คุณภาพชีวิต” ก็นิยามที่จะใช้ค่านิยมขององค์การอนามัยโลก (World health organization) ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปีค.ศ. 1995 ที่ว่า

“คุณภาพชีวิต คือการรับรู้ตำแหน่งแห่งที่ในชีวิตของคุณ ในบริบททางวัฒนธรรม และระบบค่านิยมที่คุณมี ชีวิตอยู่ และมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายของคุณ ความคาดหวัง ค่านิยมและมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสุขภาพทางกาย สภาวะทางจิตใจ ระดับความเป็นอิสระ ความสัมพันธ์ทางสังคม ความเชื่อส่วนบุคคล และยังสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คุณภาพชีวิตยังหมายถึงการประเมินในเชิงอัตวิสัย ที่แนบแน่นอยู่กับบริบททางสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม¹⁵⁰

ได้มีนักวิชาการกำหนดนิยามศัพท์ของคำว่า “คุณภาพชีวิต” ไว้ดังนี้

“คุณภาพชีวิตคือการที่ความต้องการจำเป็นในเชิงอัตวิสัยของมนุษย์ได้รับการตอบสนองอย่างสัมพันธ์ ขึ้นอยู่กับ การรับรู้ถึงสภาวะความเป็นอยู่ที่ดีในเชิงอัตวิสัย (subjective well-being) ของบุคคลหรือกลุ่ม ทั้งนี้ความต้องการ จำเป็นของมนุษย์เป็นพื้นฐานความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ การสืบพันธุ์การมีความมั่นคง การได้รับ ความรักความเข้าใจ ฯลฯ ส่วนสภาวะความเป็นอยู่ที่ดีในเชิงอัตวิสัยนั้นประเมินได้จากการให้บุคคลหรือกลุ่ม ตอบคำถามเกี่ยวกับความสุข ความพึงพอใจในชีวิต การได้ใช้ประโยชน์หรือสวัสดิการต่าง ๆ ¹⁵¹

สถาบันบริการสุขภาพแห่งชาติของประเทศอังกฤษ(National Health Service, NHS.) (NHS) ระบุว่า “คุณภาพชีวิตเป็นมโนคติที่นิยามมีความแตกต่างกันไปตามปรัชญา การเมือง และความสัมพันธ์กับสุขภาพ ถ้าเป็นคุณภาพชีวิตที่สัมพันธ์กับสุขภาพ (Health-related QoL, HRQoL) จะหมายถึงความสุข (Well Being) ของปัจเจกบุคคลที่ครอบคลุมร่างกาย การทำหน้าที่ของร่างกาย สังคม และอารมณ์” ¹⁵²

¹⁵⁰ World Health Organization Quality of Life, **WHOQOL Group** (cited in Susniene & Jurkauskas, 2009), 59.1995.

¹⁵¹ R. Costanza et al., “Quality of Life: An Approach Integrating Opportunities, Human Needs, and Subjective Well-Being,” **Ecol. Econ** 61 (2007): 267–276.

¹⁵² National Health Service, NHS., **Health Care in United Kingdom**, เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://en.wikipedia.org/wiki/Healthcare_in_the_United_Kingdom. 2010.

องค์การสหประชาชาติ (UN) กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่า “คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกที่เป็นสุข (well-being) ของมนุษย์ที่วัดด้วยตัวชี้วัดทางสังคม มากกว่าการวัดเชิงปริมาณเกี่ยวกับรายได้และผลผลิต”¹⁵³

วีซรี พุ่มทอง และตฤตถณัย นพคุณ กำหนดนิยามของคุณภาพชีวิตว่า “คุณภาพชีวิตหมายถึง ระดับการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่เป็นผลรวมทั้งในเชิงกายวิสัยและอรรถวิสัย ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยมนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตระดับใดนั้น สามารถเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานหรือเปรียบกับช่วงเวลาในอดีตที่ใช้เป็นฐานในการเปรียบเทียบ”¹⁵⁴

ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการจำเป็นของมนุษย์กับการรับรู้ความพึงพอใจต่อการตอบสนองความจำเป็นนั้น ยังได้รับผลกระทบจากความคิด บริบททางวัฒนธรรม ข้อมูลข่าวสาร การศึกษา อารมณ์และอื่น ๆ ที่ปรากฏให้เห็นอย่าง สลับซับซ้อน ยิ่งไปกว่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างการตอบสนองความต้องการจำเป็นของมนุษย์กับสภาวะความเป็นอยู่ที่ตีเชิงอรรถวิสัยโดยรวม-ยังได้รับผลกระทบจากสิ่งที่บุคคล กลุ่ม และวัฒนธรรมได้ให้ต่อการตอบสนองความต้องการความจำเป็นของมนุษย์ผู้อื่นแต่ละเรื่อง อย่างผันแปรไปตามกาลเวลา

จะเห็นได้ว่า มีปัจจัยมากมายหลายประการที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิต อาทิ สภาวะทางกายภาพ สุขภาพ จิตวิญญาณ ระดับความเป็นอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า คุณภาพชีวิตอาจหมายถึงความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อมิติต่าง ๆ ของชีวิตในปัจจุบัน-เปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตที่เป็น อุดมคติตั้งนั้น การประเมินคุณภาพชีวิตของใครสักคน จึงเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับระบบค่านิยมของบุคคลนั้น พอ ๆ กับสภาวะ แวดล้อมทางวัฒนธรรมที่รายรอบชีวิตของบุคคลนั้น การอธิบายแนวคิดคุณภาพชีวิตจึงต้องพิจารณาถึงสภาวะภายนอกของ บุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในปัจจุบัน แนวคิดคุณภาพชีวิตได้วิวัฒนาการมาจนกลายเป็นการยอมรับหลักการสองประการ ประการแรก หลักการที่เห็นว่า คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใน (internal) เป็นทักษะหรือเป็นลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ที่ทำให้มนุษย์ สามารถมีการกระทำตามอำนาจอิสระ และประการที่สอง หลักการที่มองว่า คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับภายนอก ตัวบุคคล-เชื่อมโยงกับสภาวะแวดล้อมของชีวิตปัจเจกบุคคลแต่ละคน ทั้งนี้ปัจจัยภายในนั้น

¹⁵³ World Health Organization, **Benefits of Physical Activity**, เข้าถึงเมื่อ 12 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก [HTTP: http://who.int/dutphysicalactivity/factsheetbenefits/en/index.html](http://who.int/dutphysicalactivity/factsheetbenefits/en/index.html).2010.

¹⁵⁴ วีซรี พุ่มทอง และตฤตถณัย นพคุณ, “ดัชนีชี้วัดความสุขของภาครัฐและภาคีพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม” 44, 1 (2550): 60-68.

ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจกับ ชีวิต ในขณะที่ปัจจัยภายนอกส่งผลกระทบต่อกลไกภายในทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับชุมชน¹⁵⁵

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความหมายของคุณภาพชีวิตจึงเปลี่ยนแปลง ไปตามบริบทของงาน ซึ่งส่งผลต่อการวัดและการแปลผลหาก วิธีการวัดมีความแตกต่างกัน จากความหมายของคุณภาพชีวิต ในมุมมองของนักวิชาการและหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ สรุปได้ว่า ความหมายของคุณภาพชีวิตมี 2 ระดับ คือ ระดับระดับจุลภาคหรือปัจเจกบุคคล และระดับมหภาคหรือระดับสังคม ความหมายของคุณภาพชีวิตในระดับปัจเจกบุคคลจะหมายถึง การรับรู้ถึงระดับการมีชีวิตที่ดีของปัจเจกบุคคล มีความสุขและความพึงพอใจในชีวิตของตน ซึ่งการรับรู้นี้จะแตกต่างกันในแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ค่านิยม และปรัชญาชีวิต เป็นต้น ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดความต้องการในชีวิตของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ส่วนความหมายในระดับมหภาคหรือระดับสังคม จะมีความหมายถึงระดับการดำรงชีวิตหรือระดับความเป็นอยู่ของคนในสังคม ทั้งด้านภววิสัยหรือวัตถุวิสัย (objectivity) ที่หมายถึง ความคิดหรือความรู้สึกต่อสภาพการดำรงชีวิตที่เป็นจริง และอัตตวิสัย (subjectivity) ที่หมายถึงความคิดหรือความรู้สึกต่อสภาพการดำรงชีวิตตามความคิดเห็นของปัจเจกบุคคลในสังคมนั้น ๆ

ความสำคัญของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต (quality of life) เป็นแนวความคิดที่ปรากฏขึ้น หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในสหรัฐอเมริกา ในเริ่มแรกที่เดียนั้น คำว่าคุณภาพชีวิตมีความหมายเหมือนการมีชีวิตที่ดี (a good life) ตามนัยยะที่ใช้เฉพาะกับผู้บริโภค ที่สื่อให้เห็นถึงสถานภาพที่เป็นวัตถุอันจับต้องได้หรือสื่อให้เห็นถึงการครอบครองสินค้าและอสังหาริมทรัพย์การมีชีวิตที่ดีหรือ การมีคุณภาพชีวิตคือการมีที่ดิน การมีบ้านที่มีเครื่องตกแต่งบ้านพร้อม การมีรถยนต์และอื่น ๆ จนกระทั่งในปลายศตวรรษที่ ยี่สิบ มีการเปลี่ยนแปลงจาก “การมี” มาเป็น “การเป็น” ซึ่งสะท้อนคุณค่าที่ไปไกลกว่าวัตถุหรืออสังหาริมทรัพย์เช่น การเป็น ผู้มีคุณภาพชีวิตคือการเป็นผู้ที่มีการศึกษา การเป็นผู้มีเสรีภาพส่วนบุคคล หรือการเป็นผู้มีความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต (Tobiasz-Adamczyk, 1996 cited in Juczyn'ski, 2006: 4) แนวคิดทฤษฎีด้านคุณภาพชีวิตมีพัฒนาการมาเป็นลำดับ รวมทั้งมีการกำหนดสร้างการชี้วัดคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของประเทศต่าง ๆ จนกลายเป็นแนวคิดทฤษฎีและการชี้วัดที่เป็นสากลและนิยมกันไปทั่วโลก

จากความหมายคุณภาพชีวิต ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม เนื่องจากคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อให้ระดับ

¹⁵⁵ Z. Juczyn'ski, “Health-related quality of life: Theory and measurement,”

การมีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงทำให้มนุษย์เกิดการขวนขวายให้ได้มาซึ่งสิ่งนี้ เพื่อให้การพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา บุคคลแต่ละคนและแต่ละ ครอบครัวจึงมีการพัฒนาตนเองในด้าน การศึกษาการมีแนวคิดและเจตคติที่ดีการรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น การมีอาชีพ มีรายได้มีคุณธรรม จริยธรรม ทุกคนในสังคม สามารถปฏิบัติได้เช่นนี้เท่ากับว่าสามารถ ช่วยยกระดับทั้งตนเองและสังคม ให้มีคุณค่า มีความเจริญ งอกงาม พัฒนาไปสู่สังคมในอุดมคติ ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมจะลดลงหรือหมดไปได้เช่น ปัญหา ครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ เป็นต้น ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ ชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นจนถึงระดับ มาตรฐานที่สังคมต้องการ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ สมาชิกในสังคมทุกคนมีความกินดีอยู่ดีมีความสุขสมบูรณ์ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตมี ความสำคัญต่อบุคคลและสังคมอย่างยิ่ง ซึ่งสรุปความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดังนี้ 1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยทำให้บุคคลและสังคมมีแนว ในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น อันจะส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขไปด้วย 2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตกระตุ้น ให้บุคคลและสังคมเกิดความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ 3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลใช้ปัญญา เหตุผล ความมีคุณธรรม จริยธรรม หลักจิตวิทยา หลักการบริหาร เพื่อมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม 4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลและสังคมมีการอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและปัญหาสังคม

ในปี ค.ศ. 1993 โครงการเพื่อพัฒนาแห่งองค์การสหประชาชาติ (UNDP) ได้เริ่มใช้ดัชนี การ พัฒนามนุษย์ (Human Development Index, HDI) ในการวัดการพัฒนามนุษย์ขึ้น โดยดัชนี การพัฒนา มนุษย์นี้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ด้าน ได้แก่ ทารกเกิดรอดหรือความยืนยาวของชีวิต (life expectancy at birth) การศึกษา (วัดอัตราการอ่านออกเขียนได้ การศึกษาต่อระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ อุดมศึกษา ซึ่งตัวชี้วัดนี้มีน้ำหนักถึง 2 ใน 3 ส่วน ของตัวชี้วัดทั้ง 3 ด้าน) และ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP, gross domestic product) องค์การสหประชาชาติได้ใช้ผล ที่ได้จาก การวัดด้วยดัชนีการพัฒนามนุษย์นี้แบ่งประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศพัฒนา (develop, high develop) กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (developing, middle develop) และกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา (undeveloped, low develop) ซึ่งประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้เริ่มให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนอย่างจริงจัง มาตั้งแต่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เน้นการพัฒนาประเทศอย่างองค์รวมแบบบูรณา การที่มี “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และที่สำคัญแม้แต่รัฐธรรมนูญก็ระบุถึงความสำคัญของ คุณภาพชีวิตมาตั้งแต่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ก็มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ได้แก่

มาตรา 71 ที่รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างสรรค์เสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัดฟื้นฟู และเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตเป็นแนวที่มีหลายมิติ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบคุณภาพชีวิตไว้หลากหลาย โดยแต่ละองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตมีความสำคัญแตกต่างกันไป ดังนี้

เฟอร์แรน (Ferrans) ได้สรุปองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านสุขภาพและหน้าที่ (Health and Functioning) เกี่ยวกับสถานภาพของ ร่างกาย และความสามารถในหน้าที่ ที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมประจำวัน และการแสดงออกทาง บทบาทสังคม ประกอบด้วยสุขภาพตนเอง ความเครียด การดูแลสุขภาพ การ พึ่งพาตนเอง ทางด้านร่างกาย เพศสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมในยามว่าง ความสามารถในการเดินทาง การสร้างความสุขในวัยสูงอายุ และการมีอายุ ยืน
2. ด้านสังคมและ เศรษฐกิจ (Socio Economic) เป็นสถานภาพทางสังคมและ เศรษฐกิจของบุคคล เพราะบุคคลต้อง อยู่ร่วมกันในสังคม ต้องการบ้านเพื่อนช่วยแนะแนวทาง แก้ปัญหาซึ่งกันและกัน ต้องการกำลังใจ การได้รับการเชื่อถือไว้วางใจ ต้องการบ้านอยู่อาศัย เป็นหลักแหล่งมีงานทำและมีเงินใช้ ในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย มาตรฐานของการดำรงชีวิตการพึ่งพาตนเองด้านการเงิน ที่พักอาศัย การทำงาน เพื่อน เพื่อนบ้าน สภาพการณ์ของ บ้านเมืองการได้รับการสนับสนุนทางจิตใจ และ การศึกษา
3. ด้านจิตใจและวิญญาณ (Psychological / Spiritual) เป็นสภาพของการรับรู้ การตอบสนองทางอารมณ์ หรือทางวิญญาณ ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบในชีวิต ประกอบด้วย ความพอใจ ในชีวิต ความสุขทั่วไป ความพอใจในตนเอง จุดมุ่งหมายในชีวิต ความสงบสุขของจิตใจ ความศรัทธา ในศาสนา และรูปร่างหน้าตาของตน
4. ด้านครอบครัว (Family) เป็นสภาพของสัมพันธภาพภายใน ครอบครัวของ บุคคลประกอบด้วย ความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร และความสัมพันธ์กับคู่สมรส¹⁵⁶

¹⁵⁶ C. Ferrans, "Psychometric assessment of the quality of life index," *Research in Nursing & Health* 15 (1992): 29-38.

หลุย (Liu) อธิบายว่า คุณภาพชีวิตประกอบด้วย ปัจจัย 2 ด้าน คือ 1. ด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตวิทยา ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความ เชื่อและค่านิยมของบุคคล 2. ด้านวัตถุวิสัย ได้แก่สภาพแวดล้อมของบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป ซึ่งองค์ประกอบด้านนี้เป็นองค์ประกอบที่สามารถวัดค่าของการมีคุณภาพชีวิตได้ชัดเจนแน่นอนกว่าองค์ประกอบด้านจิตวิสัยเพราะ เป็นองค์ประกอบเชิงปริมาณ¹⁵⁷

ชาร์มา (Sharma) แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตออกเป็น 2 ประเภทคือ 1. องค์ประกอบทางด้านกายภาพ โดยพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพด้วย อาหาร น้ำที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ฯลฯ 2. องค์ประกอบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งพิจารณาทั้งด้านปริมาณและ คุณภาพซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษาการมีงานทำ บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขสภาพแวดล้อมของที่ทำงาน การพักผ่อนหย่อนใจ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น¹⁵⁸

แคมเบล (Campbell) ได้กำหนดองค์ประกอบคุณภาพชีวิตเป็น 3 ด้าน 1.ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากรและสภาพที่อยู่อาศัย 2.ด้านสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัยและความหนาแน่นของครอบครัว 3.ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวังและความซับซ้อนใจในชีวิต¹⁵⁹

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตตามนิยามคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO) ได้แก่ สุขภาพทางกาย (Physical health) สภาวะทางจิต (Psychological state) ระดับความเป็นตัวของตัวเอง (Level of independence) ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทางสังคม (Social relationships) ความเชื่อส่วนบุคคล(Personal beliefs) และสัมพันธ์ภาพกับสิ่งแวดล้อม (Silent features of the environmental) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่ต้องประเมินแบบอัตวิสัย ซึ่งมีทั้งมิติเชิงบวกและลบ ตามบริบทของวัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อม และองค์การอนามัยโลกได้จำแนกขอบเขตความรู้กว้าง ๆ 6 มิติ เพื่อใช้อธิบายแง่มุมต่าง ๆ ที่เป็นหัวใจของคุณภาพชีวิตและสามารถใช้ได้ในทุกวัฒนธรรม ได้แก่ มิติทางกาย (Physical domain) เช่น พลังงาน และความเหนื่อยล้า มิติทางจิตใจ (Psychological domain) เช่น ความรู้สึกในทางบวก มิติระดับความเป็นตัวของตัวเอง (Level of independence) เช่น ความคล่องตัว มิติความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทางสังคม (Social relationships)

¹⁵⁷ B. C. Liu, "Quality-of-life: Concept, measure and result," *The American Journal of Economic and Sociology* 12 (1975).

¹⁵⁸ R. C. Sharma, *Population Trends, Recourses and Environment* (New Delhi: Dhanpat Rai, 1975).

¹⁵⁹ A. Campbell, "Subjective Measures and of Well-being," *The Western Journal of Medicine* 31, 7 (1976): 117-124.

เช่น การสนับสนุนทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม มิติทางสิ่งแวดล้อม (Environment) เช่น การเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ และมิติความเชื่อส่วนบุคคลและจิตวิญญาณ (Personal belief/Spiritual) เช่น ความหมายของชีวิต

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตระดับสังคม เป็นองค์ประกอบที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ในแนวคิดใหม่ของการพัฒนาสังคม ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ พบว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตระดับสังคม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มิติด้านมาตรฐานการดำรงชีวิตของคนในสังคม เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ที่ดีของคนในสังคม ได้แก่ การมีงานทำ รายได้ สุขภาพ อาหาร ระดับการศึกษา บริการสาธารณสุข โภชนา และสวัสดิการ

2. มิติด้านประชากร เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางประชากรของสังคม ได้แก่ จำนวนประชากร โครงสร้างทางอายุของประชากร อัตราการเพิ่มของประชากร มิตินี้จะส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการดำรงชีวิตของคนในสังคม

3. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับระบบต่าง ๆ ในสังคม และวัฒนธรรม ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง ระบบค่านิยมของสังคม และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนและสังคม

4. มิติด้านกระบวนการพัฒนาสังคม เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับแนวทางและขั้นตอนการพัฒนา ซึ่งจะต้องมีความสมดุลกันระหว่างการพัฒนาคนและการพัฒนาด้านวัตถุ

5. มิติด้านทรัพยากร เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความสุขและความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ทั้งทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น¹⁶⁰

จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยมากมายหลายประการที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิต อาทิ สภาพทางกายภาพ สุขภาพ จิตวิญญาณ ระดับความเป็นอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับสิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ สำหรับประเทศไทยนั้น ได้เริ่มให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนอย่างจริงจัง มาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เน้นการพัฒนาประเทศอย่างองค์รวมแบบบูรณาการที่มี “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มาจนถึงปัจจุบัน ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 หลักการสำคัญของแผนยังคงยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัย

¹⁶⁰ World Health Organization, **Health Promotion Glossary** (Switzerland: World Health Organization, 1998).

และเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และที่สำคัญแม้แต่รัฐธรรมนูญก็ระบุถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตมาตั้งแต่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 จนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ได้แก่ มาตรา 71 ที่รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม¹⁶¹

สรุปได้ว่า **องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต** นั้นประกอบไปด้วยปัจจัยย่อยมากมาย นอกเหนือไปจากปัจจัยพื้นฐาน คือเรื่องเกี่ยวกับปัจจัย 4 ที่เป็นพื้นฐานทางด้านร่างกายเพื่อที่จะไม่ให้โรคภัยไข้เจ็บคอยเบียดเบียน ตลอดจนการศึกษา และวิธีเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีเพื่อให้สามารถต่อสู้ฟันกับอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น และมีความเข้มแข็งที่จะพัฒนาตนเอง ส่วนในด้านจิตเจ้านั้น ทุกคนปรารถนาที่จะมีความสุข แต่การที่จะมีความสุขได้นั้นก็ต้องมีองค์ประกอบไปด้วยปัจจัยหลายอย่างชีวิตที่เป็นสุขควรประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง คำตอบน่าจะมีหลากหลายและแน่นอนที่จะต้องผสมผสานกลมกลืนกันไป

แนวคิดการวิจัย EDR (Ethnographic Delphi Futures Research)

พัฒนาขึ้นโดย จุมพล พูลภัทรชีวิน ในฤดูใบไม้ร่วง ปี พ.ศ.2522 ขณะที่กำลังศึกษาปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยมินิโซต้า ร่วมกับศาสตราจารย์ ดร.โรเบิร์ต บี เท็กเตอร์ (Robert B. Textor) แห่งมหาวิทยาลัย แสตนฟอร์ด เป็นผู้พัฒนาเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR ซึ่งมีบางจุดในระเบียบวิธีที่น่าจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือของข้อมูลยิ่งขึ้น จึงได้มีการผสมผสานระหว่างเทคนิค EFR กับ Delphi รวมเอาจุดเด่นของทั้งสองเทคนิคไว้ด้วยกัน การรวม

¹⁶¹ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2560, เข้าถึงได้จาก [http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution 2560 .pdf](http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution%202560.pdf).2560.

ข้อดี ข้อเด่น ของทั้งสองเทคนิคช่วยแก้จุดอ่อนของแต่ละเทคนิคได้เป็นอย่างดี ขั้นตอนต่าง ๆ ของ EDFR จึงคล้ายกับ Delphi เพียงแต่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมมากขึ้น ได้เป็นเทคนิควิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุด วิธีหนึ่งในปัจจุบัน และได้ทดลองใช้ครั้งแรกกับงานวิจัยเรื่อง Alternative Futures of Thai University: An EDFR Study ในปี พ.ศ.2523 ซึ่งต่อมาได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Cultural and Educational Future

จากเทคนิคที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย เลือกเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เนื่องจากการวิจัยเรื่อง ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเป็นการศึกษาที่ต้องได้รับความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในสาขาเหล่านี้มากที่สุด และยังไม่มีความรู้ใด ๆ เกี่ยวกับการวิจัยเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่า เทคนิค EDFR เป็นเทคนิคที่เหมาะสม ทำให้ผลการวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือ มีความสมบูรณ์ มากกว่าเทคนิคการวิจัยแบบอื่น

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คือ กลุ่มผู้ที่คาดการณ์อนาคตและมองภาพได้ชัดเจน น่าเชื่อถือกว่าคนทั่วไป และการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นนั้น บุคคลที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงก็คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเรื่องนั้น ๆ นั่นเอง การเลือกอยู่ที่จุดมุ่งหมายของการวิจัย ว่าต้องการอะไร ถ้าต้องการจะทำให้ผลการวิจัยเกิดขึ้นจริง ก็ควรเลือกผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหาร ในปัจจุบัน กลุ่มผู้ที่มีศักยภาพในการบริหารรุ่นต่อไป และกลุ่มวิชาการโดยสัดส่วนผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดเอง กล่าวคือ ต้องการเน้นจุดไหนมาก ก็เลือกผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนั้นให้มากกว่ากลุ่มอื่น แต่ทั้งนี้จะมีกลุ่มนักวิชาการอยู่ด้วยเสมอเนื่องจากกลุ่มนักวิชาการ เป็นกลุ่มที่ค่อนข้างจะมีข้อคิดเห็นที่อิสระ และมีความคิดสร้างสรรค์หลายรูปแบบนักวิชาการจึงน่าจะช่วยให้เรื่องที่ศึกษามีความหลากหลายรายละเอียดมากขึ้น สำหรับวิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญเอง เพื่อคัดกลุ่มคนที่เข้าร่วมในการวิจัยหรืออาศัยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในวงกรนั้น ๆ ให้เสนอรายชื่อบุคคลซึ่งควรได้รับการเลือกให้เป็นผู้เชี่ยวชาญก็ได้

ขนาดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่จะคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เทคนิค EDFR เปิดโอกาสให้ยืดหยุ่นได้มากกว่าวิธีอื่น กล่าวคือ จะใช้จำนวนผู้เชี่ยวชาญเท่าไร ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิจัยงบประมาณ เวลา และเรื่องที่ศึกษา ว่ามีความสลับซับซ้อนเพียงใด นอกจากนี้ ขึ้นอยู่กับกำลังคนด้วย อาจใช้จำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ดังที่ แมคมิลแลน¹⁶² ได้ศึกษาวิจัยไว้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ระดับความคลาดเคลื่อนจะลดลงอย่างคงที่ และมีความคลาดเคลื่อน

¹⁶² T. T. Macmillan, "The Delphi Technique" (Paper Presented at The Annual Meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development, Ca: Monterey, May 1971), 3-5.

น้อยมาก แต่โดยปกติทั่วไป มักใช้ประมาณ 20-30 คน นอกจากนี้ ถ้ามีเหตุผลหรือความจำเป็นที่ทำให้จำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละรอบมีจำนวนแตกต่างกันออกไปก็ไม่มีปัญหาใด ๆ แต่ควรให้ในรอบแรกของการเก็บข้อมูลมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญมากที่สุดเพื่อให้ได้แนวโน้มนหรือทางเลือกมากที่สุด ส่วนรอบอื่น ๆ จำนวนผู้เชี่ยวชาญอาจจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงบ้างตามความจำเป็น แต่ถ้าต้องการให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ก็อาจเพิ่มจำนวนผู้เชี่ยวชาญในรอบสุดท้ายให้มากขึ้น และอาจมากกว่าในรอบแรกก็ได้ โดยผู้ที่เพิ่มขึ้นมาต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง แต่การที่ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละรอบเท่ากันหมด จะมีส่วนดีในด้านที่ว่า สะดวกสำหรับการคิดค่าทางสถิติ และการนำเสนอผลการวิจัย และเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับงานวิจัยอีกทางหนึ่ง¹⁶³

ขั้นตอนการวิจัย แบบ EDFR

ขั้นตอนใหญ่ ๆ ของการวิจัยแบบ EDFR มีดังนี้ คือ¹⁶⁴

1. การกำหนดและเตรียมผู้เชี่ยวชาญ (Preparing Subjects) ขั้นนี้ นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นมาก เชื่อว่า ยิ่งได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญจริง ๆ ยิ่งทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้น การเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ก็มีความจำเป็น เพราะผู้เชี่ยวชาญอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยลักษณะนี้หรืออาจไม่มีเวลาเต็มที่ให้กับผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงจำเป็นที่จะต้องมีการติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมายขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำวิจัย เวลาที่ต้องใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัย ย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงขอความร่วมมือ ถ้าไม่ได้ความร่วมมือก็จำเป็นต้องหาผู้เชี่ยวชาญรายอื่นต่อไป เมื่อได้รับการตอบรับการร่วมมือ ก็นัดเวลาสำหรับสัมภาษณ์ การเตรียมผู้เชี่ยวชาญจะทำให้เกิดความมั่นใจ การได้รับความร่วมมือและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญมีเวลาเตรียมตัว เตรียมข้อมูลและความคิดล่วงหน้า ช่วยให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

2. การสัมภาษณ์ (Interview : EDFR รอบที่ 1)

1) ผู้สัมภาษณ์จะมีโครงสร้างเป็นกรอบกว้าง ๆ ไว้ส่วนหนึ่ง เนื้อหาครอบคลุมเรื่องที่จะศึกษา และเตรียมใช้ถามเมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่ได้พูดถึง หรือครอบคลุมเรื่องนั้น ๆ โครงสร้างนี้สามารถเพิ่มได้ตลอดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Interactive Interview) ในรอบแรกของการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์แบบปลายเปิดไม่ ชี้แนะ ตามกระบวนการของเทคนิค EDFR มีการใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique) ตลอดเวลา การสัมภาษณ์ และอาจมีรายการ การสัมภาษณ์ (Protocal) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญอ่านอีกครั้งหนึ่ง หรือเพียงแค่สรุปคำให้สัมภาษณ์

¹⁶³ บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, *ภาวะผู้นำและกลยุทธ์การจัดการองค์การพยาบาลในศตวรรษที่ 21*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551).

¹⁶⁴ จุมพล พลภูภัทรชีวิน, “การวิจัยอนาคต,” *วารสารสมาคมการวิจัย* 13, 2 (2551): 9-13.

ทั้งหมดหลังจากสัมภาษณ์เสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญฟัง ซึ่งเทคนิค EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า เทคนิค EFR คือ ผู้วิจัยสามารถเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่สนองต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์การวิจัยได้

3. การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล ในรอบที่ 2 ใช้ข้อมูลที่ได้ในรอบแรกทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Content Analysis) จัดให้เป็นหมวดหมู่ เป็นระบบ แม้ว่าบางข้อคำตอบ จะได้รับการตอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวนน้อยก็ตาม เพราะผู้วิจัยต้องเคารพในความเชี่ยวชาญและความคิดเห็น ถ้าข้อคำตอบนั้นไม่เด่นจริง ก็จะตกไปในเทคนิคเดลฟายรอบหลัง ๆ เอง ในขณะที่เดียวกัน ถ้าเป็นข้อคิดเห็นที่เด่น จะได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ในเดลฟายรอบหลังได้เช่นกัน

4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัยรอบที่ 2 สร้างเครื่องมือโดยนำมาสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมประเด็น ใช้รูปแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ (Rating Scale) หรือแบบเติมค่า เปอร์เซ็นต์ จัดอันดับความเป็นไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิจัยว่าต้องการอะไรและถ้า ผู้วิจัยสนใจถึงแนวโน้มแต่ละข้อว่าเป็นอนาคตด้านบวกหรือด้านลบ ก็อาจมีช่องว่างแสดงความคิดเห็น เพิ่มเติมลงในแบบสอบถาม ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามกระบวนการของเทคนิคเดลฟาย นำข้อมูลที่ได้ นำมาวิเคราะห์ทางสถิติ หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อหาความเหมาะสมในการนำไปใช้

5. Delphi Probling ในรอบที่ 3 จะส่งแบบสอบถามชุดเดิม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตอบ เพื่อให้ยืนยัน หรือปฏิเสธข้อความคิดเห็น หากเปลี่ยนแปลงข้อคิดเห็น จะขอเหตุผลประกอบ (ทั้งนี้ แขนงตำแหน่งค่าทางสถิติที่คำนวณได้ ให้ผู้เชี่ยวชาญรับทราบ เพื่อจะได้ทราบถึงความคิดเห็นที่ สอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) หากผู้เชี่ยวชาญยืนยันในคำตอบเดิม ซึ่งเป็นคำตอบที่อยู่นอกพิสัย ระหว่างควอไทล์ ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นต้องให้เหตุผลประกอบด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสามารถเพิ่มเติม แนวคิด และแนวโน้มที่น่าสนใจ ที่ได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ในการตอบแบบสอบถามลงไป ในแบบสอบถามในรอบต่อ ๆ ไป ได้เรื่อย ๆ จำนวนรอบในการทำเดลฟายขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของ เรื่องที่ทำ ถ้าเรื่องไม่ซับซ้อน และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นเอกฉันท์ตั้งแต่รอบแรก ก็อาจทำ เพียงรอบเดียวก็ได้ จึงไม่สามารถกำหนดจำนวนที่แน่นอนตายตัวได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละรอบ ผู้วิจัยต้องใช้เวลาแก่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอย่างเหมาะสม ไม่เร่งรัด และไม่ทิ้งช่วงห่างนานไป ในการตอบ คำถามแต่ละรอบ

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการเรียบเรียงผลการวิจัย จะพิจารณาจากผลการตอบ แบบสอบถามรอบสุดท้ายของการวิจัยเป็นหลัก ด้วยสถิติที่เกี่ยวกับ การวัดแนวโน้มสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ฐานนิยม มัธยฐาน ค่าเฉลี่ย โดยผู้วิจัยต้องเลือกประเภทของสถิติให้เหมาะสมกับเรื่องที่ศึกษาและ ใช้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มาพิจารณาการกระจายของความคิดเห็น ข้อคิดเห็นใด มีพิสัยกว้าง แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ข้อคิดเห็นใดมีพิสัยแคบ แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญ

มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ซึ่งอาจนำข้อความนั้นมาเป็นข้อสรุปของการวิจัยได้ การเขียนเรียบเรียงผลการวิจัยจะใช้ภาษาเขียนธรรมดาและเชื่อมข้อมูลต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน หรือ อาจแยกเขียนเป็นรายข้อ โดยสิ่งที่นำมาเขียนนั้นควรมีฉันทามติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้

ลักษณะเด่น และ ลักษณะด้อย ของเทคนิค EDFR

ลักษณะเด่นของเทคนิค EDFR อยู่ที่ เทคนิคนี้ช่วยลดจุดอ่อนของการวิจัยอนาคตได้มากที่สุดและมีระเบียบวิธีที่ตอบสนองต่อปรัชญาแนวคิดพื้นฐานของอนาคตนิยมได้เป็นอย่างดี¹⁶⁵ กล่าวคือ

1) มีรูปแบบที่ยืดหยุ่น ภายใต้ระบบที่เป็นระบบมากกว่าเทคนิคเดลฟาย เพราะไม่มีการกำหนดกรอบที่แน่นอนให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นได้ทุกด้านที่คิดว่าเป็นไปได้สำหรับการวิจัยเรื่องนั้นสามารถเพิ่มเติมกรอบหรือโครงสร้างสำหรับสัมภาษณ์ในแบบสอบถามได้ทุกรอบ ตลอดเวลาในการรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของการวิจัยอนาคตที่ว่า พยายามหาแนวโน้มของทางเลือกทุกทางที่เป็นไปได้

2) สามารถอธิบายอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุดได้อย่างชัดเจน ด้วยการใช้สถิติอย่างง่ายกับข้อมูลรอบที่ 2, 3 ... ตามกระบวนการเทคนิคเดลฟาย จึงสามารถแก้ไขจุดอ่อนของเทคนิค EFR ได้อย่างดี และทำได้ครอบคลุมกว่า เพราะในการสร้างแบบสอบถามทุกข้อปัญหาและความคิด จะถูกเสนอไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยไม่มีการตัดแนวโน้มใดออก ผู้เชี่ยวชาญทุกคนจึงได้รับทราบและประเมินทุกข้อคำถามเท่าเทียมกัน

3) เทคนิค EDFR และ Delphi เป็นเทคนิคที่เป็นทั้งวิธีวิจัยในการคาดการณ์อนาคตเป็นเทคนิคการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ แลกเปลี่ยนความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ เป็นการเพิ่มความเชี่ยวชาญให้กับผู้เชี่ยวชาญ ทำให้เขาเชื่อในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพิ่มมากขึ้น ลักษณะด้อยหรือจุดอ่อนของเทคนิค EDFR นั้นยังไม่มีเอกสารใดกล่าวถึงไว้อย่างเด่นชัด แต่มักพบว่า ต้องใช้เวลานานในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพราะต้องเก็บหลายรอบ และเสียเวลาในการเก็บรอบแรกค่อนข้างมาก เพราะผู้เชี่ยวชาญมักเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงมีภาระหน้าที่การงานมาก และการตอบแบบสอบถามต้องใช้เวลานาน เพราะต้องพิจารณาอย่างละเอียดกว่าแบบสอบถามแบบอื่น

ความตรงและความเที่ยงของเนื้อหา

ความตรงของเนื้อหา (Content Validity) จะแฝงอยู่ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ โดยตรงและได้จากการที่ผู้เชี่ยวชาญทำการอ่าน ทบทวนข้อคำถาม คำตอบหลาย ๆ รอบ ในขณะที่ตอบแบบสอบถามและแก้ไขจนได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือได้ ความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ได้จากการที่ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามซ้ำ 2 – 3 รอบ ยืนยันในข้อคำตอบเดิม รวมทั้งการที่ผู้วิจัยพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญ

¹⁶⁵ จุมพล พลภูภัทรชีวิน, “การวิจัยอนาคต,” วารสารสมาคมการวิจัย 13, 2 (2551): 9-13.

ที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญ มีความรู้ ประสบการณ์ ในเรื่องที่ศึกษาความเป็นมา และความหมายเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนาโดย จุมพล พูนภัทรชีวิน เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุด วิธีหนึ่ง เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของ EFR (Ethnographic Delphi Future Research) และเทคนิคเดลฟาย (The Delphi Technique) เข้าด้วยกัน ทั้งสองเทคนิคช่วยแก้จุดอ่อน ของแต่ละเทคนิคได้เป็นอย่างดี ขั้นตอนต่าง ๆ ของเทคนิค EDFR ก็คล้าย ๆ กับเดลฟาย เพียงแต่ว่า มีการปรับปรุงวิธีให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมมากขึ้น โดยในรอบแรกของการวิจัยจะใช้การสัมภาษณ์ แบบ EFR ที่ปรับปรุงแล้ว หลังจากการสัมภาษณ์ในรอบแรกผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และ สังเคราะห์แล้วสร้างเป็นเครื่องมือซึ่งมักจะมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตอบตามรูปแบบของเดลฟาย เพื่อที่จะทำการกรองความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติ ซึ่งมักจะทำประมาณ 2-3 รอบ หลังจากนั้น จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ มากและมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปเขียนเป็นอนาคตภาพ

กระบวนการหรือขั้นตอนของการวิจัยแบบ EDFR สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดและเตรียมผู้เชี่ยวชาญ ขั้นนี้สำคัญมาก เพราะเชื่อว่ายิ่งได้ผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ ยิ่งทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยต้องติดต่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือหรือผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นความสำคัญก็จำเป็นต้องหาผู้เชี่ยวชาญใหม่และต้องให้ เวลาผู้เชี่ยวชาญเตรียมตัวล่วงหน้า

2. สัมภาษณ์รอบที่ 1 อาจเริ่มโดยการมองทางเลือก 3 ทางแบบ EDFR คืออนาคตภาพที่ดีที่สุด อนาคตภาพที่ร้าย และอนาคตภาพที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด หรือเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้ม ที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็นโดยไม่คำนึงถึงแนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปในทางที่ดี หรือร้าย

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย

4. สร้างเครื่องมือ

5. ทำเดลฟาย

6. เขียนอนาคตภาพ

ข้อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับเดลฟาย

1. EDFR ต่างจากเดลฟายตรงที่ ในรอบแรกของการวิจัยนั้น EDFR ใช้การสัมภาษณ์แบบ EDFR ซึ่งโดยวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดและทุกแนวโน้มจะนำไป ศึกษาต่อในรอบที่สองและสาม การทำเช่นนี้เป็นการเคารพความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญอย่าง แท้จริง

2. การวิจัยแบบเดลฟายตามรูปแบบเดิมนั้น มักจะเริ่มด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองในการเก็บข้อมูลรอบที่หนึ่ง วิธีการนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการดูถูก (Underestimate) ความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญ เพราะไปจำกัดข้อมูลที่ควรจะได้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยอาจละเลยแนวโน้มหรือประเด็นที่สำคัญอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึงหรือไม่รู้ไปอย่าง น่าเสียดาย ดังนั้น วิธี EDFR จึงน่าจะเป็นวิธีวิจัยที่ได้แนวโน้มอย่างครอบคลุมเป็นระบบและน่าเชื่อถือ มากกว่าเดลฟาย¹⁶⁶

สรุปได้ว่า **เทคนิค EDFR** เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมาย และความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุดวิธีหนึ่ง โดยเป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิค EFR กับ Delphi เข้าด้วยกัน ด้วยการผนวกจุดดีของทั้งสองแบบ ช่วยแก้จุดอ่อนของแต่ละเทคนิค ทำให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ประสงค์ กลิ่นบรรม วิจัยอนาคตการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษา โรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม การวิจัยนี้ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการมัธยมศึกษา และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม และเพื่อนำเสนอการมัธยมศึกษาและแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม การดำเนินการวิจัย มี 2 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์การมัธยมศึกษาและแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม 2) นำเสนอการมัธยมศึกษาและแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) ผู้ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม 2) ผู้ประกอบอาชีพการเกษตร 3) ผู้ประกอบอาชีพการบริการ และ 4) ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ รวมทั้งสิ้น 19 ท่าน สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่ามัธยฐาน, ค่าฐานนิยม, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์ เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า 1.การมัธยมศึกษา และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม ประกอบด้วย 12 ด้าน 140 แนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพการมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 แนวปฏิบัติ 2) ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 26 แนวปฏิบัติ 3) ด้านกระบวนการเรียนรู้

¹⁶⁶ จุมพล พลุภัทรชิวิน, “การวิจัยอนาคต,” *วารสารสมาคมการวิจัย* 13, 2 (2551): 9-13.

ประกอบด้วย 17 แนวปฏิบัติ 4) ด้านการวัดประเมินผล ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ 5) ด้านทักษะความสามารถของครู ประกอบด้วย 15 แนวปฏิบัติ 6) ด้านคุณภาพชีวิตครู ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ 7) ด้านผู้บริหารประกอบด้วย 10 แนวปฏิบัติ 8) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 19 แนวปฏิบัติ 9) ด้านสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 11 แนวปฏิบัติ 10) ด้านผู้ปกครอง ประกอบด้วย 6 แนวปฏิบัติ 11) ด้านโรงเรียน ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ 12) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ 2. ผลการนำเสนอการมัธยมศึกษาและแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน:กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม มีความถูกต้อง เหมาะสมกับบริบท เป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความสอดคล้องเชิงทฤษฎี และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาสถานศึกษา¹⁶⁷

พินสุตา สิริธรรังศรี (2552) ศึกษาภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10 - 20 ปี.การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบริบทสังคมโลกและสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อฉายภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี ที่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์ และเพื่อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาไทยสู่สภาวะการณ์ที่เหมาะสมใน 10 - 20 ปี ข้างหน้านี้ใช้ศาสตร์การวิจัยอนาคตแบบผสมผสาน ที่ไม่ได้ยึดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เป็นการเฉพาะ ดำเนินการทั้งการศึกษาเอกสาร การระดมความคิด การเจาะจงสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และการสัมมนา เพื่อให้ภาพอนาคตการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ด้านสังคม การจัดการศึกษาควรคำนึงถึง 1) การศึกษาเพื่อพัฒนาคน 2) การศึกษาเพื่อสังคม 3) การศึกษาเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อน และ 4) การศึกษาเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้คนไทยมีความรู้ ความสามารถ ทักษะการดำรงชีวิต อยู่ในโลกของการแข่งขันได้อย่างรู้เท่าทันด้านเศรษฐกิจ การจัดการศึกษาควรเป็น การเตรียมคนในสองทศวรรษหน้าให้เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในอาชีพอย่างจริงจัง การฝึกและพัฒนาบุคลากรแรงงานให้มีความรู้ รวมทั้งกระบวนการฝึกอบรมซ้ำ อย่างต่อเนื่องเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มและผลิตภาพขององค์กร ให้มีความรู้ทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง ที่มีความสามารถทั้งทางด้านการจัดการ ภาษาและเทคโนโลยี ความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่รุนแรงทางเศรษฐกิจ การจัดการอาชีพและการงานอย่างชาญฉลาด การรู้จักการแก้ปัญหา ผ่านหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนในทุกๆระดับชั้นตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย จนกระทั่งอุดมศึกษา เป้าหมายหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ

¹⁶⁷ ประสงค์ กลิ่นบรม, “การมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน:กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม” (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558).

ควรต้องเป็นหลักสูตรเฉพาะที่มุ่งเน้นคุณภาพ ควบคู่ไปด้วยกันกับคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งมีความหลากหลายของหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการส่วนตนและตลาด ที่เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และกรณีศึกษาให้มากยิ่งขึ้นด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษาควรเป็น การจัดกระบวนการให้ความรู้พื้นฐานและความเข้าใจที่ถูกต้องด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าใจและตระหนักถึงสถานะและสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานที่ถูกต้อง ทำให้สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารได้ด้วยตนเอง รวมทั้ง การกระตุ้นจิตสำนึก ให้เกิดการอนุรักษ์ พัฒนา ปกป้อง และปรับตัวจากความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดการมองภาพรวมของพลังงานและผลกระทบของสิ่งแวดล้อมได้ โดยทั้งนี้ ควรต้องมีกิจกรรมหรือแผนงานที่สอดคล้องและสามารถกระตุ้นจิตสำนึกให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของชาติอย่างต่อเนื่อง ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การจัดการศึกษาควรเป็น การปลูกฝังวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ระบบการจัดการตนเอง การส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในฐานะเป็นเนื้อหาของการเรียน (content) เน้นการศึกษา (หลักสูตร/วิชา) ที่สามารถบูรณาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแขนงต่าง ๆ เข้ากับสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และจริยธรรมมากขึ้น และในฐานะที่เป็นเครื่องมือและสื่อของการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้อย่างรู้เท่าทันได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้านการเมืองการปกครอง การจัดการศึกษาควรเป็นการปลูกฝังการตรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตยผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในทุกระดับ/ประเภท ทั้งในและนอกสถานศึกษา ไม่เป็นผู้หลงกระแสและถูกชักจูงได้ง่ายโดยชาตวิจรรย์ญาณและการเป็นตัวของตัวเอง การให้ความสำคัญต่อการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ชุมชน และสถาบันสังคมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจังโดยปราศจากเงื่อนงำที่เป็นอุปสรรคทั้งหมด รวมทั้ง คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค และความเท่าเทียมของเพศ วัย ชาติพันธุ์ ประชาชนในพื้นที่ชายแดนและรอยต่อ ทั้งหมด ด้านประชากร การจัดการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มสตรี ผู้สูงวัย ที่จะมีมากขึ้น จากการที่ประชากรวัยเรียนลดลง จึงเป็นโอกาสที่ควรหันมามุ่งเน้น “คุณภาพ” ให้มากขึ้น ทั้งคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพของระบบการจัดการศึกษาซึ่งหมายถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ เพื่อให้ “คนไทย” เป็นคนคุณภาพและศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้น ควรให้ความสำคัญกับการเตรียมหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มคนย้ายถิ่น แรงงานข้ามชาติ¹⁶⁸

¹⁶⁸ พิณสุดา สิริธรรังศรี, ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี, พิมพ์ครั้งที่ 1 (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, 2552).

ภาสกร เรืองรอง และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า ในศตวรรษที่ 21 ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดมาเป็นผู้แนะนำหรือที่ปรึกษา ออกแบบระบบการสอน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้จากภายใน ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง วัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย และเหมาะสมกับวิธีการหรือรูปแบบการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน มีความสามารถในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะเปิด เพื่อส่งเสริมนักเรียน เกิดการตื่นตัวแบบผ่อนคลาย (Relaxed alertness) ซึ่งเป็นภาวะที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ นอกจากนี้ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ขัดขวางการประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูต้องได้รับการแก้ไขให้ถูกจุด ครอบคลุม และเป็นระบบ แนวทางการพัฒนาครูต้องทำควบคู่กันไปทั้งด้าน นโยบายที่มาสสนับสนุนและการพัฒนาตนเองของครู ซึ่งต้องอาศัยความตระหนักและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการเปิดใจรับสิ่งใหม่และการปรับตัวของครู เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู รวมถึงใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะละเลยไม่ได้¹⁶⁹

อาไพ นงค์เยาว์ และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร และการบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ สถิติอนุमान ได้แก่ การทดสอบ ด้วยค่าที ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาบุคลากรในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้

¹⁶⁹ ภาสกร เรืองรอง และคณะ, “เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21,” วารสารปัญญาภิวัฒน์ 5, ฉบับพิเศษ (พฤษภาคม 2557).

ในศตวรรษที่ 21 พบว่า โครงสร้างขององค์ประกอบมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านความเหมาะสม ธรรมชาติ ประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากการนำไปทดลองใช้ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม มีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้องตามกระบวนการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด¹⁷⁰

พจนานุกรม สิ่งท่งจาย และคณะ¹⁷¹ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนในประเทศนิวซีแลนด์ สถาบันการศึกษาควรปลูกฝังผู้เรียนในด้าน คุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งมีวิธีการกำกับติดตาม ในการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมให้กับผู้เรียน รวมถึงประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน เป็นรายบุคคล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ในทางเดียวกันในด้านการพัฒนาบุคลากรครู ควรมีการอบรม และพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจในด้านจิตวิทยา รวมถึงทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ในการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน เนื่องจากครู เป็นผู้มีความสำคัญและมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ครูจึงเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีให้กับผู้เรียน 4) ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และอบายมุขทุกชนิด สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 94 ระบุไว้ว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาจิม หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นนความผิดวินัยอย่างร้ายแรง 5) ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คุณภาพของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู หรือ ผู้เรียน ที่เก่งย้อมขึ้นกับครูที่เก่ง มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอน

¹⁷⁰ อ่ำไพ นงค์เยาว์ และคณะ, “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21,” วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 10, 1 (2560).

¹⁷¹ พจนานุกรม สิ่งท่งจาย และคณะ, “คุณธรรมนำชาติพัฒนาจากนิวซีแลนด์สู่ไทยแลนด์,” Panyapiwat Journal 9, 3 (September-December 2017).

สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ วิชาชีพรูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบ การจัดประสบการณ์วิชาชีพรูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านความรู้ความสามารถในสาขาวิชา ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ 1) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา 2) มีเทคนิค วิธีการ ถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย 3) มีทักษะการคำนวณ 4) มีความสามารถในการวัดและประเมินผล ที่หลากหลาย 5) รู้จักและเข้าใจผู้เรียน 6) มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนการสอน กิจกรรม และการประเมินผล ที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ด้านที่ 2 ด้านการปฏิบัติ ตนและเห็นคุณค่าวิชาชีพรู ประกอบด้วย 4 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ 1) เป็นผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ศิษย์ 2) มีสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล ทำงานเป็นทีมได้ 3) เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และ จรรยาบรรณในวิชาชีพ 4) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ 5) รักและศรัทธา ในวิชาชีพรู 6) เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ 7) ปฏิบัติตามนโยบาย ของหน่วยงาน และด้านที่ 3 ด้านสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ 1) มีความสามารถด้านการใช้ภาษา/ การสื่อสาร 2) เป็นผู้เลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม 3) เป็นผู้รอบรู้ เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทันสมัยทันเหตุการณ์ 4) มีความคิด และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5) มีความสามารถในการบริหารจัดการ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพรูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษ ที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาของรูปแบบ แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน หลักการ ของรูปแบบ วัตถุประสงค์ และการจัดประสบการณ์วิชาชีพรูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษ ที่ 21 ผลการประเมินพบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3. ผลการทดลองใช้กิจกรรม ในโครงการปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกฝึกประสบการณ์ด้วยการนำแนวคิดตปัญญาศึกษามาประยุกต์ใช้ เพื่อปลูกจิตวิญญาณความเป็นครูพบว่าจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตถูกปลูกกระตุ้น นิสิตเกิด ความตระหนักในบทบาท และหน้าที่ของการเป็นครูดี นิสิตประเมินตนเองว่ามีความพร้อมมากขึ้นเมื่อ เปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ ในภาพรวมนิสิตมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่จัด ในระดับมาก¹⁷²

¹⁷² สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต และคณะ, “การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพรู เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 17, 1 (มกราคม-มีนาคม 2558).

ณรินทร์ ชำนาญดู ได้วิจัยเกี่ยวกับ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัจจัยของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาส ทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการ ศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาส ทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 12 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการศึกษา 2) การวัดและประเมินผล 3) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) คุณลักษณะของผู้บริหาร 5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6) หน่วยงานที่รับผิดชอบ 7) สถานที่จัดการศึกษา 8) การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ 9) วิธีการจัดการศึกษา 10) ระยะเวลาในการจัดการศึกษา 11) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 12) งบประมาณ ความคิดเห็นปัจจัยการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาส ทางการศึกษาของนักเรียน กลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โดยรวมมีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะการบริหาร จัดการ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลากรทั้งในและนอกระบบ และผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะการทำงาน เป็นทีมตามลำดับ ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหาร โรงเรียน ดังนี้ ด้านปริมาณและ คุณภาพของบุคคล ด้านประสิทธิภาพของการเงิน ด้านการบริหาร และผลผลิต ด้านการบริหารจัดการ ด้านโครงสร้างและนโยบายของโรงเรียน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ การปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนสาธิต พบว่า 1) ปัจจัยระดับผู้บริหาร โรงเรียน คือ บรรรยากาศ โรงเรียน พฤติกรรมผู้นำ และวิสัยทัศน์ 2) ปัจจัย ระดับครู คือ ความพึงพอใจในการทำงานของครู คุณภาพการสอนของครู และการได้รับการ สนับสนุนทางสังคมของครู 3) ปัจจัยระดับนักเรียน คือ พฤติกรรมด้านสังคมกับกลุ่มเพื่อน เจตคติการ เรียนของนักเรียน¹⁷³

พัทธิพงษ์ พลอาจ และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับ กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษาในจังหวัด กำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า สภาพความเป็น

¹⁷³ ณรินทร์ ชำนาญดู, “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556).

องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน จังหวัดกำแพงเพชร มีลักษณะ การดำเนินงานตามโครงสร้างอย่างชัดเจนแต่สามารถยืดหยุ่นได้เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน และปัญหา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา ในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก (SWOT Analysis) มี 12 กลยุทธ์มาตรการในการดำเนินการตามกลยุทธ์จำนวน 36 มาตรการ และ ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จจำนวน 54 ตัวชี้วัด ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์โดยภาพรวม พบว่า มีความ สอดคล้องในระดับมาก มีความเป็นไปได้ในระดับ มาก มีความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ในระดับมาก และมากที่สุด¹⁷⁴

นันทกาญจน์ ชินประพัทธ์ และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาภาพความสำเร็จของ การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ผลการดำเนินการ ตามกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2) ความสำเร็จของ การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีการสุ่มสถานศึกษาพอเพียงและสถานศึกษาทั่วไปแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามภูมิภาคของโรงเรียน และเลือกให้มีบริบทใกล้เคียงกัน ภูมิภาคละ 15 โรงเรียน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 245 โรงเรียน การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมช่วงที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัด และการสร้างเครื่องมือในการวิจัยกิจกรรมช่วงที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานวิจัย โดยการส่งเครื่องมือวิจัยไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ผลการวิจัยพบว่า 1.ผลการดำเนินการตามกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสู่สถานศึกษาจำแนกตามประเภทของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ (1.1) ด้านการบริหารจัดการ (1.2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (1.3) ด้านกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน (1.4) ด้านกิจกรรมพัฒนาบุคลากร และ (1.5) ด้านการสร้างเครือข่ายและขยายผล โดยภาพรวม พบว่า 1. มีผลการดำเนินการตามกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสู่สถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดทุกขั้นตอนตอน 2. ระดับความสำเร็จของการจัดการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2.1 คุณภาพของผู้เรียน 2.2 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใน

¹⁷⁴ พัทธิพงษ์ พลอาจ และคณะ, “กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดกำแพงเพชร ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้” (การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์ การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2557).

โรงเรียน 3. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกชั้นตอนตอน 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าตัวแปรทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านกิจกรรมพัฒนาบุคลากร และด้านการสร้างเครือข่ายและขยายผล ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง¹⁷⁵

บัญญัติ ยง่วน และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ในโรงเรียนประถมศึกษาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ที่นักเรียนมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 2) ทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ในโรงเรียนประถมศึกษาที่นักเรียนมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ 3) ศึกษาความเป็นไปได้ในการเผยแพร่แนวคิด และวิธีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ไปยังโรงเรียนที่นักเรียนมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม วิธีการเก็บข้อมูลใช้แบบผสมผสาน ได้แก่การวิเคราะห์เอกสาร วิธีการเชิงคุณภาพ การสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณ และวิธีการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการสนทนากลุ่ม แบบวัดสำหรับครู แบบวัดสำหรับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า กรอบการศึกษาที่ 1 สถานการณ์ การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 1) โดยภาพรวมสัดส่วนของนักเรียนต่างเชื้อชาติ (พม่า มอญ กะเหรี่ยง ลาว และอื่น ๆ) มีจำนวนใกล้เคียงกับนักเรียนเชื้อชาติไทย หรือมากกว่านักเรียนที่มีเชื้อชาติไทย 2) ผลการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย มาตรการในการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนที่นักเรียนมีความแตกต่างทางเชื้อชาติวัฒนธรรม พบว่าเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย ทั้งที่อพยพมากับพ่อแม่ หรือที่เกิดในประเทศไทย ได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง 3) ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบาย การกระจายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ก็ยังพบว่ามีครูอีกส่วนหนึ่งมองว่าเด็กต่างเชื้อชาติเหล่านี้ เป็นภาระทั้งด้านงบประมาณของชาติ และอาจก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงของชาติในอนาคต 4) รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตนี้ ยังคงใช้แนวทางการจัดการศึกษาที่นำมาจากส่วนกลาง โดยใช้เนื้อหาความรู้ที่กำหนดจากส่วนกลาง มาใช้สอนนักเรียน เพื่อเตรียมนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง ผู้บริหาร และครูส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าหลักสูตรจากส่วนกลาง ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียนต่างเชื้อชาติวัฒนธรรม และส่วนใหญ่มีความเชื่อ

¹⁷⁵ นันทกาญจน์ ชินประห์ษฐ์ และคณะ, “รายงานวิจัยการศึกษาภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2558).

ว่าการศึกษจะช่วยทำให้เด็กต่างเชื้อชาติวัฒนธรรม สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนไทยได้อย่างดี และครูส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าไม่จำเป็นต้องนำเนื้อหาทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และวิถีชีวิตของนักเรียนต่างเชื้อชาติ เข้ามายุทธนาการกับเนื้อหาของไทย 5) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ การเข้าค่ายพุทธบุตร การทำกิจกรรมวันเด็ก วันแม่ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียน และผู้ปกครองไทย และต่างเชื้อชาติได้มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น เป็นเวทีของการแสดงออกทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย อาหาร ภาษา ของกลุ่มต่าง ๆ ก่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดความรักสามัคคีกันมากขึ้น 6) ผู้ปกครองนักเรียนต่างเชื้อชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มอญ พม่า จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างมาก โดยจะเป็นการเสียสละทั้งกำลังทรัพย์และกำลังกาย 7) สภาพการอยู่อาศัยและกิจกรรมในชุมชน การทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม

1) กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นและกระตุ้นให้ครูผู้สอนสอดแทรกยุทธนาการเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ภาษา ขนบประเพณี และวิถีชีวิตของคนเชื้อสายพม่า มอญ กะเหรี่ยง ลาว ไปกับเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลาง เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เรียนรู้ที่จะปรับตัวกับเพื่อนต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม 2) กิจกรรมเสริมหลักสูตร กระตุ้นส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ลูกเสือ กีฬาสี กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม วันเด็ก วันพ่อ วันแม่ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กไทยและเด็กต่างด้าวได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ 3) บรรยากาศภายในโรงเรียน ส่งเสริมความตระหนักรู้ให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้สร้างบรรยากาศของพหุวัฒนธรรมนิยมให้เกิดขึ้น โดยเน้นที่บรรยากาศของความเสมอภาค ความยุติธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และการยอมรับความหลากหลาย วัฒนธรรม ผลจากการนารูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ไปใช้ในโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน กรอบการศึกษาที่ 3 ศึกษาความเป็นไปได้ในการเผยแพร่แนวคิด และวิธีการจัดการศึกษา พหุวัฒนธรรม สรุปได้ว่าทุกฝ่ายเห็นด้วยกับแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม และส่วนใหญ่เห็นว่าแนวคิดของการจัดการศึกษาแนวทางนี้ สอดคล้องกับการที่ประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน 10 ประเทศ จะรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ควรต้องมีการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับทิศทางในอนาคต และส่วนใหญ่คิดว่า ควรต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับครู โดยยึดหลักของการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติไทย และความมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ¹⁷⁶

¹⁷⁶ บัญญัติ ยงย่วน และคณะ, รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา, ได้ทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, 2553.

รัศมี อุกประโคน ได้วิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบ การบริหารจัดการงานวิชาการโดย บุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการ โดยบุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา และเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการงาน วิชาการโดยบุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาพอเพียงหรือ สถานศึกษาต้นแบบพอเพียง จำนวน 46 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การดำเนินการ วิจัยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการงาน วิชาการโดยบุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ขั้นตอนที่ 3 ประเมิน ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ขั้นตอนที่ 4 หา ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ขั้น ตอนที่ 5 พัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดย บุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบ การบริหารจัดการงานวิชาการโดยบุรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 1.1) หลักการและ เหตุผล 1.2) วัตถุประสงค์ 1.3) สาระสำคัญ 1.4) แนวทางสู่การปฏิบัติ 1.5) เงื่อนไขความสำเร็จ 2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการงาน วิชาการโดยบุรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 2.1) รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2.2) รูปแบบมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก 2.3) รูปแบบได้รับยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญผ่านเกณฑ์ ทุกด้านและทุกข้อ¹⁷⁷

¹⁷⁷ รัศมี อุกประโคน, “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบุรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา,” วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 10, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2558).

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
 ชั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ
 เสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับ ปราบปรามการณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน
 ของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านรูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วม ระดับ
 ของการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยเงื่อนไขในการมีส่วนร่วม ผลกระทบ
 ของการมีส่วนร่วม และบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก เลือก
 พื้นที่ศึกษาโดยวิธีการเลือกเชิงทฤษฎีที่มีลักษณะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา การจัดเก็บ
 และรวบรวมข้อมูลดำเนินการ โดยการสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกตและจดบันทึก การวิเคราะห์
 เอกสารและการจัดสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กลุ่มผู้ปกครอง
 นักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้บริหารและครูใน ศูนย์อำนวยการเครือข่าย กลุ่มผู้ให้
 การนิเทศ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้มาศึกษาดูงาน กลุ่มประชาชนผู้ มีส่วนร่วมอย่าง
 สม่่าเสมอในการจัดการศึกษา กลุ่มประชาชนผู้มีส่วนร่วมไม่สม่่าเสมอในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน
 กลุ่มประชาชนผู้ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานรวม 72 คนและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีแปลความ และตีความหมายข้อมูล แล้วสร้าง
 มโนทัศน์ขึ้นจากความไวทางทฤษฎี และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอน
 สุดท้าย ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) รูปแบบ
 การมีส่วนร่วมกับองค์การ บริหารส่วนตำบล 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน 3) รูปแบบการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาชั้นพื้นฐานของผู้ปกครอง 4) รูปแบบการมี
 ส่วนร่วมของศิษย์เก่า 5) รูปแบบการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครูผู้แทน
 ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน 6) รูปแบบการมี ส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ
 ในชุมชน 7) รูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 8) รูปแบบการมี
 ส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในชุมชน 9) รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่
 ของรัฐ 10) รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถานประกอบการ 11) รูปแบบการมีส่วนร่วม
 ของศูนย์ อำนวยการเครือข่ายและ 12) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทุน 2. กระบวนการมีส่วนร่วม
 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สสำรวจความต้องการการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การกำหนด
 มาตรฐานของสถานศึกษา ขั้นที่ 3 การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ขั้นที่ 4
 ขั้นการดำเนินการ ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล ขั้นที่ 6 ขั้นการร่วมรับผลประโยชน์ 3. ระดับการมี
 ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ระดับคือ 1) ระดับร่วม วางแผน
 ตัดสินใจ 2) ระดับปฏิบัติการ 3) ระดับการรับประโยชน์ 4) ระดับการประเมินผล 4. ปัจจัยและ
 เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัย และ
 เงื่อนไขภายในโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร มี 7 ด้าน ปัจจัยด้านครู และบุคลากรทางการศึกษา

มี 17 ด้าน ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 ด้าน ปัจจัยด้านโรงเรียน มี 9 ด้าน ปัจจัยด้านเงื่อนไขภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านชุมชน มีทั้งหมด 19 ด้าน 2) ปัจจัยด้านการเมืองมี 4 ด้าน 3) ปัจจัยด้านงบประมาณ 4) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม 5) ปัจจัยด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในชุมชน 6) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี 7) ปัจจัยที่เกิดจากข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 5. ยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การศึกษาสภาพแวดล้อมชุมชน 2) ยุทธศาสตร์การศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพชุมชน 3) ยุทธศาสตร์การศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา 4) ยุทธศาสตร์การปรับบุคลิกภาพการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา 5) ยุทธศาสตร์การปรับบุคลิกภาพการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 6) ยุทธศาสตร์การปรับปรุงวิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา 6. ผลกระทบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผลกระทบต่อ นักเรียน ผลกระทบต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลกระทบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลกระทบ ต่อชุมชน และผลกระทบต่อโรงเรียน 7. บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของ ครูและบุคลากรทางการศึกษา บทบาทของผู้เรียน บทบาท ของผู้ปกครอง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และ บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน 8. การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการรับบริการและรับความช่วยเหลือจากโรงเรียน 9. วิธีการในการเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 วิธี คือ 1) การเข้ามามีส่วนร่วมโดยความสมัครใจหรืออาสาสมัคร 2) การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักจูงหรือชักชวน 10. อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 บริบท คือ บริบทจากโรงเรียนและผู้บริหาร บริบทด้านผู้ปกครอง และบริบทด้านชุมชน¹⁷⁸

อรสา ชูสกุล และคณะ นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมีสุนทรีย์ การเสริมสร้างสุขภาพกับการศึกษา เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไป การพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงอยู่ที่กระบวนการจัดการศึกษาและการสร้างสุขภาพภายใต้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและองค์กร

¹⁷⁸ ปารณทัตต์ แสนวิเศษ, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา: การสร้างทฤษฎีจากฐานราก” (นักศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี, 2554).

ในท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีการประสานความร่วมมือ ประสานประโยชน์ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและปลอดภัย สอดคล้องกับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๑ บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา ๖ ที่ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 9) นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ว่า เพื่อต้องการให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัดสินใจได้ว่าจะเลือกเรียนต่อในสายอาชีพหรือสายสามัญได้อย่างมีเป้าหมาย และเพื่อให้ทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน สพฐ.จึงได้มีการดำเนินการคัดกรองเด็กให้รู้ความถนัด จัดการศึกษาได้ถูก ซึ่งขณะนี้ สพฐ.ก็ได้ดำเนินงานไปแล้วหลายอย่าง เช่น การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยการเพิ่มเติมให้เด็กได้ซึมซับเรื่องอาชีพ รวมถึงจัดรายวิชาเพิ่มเติมแบบ Block Course และ Shopping Course เกี่ยวกับเรื่องอาชีพ มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงมัธยมศึกษา มีความพร้อม ทั้งด้านทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต และค้นพบความถนัดของตนเอง¹⁷⁹

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รายงานวิจัย การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) พินแลนด์จะบูรณาการการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในโรงเรียน การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โครงการทักษะธุรกิจแห่งชาติ (A National Business Skills Programme) ดำเนินการตั้งแต่ ปี 2001-2003 สำหรับส่งเสริมกิจกรรมความเป็นผู้ประกอบการ และธุรกิจใหม่ในมหาวิทยาลัย เป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง รัฐบาลและมหาวิทยาลัย ทำให้การศึกษาด้านธุรกิจมีผู้เรียนเพิ่มขึ้นกว่า 200 คน การฝึกอบรมเพื่อความเป็นผู้ประกอบการถูกพัฒนา ขึ้นไม่เพียงเฉพาะการศึกษาระดับ undergraduate เท่านั้น แต่ยัง ขยายไปสู่มหาวิทยาลัยเปิดสำหรับประชากรทุกกลุ่มด้วย ในปี 2002 กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งคณะทำงานที่มีวาระ 3 ปีขึ้นเพื่อพัฒนาและประสานงานการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อการประสานงานเครือข่ายที่เข้มแข็ง สามารถผลิตสื่อและส่งเสริมครูและการศึกษาต่อเนื่องด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม 13) นักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแล

¹⁷⁹ อรสา ชูสกุล และคณะ, “การบริหารจัดการการประเมินตามมาตรฐานระดับชาติ ในระดับประถมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์,” วารสารนานาชาติ 44, 198 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2559).

ครอบครัวได้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำหรับการศึกษาภาคบังคับหลักสูตร ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นของประเทศญี่ปุ่น¹⁸⁰ ที่มีวิสัยทัศน์ คือ มุ่งความสมบูรณ์ ทุกด้านของแต่ละบุคคล มีความรู้ คุณธรรม และมีสุขภาพแข็งแรง ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม ประชาธิปไตยที่มีสันติภาพ สมรรถนะหลัก คือ มีความรู้กว้างขวาง พึ่งตนเองได้และสามารถ พัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชุมชน มีสมรรถนะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ มีความถนัดเฉพาะทาง มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความเป็นผู้นำ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีสุขภาพดีตั้งใจและกายมีความสามารถ ในการดูแลตนเองและครอบครัว

วิจัยต่างประเทศ

ยูอิกาวา (Uekawa) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ดังนี้ การศึกษาเป็นแนวทางที่เน้นความเสมอภาคในโอกาส ด้านหนึ่งความเสมอภาคทางการศึกษามาจากการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งหมายถึงคุณภาพของเครื่องอำนวยความสะดวกในโรงเรียน จำนวนหนังสือในห้องสมุด คุณภาพครู เวลาสอน เป็นต้น และอีกด้านหนึ่งคือโอกาสที่เกิดจากผลของการศึกษา โดยดูจากตัวชี้วัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและศีลธรรม การพัฒนาสังคม โดยความเสมอภาคหรือไม่เสมอภาคสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันสามารถเกิดขึ้นได้ในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน กลุ่มเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน โรงเรียน ท้องถิ่น และความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากความแตกต่างทางสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันเกิดขึ้นได้ทุกที่เช่นกัน¹⁸¹

บาร์เบอร์ และเมอร์เชส (Barber and Mourshed) การจัดหลักสูตรและจัดการเรียน การสอนให้ครุมีความรู้ลึกซึ้งในวิชาที่สอน วิธีการสอน (pedagogy) และการฝึกสอน รัฐบาลสิงคโปร์ เชื่อว่า ‘ครูคือ หัวใจของการศึกษา’ จึงให้ความสำคัญและส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นอาชีพที่มีเกียรติ จริงจังในการคัดเลือกคุณภาพ และให้เงินเดือนสูง เพื่อดึงดูดคนเก่งให้มาเป็นครูกันมากขึ้น ครูทุกคนที่ จบการ ศึกษาแล้วต้องเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพครูจากสถาบันการศึกษาแห่งชาติสิงคโปร์ (National Institute of Education : NIE) เป็นเวลา 1 ปีเมื่อปฏิบัติหน้าที่ครูแล้วก็ต้องเข้ารับการประเมินและ พัฒนาทุกปี หากไม่ผ่านการ ประเมินในครั้งที่ 3 ก็จะต้องออกจากการเป็นครูและระหว่างที่ทำหน้าที่ เป็นครูก็สามารถลาสอนเพื่อไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ 2) ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู

¹⁸⁰ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานผลการศึกษาการ พัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (สิ่งพิมพ์ สกศ, อันดับที่ 37/2559, 2559).

¹⁸¹ KaZuaki Uekawa, “Making Equality in 40 national Education Systems” (Doctoral Dissertation, Ph.D., University of Chicago, Chicago, 1997).

สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูของประเทศแคนาดา คุณธรรมและจริยธรรมครูตามกฎหมายของประเทศแคนาดาต้องมี จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ คือ ครูต้องสอน ไม่รับค่าสอน และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นเรียน ครูต้องมุ่งมั่นแบบมืออาชีพ ไม่รับสินค้าหรือบริการจากนักเรียนที่อยู่ภายใต้การดูแลของพวกเขา ครูต้องไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับนักเรียนที่อยู่ภายใต้การปกครองหรืออยู่ภายใต้การสอนในชั้นเรียน ครูต้องรักษาความลับของข้อมูลที่นักเรียนให้ไว้เว้นแต่จะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือถือว่าเป็นความเห็นของอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างด้านจริยธรรม นำเคารพ ต่อนักเรียนตลอดเวลาทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ครูต้องเข้าใจในวิถีภาวะของนักเรียน 3) ครูผู้สอนมีวิถีภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้¹⁸²

บาร์เนส (Barnes) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียนพบว่า การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้ว ผู้ปกครองต้องมีบทบาทที่โรงเรียน หรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริง ๆ แล้วการมีส่วนร่วมของพวกเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าว และยังได้พบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่บ้าน ด้วย การศึกษาครั้งนี้ในหลักฐานเพิ่มเติมว่า บิดามารดาชาวอเมริกันและแอฟริกันมีความประสงค์จะมีสิทธิมีเสียงเกี่ยวกับการเรียนการสอนของลูก ๆ ของตน ซึ่งต้องบ่งชี้ว่าบิดามารดาชาวอเมริกันและแอฟริกัน เห็นคุณค่าของการศึกษา และเห็นว่าโรงเรียนจำเป็นต้องตระหนักถึงความคาดหวังด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของผู้ปกครองด้วย¹⁸³

คาร์ลลาร์ด (Callard) ได้ศึกษาการเพิ่มความคาดหวังของบิดามารดาต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนจะต้องสร้างความเข้าใจกับบิดา มารดาและจะต้องยอมรับว่าความคาดหวังของบิดามารดา ต่อความสำเร็จของการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน¹⁸⁴

ทาโอไลน์ (Taoline Oaas) ทำการศึกษาเรื่องพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย : แนวคิด ทฤษฎี และทิศทางในอนาคต วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมาและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย และศึกษาทิศทางความเป็นไปได้ในอนาคต

¹⁸² M. Barber and M. Mourshed, **How The World's Best-performing School systems Come Out On Top** (London: McKinsey & Company, Social Sector, 2007).

¹⁸³ R. A. Barnes, "African American parent involvement in their children's schooling," **Dissertation Abstracts International** 55, 10 (1995): 3152-A.

¹⁸⁴ R. S. Callard, "A study of the effect of increasing parental expectation for study academic success," **Dissertation Abstracts International** 40, 2 (1990): 563-A.

ของของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ผลการวิจัย พบว่า เป้าหมายการพัฒนาของประเทศไทยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การที่ประชาชนมีความ เป็นอยู่ที่พอเพียง พอดีกับฐานะ มีสุขภาพจิตและกายที่แข็งแรง ควบคู่ไปกับการมีความรู้และคุณธรรม รวมถึงมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตระหนักในความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในสังคม สามารถดำรงตน ภายใต้ระบบทุนนิยมได้อย่างมั่นคง ยึดถือวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกและความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ¹⁸⁵

กอร์แฮม (Gorham) สํารวจสมรรถนะการสอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา จากมลรัฐนอร์ธ แคโรไลนา สหรัฐอเมริกา พบว่าครูที่มีพฤติกรรมการสอน ที่สะท้อนถึงการส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ได้แก่ ครูที่มีอายุมากกว่าครูที่มี ประสบการณ์หรือระยะเวลาในการสอนห้องเรียนพหุวัฒนธรรมมากกว่า ครูที่สอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ ในเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท และครูที่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมสมัยที่เรียน ฝึกหัดครู และจากการสนทนากลุ่มเพิ่มเติม พบว่าครูที่มาจากครอบครัวพหุชาติพันธุ์ และครูที่มีเพื่อน เป็นคนต่างเชื้อชาติวัฒนธรรม จะรับรู้ว่าคุณเองมีสมรรถนะในการสอนที่เน้นการส่งเสริมการยอมรับ ความหลากหลายวัฒนธรรมได้ดีกว่า¹⁸⁶

ทริมเบว และมิลเลอร์ (Trimble and Miller)¹⁸⁷ ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงาน เป็นทีมของครู นักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า การสร้าง ประสิทธิภาพของการทำงาน เป็นทีม การเพิ่มพูนและสนับสนุนประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมจะ ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการ ทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ และสนับสนุนการบริหารงานแบบมี ส่วนร่วม ส่งเสริมการติดต่อการ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีม และผู้ที่มีประสิทธิภาพทั้ง 3 อย่าง จะช่วยให้ความสำคัญกับ กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคน รวมทั้งการแบ่งงานกันทำสามารถเพิ่ม

¹⁸⁵ Taoline Oaas, “Application of consciousness-based education in Thailand to creat sufficiency economy: Theory, Documentation, and Future Directions” (Ph.D. Maharishi university of managemen, 2013).

¹⁸⁶ Ephraim Gorham, “ Multicultural Teaching Competence as Perceived by Elementary School Teachers,” 2007.

¹⁸⁷ S. Trimble and J. W. Miller, Creation, “Invigoration, and Sustaining Effective Teams” (Personalizing The High School: The Most Important Reform), (NASSP Bulletin, 1996), 134-135.

ประสิทธิภาพของการ ทำงานเป็นทีมด้วยเช่นกัน ทีมงานที่มีประสิทธิภาพยังช่วยแก้ไขจุดบกพร่องของ การบริหารงาน และ ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ดีขึ้น 9) ครูผู้สอนมีสัมพันธ์ กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้

คิลลวาร์ และคณะ (Kellough, Moore, Sullivan and Glanz)¹⁸⁸ ได้เสนอคุณลักษณะ ที่แสดงถึงความสามารถที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงผู้ ประกอบวิชาชีพครูควรมี ตัวอย่างเช่น 1.เป็นนายหน้า (Broker) ทางการศึกษาที่จะนำเสนอ ดูแล จัดหา ผลประโยชน์จาก การศึกษาให้แก่ผู้เรียน นำเสนอวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน เกิดความสุขในการเรียนรู้ มี เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และเรียนรู้อย่างมีความหมาย 2. เป็นผู้รอบรู้ ในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งความรู้จะต้องรู้ทั้งพื้นฐานของวิชา และความรู้ ในปัจจุบัน รวมทั้งข้อเท็จจริง หลักการ แนวคิด และทักษะของวิชา 3. เป็นผู้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ถึงกระบวนการเรียนรู้ ว่ากระบวนการใดเหมาะสมกับเด็กคนใด หรือกลุ่มใด เนื้อหาใดควรใช้ กระบวนการเรียนรู้แบบใด 4. เป็นผู้บริหารจัดการห้องเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างเป็น ระบบทั้งรายวิชา รายภาค รายสัปดาห์ และแต่ละชั่วโมงที่สอน 5. เป็นผู้เชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้กับ ความต้องการจ าเป็นของเด็กแต่ละคนได้ และช่วยให้เด็ก สามารถเชื่อมโยงหัวข้อการเรียนรู้เข้ากับ ชีวิตของตนได้ อีกทั้งพัฒนาสมรรถนะที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการเรียนรู้ ของเด็ก 6. เป็นผู้ปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต มีความเสมอต้นเสมอปลาย ตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานแล้วเสร็จ ตามเวลา กระตือรือร้นในการร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานการศึกษา นับถือให้เกียรติผู้อื่น ดำรง รักษา จิตใจให้มีความเมตตา แสดงความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใช้ทักษะในการสื่อสารสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวแบบที่ดีให้กับสังคม 7. เป็นผู้ใส่ใจเกี่ยวกับ สิทธิเด็ก โดยมีพฤติกรรมดังนี้ 7.1 สร้างบรรยากาศแห่งความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยทางกาย และจิตวิทยา 7.2 สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มั่นคง และเป็นสุขที่จะ เรียนรู้ เพื่อพัฒนาเจตคติในทางบวก และการมีวินัยในตนเอง 7.3 สร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักเรียน ทุกคนให้เกิดความรู้สึกว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ 7.4 มีความรู้สึกไวต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็ก ซึ่งอาจต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วนและ ทันที

โลพี (Lopez) ศึกษาสำรวจกลวิธีการสอน และการปรับตัวของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 1,780 คน และตอบ แบบสอบถามกลับคืนมา ร้อยละ 70 ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการ ศึกษาอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) จากโรงเรียนฝึกหัดครู หรือจากการอบรมสัมมนาต่าง ๆ ขณะที่ร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับการศึกษาหรือ

¹⁸⁸ K. D. Moore, *Classroom teaching skills*, 5th ed. (Boston: McGraw-Hill, 2000).

การฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมจากที่ใด ๆ เลย และพบว่ากลวิธีการสอนที่ครูใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ การส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้เกิดการยอมรับหรือ ทัศนคติในวัฒนธรรมและความคิดรวบยอดต่อตนเอง (Self-concept) และการสอนโดยการบูรณาการหรือผนวกรวมเนื้อหาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของนักเรียนในชั้นเรียนไปในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอน จำนวน 3 คน พบว่าปัญหาสำคัญที่สุดของครูที่สอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม คือ การที่ครูไม่มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในภาษาของนักเรียนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ และผลที่ตามมาคือ ครูขาดความไวในการรับรู้ความต้องการของนักเรียนเกิด และความยากลำบากในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียน สำหรับปัญหาที่ครูพบในเด็กต่างชาติพันธุ์ คือ ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียน¹⁸⁹

แคนเซลลา (Cancilla) ได้พัฒนาโครงการพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตชานกรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งเสริมการยอมรับนับถือความเป็นเอกลักษณ์บุคคล และความหลากหลาย (Respect for Individuality and Diversity) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรม เชื้อชาติและสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม แตกต่างกัน ภายหลังโครงการเสร็จสิ้นพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่ต่างจากตน (Cross-cultural) แต่ไม่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความภาคภูมิใจในตน (Self-esteem) เพิ่มขึ้น¹⁹⁰

แก็ต (Gates) ทำการสำรวจความรอบรู้ทางวัฒนธรรมของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา ที่สอนในเขตชานเมือง มลรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา โดยพัฒนาแบบวัดตามแนวทางการจัดการศึกษา พหุวัฒนธรรมของเจมส์ แบ็งค์¹⁹¹ 5 ด้าน คือ 1) การบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมไปในวิชาต่าง ๆ 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม 3) การลดอคติ 4) การสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม และ 5) การปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน ผลการสำรวจ พบว่าครูกลุ่มตัวอย่างมี

¹⁸⁹ A. I. Lopez, “ Teaching Strategies and Adaptation of Teachers in Multiculturally Diverse Classrooms in Seventh-day Adventist K-8 Schools in North America,” 2001.

¹⁹⁰ Justine M. Cancilla, “ The Development and Evaluation of a School – based Multi – cultural Promote Respect for Individuality and Diversity in Elementary School Children: A Case Study,” 2002.

¹⁹¹ James A. Banks, **Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum and Teaching** (Boston: Allyn and Bacon, 2001).

ความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมทั้ง 5 ด้าน ของแบงก์ อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าครุมีความรู้ความเข้าใจด้านที่ 5 คือ การปรับโครงสร้างทางสังคม และวัฒนธรรมในโรงเรียนสูงที่สุด และครุมีความรู้ความเข้าใจ ด้านที่ 2 คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ เมื่อพิจารณารวมทั้ง 5 แนวทาง พบว่าครุมีความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) และการลงมือปฏิบัติ (Implementation) น้อยกว่าการให้ความสำคัญ (Levels of Importance) นอกจากนี้ยังพบว่าครุที่เชื้อชาติอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คนผิวขาว มีคะแนนความรู้ความเข้าใจ การลงมือปฏิบัติและการเห็นความสำคัญมากกว่าครุผิวขาว ¹⁹²

สรุป

จากแนวคิดนิยามของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และคำที่มีความหมายใกล้เคียง แนวคิดผลลัพธ์คนไทยที่พึงประสงค์ แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ แนวคิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในประเทศไทย บริบทการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง แนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ แนวคิดการวัดผล การประเมิน ผลลัพธ์ กระบวนการปฏิบัติของแผนที่ผลลัพธ์ เพื่อค้นหาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ แนวคิดคุณภาพชีวิต เทคนิคการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) งานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง หมายถึง การสอนที่มุ่งให้เยาวชนในจังหวัดระนอง ที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง สามารถเข้าไปศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าของสถาบันทางการศึกษา หรือสามารถออกไปประกอบอาชีพจนประสบความสำเร็จ

¹⁹² Kevin D. Gates, “Multicultural Education in Public Elementary Schools,” 2006.

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยใช้เทคนิคการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามระเบียบวิธีวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

เป็นขั้นตอนการจัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความ วารสารวิชาการ ตำรา ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ สถิติ ผลงานวิจัย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (documentary analysis) เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จัดทำโครงร่างการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และสอบปกป้องโครงร่างการวิจัย ปรับแก้ไขโครงร่างการวิจัยตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสอบปกป้องโครงร่างการวิจัย เสนอบัณฑิตวิทยาลัยขออนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เพื่อดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนด และเตรียมผู้ทรงคุณวุฒิ

การกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ เตรียมการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง เพื่อกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (panel experts) จำนวน 19 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ตามเกณฑ์การกำหนดจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิของ Macmillan¹⁹³

---

¹⁹³ Thomas T. Macmillan, “The Delphi Technique” (Paper Presented at The Annual Meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development. Ca: Monterey, May 1971), 3-5.

ที่กล่าวว่าหากผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวนตั้งแต่ 17 คน ขึ้นไป ค่าความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยที่สุด การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (panel experts) จำนวน 19 คน จะมีค่าความคลาดเคลื่อนคือ 0.02 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำ การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกถือว่ามีจำนวนมากเพียงพอเพื่อจะได้ความคิดเห็นใหม่ ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือเพื่อนำไปวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) โดยพิจารณาจากคุณวุฒิและประสบการณ์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง จำนวน 6 คน
2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท มีส่วนร่วม และเป็นผู้ใช้ผลผลิตของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง จำนวน 7 คน
3. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่มีบทบาท ด้านการบริหารการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 6 คน

ใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากตัวแทนดังกล่าวข้างต้น ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบ (non directive interview) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (interactive interview)

เตรียมผู้ทรงคุณวุฒิ

การเตรียมตัวกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยนี้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นในเบื้องต้นผู้วิจัยจึงต้องติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว เพื่ออธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย เวลาที่ต้องใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัย ย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นจึงขอความร่วมมือและเมื่อได้รับการตอบรับจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดวันและเวลาสำหรับการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ส่งประเด็นสำคัญของงานวิจัย แนวคำถามหรือเค้าโครงวิทยานิพนธ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าก่อนนัดสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

1. จัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความ วารสารวิชาการ ตำรา ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ สถิติ ผลงานวิจัย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์

ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (documentary analysis) เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จัดทำโครงร่างการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และสอบปกป้องโครงร่างการวิจัย ปรับแก้ไขโครงร่างการวิจัยตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสอบปกป้องโครงร่างการวิจัย เสนอบัณฑิตวิทยาลัยขออนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เพื่อดำเนินการวิจัย

2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากคุณวุฒิประสบการณ์ด้านบริหารการศึกษาด้านการบริหารโรงเรียนหรือมีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง เมื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะถอดข้อความจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง แล้วนำกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านนั้น ๆ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

4. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา มาสร้างข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนอง และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนอง ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้เทคนิควิจัย EDFR ดังนี้

EDFR รอบที่ 1 ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒินั้น ผู้วิจัยได้ส่งหัวข้อการสัมภาษณ์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิก่อนที่จะเดินทางไปสัมภาษณ์ เพื่อผู้ทรงคุณวุฒิจะได้ศึกษาประเด็น วางแผนและเตรียมข้อมูลประกอบการให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ (Non-Directive Open Ended) โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ที่คาดว่าจะมีโอกาที่จะเกิดขึ้นจริง (Most Probably) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านด้วยตนเอง พร้อมทั้งจดบันทึก ใช้เทปบันทึกเสียง บันทึกภาพ ทั้งนี้โดยได้รับอนุญาตจากผู้ทรงคุณวุฒิ และในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้เทคนิค Cumulative Summarize ในการสรุปประเด็นให้ผู้ทรงคุณวุฒิฟังเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นการทบทวนและให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตัดต่อ ตัดแต่ง สิ่งที่ให้สัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนนี้คือแบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 19 คน พิจารณาจากคุณวุฒิ และประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง 2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทมีส่วนร่วม และเป็นผู้ใช้ผลผลิตของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง และ 3. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่มีบทบาท ด้านการบริหารการศึกษารวมทั้งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้เทคนิคคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากตัวแหนดังกล่าว

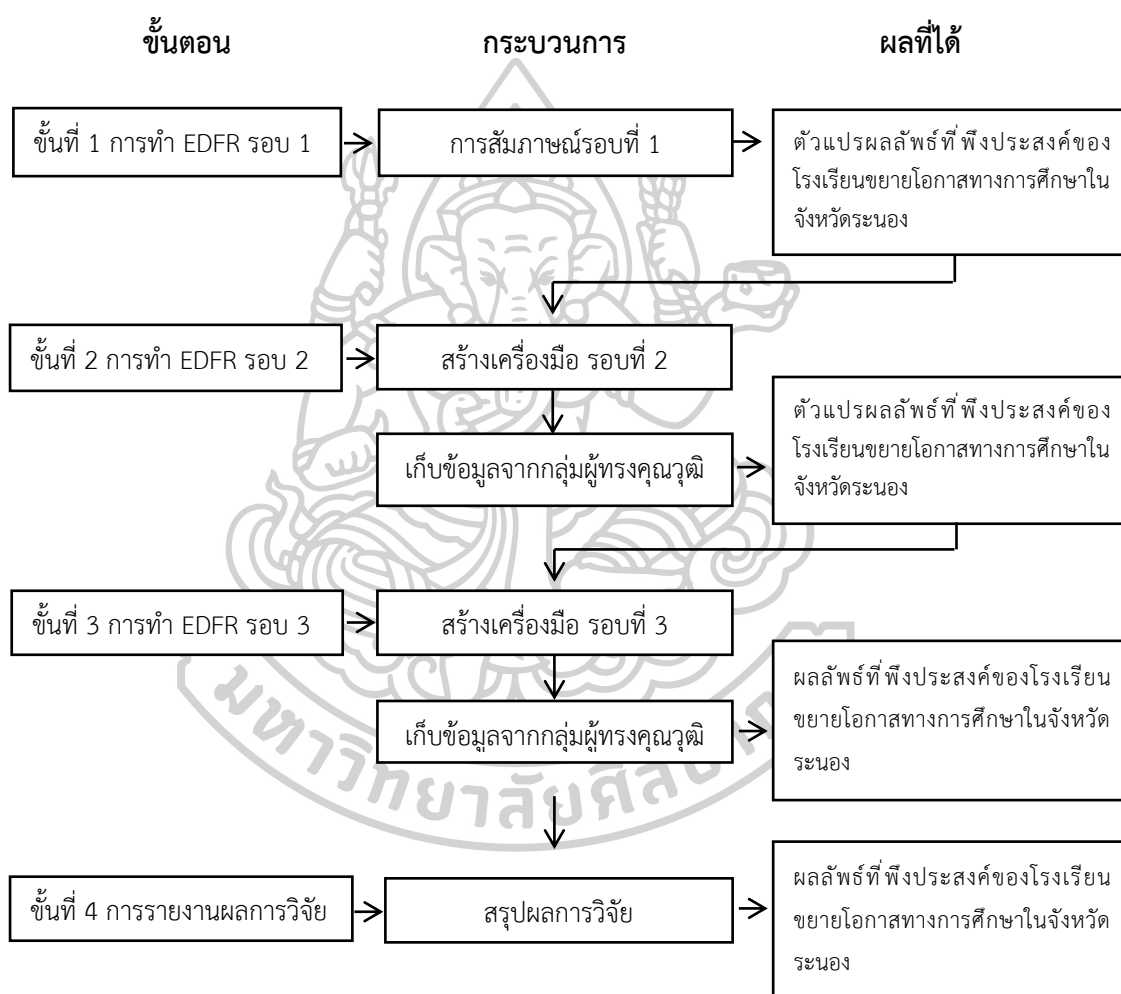
ข้างต้น ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบ (non directive interview) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ (content analysis) เพื่อให้ทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง พัฒนาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) เพื่อเก็บข้อมูล EDFR รอบที่ 2

EDFR รอบที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมด้วยแบบสอบถามแบบปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในรอบที่ 1 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งแล้วนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ ด้วยสถิติพื้นฐาน เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาฉันทามติ (Consensus) ในรอบนี้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedbacks) เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวมโดยหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่ม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง แล้วขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนพิจารณาตอบใหม่ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อมาสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เพื่อเก็บข้อมูล EDFR รอบที่ 3

EDFR รอบที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมเพื่อยืนยันความคิดเห็นใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) ฉบับเดียวกับแบบสอบถาม EDFR รอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มค่ามัธยฐาน (Median), ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จาก EDFR รอบที่ 2 พร้อมแสดงเครื่องหมายคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 19 ท่าน ที่ตอบในรอบที่สอง ลงในแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) รอบที่สาม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านได้ทราบความคิดเห็นของตนเองและของกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามในรอบที่สองไว้ จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 19 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดียวกับรอบที่สอง พิจารณาและตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เพื่อยืนยันคำตอบเดิมหรืออาจจะเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ ถ้าผู้ทรงคุณวุฒิต้องการยืนยันคำตอบเดิมแต่เป็นคำตอบที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ต้องให้เหตุผลประกอบคำตอบเดิมจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อในรอบที่สาม มาวิเคราะห์ หาค่าค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามใหม่ ทำการวิเคราะห์และแปลผลการวิจัย และหาฉันทามติ (Consensus) ของผู้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

ขั้นตอนที่ 4 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิจัย ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะมาจัดทำรายงานการวิจัย นำเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาต่อไป รายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเบื้องต้น สามารถสรุปตามแผนภูมิ ดังนี้

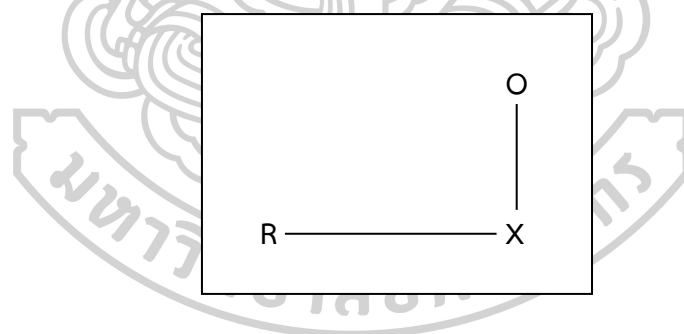
แผนภาพที่ 12 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ว่าเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งการวิจัยนี้สามารถเปลี่ยนสถานที่ในการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย และเชื่อมโยงหลายมิติเพื่อสะท้อนปรากฏการณ์จริงผ่านมุมมองของคนในบริบทนั้น ๆ ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยเขียนแสดงเป็นแผนภาพได้ (Diagram) ดังนี้

แผนภาพที่ 13 แผนแบบการวิจัย

เมื่อ R หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ประชากร

ประชากรที่ใช้เป็นผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview) ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Method) ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาระดับกรมหรือส่วนราชการส่วนกลาง ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา นักวิชาการ ครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรอื่น ๆ จากหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 19 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติก่อนการเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล/ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา¹⁹⁴ เพื่อนำไปวิเคราะห์สังเคราะห์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนอง และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มตามเกณฑ์เฉพาะ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ และมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง จำนวน 6 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการด้านการศึกษา หรือรองหัวหน้าส่วนราชการด้านการศึกษา เป็นนักวิชาการการบริหารสถานศึกษา หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท มีส่วนร่วม และเป็นผู้ใช้ผลผลิตของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองจำนวน 7 คน กำหนดคุณสมบัติโดย เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารหรือนักวิชาการอื่น ๆ ในหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน
3. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน 6 คน กำหนดคุณสมบัติโดย มีบทบาทด้านการบริหารการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดียวกัน

¹⁹⁴ ดำรง ฐานดี, *มานุษยวิทยาเบื้องต้น* (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2536), 2.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาค้นคว้าตัวแปรที่เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) โดยการศึกษาวเคราะห์แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยและสรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวการจัดการศึกษาของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ได้กรอบความคิดตัวแปรแล้วนำข้อสรุปตัวแปรที่ได้มาสังเคราะห์เป็นบทความที่แสดงแนวคิดของผู้วิจัย (Concept Paper) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับทรงคุณวุฒิให้ทราบถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ผู้วิจัยใช้เทคนิควิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ EDFR รอบที่ 1 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยผู้วิจัยพัฒนาจากข้อสรุปบทความ (Concept Paper) จากขั้นที่ 1 ไปสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นคำถามปลายเปิดและไม่ชี้นำ (Non Directive and Open Ended)

2.2 ผู้วิจัยนำผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็น (opinionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ 19 ท่าน เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) EDFR รอบที่ 2 และ EDFR รอบที่ 3

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สามารถวัดได้ตรงกับกรอบแนวคิดของการวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือเพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการในขั้นตอนนี้ดังนี้

2.1 จากการสังเคราะห์เนื้อหา นำเสนอแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

2.2 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปสัมภาษณ์ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน ด้วยเทคนิค EDFR รอบที่ 1 หลังจากนั้นประมวลผลเพื่อให้ได้ร่างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ EDFR รอบที่ 2 โดยการนำผลจากการสัมภาษณ์ EDFR รอบที่ 1 มาวิเคราะห์และแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) และพัฒนาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ที่ร่างขึ้นมาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) แล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 19 คน ลงความคิดเห็น

2.4 นำผลจาก EDFR รอบที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่มโดยรวมโดยการหาค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่ม

2.5 สร้างแบบสอบถามสัมภาษณ์ EDFR รอบที่ 3 เพื่อยืนยันความคิดเห็นและหาฉันทามติ (Consensus) โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ข้อความเดิมจาก EDFR รอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในแบบสอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิจะทราบว่าตนเองมีความคิดเห็นเหมือนหรือแตกต่างจากผู้ทรงคุณวุฒิคนอื่น ๆ อย่างไรส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทบทวนความคิดเห็นของตนเอง หากยืนยันความเห็นที่แตกต่างจากคนอื่นสามารถให้เหตุผลประกอบการยืนยันคำตอบเดิมต่อไป

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจคุณภาพเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 นั้น ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Index of objective congruence) และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจคุณภาพเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 และ รอบที่ 3 นั้น ผู้วิจัยดำเนินการโดย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 และตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

(Index of objective congruence) และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม แล้วจึงนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปตัวแปรเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ใช้สถิติดังนี้

2.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน จากเทคนิค EDFR รอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จากเทคนิค EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Central Tendency) ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐาน (Median: Mdn) เป็นค่าของข้อมูลที่อยู่ตรงกลางของข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการนำมาเรียงลำดับไว้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert's rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดระดับค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ มีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย

ระดับ 3 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

ระดับ 5 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน (Median : Mdn) คือ ค่าของข้อมูลที่อยู่ตรงกลางของข้อมูลทั้งหมดที่ได้นำมาเรียงลำดับไว้ โดยในการแปรความหมายของค่ามัธยฐาน (Median) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์มีความหมาย ดังนี้

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง น้อยที่สุด

ค่ามัธยฐาน 1.50-2.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง น้อย

ค่ามัธยฐาน 2.50-3.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 3.50-4.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มาก

ค่ามัธยฐาน 4.50-5.00 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มากที่สุด

เกณฑ์การตัดสินค่ามัธยฐานที่คำนวณได้จากคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีค่า 3.50 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน จังหวัดระนองมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มาก¹⁹⁵

2.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าฐานนิยม (Mode : Mo) เป็นการคำนวณหา ค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1 ถึง 5 สำหรับแต่ละข้อ ระดับคะแนนใดที่มีความถี่มากที่สุดถือเป็น ค่าฐานนิยมของข้อนั้น ในกรณีที่ข้อใดมีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนนั้น อยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อนั้น ส่วนกรณีที่ข้อใด มีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนไม่ได้อยู่ติดกันจะถือว่าระดับคะแนน ทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อนั้น แล้วจึงนำค่าฐานนิยมที่คำนวณได้มาหาค่าสัมบูรณ์ของผลต่าง ระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม โดยค่าผลต่างต้องมีค่าตั้งแต่ 0.00–1.00 จึงถือว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อนั้นสอดคล้องกัน โดยมีเกณฑ์กำหนดว่าผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองนั้น ต้องมีค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม (Median-Mode) โดยค่าผลต่างต้องมีค่าตั้งแต่ 0.00–1.00 จึงถือว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองข้อนั้นสอดคล้องกัน

2.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) ได้จากการคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเป็นรายข้อ ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้น เห็นสอดคล้องกันหรือได้รับฉันทามติ (Consensus) และถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่า มากกว่า 1.50 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อข้อความไม่สอดคล้องกัน หรือไม่ได้รับฉันทามติ

¹⁹⁵ ธานินทร์ ศิลปจารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (กรุงเทพฯ: วี.อินเตอร์พรีนซ์, 2548).

เกณฑ์การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำคำตอบใน EDFR รอบที่ 3 ของการวิจัยที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 19 คน มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และมาก ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม โดยค่าผลต่างต้องมีค่าตั้งแต่ 0.00-1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50 มาสรุปเป็นผลการวิจัยและนำเสนอการวิเคราะห์ผลการวิจัยในรูปแบบของคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Central Tendency) เช่น ค่ามัธยฐาน (Median), ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

การอภิปรายผล

หลังจากเก็บข้อมูล 3 รอบแล้วผู้วิจัยคัดเลือกข้อความที่จะนำมาเป็นกรอบความคิดในการอภิปรายผล โดยคัดเลือกข้อความที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองในระดับมาก ถึง มากที่สุด และเป็นข้อมูลที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันเท่านั้น คือกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาว่าข้อความนั้นต้องมีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม โดยค่าผลต่างต้องมีค่าตั้งแต่ 0.00 ถึง 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 เท่านั้น ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองในระดับที่ต่ำกว่าระดับมาก หรือเป็นข้อความที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นไม่สอดคล้องกันจะถูกตัดทิ้ง ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ที่ผ่านเกณฑ์ถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 19 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ในกรณีที่ข้อความในแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) รอบที่ 3 ของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50-4.49 ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม โดยค่าผลต่างต้องมีค่าตั้งแต่ 0.00 ถึง 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีความสอดคล้องกันว่า ข้อความนั้นเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ในระดับมาก

2. ในกรณีที่ข้อความในแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) รอบที่ 3 ของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50-5.00 ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม โดยค่าผลต่างต้องมีค่าตั้งแต่ 0.00 ถึง 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีความสอดคล้องกันว่า ข้อความนั้นเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ในระดับมากที่สุด

สรุป

การวิจัยเรื่อง ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง วิธีดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการไว้ 3 ขั้นตอน คือ การจัดเตรียมโครงการ การดำเนินการวิจัย และการรายงานผลการวิจัย ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาตัวแปรและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure Interview) แบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile Range)

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 1

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน ตามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure Interview) เพื่อตอบคำถามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามกฎหมายการศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งสัญชาติไทยและต่างสัญชาติมีสิทธิ์และเสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่นบ้านเกิด เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน สรุปประเด็นนี้เป็นด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่านักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคม นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อบายมุขทุกชนิด นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในสิทธิของผู้อื่น

นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ได้ นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมีสุนทรีย์ นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตาม ความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ที่สุจริต นักเรียนรู้ตนเองว่าถนัดไปทางด้านใดและมีทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน นักเรียนมีทักษะการเป็น ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต นักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้ สรุปประเด็นนี้เป็น ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอนและตามมาตรฐาน วิชาชีพครู ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์ อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุม อารมณ์ตนเองได้ ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัสดุ ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึง สภาพจริงของผู้เรียน ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษ ในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อ พัฒนาการศึกษา ครูผู้สอนมีสัมพันธ์กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้ ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหา จุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะ ด้านอาชีพให้เหมาะสม ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำวิจัยทางการศึกษา ไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้ ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเองโดยการเข้า อบรมพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง สรุปประเด็นนี้เป็นด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้มีเวลา อยู่กับครอบครัว ครูผู้สอนมีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณี วัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนา ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลาได้ออกกำลังกายและได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี ครูผู้สอนได้รับ สวัสดิการอย่างเสมอภาคและมีประชาธิปไตยในการทำงาน ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุข ในการทำงาน ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ สรุปประเด็นนี้เป็นด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองต้องเป็นผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและรู้จริง ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานได้ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหาร และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ในการพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน ผู้บริหารบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ผู้บริหารเป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใส ในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งระบบ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมด้วย ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคลรอบข้าง ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็มความสามารถ สรุปประเด็น นี้เป็นด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการ เรียนรู้ทุก ๆ ด้าน โรงเรียนใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งระบบ โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกคน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกใช้ ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดมทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยใช้มิติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็น วิทยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดในกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียน ได้รับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและหลากหลาย โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวัน ให้นักเรียนที่ถูกละเลยลักษณะ ครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน โรงเรียน สนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการตัดสินใจ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง สรุปประเด็น นี้เป็นด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมี ส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรม เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่องการเรียนของเด็ก ไม่ปล่อยให้เป็นการของโรงเรียนหรือครูแต่เพียงอย่างเดียว ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนทุกครั้งเมื่อโรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครอง นักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไข ปัญหาให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันเวลาที่สรุปประเด็นนี้เป็นด้าน ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผน และปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง โรงเรียนมีทิศทางในการออกแบบหลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านให้กับนักเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วมระดมสมองในการออกแบบหลักสูตร โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพให้เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดระนองและบริบทโรงเรียนก่อนทำการการออกแบบหลักสูตร การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว สรุปประเด็นนี้เป็นด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบการอย่างสมบูรณ์มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้นักเรียน ได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบอาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบุหรี่ ผับ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า

500 เมตร สรุประเด็นนี้เป็นด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการกำกับติดตามการรายงานประเมินตนเอง ครูผู้สอน (SAR รายบุคคล) โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและประเมินผลทางการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผลนักเรียนทั้งโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลนักเรียนระดับประเทศ (N-t และ O-net) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผลสถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็นการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษา กำหนด โรงเรียนมีระบบการติดตามการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สรุประเด็นนี้เป็นด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน พบว่า มีประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง สรุประเด็นทั้งหมดจำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ 4) ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม 5) ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา 6) ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7) ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน 8) ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้ คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข 9) ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 10) ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง จากนั้นผู้วิจัยได้นำ

ข้อมูลมาสังเคราะห์เนื้อหา (Content synthesis) เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แล้วนำแบบสอบถามกลับไปถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2 ได้ผลการศึกษาแสดงรายละเอียด ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2

จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน สรุปประเด็นสำคัญได้ทั้งหมดจำนวน 10 ด้าน 96 ตัวแปรย่อย ดังนี้

ด้านที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน สกัดข้อความได้ จำนวน 7 ตัวแปรย่อย

ด้านที่ 2 นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน สกัดข้อความได้ จำนวน 13 ตัวแปรย่อย

ด้านที่ 3 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญาและสมรรถนะการบูรณาการ สกัดข้อความได้ จำนวน 12 ตัวแปรย่อย

ด้านที่ 4 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม สกัดข้อความได้ จำนวน 7 ตัวแปรย่อย

ด้านที่ 5 ผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา สกัดข้อความได้ จำนวน 12 ตัวแปรย่อย

ด้านที่ 6 การบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สกัดข้อความได้ จำนวน 16 ตัวแปรย่อย

ด้านที่ 7 ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน สกัดข้อความได้ จำนวน 7 ตัวแปรย่อย

ด้านที่ 8 การส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข สกัดข้อความได้ จำนวน 8 ตัวแปรย่อย

ด้านที่ 9 มีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน สกัดข้อความได้ จำนวน 8 ตัวแปรย่อย

ด้านที่ 10 มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง สกัดข้อความ ได้จำนวน 6 ตัวแปรย่อย

จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ในแต่ละข้อคำถาม เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Md.) มีค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ($Mdn \geq 3.5$) แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) ไม่เกิน 1.5 ($IQR \leq 1.5$) แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1$) แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2 แสดงเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามกฎหมายการศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งสัญชาติไทยและต่างสัญชาติ มีสิทธิ์และเสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่นบ้านเกิด	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มี $3.5 (Mdn \geq 3.5)$ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ $1.5 (IR \leq 1.5)$ และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ $1.0 (Mo-Mdn \leq 1.0)$ ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม

พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq \text{Mdn} \leq 5.0$) เท่ากันทั้ง 7 ตัวแปรย่อย ดังนี้ ข้อที่ 1 เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามกฎหมายการศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($\text{Mdn} = 5, \text{IR} = 0, |\text{Mdn}-\text{Mo}| = 0$), ข้อที่ 2 เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งสัญชาติไทยและต่างสัญชาติมีสิทธิและเสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน ($\text{Mdn} = 5, \text{IR} = 0, |\text{Mdn}-\text{Mo}| = 0$), ข้อที่ 3 เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\text{Mdn} = 5, \text{IR} = 0, |\text{Mdn}-\text{Mo}| = 0$), ข้อที่ 4 เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่นบ้านเกิด ($\text{Mdn} = 5, \text{IR} = 0, |\text{Mdn}-\text{Mo}| = 0$), ข้อที่ 5 เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ($\text{Mdn} = 5, \text{IR} = 0, |\text{Mdn}-\text{Mo}| = 0$), ข้อที่ 6 เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\text{Mdn} = 5, \text{IR} = 0, |\text{Mdn}-\text{Mo}| = 0$), และ ข้อที่ 7 เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน ($\text{Mdn} = 5, \text{IR} = 0, |\text{Mdn}-\text{Mo}| = 0$)

ตารางที่ 3 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อสังคม	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 3 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	4.0	4.0	0	4	4	0	มาก	สอดคล้อง
4	นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อายุมุขทุกชนิด	4.0	4.0	0	4	4	0	มาก	สอดคล้อง
5	นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตย เคารพในสิทธิของผู้อื่น	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
6	นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมีสุนทรีย์	5.0	4.0	1	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
9	นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
10	นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	นักเรียนรู้ตนเองว่าถนัดไปทางด้านใด และมีทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ หรือผู้ผลิต	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 3 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn.)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
13	นักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo -Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) จำนวน 7 ตัวแปรย่อย เรียงลำดับดังนี้ ข้อที่ 1 นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อสังคม ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 6 นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 7 นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 10 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 11 นักเรียนรู้ตนเองว่าถนัดไปทางด้านใดและมีทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$) ข้อที่ 13 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต และนักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$) อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Mdn \leq 4.4$) จำนวน 6 ตัวแปรย่อย เรียงลำดับดังนี้ ข้อที่ 3 นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ (Mdn = 4, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 4 นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
 อบายมุกทุกชนิด (Mdn = 4, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 5 นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตย
 เคารพในสิทธิของผู้อื่น (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) ข้อที่ 8 นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี
 สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมีสุนทรีย์ (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0),
 ข้อที่ 9 นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจ
 ของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 12 นักเรียนมีทักษะ
 การเป็นผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 4 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยาย
 โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 จังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอน และตามมาตรฐานวิชาชีพครู	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความ รัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียง ตาม จรรยาบรรณในวิชาชีพครู	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและ อบายมุกทุกชนิด	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
5	ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและ คำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
6	ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
7	ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
8	ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
9	ครูผู้สอนมีสัมพันธ์กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะด้านอาชีพได้อย่างเหมาะสม	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำวิจัยทางการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
12	ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเองโดยการเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ จำนวน 12 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อย เรียงลำดับดังนี้ ข้อที่ 1 ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอนและตามมาตรฐานวิชาชีพครู ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 5 ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 9 ครูผู้สอนมีสัมพันธ์กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 10 ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระ

วิชาและสามารถบูรณาการทักษะด้านอาชีพได้อย่างเหมาะสม (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 11 ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำวิจัยทางการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), และข้อที่ 12 ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเองโดยการเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq \text{Mdn} \leq 4.4$) จำนวน 4 ตัวแปรย่อย เรียงลำดับดังนี้ ข้อที่ 4 ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 6 ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 7 ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) และ ข้อที่ 8 ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นที่ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 5 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (QR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ครูผู้สอนมีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนา	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลาได้ออกกำลังกายและได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ครูผู้สอนได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาคและมีประชาธิปไตยในการทำงาน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการทำงาน	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม จำนวน 7 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อยและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย ดังนี้ ข้อที่ 1 ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 ครูผู้สอนมีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนา

(Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 3 ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 4 ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลาได้ออกกำลังกาย และได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 5 ครูผู้สอนได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาคและมีประชาธิปไตยในการทำงาน (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 6 ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการทำงาน (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0) และ ข้อที่ 7 ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 6 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและรู้จริง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหาร และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารเป็นผู้นำที่นำใจ มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งระบบ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมด้วย	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคลรอบข้าง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็มความสามารถ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 12 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo - Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย ดังนี้ ข้อที่ 1 ผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและรู้จริง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยี

ในการบริหารงานได้ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 3 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหาร และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 4 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ในการพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 5 ผู้บริหาร มีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อ 6 ผู้บริหารบริหาร จัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 7 ผู้บริหารเป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งระบบ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 8 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 9 ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีธรรมาภิบาล ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมด้วย (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 10 ผู้บริหารปฏิบัติ ตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคลรอบข้าง (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 11 ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) และข้อที่ 12 ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ที่บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็มความสามารถ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 7 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการ สถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	โรงเรียนใช้การบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้ง ระบบ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความถี่เห็น	ความสอดคล้อง
3	โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดับทรัพยากรทางการศึกษา	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยใช้มติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดในกิจกรรมการเรียนการสอน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและหลากหลาย	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความถี่เห็น	ความสอดคล้อง
9	โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูกสุขลักษณะ ครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
13	โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
15	โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
16	โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการ

บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จำนวน 16 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 1 โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 โรงเรียนใช้หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในการบริหารงานงบประมาณ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดมทรัพยากรทางการศึกษา ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 5 โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 6 โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยใช้มิติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 7 โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดในกิจกรรมการเรียนการสอน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 8 โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและหลากหลาย ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 9 โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูกละเลยลักษณะ ครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 10 โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 11 โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 12 โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 13 โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 14 โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 15 โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), และข้อที่ 16 โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$)

ตารางที่ 8 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ปล่อยให้เป็นภาระของโรงเรียนหรือครูแต่เพียงอย่างเดียว	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ทุกครั้งเมื่อโรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหาให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันเวลาที่	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน จำนวน 7 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย ดังนี้ ข้อที่ 1 พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรม เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ปล่อยให้เป็นภาระของโรงเรียนหรือครูแต่เพียงอย่างเดียว ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 5 ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 6 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกครั้งเมื่อโรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 7 ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันเวลาที่ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$)

ตารางที่ 9 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความถี่เห็น	ความสอดคล้อง
1	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการ ออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและ กิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับ ตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	โรงเรียนมีทิศทางในการออกแบบ หลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพ เฉพาะด้านให้กับนักเรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการ ศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้อง ร่วมระดมสมองในการออกแบบ หลักสูตร	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพ ให้เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานของ กระทรวงศึกษาธิการ	4.0	4.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูล เบื้องต้นของจังหวัดระนองและบริบท โรงเรียนก่อนทำการการออกแบบ หลักสูตร	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง	5.0	5.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
8	โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข จำนวน 8 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) จำนวน 6 ตัวแปรย่อยเรียงลำดับดังนี้ ข้อที่ 1 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 โรงเรียนมีทิศทางในการออกแบบหลักสูตรเน้นการพัฒนา

ทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านให้กับนักเรียน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วมระดมสมองในการออกแบบหลักสูตร ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 7 การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$) และข้อที่ 8 โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$) อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Mdn \leq 4.4$) จำนวน 2 ตัวแปรย่อย ดังนี้ ข้อที่ 5 โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพให้เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ($Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$) และข้อที่ 6 โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดระนองและบริบทโรงเรียนก่อนทำการการออกแบบหลักสูตร ($Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$)

ตารางที่ 10 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (QR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 10 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบกรอย่างสมบูรณ์มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	โรงเรียนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบอาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบุหรี่ยาบ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวน 8 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5

($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 1 โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 2 บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 3 โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 4 โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบการอย่างสมบูรณ์มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 5 โรงเรียนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 6 โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 7 โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบอาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) และข้อที่ 8 โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบุหรี่ ผับ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0)

ตารางที่ 11 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IOR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	โรงเรียนมีการกำกับติดตามการ รายงานประเมินตนเองของครูผู้สอน (SAR รายบุคคล)	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและ ประเมินผลทางการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษา ดังนี้ การวัดผล ประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผล ประเมินผลนักเรียนรายห้องเรียน การ วัดผลประเมินผลนักเรียนทั้งโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลนักเรียน ระดับประเทศ (N-t และ O-net)	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการ ประเมินผลสถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็น การตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนา ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ของสถานศึกษา ให้เป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษา กำหนด	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IOR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	โรงเรียนมีระบบการติดตามการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง จำนวน 6 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo - Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 1 โรงเรียนมีการกำกับติดตามการรายงานประเมินตนของครูผู้สอน (SAR รายบุคคล) ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและประเมินผลทางการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผลนักเรียน

ทั้งโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลนักเรียนระดับประเทศ (N-t และ O-net) ($Mdn = 5$, $IR = 1$, $|Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผลสถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็น การตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ที่สถานศึกษากำหนด ($Mdn = 5$, $IR = 1$, $|Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 โรงเรียนมีระบบการติดตาม การประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ($Mdn = 5$, $IR = 1$, $|Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 5 โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ($Mdn = 5$, $IR = 1$, $|Mdn-Mo| = 0$) และ ข้อที่ 6 โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ($Mdn = 5$, $IR = 0$, $|Mdn-Mo| = 0$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 3

จากผลการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ในรอบที่ 2 มีแนวปฏิบัติบางข้อที่กลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงดำเนินการในรอบที่ 3 ดังนี้

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับ EDFR รอบที่ 2 สำหรับตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็น (opinionnaire) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วงคะแนนที่นำคำตอบจาก แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) EDFR รอบที่ 2 มาวิเคราะห์ ค่ามัธยฐาน (Median), ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เป็นรายชื่อ โดยเพิ่ม ตำแหน่ง ค่ามัธยฐาน (Median), ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และตำแหน่งการตอบของผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ เพื่อพิจารณาเลือก แนวโน้มที่เป็นไปได้ ในระดับมากขึ้นไป คือ แนวโน้มที่มีค่ามัธยฐาน (Median) 3.5 ขึ้นไป และแนวโน้มที่ มีความสอดคล้องกันของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.5 และค่าความต่างระหว่างฐานนิยมกับค่าฐานนิยม (Median - Mode) ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 1 พร้อมทั้งระบุเหตุผลส่วนท้ายของแต่ละข้อความ ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 12 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน
จังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาค บังคับ ตามกฎหมายการศึกษาของ ประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอน ภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากร เด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยทั้ง สัญชาติไทยและต่างสัญชาติมีสิทธิ์และ เสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาขั้น พื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ ทางวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรัก ความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่น บ้านเกิด	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรีย มีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 12 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย ดังนี้ ข้อที่ 1 เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับตามกฎหมายการศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งสัญชาติไทยและต่างสัญชาติมีสิทธิและเสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่น

บ้านเกิด (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 5 เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียน มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 6 เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0), และ ข้อที่ 7 เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพ ให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรจัดการศึกษาให้ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของพื้นที่ อำเภอมืองที่เป็นพื้นที่เกาะ และพื้นที่ต่างอำเภอที่อยู่ห่างไกล เด็กที่อาศัยในพื้นที่เกาะและพื้นที่ต่างอำเภอที่อยู่ห่างไกล โดยเฉพาะเด็กพลัดถิ่นและเด็กต่างชาติชาวพม่าเด็กเหล่านี้จะหมดโอกาสศึกษาต่อหลังจากจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 เพราะไม่สามารถเดินทางมาเรียนได้ ปัจจุบันจังหวัดระนอง มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในต่างอำเภอมืออำเภอละแห่ง ในอำเภอมือง มีเพียง 2 แห่ง ซึ่งในอำเภอมืองมีประชากรของเด็กด้อยโอกาสอาศัยอยู่หนาแน่นมาก ทำให้แต่ละปี โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในอำเภอมือง มีจำนวนเด็กต่อห้องเรียนที่มีความแออัด และเด็กที่จบ ม.3 จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอีกจำนวนมากที่ขาดโอกาสและไม่มีที่เรียน ผู้ปกครองต้องพาเข้าเรียนกับการศึกษาพิเศษ และการศึกษานอกระบบ

ตารางที่ 13 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdln)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdln)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IOR)	ระดับความถี่เห็น	ความสอดคล้อง
1	นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อสังคม	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
4	นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อบายมุขทุกชนิด	4.0	4.0	0	5	5	0	มาก	สอดคล้อง
5	นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตย เคารพในสิทธิของผู้อื่น	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
6	นักเรียนมีความภาคภูมิใจรู้คุณค่า เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมีสุนทรีย์	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 13 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
10	นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	นักเรียนรู้ตนเองว่าถนัดไปทางด้านใด และมีทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
13	นักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) จำนวน 8 ตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 1 นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคม

(Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 6 นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 7 นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 8 นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมีสุนทรีย์ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 10 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต (Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 11 นักเรียนรู้ตนเองว่านัดไปทางด้านใดและมีทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) และข้อที่ 13 นักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq \text{Mdn} \leq 4.4$) จำนวน 5 ตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 3 นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 4 นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อบายมุขทุกชนิด (Mdn = 4, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 5 นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในสิทธิของผู้อื่น (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 9 นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), และข้อที่ 12 นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต (Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองต้องมีความสามารถทางด้านทักษะภาษาเพื่อการค้าขาย เน้นบูรณาการ การสื่อสาร 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาพม่า และต้องเป็นเด็กที่มีความมั่นคงในอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้

ตารางที่ 14 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา จังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอน และตามมาตรฐานวิชาชีพครู	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรมวิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
7	ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
8	ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นทีม ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา	4.0	4.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 14 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา จังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
9	ครูผู้สอนมีสัมพันธกับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะด้านอาชีพได้อย่างเหมาะสม	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำวิจัยทางการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเองโดยการเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ จำนวน 12 ตัวแปรย่อย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่าง

ระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) จำนวน 9 ตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 1 ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอนและตามมาตรฐานวิชาชีพครู ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียงตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 5 ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 9 ครูผู้สอนมีสัมพันธภาพกับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 10 ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะด้านอาชีพให้เหมาะสม ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 11 ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำวิจัยทางการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$) และข้อที่ 12 ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยการเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$) อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq Mdn \leq 4.4$) จำนวน 3 ตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 6 ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน ($Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 7 ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ ($Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 8 ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา ($Mdn = 4, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองส่วนมากเป็นเด็กที่มีคุณภาพชีวิตที่ค่อนข้างต่ำ เช่น ครอบครัวฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ดังนั้นครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและมีทักษะที่สามารถแก้ปัญหาชีวิตให้กับนักเรียนได้

ตารางที่ 15 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลา ในการทำงานให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ครูผู้สอนมีเวลาได้ติดตามข่าวสาร บ้านเมืองและเข้าร่วมกิจกรรม ทางประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรม ทางศาสนา	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการ ดำรงชีวิต	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกาย แข็งแรง มีเวลาได้ออกกำลังกายและ ได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ครูผู้สอนได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาค และมีประชาธิปไตยในการทำงาน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุข ในการทำงาน	5.0	5.0	0	4	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่ สูงขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิด
ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนในโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม จำนวน
7 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้อง
กันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 (Mdn $\geq$ 3.5) ค่าพิสัย

ระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 1 ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 ครูผู้สอนมีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนา ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลาได้ออกกำลังกายและได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 5 ครูผู้สอนได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาคและมีประชาธิปไตยในการทำงาน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 6 ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการทำงาน ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$) และข้อที่ 7 ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาทำให้ระบบการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องอย่างไม่หยุดนิ่ง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของครูผู้สอนโดยตรง ครูผู้สอนต้องบริหารจัดการคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยการเปิดใจกว้างยอมรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความสุข

ตารางที่ 16 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	ผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและรู้จริง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานได้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหาร และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารเป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งระบบ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมด้วย	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคลรอบข้าง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
12	ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วม ปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็ม ความสามารถ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิด
ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้บริหารของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน
12 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้อง
กันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัย
ระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่าง
ระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$)
ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม
อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 1 ผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและ
รู้จริง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยี
ในการบริหารงานได้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหาร
และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์
ที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 5
ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 6
ผู้บริหารบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 7 ผู้บริหารเป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษา
ทั้งระบบ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 8 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์

ในการทำงาน (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 9 ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมด้วย (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 10 ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคลรอบข้าง (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 11 ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) และข้อที่ 12 ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็มความสามารถ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo|=0)

ตารางที่ 17 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการ สถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	โรงเรียนใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งระบบ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียน สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	โรงเรียนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดับมัธยมศึกษาทางการศึกษา	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยใช้มติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดในกิจกรรมการเรียนการสอน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและหลากหลาย	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูกสุขลักษณะ ครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการ
บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
10	โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่าย ผู้ปกครอง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตาม สถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพ บริบทโรงเรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
13	โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึง เทคโนโลยี	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนในการตัดสินใจในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการเรียนรู้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
15	โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
16	โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนา และปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิด
ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการบริหารจัดการ
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการ
บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จำนวน 16 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้ม

ความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 1 โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 โรงเรียนใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งระบบ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 โรงเรียนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดับมัธยมศึกษาทางการศึกษา ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 5 โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 6 โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยใช้มิติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 7 โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดในกิจกรรมการเรียนการสอน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 8 โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและหลากหลาย ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 9 โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูกสุลักษณะ ครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 10 โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 11 โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 12 โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 13 โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 14 โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 15 โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$) และข้อที่ 16 โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรสร้างภาคีเครือข่ายเด็กข้ามชาติกับองค์กรเอกชนหรือมูลนิธิต่าง ๆ ที่ให้การช่วยเหลือเด็กข้ามชาติ เพื่อร่วมระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการศึกษา และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา

ตารางที่ 18 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (QR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ปล่อยให้เป็นภาระของโรงเรียนหรือครูแต่เพียงอย่างเดียว	4.0	4.0	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
5	ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 18 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IOR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
6	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหาให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันที่	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน จำนวน 7 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย เรียงลำดับดังนี้ ข้อที่ 1 พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรม เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก ($Mdn = 5, IR = 0, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$),

ข้อที่ 14 โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 6 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกครั้งเมื่อโรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) และข้อที่ 7 ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหาให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันที (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) อยู่ในระดับมาก ($3.5 \leq \text{Mdn} \leq 4.4$) จำนวน 1 ตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 4 ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ปล่อยให้เป็นการของโรงเรียนหรือครูแต่เพียงอย่างเดียว (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง เป็นกลุ่มผู้ปกครองทั้งชาวไทยและชาวพม่าที่ฐานะยากจน ทำให้ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้านไม่มีเวลาให้กับเด็กที่รับผิดชอบ ทางโรงเรียนควรสนับสนุน สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองและเด็กได้มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่อบอุ่นระหว่างเด็กและผู้ปกครอง ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะในการอบรมเด็ก โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเปิดโอกาสมอบความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลเด็กแต่ละช่วงวัย โรงเรียนต้องสร้างขวัญกำลังใจและจูงใจให้เด็กและผู้ปกครองยอมรับและมั่นใจในสถานศึกษา โดยการประกาศ ประชาสัมพันธ์ ยกย่องชมเชย นักเรียนที่เรียนดี ประพฤติดี และผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือ อนุเคราะห์ช่วยเหลือโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 19 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพ
ในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนา
คุณภาพชีวิตที่มีสุข

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (QR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการ ออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและ กิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับ ตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	โรงเรียนมีทิศทางในการออกแบบ หลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพ เฉพาะด้านให้กับนักเรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการ ศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วม ระดมสมองในการออกแบบหลักสูตร	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพให้ เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการ เรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาขั้น พื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ของจังหวัดระนองและบริบทโรงเรียน ก่อนทำการการออกแบบหลักสูตร	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพ ในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (QR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
7	การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข จำนวน 8 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย เรียงลำดับดังนี้ ข้อที่ 1 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง

(Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 3 โรงเรียนมีทิศทางในการออกแบบหลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านให้กับนักเรียน (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 4 ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วมระดมสมองในการออกแบบหลักสูตร (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 5 โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพให้เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 6 โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดระนองและบริบทโรงเรียนก่อนทำการการออกแบบหลักสูตร (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0), ข้อที่ 7 การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0) และข้อที่ 8 โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว (Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้หลักการบริหารหลักสูตรในการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 20 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IOR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 20 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
3	โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบอาคารอย่างสมบูรณ์มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	โรงเรียนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบอาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบุหรี่ ผับ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียน การสอน จำนวน 8 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และ มีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($Mo - Mdn$) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo - Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อย เรียงลำดับ ดังนี้ ข้อที่ 1 โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn - Mo| = 0$), ข้อที่ 2 บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุด ต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn - Mo| = 0$), ข้อที่ 3 โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อ การจัดการเรียนรู้ ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn - Mo| = 0$), ข้อที่ 4 โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบอย่างสมบูรณ์มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn - Mo| = 0$), ข้อที่ 5 โรงเรียนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn - Mo| = 0$), ข้อที่ 6 โรงเรียน ควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn - Mo| = 0$), ข้อที่ 7 โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบอาชีพโดยการ ลงมือปฏิบัติจริง ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn - Mo| = 0$) และข้อที่ 8 โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่ง เสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบุหรี ผับ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn - Mo| = 0$)

ตารางที่ 21 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน(Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1(Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3(Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
1	โรงเรียนมีการกำกับติดตามการ รายงานประเมินตนเองของครูผู้สอน (SAR รายบุคคล)	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและ ประเมินผลทางการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษา ดังนี้ การวัดผล ประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผล ประเมินผลนักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผลนักเรียนทั้ง โรงเรียน และการวัดผลประเมินผล นักเรียนระดับประเทศ (N-t และ O-net)	5.0	5.0	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการ ประเมินผลสถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็น การตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนา ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษา กำหนด	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 21 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน (Mdn)	ฐานนิยม-มัธยฐาน (Mo-Mdn)	ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q ₁)	ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q ₃)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง
4	โรงเรียนมีระบบการติดตามการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	5.0	5.0	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง จำนวน 6 ตัวแปรย่อยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn \geq 3.5$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IR \leq 1.5$) และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Mo-Mdn \leq 1.0$) ทุกตัวแปรย่อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามอยู่ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn \leq 5.0$) ทุกตัวแปรย่อยดังนี้ ข้อที่ 1 โรงเรียนมีการกำกับติดตามการรายงานประเมินตนเองของครูผู้สอน (SAR รายบุคคล) ($Mdn = 5, IR = 1, |Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 2 โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและประเมินผลทางการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ การวัดผล

ประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผลนักเรียนทั้งโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลนักเรียนระดับประเทศ (N-t และ O-net) ($Mdn = 5$, $IR = 1$, $|Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 3 โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผลสถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็นการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด ($Mdn = 5$, $IR = 0$, $|Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 4 โรงเรียนมีระบบการติดตามการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ($Mdn = 5$, $IR = 0$, $|Mdn-Mo| = 0$), ข้อที่ 5 โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($Mdn = 5$, $IR = 1$, $|Mdn-Mo| = 0$) และข้อที่ 6 โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ($Mdn = 5$, $IR = 0$, $|Mdn-Mo| = 0$)

สรุป

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ประกอบด้วย 10 ด้าน 96 แนวปฏิบัติดังนี้ **1. ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ คือ 1) เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามกฎหมายการศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งสัญชาติไทยและต่างสัญชาติมีสิทธิ์และเสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน 3) เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4) เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่นบ้านเกิด 5) เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 6) เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน **2. ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ประกอบด้วย 13 แนวปฏิบัติ คือ 1) นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 2) นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อสังคม 3) นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 4) นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อบายมุขทุกชนิด 5) นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในสิทธิของผู้อื่น 6) นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว 7) นักเรียนมีความรู้

ขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ 8) นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมีสุนทรีย์ 9) นักเรียนสามารถ สอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญ หรือสายอาชีพ 10) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต 11) นักเรียนรู้ตนเองว่าถนัดไปทางด้านใด และมีทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน 12) นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต 13) นักเรียน เป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้ **3. ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา**

จังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ ประกอบด้วย 12 แนวปฏิบัติ คือ

1) ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอนและตามมาตรฐานวิชาชีพครู 2) ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณ ในวิชาชีพครู 3) ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ 4) ครูผู้สอน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด 5) ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน 6) ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน 7) ครูผู้สอนสามารถใช้ ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นหาข้อมูล ใหม่ ๆ 8) ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา 9) ครูผู้สอนมีสัมพันธ์กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้ 10) ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะ ด้านอาชีพให้อย่างเหมาะสม 11) ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำวิจัยทาง การศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้ 12) ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของ ตนเองโดยการเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ

คือ คือ 1) ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว 2) ครูผู้สอน มีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมทาง ศาสนา 3) ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต 4) ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลาได้ออกกำลังกายและได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี 5) ครูผู้สอนได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาคและมีประชาธิปไตยในการทำงาน 6) ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการทำงาน 7) ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้า ทางด้านอาชีพ

5. ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้

ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 12 แนวปฏิบัติ คือ 1) ผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและรู้จริง 2) ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการบริหารงานได้ 3) ผู้บริหาร

มีภาวะผู้นำทางการบริหาร และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 4) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน 5) ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน 6) ผู้บริหารบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ 7) ผู้บริหารเป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งระบบ 8) ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน 9) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมด้วย 10) ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคลรอบข้าง 11) ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 12) ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็มความสามารถ

6. ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 16 แนวปฏิบัติ คือ

1) โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน 2) โรงเรียนใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งระบบ 3) โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียน สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน 4) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดมทรัพยากรทางการศึกษา 5) โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา 6) โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยใช้มิติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7) โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิด ในกิจกรรมการเรียนการสอน 8) โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและหลากหลาย 9) โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูกสุขลักษณะครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค 10) โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง 11) โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง 12) โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน 13) โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี 14) โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ 15) โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

16) โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง 7. ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุง

การบริหารงานของโรงเรียน ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ คือ 1) พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจอบรม เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก 2) ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก 3) พ่อแม่หรือผู้ปกครอง

ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก 4) ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ปล่อยให้เรียนหรือครูแต่เพียงอย่างเดียว 5) ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกครั้งเมื่อโรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ 7) ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหาให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันที

8. ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ คือ 1) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร 2) โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง 3) โรงเรียนมีทิศทางในการออกแบบหลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านให้กับนักเรียน 4) ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องร่วมระดมสมองในการออกแบบหลักสูตร 5) โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพให้เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ 6) โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดระนองและบริบทโรงเรียนก่อนทำการออกแบบหลักสูตร 7) การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง 8) โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตร โดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว

9. ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ คือ 1) โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน 3) โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 4) โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบการอย่างสมบูรณ์มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5) โรงเรียนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 6) โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม 7) โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบอาชีพ โดยการลงมือปฏิบัติจริง 8) โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบุหรี ผับ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร

10. ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 6 แนวปฏิบัติ คือ 1) โรงเรียนมีการกำกับติดตามการรายงานประเมินตนเองของครูผู้สอน (SAR รายบุคคล) 2) โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและประเมินผลทางการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผลนักเรียนทั้งโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลนักเรียนระดับประเทศ (N-t และ O-net)

3) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผลสถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็นการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด

4) โรงเรียนมีระบบการติดตามการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. 5) โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6) โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. การจัดการศึกษาให้ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของพื้นที่ อำเภอเมืองที่เป็นพื้นที่เกาะ และพื้นที่ต่างอำเภอที่อยู่ห่างไกล เด็กที่อาศัยในพื้นที่เกาะและพื้นที่ต่างอำเภอที่อยู่ห่างไกล โดยเฉพาะเด็กพลัดถิ่นและเด็กต่างชาติชาวพม่าเด็กเหล่านี้จะหมดโอกาสศึกษาต่อหลังจากจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 เพราะไม่สามารถเดินทางมาเรียนได้ ปัจจุบันจังหวัดระนองมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในต่างอำเภอมีย่านอำเภอละแห่ง ในอำเภอเมืองมีเพียง 2 แห่ง ซึ่งในอำเภอเมืองมีประชากรของเด็กด้อยโอกาสอาศัยอยู่หนาแน่นมาก ทำให้แต่ละปีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในอำเภอเมือง มีจำนวนเด็กต่อห้องเรียนที่มีความแออัด และเด็กที่จบ ม.3 จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอีกจำนวนมากที่ขาดโอกาสและไม่มีที่เรียน ผู้ปกครองต้องพาเข้าเรียนกับการศึกษาพิเศษ และการศึกษานอกระบบ

2. ผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองต้องมีความสามารถทางด้านทักษะภาษาเพื่อการค้าขาย เน้นบูรณาการการสื่อสาร 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาพม่า และต้องเป็นเด็กที่มีความมั่นคงในอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้

3. เด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองส่วนมากเป็นเด็กที่มีคุณภาพชีวิตที่ค่อนข้างต่ำ เช่น ครอบครัวฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ดังนั้นครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและมีทักษะที่สามารถแก้ปัญหาชีวิตให้กับนักเรียนได้

4. เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาทำให้ระบบการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องอย่างไม่หยุดนิ่ง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของครูผู้สอนโดยตรง ครูผู้สอนต้องบริหารจัดการคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยการเปิดใจกว้างยอมรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความสุข

5. ควรสร้างภาคีเครือข่ายเด็กข้ามชาติกับองค์กรเอกชนหรือมูลนิธิต่าง ๆ ที่ให้การช่วยเหลือเด็กข้ามชาติ เพื่อร่วมระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการศึกษา และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา

6. ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง เป็นกลุ่มผู้ปกครองทั้งชาวไทยและชาวพม่าที่ฐานะยากจน ทำให้ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาให้กับเด็กที่รับผิดชอบ ทางโรงเรียนควรสนับสนุน สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้ปกครองและเด็กได้มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่อบอุ่นระหว่างเด็กและผู้ปกครอง ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะในการอบรมเด็ก โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเปิดโอกาสมอบความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลเด็กแต่ละช่วงวัย โรงเรียนต้องสร้างขวัญกำลังใจและจูงใจให้เด็กและผู้ปกครองยอมรับและมั่นใจในสถานศึกษา โดยการประกาศ ประชาสัมพันธ์ ยกย่องชมเชย นักเรียนที่เรียนดี ประพฤติดี และผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือ อุปการะคุณช่วยเหลือโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง

8. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้หลักการบริหารหลักสูตรในการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีความเหมาะสมกับบริบท เป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีความสอดคล้องเชิงทฤษฎี และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคต เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 6-7 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท มีส่วนร่วม และเป็นผู้ใช้ผลผลิตของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง จำนวน 7 คน และ กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่มีบทบาทด้านการบริหารการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 6 คน โดยมีกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ช่วยพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure Interview) ในรอบที่ 1 และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ส่งแบบสอบถามทาง e-mail ทาง line และเก็บรวบรวมด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

การวิจัยเรื่อง ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ครั้งนี้เป็นการวิจัยอนาคต พบว่า มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ประกอบด้วย 10 ด้าน 96 แนวปฏิบัติ ได้แก่

1. ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ คือ 1) เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามกฎหมายการศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งสัญชาติ

ไทยและต่างสัญชาติมีสิทธิ์และเสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน 3) เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4) เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่นบ้านเกิด 5) เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 6) เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

2. ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 13 แนวปฏิบัติ คือ 1) นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 2) นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อสังคม 3) นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 4) นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อบายมุขทุกชนิด 5) นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในสิทธิของผู้อื่น 6) นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว 7) นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ 8) นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมีสุนทรีย์ 9) นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ 10) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต 11) นักเรียนรู้ตนเองว่าถนัดไปทางด้านใดและมีทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน 12) นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต 13) นักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้

3. ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ ประกอบด้วย 12 แนวปฏิบัติ คือ 1) ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอนและตามมาตรฐานวิชาชีพครู 2) ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู 3) ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ 4) ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และอบายมุขทุกชนิด 5) ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน 6) ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน 7) ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ 8) ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา 9) ครูผู้สอนมีสัมพันธ์กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้ 10) ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนา

ผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะด้านอาชีพให้เหมาะสม 11) ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำวิจัยทางการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้ 12) ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเองโดยการเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ คือ 1) ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว 2) ครูผู้สอนมีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนา 3) ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต 4) ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลาได้ออกกำลังกายและได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี 5) ครูผู้สอนได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาคและมีประชาธิปไตยในการทำงาน 6) ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการทำงาน 7) ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ

5. ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 12 แนวปฏิบัติ คือ 1) ผู้บริหารมีความรู้ลึกและรู้จริง 2) ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานได้ 3) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหาร และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 4) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน 5) ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน 6) ผู้บริหารบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ 7) ผู้บริหารเป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งระบบ 8) ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน 9) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมด้วย 10) ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคลรอบข้าง 11) ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 12) ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็มความสามารถ

6. ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 16 แนวปฏิบัติ คือ 1) โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน 2) โรงเรียนใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งระบบ 3) โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน 4) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดมทรัพยากรทางการศึกษา 5) โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา 6) โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหาร

จัดการโดยใช้มติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7) โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดในกิจกรรมการเรียนการสอน 8) โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและหลากหลาย 9) โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูกสุลักษณะ ครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค 10) โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง 11) โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง 12) โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน 13) โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี 14) โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ 15) โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 16) โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

7. ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ คือ

- 1) พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรม เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก
- 2) ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก
- 3) พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก
- 4) ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ปล่อยให้ไปเป็นภาระของโรงเรียนหรือครูแต่เพียงอย่างเดียว
- 5) ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 6) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกครั้งเมื่อโรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ
- 7) ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันที่

8. ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ คือ

- 1) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร
- 2) โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง
- 3) โรงเรียนมีทิศทางการออกแบบหลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านให้กับนักเรียน
- 4) ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วมระดมสมองในการออกแบบหลักสูตร
- 5) โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพให้เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ
- 6) โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดระนองและบริบทโรงเรียนก่อนทำการออกแบบหลักสูตร
- 7) การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ

อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง 8) โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว

9. ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ คือ 1) โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน 3) โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 4) โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบอย่างสมบูรณ์ มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5) โรงเรียนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 6) โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม 7) โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบอาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง 8) โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบุหรี่ ผับ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร

10 ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 6 แนวปฏิบัติ คือ 1) โรงเรียนมีการกำกับติดตามการรายงานประเมินตนของครูผู้สอน (SAR รายบุคคล) 2) โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและประเมินผลทางการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผลนักเรียนทั้งโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลนักเรียนระดับประเทศ (N-t และ O-net) 3) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผลสถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็นการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด 4) โรงเรียนมีระบบการติดตามการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. 5) โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6) โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดระนอง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดระนอง ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ 1) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ 4) ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม 5) ผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา 6) การบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7) ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน 8) การส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข 9) มีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 10) มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้เนื่องมาจากการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝัง จิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรี ความเป็น มนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็น สากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จัก พึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ในด้านแนวทางการจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยเฉพาะนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องได้รับการเรียนรู้ด้านอาชีพเพื่อนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้นทั้งภาครัฐ และเอกชน จึงควรหันมาสนับสนุน ส่งเสริมแนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพให้มากยิ่งขึ้น จากความสำคัญดังกล่าวจะช่วยให้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส

ในจังหวัดระนอง มีสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามความต้องการและสามารถกำหนดนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีความเหมาะสม สามารถใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนสูงสุด โดยโรงเรียนต้องมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามที่กฎหมายการศึกษาระบุไว้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป' โรงเรียนต้องมีการจัดเก็บข้อมูล มีการวัดผลประเมินผล และวิเคราะห์ผล เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารและการจัดการศึกษา สถานศึกษา สามารถนำข้อมูลมาสะท้อนถึง โอกาสทางการศึกษา ประสิทธิภาพทางการศึกษา และคุณภาพทางการศึกษา

ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มิได้ขึ้นอยู่กับปริมาณเพียงอย่างเดียว “คุณภาพ” หรือ “ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา” เป็นประเด็นที่มีความสำคัญเช่นกัน ตัวอย่างกรณีศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาสะท้อนให้เห็นว่าแม้จะมีการเพิ่มปัจจัยนำเข้าแต่ตราบใดที่การบริหารจัดการภายในโรงเรียนยังไม่ดีพอก็ยังไม่สามารถจะยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้ดีขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญ หากพิจารณาตามแนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์ที่มองว่าโรงเรียนคือ หน่วยผลิต สิ่งที่จะช่วยในการยกระดับคุณภาพการศึกษาจะแบ่งออกเป็น 4 ด้านด้วยกัน คือ ด้านข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ด้านตัวนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการโรงเรียน จากข้อมูลงานวิจัยของ บาร์เรท และโซเรนเซน (Barrett and Sorensen) ได้ระบุไว้ว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาการศึกษาเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาและผลลัพธ์ จากการเข้าถึงการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการส่งเสริมให้มีการเรียนต่อมากขึ้น การมีงานทำและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้ผลไปในทิศทาง เดียวกันว่าการใช้การเรียนต่อเป็นตัวชี้วัดเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ เพราะโอกาสในการเรียนต่อไม่ได้เป็นหลักประกันว่าเมื่อเข้าเรียนแล้วจะได้ ประโยชน์จากการศึกษาในโรงเรียน ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ด้วยเหตุนี้จึงมีข้อเสนอให้ขยายขอบเขตการประเมินให้ ครอบคลุมถึงโอกาสในชั้นเรียนและโอกาสในการเลือกเรียนในด้านที่ผู้เรียนต้องการ และพบว่า พบว่าตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนโอกาสทางการศึกษาได้ดีขึ้นต้องมีอย่างน้อย 9 ด้าน ดังนี้ 1) สัดส่วนของเด็กที่ได้เรียนต่อในโรงเรียนเมื่อเทียบกับเด็กทั้งหมดที่มีสิทธิและเลือกจะเรียนในโรงเรียนนั้น (Access to school) 2) การเข้าถึงทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก (Access to education resources) 3) โอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองไม่ต้องกังวลเรื่องทุนการศึกษา (Access to funding) 4) ผลการเรียนเมื่อเทียบกับเพื่อนร่วมชั้น (Within class performance inequality) 5) ผลการเรียนเมื่อเทียบกับทั้งโรงเรียน (Within school performance inequality) 6) ผลการเรียนเมื่อเทียบกับนักเรียนที่มีปัจจัยพื้นฐาน ระดับครอบครัวและระดับตัวนักเรียนใกล้เคียงกัน

(Within group performance inequality) 7) อัตราการเรียนจบ (Graduation rate) 8) อัตราการได้เรียนต่อของผู้ที่ต้องการเรียนต่อ (Progression rate) 9) อัตราการได้งานทำของผู้ที่ต้องการทำงาน (Employment rate) หากประเมินด้วยความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยระดับครัวเรือน ปัจจัยระดับนักเรียน และปัจจัยระดับโรงเรียน กับตัวชี้วัดทั้ง 9 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าการแยกตัวชี้วัดให้มีความละเอียดมากขึ้นจะช่วยให้สามารถเชื่อมโยงสาเหตุกับ ผลลัพธ์ ได้ชัดเจนมากขึ้น ยกตัวอย่าง งานวิจัยของ ฟิลเมอร์ และพริเชตต์ (Filmer and Pritchett) เช่น ภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แม้ว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำจะสามารถส่งบุตรหลานมาเรียนหนังสือได้ แต่หากทัศนคติที่ผู้ปกครองเห็นว่าการทำงานเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวมีความสำคัญกว่าก็อาจจะให้บุตรหลานทำงานโดยไม่ต้องเรียนหนังสือ ซึ่งในกรณีนี้ จะสามารถวัดโอกาสทางการศึกษาได้โดยดูจากอัตราการเรียนต่อ อย่างไรก็ตามหากเป็นครัวเรือน รายได้ต่ำเหมือนกันแต่ให้ บุตรหลานเรียนไปด้วยทำงานไปด้วย โอกาสในการเข้าชั้นเรียนน้อยลง หรือถึงจะได้เข้าชั้นเรียนก็ไม่สามารถได้รับประโยชน์จากการเรียนได้เต็มที่ ทำให้ผลการเรียนต่ำกว่า นักเรียนในห้องที่มีพื้นฐานทางครอบครัวใกล้เคียงกัน การใช้ตัวชี้วัดด้านอัตราการเรียนต่อ จะไม่สามารถสะท้อนให้เห็นปัญหา โอกาสทางการศึกษาระดับห้องเรียนได้ การประเมินที่เหมาะสม ควรเป็นการเทียบผลการเรียนของนักเรียนที่มีพื้นฐานใกล้เคียงกันเพื่อจะได้ เห็นว่าการขาดโอกาสในการเรียนอย่างเต็มที่ส่งผลอย่างไรต่อตัวนักเรียน ในทำนองเดียวกัน นักเรียนที่สุขภาพไม่ค่อยดี แต่ยังสามารถ ไปเรียนหนังสือได้ ก็ไม่จัดว่าเป็นคนที่มีโอกาสทางการศึกษาดีเท่ากับคนที่สุขภาพดีกว่า เพราะแม้จะได้อยู่ในห้องเรียนแต่โอกาสจะได้รับความรู้ ก็ถูกลดทอนลงไป ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ ศึกษาความเหลื่อมล้ำของ โอกาสทางการศึกษาโดยใช้อัตราการเรียนต่อเป็นตัวชี้วัด พบว่า โดยรวมแล้วแรงงานไทยมีระดับการศึกษาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นผลมาจาก ความพยายามของรัฐบาล ในการเพิ่มการเข้าถึงและปรับปรุงคุณภาพของ ระบบการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีความเสียเปรียบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเช่นมีรายได้ต่ำและพ่อแม่มี การศึกษาน้อยยังคงมีโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวที่ ได้เปรียบกว่า ดังจะเห็นได้จาก ช่องว่างของรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อหัวระหว่างครัวเรือนของผู้ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษากับครัวเรือนของผู้ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีขนาดค่อนข้างกว้าง ตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสยังคงอยู่แม้ว่ารายได้ต่อหัวของประเทศจะเพิ่มขึ้นและการกระจายรายได้ดีขึ้นกว่าเดิม ยังสอดคล้องกับอัจฉริย ทิพธรรณินทร์ และสมบุญรณ์ ศิริสรธริรัญ ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ความเท่าเทียม ทางการศึกษากับการพัฒนาการศึกษา พบว่า การศึกษาของภาครัฐที่เป็นการให้เปล่า มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมในโอกาส ทางการศึกษา อย่างไรก็ตามความพยายาม ดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดสำคัญ 8 ประการ คือ 1) การจัดการศึกษาของไทยที่จัดโดยภาครัฐ

ยังมีการรวมศูนย์เมืองใหญ่และสถาบันอุดมศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นสัดส่วนสูง ขณะที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาต่ำกว่าที่ใ้ลงทุนไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการกระจายทรัพยากรทางการศึกษาที่ไม่เอื้อต่อการสร้างความเท่าเทียม 2) ระบบการจัดการศึกษาเป็นระบบราชการเพื่อประโยชน์ของข้าราชการมากกว่าเพื่อประชาชนและ สังคมส่วนรวม 3) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการควบคุมโดยส่วนกลาง ที่แม้จะเปิดโอกาสให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษาได้ แต่ในเชิงปฏิบัติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 4) ระบบคุณภาพของครูไทยเพื่อก้าวเข้าสู่ ระบบใบประกอบวิชาชีพครูนั้นไม่มีการจำแนกประเภทของใบประกอบ วิชาชีพครูตามระดับการศึกษาที่สอน 5) การให้เปล่าในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ไม่ได้ครอบคลุมถึงอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในเชิงคุณภาพของการศึกษา ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ต่างกัน 6) ถึงแม้ว่าในเรื่องตำราเรียนที่ควบคุมคุณภาพโดยส่วนกลางของไทยจะเปิดโอกาสให้สำนักพิมพ์จัดพิมพ์ได้โดยขออนุญาตจากส่วนกลาง แต่การนำเสนอของสำนักพิมพ์ไม่เปิดเผย ทำให้ครูยังไม่มีโอกาสเลือกตำราเรียน 7) ไม่มีการกำหนดให้สอนซ่อมเสริมจนสอบผ่านการสอบโดยข้อสอบ มาตรฐานระดับชาติ 8) การเชื่อมโยงการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบของไทยที่มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ไม่มีความหลากหลายในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

จากผลการวิจัยทั้ง 10 ด้าน สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ คือ

1) เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามกฎหมายการศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแนวคิดเบื้องต้นว่า เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับแล้ว ผู้เรียนจะสามารถออกไปประกอบวิชาชีพได้ สอดคล้องกับข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคหนึ่ง “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนถึงการศึกษาระดับภาคบังคับ อย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

2) เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งสัญชาติไทยและต่างสัญชาติมีสิทธิ์และเสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากเด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องได้รับการปกป้องและคุ้มครองมากกว่าผู้ใหญ่ โดยเด็กต้องได้รับการศึกษาอบรมและพัฒนา ทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญา เพื่อให้เด็กเติบโตและสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ในสังคมรวมถึงเพื่อให้เด็กเป็นทรัพยากรต่อการพัฒนาความ เจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป ดังนั้น นานาประเทศจึงในการยอมรับและให้ความสำคัญของเด็กด้วยการกำหนดให้เด็กควรได้รับ

การปกป้องและคุ้มครองประกันสิทธิในการพัฒนาของเด็กผ่านกฎหมายระหว่างประเทศด้วยการบัญญัติรับรองสิทธิเด็ก อันส่งผลให้เป็นกรอบของกฎหมาย ภายในประเทศของแต่ละประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพนิธิ สุริยะ ที่ได้กล่าวว่าการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ส่งผลให้รัฐต้องจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทุกคนอย่างมี ประสิทธิภาพและเท่าเทียม โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในความแตกต่างทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา ศาสนา ทำให้เด็กไร้รัฐ ไร้สัญชาติมีสิทธิในการศึกษาอันเป็นสิทธิในการพัฒนาที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ประการหนึ่งของสิทธิมนุษยชนเท่าเทียมกับคนสัญชาติไทย จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการส่งเสริมและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคคลทุกคนในประเทศต้องบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติอย่างเคร่งครัดถูกต้องและเป็นธรรม ตลอดจนต้องดำเนินการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นความเสมอภาคเท่าเทียม อีกทั้งต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน อันจะเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ และที่สำคัญ เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ถึงแม้ว่าจะมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ สอดคล้องกับกฎหมายการศึกษาของประเทศอเมริกา เรื่องการให้เด็กทุกคน ได้เข้าสู่ระบบการศึกษา โดยไม่แบ่งแยกการเลือกปฏิบัติ นั้น จึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่สำคัญของ ประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย เนื่องจากการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้สังคมอเมริกามีความเจริญงอกงาม ทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนถึงทำให้สมาชิกในสังคมมีความรู้ความสามารถ และตระหนักถึงส่วนรวม โดยการจัดการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะเด็กที่เป็นคนสัญชาติของตน หากแต่ยังให้ความสำคัญกับเด็ก ๆ ที่ด้อยโอกาสในสังคมซึ่งรวมถึงเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติด้วย

3) เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังที่ได้กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ความว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคน โดยมีความเชื่อว่าบุคคลมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับกฎกระทรวงของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ออกกฎกระทรวงมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 ตามมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ซึ่งผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วยความสามารถในการอ่านการเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดประเภทต่าง ๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ดี ตามที่สถานศึกษากำหนด

4) เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่นบ้านเกิด สำหรับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมให้มีการบูรณาการ การจัดการศึกษาและดำเนินงานวัฒนธรรม โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมหลายมาตรา ได้แก่ มาตรา 6,7,23,24,25,34,35,38 และมาตรา 63 ในกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปในลักษณะเพื่อพัฒนาให้คนไทยมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต มีกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึก ที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมทั้งมีการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่น สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นับเป็น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการ ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

5) เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี การส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้และการเจริญเติบโต ของนักเรียน จะเห็นได้จาก มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 1 ว่าคุณลักษณะ ของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ตามมาตรฐานนี้อยู่ที่การพัฒนา คนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต สติปัญญา ความรู้ และทักษะ คุณธรรม และจิตสำนึกที่พึงประสงค์อยู่ในสังคมไทยได้อย่างปกติสุข ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ 1 คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ กล่าวคือ คนไทยมีสุขภาพกาย จิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เจริญเติบโตตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

6) เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้ความรู้ความเข้าใจต่อความคิดรวบยอดของการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมีการ บูรณาการหลักเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในทุกระดับชั้น และได้บูรณาการในหลักสูตรแกนกลางทุกกลุ่ม สาระ กิจกรรมพัฒนานักเรียน และรายวิชา จัดการเรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัดที่สอดคล้องกับ ศักยภาพพื้นที่และเพื่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีการจัดนำหนักของความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพในแต่ละด้านให้มีความแตกต่างกันไป ตามระดับชั้นของนักเรียนตั้งแต่ระดับ อนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Taolone ทำการศึกษาเรื่อง

พื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย : แนวคิด ทฤษฎี และทิศทางในอนาคต วัตถุประสงค์ การวิจัยเพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมาและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย และศึกษาทิศทางความเป็นไปได้ใน อนาคตของของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิธีการศึกษา ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ผลการวิจัย พบว่า เป้าหมายการพัฒนาของประเทศไทยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ การที่ประชาชน มีความเป็นอยู่ที่พอเพียง พอติดกับฐานะ มีสุขภาพจิตและกาย ที่แข็งแรง ควบคู่ไปกับการมีความรู้และคุณธรรม รวมถึงมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตระหนักในความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในสังคม สามารถดำรงตนภายใต้ระบบทุนนิยมได้อย่างมั่นคง ยึดถือวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกและความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7) เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน การเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มุ่งเน้นการให้องค์ความรู้ การฝึกทักษะ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวนักเรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน และทักษะจำเป็นสำหรับอาชีพเข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ Frank Parsons บิดา แห่งการแนะแนวอาชีพให้ความหมายว่าการแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) เป็นกระบวนการสนับสนุน และส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนมีงานทำ โดยสอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้โดยมุ่งหวังให้เกิด ความเข้าใจในโลกของอาชีพ และการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้ สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวอย่างยั่งยืน การแนะแนวอาชีพจะ ช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถ ตัดสินใจเลือกอาชีพได้ด้วยตนเอง อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับ ความรู้ความสามารถ ความถนัด ความเข้าใจ ค่านิยม ของสังคม ตลอดจน สภาวะทางเศรษฐกิจ

2. ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 13 แนวปฏิบัติ คือ

1) นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ อารังไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธายึดมั่นในศาสนาและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ ที่มีการปลูกฝังความรักชาติอย่างจริงจังเนื่องจากเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กและเคยวิกฤติทางความมั่นคงมาหลายครั้ง เช่น การยึดครองโดยญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ช่วงยุคคอมมิวนิสต์ และสถานการณ์ความตึงเครียดระหว่างอินโดนีเซียและมาเลเซีย (Konfrontasi) ก่อนที่สิงคโปร์จะแยกตัวเป็นเอกราช ปัจจุบัน สิงคโปร์กำหนดให้นักเรียนร้องเพลงชาติและกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณรักชาติทุกวัน และสอนวิชา ประวัติศาสตร์จากมุมมองการตีร่นต่อสู้เพื่อสร้างชาติให้อยู่รอดจากภัยคุกคามรอบด้าน ทั้งนี้

การศึกษาของสิงคโปร์มิได้เน้นการปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับบทบาทการเป็นพลเมืองดีและการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วมก่อนประโยชน์ส่วนตนอย่างเด่นชัด การเคารพกฎหมายอย่างสูงของชาวสิงคโปร์ น่าจะเป็นผลโดยตรงจากการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและจริงจัง มีบทลงโทษที่รุนแรง ทำให้ประชาชนมีความเกรงกลัวกฎหมายและเกิดอัตราการกระทำความผิดที่ต่ำกว่าในประเทศอื่น

2) นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งเหล่านี้เมื่อรวมกันหมายถึงความมีวินัย ความมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในสังคมเพราะวินัยเป็นเสมือนกติกาที่ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นสุขเหมือนดอกไม้ที่จะอยู่รวมกันได้เป็นกลุ่มอย่างมีระเบียบและสวยงามต้องอาศัยด้ายร้อยเป็นเครื่องควบคุมไว้ หากขาดสิ่งควบคุมคือด้ายเสียแล้ว ดอกไม้ก็จะกระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบไม่งดงาม ดังนั้นผู้มีวินัยจึงเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตนด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับคุณภาพนักเรียนของประเทศญี่ปุ่น จากงานวิจัย 'การสร้างคนคุณภาพแบบญี่ปุ่น' ของศาสตราจารย์ วรินทร์ วูวงศ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ชาวไทยที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น กล่าวว่า การศึกษาของญี่ปุ่น เป็นระบบการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีวินัย การมุ่งให้พึ่งพาตนเองและไม่เป็นภาระของผู้อื่น โดยรู้จักหน้าที่ของตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ วินัยคนญี่ปุ่นฝึกตั้งแต่วัยเรียน ส่งผลให้คนญี่ปุ่นที่เติบโตขึ้นมากลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีระเบียบวินัย

3) นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สอดคล้องกับข้อบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา โดยระบุไว้ในมาตรา 7 ว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาระดับและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาคความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” ทำให้มองเห็นว่าการศึกษาไม่สามารถแยกออกจากท้องถิ่นเพราะการศึกษาต้องนำเอาประเด็นสำคัญ ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของตน สามารถทำให้เด็กจบการศึกษาออกไปมีความรับผิดชอบและสามารถสร้างสรรค์สังคมได้ สอดคล้องกับระบบการศึกษาของประเทศจีน ที่เน้นไปที่การปลูกฝังความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1982 แก้ไขปรับปรุงปี ค.ศ. 1988, 1993, 1999 และ 2004 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 24 ให้รัฐสร้างความแข็งแกร่ง

ด้านอารยธรรมทางจิตใจของนักสังคมนิยม (Socialist Spiritual Civilization) โดยการส่งเสริมการศึกษาในเรื่องอุดมการณ์ขั้นสูง จริยธรรม ความรู้ทั่วไป ความมีวินัย ความรู้เรื่องกฎหมาย และการส่งเสริมการสร้าง กฎระเบียบและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกันทั้งในเมืองและชนบท ทั้งนี้ รัฐสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมความเป็นพลเมืองดี (Civic Virtue) คือ รักแผ่นดินแม่ รักประชาชน รักแรงงาน รักวิทยาศาสตร์ และรักสังคมนิยม

4) นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อบรมมุขทุกชนิด โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องมีการ ฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กนักเรียนให้ไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดในทุกรูปแบบ โดยดำเนินการกำหนด สอดคล้องกับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ตามแนวคิดและหลักการ “4 ประสาน 2 ค้ำ” ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจ ทหาร ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา ซึ่งอยู่ใน บริเวณท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้ช่วยสถานศึกษาให้มีมาตรการป้องกันและการปราบปรามทั้งผู้จำหน่ายและผู้เสพ มาตรการความปลอดภัย เป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ ต้องมี ยุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่าย และ 2 ไม่ คือ ไม่ปกปิดข้อมูลและ ไม่ไล่ผู้เรียนออก เป็นแนวทางใน การดำเนินงาน

5) นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในสิทธิของผู้อื่น สอดคล้องกับหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้ระบุไว้ว่า ประชาธิปไตยเป็นแนวคิดการบริหารและดูแลประชาชนให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่าง อิสระภายใต้กติกาการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ทุกคนมีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Haruthai thanasan ที่ว่าแนวคิดประชาธิปไตยจะเป็นจริงได้ประชาชนต้องมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพ ยอมรับในความแตกต่าง และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น นำเหตุผลมาใช้ในการแก้ปัญหาและความขัดแย้ง การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย พร้อมทั้งจะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศ และพัฒนาให้มีความยั่งยืนผาสุกต่อไป

6) นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ความกตัญญูกตเวทียของนักเรียนนั้น เป็นแนวทางในการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงหน้าที่ของตนที่จะต้องปฏิบัติต่อมารดาบิดา และ ครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างยิ่ง ครอบครัวเป็น หน่วยสังคมที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสังคมหน่วย

แรกที่มีมนุษย์จะต้องเจอตั้งแต่ เกิด เติบโต จนกระทั่งตาย สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประเทศจีน จีนปฏิรูปการศึกษาตาม หลักการสอนของขงจื้อ ที่เป็นระบบคุณธรรม ความกตัญญู ถือเป็นยุคทองของการปฏิรูปการศึกษาเรื่อยมาถึงปัจจุบัน การปลูกฝังด้านคุณธรรมความกตัญญูทศกวีถือเป็นคุณธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของจีน มีการให้ความเคารพบรรพบุรุษ ผู้อาวุโส ให้ความสำคัญกับครอบครัว

7) นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ที่โรงเรียนประถมศึกษาเน้นการเรียนรู้ภาษา (การอ่านและการเขียน) และวิชาคณิตศาสตร์ เพราะเป็นพื้นฐานสำหรับการคิดและการเรียนรู้ อรรถา ชูสกุลและคณะ ได้นำเสนอในวารสารนานาชาติว่า นิวซีแลนด์เป็นที่ยอมรับว่าเป็นประเทศที่ระบบการศึกษามีคุณภาพ ดังสามารถประเมินได้จากผู้เรียนที่มีคุณภาพ ดังนั้นระบบการประเมินจึงจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในระบบการศึกษา สำหรับประเทศนิวซีแลนด์นั้นมีระบบการประเมิน หลากหลายรูปแบบ มาตรฐานของประเทศนิวซีแลนด์ (National Standard) ได้กำหนดมาตรฐานไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการอ่าน (Reading) ด้านการเขียน (Writing) และด้านการคำนวณ (Numeracy) เพราะมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการทำให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ดี

8) นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกาย และมีสุนทรีย์ การเสริมสร้างสุขภาพกับการศึกษา เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไป การพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงอยู่ที่กระบวนการจัดการศึกษาและการสร้างสุขภาพ ภายใต้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีการประสานความร่วมมือ ประสานประโยชน์ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและปลอดภัย สอดคล้องกับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๑ บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา ๖ ที่ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

9) นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ว่า เพื่อต้องการให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัดสินใจได้ว่าจะเลือกเรียนต่อในสายอาชีพหรือสายสามัญได้อย่างมีเป้าหมาย และเพื่อให้ทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน สพฐ.จึงได้มีการดำเนินการคัดกรองเด็กให้รู้ความถนัด จัดการศึกษาได้ถูก ซึ่งขณะนี้ สพฐ.ก็ได้ดำเนินงานไปแล้วหลายอย่าง เช่น การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยการเติมเต็มให้เด็กได้ซึมซับเรื่องอาชีพ รวมถึง

จัดรายวิชาเพิ่มเติมแบบ Block Course และ Shopping Course เกี่ยวกับเรื่องอาชีพ มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษา มีความพร้อม ทั้งด้านทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต และค้นพบความถนัดของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของลัทธิ สายยศ ที่แสดงให้เห็นว่าความสามารถที่เรียกว่าความถนัด (aptitude) นั้นเป็นความสามารถที่สั่งสมมาตามความสามารถใดที่จิตใจมีจิตผูกพันมากก็จะสั่งสมได้มากกว่าความสามารถอื่น ๆ ถ้าเห็นกิจกรรมใดที่ตรงกับใจผูกพันก็พร้อมที่จะทำและค้นหาความจริงเพื่อให้เกิดประสบการณ์ความชำนาญในความสามารถด้านนั้นมาก ๆ ถ้าจะพูดในแง่ความรู้สึก ความถนัดก็คือเจตคติที่มีต่อเป้าซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะบุคคลนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญชัย รุ่งวิริยะวงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยทอง สุข ผลการวิจัยพบว่า ด้านความถนัดความสนใจ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน

10) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต เจตคติที่ดีมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการทำงานประกอบอาชีพสุจริต ส่งผลให้ภาระงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยที่ตัวเราไม่มีความรู้สึกยากลำบากหรือเบื่อหน่ายในการทำงาน แต่กลับมีความสุขกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง และผลของการมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานนั้นจะช่วยเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพสุจริต ทำให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน หมวดที่ 4 การมีงานทำและรายได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี จึงได้พัฒนาประชากร โดยวิธีการพัฒนาด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดแนวคิดและเจตคติที่ดี ให้รู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น การมีอาชีพ มีรายได้ มีคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกในสังคมทุกคนมีความกินดีอยู่ดีมีความสุขสมบูรณ์

11) นักเรียนรู้ตนเองว่าถนัดไปทางด้านใดและมีทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย ได้เสนอว่า การเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษาจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของแต่ละช่วงวัย ของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษาเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน ทุกระดับมีทักษะและศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การส่งเสริมทักษะอาชีพช่วยให้นักเรียนสามารถก้าวสู่โลกการทำงานหรือการศึกษาต่ออย่างมีคุณภาพ เนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะและประสบการณ์ในอาชีพ ต่าง ๆ สามารถค้นพบความสนใจและความถนัดของตนเอง ซึ่งสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่าง หลากหลายตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา

12) นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้รับความสนใจ และมีการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) นั่นคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับการศึกษา ที่มีมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สนับสนุนสามารถกำหนดเป็น กรอบการดำเนินงาน (Framework) ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีเป้าหมายการเรียนรู้ ที่ท้าทายมากขึ้น และทราบถึงความก้าวหน้าของตนเอง สร้างประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาและมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งที่จะค้นหาและสร้าง โอกาสทางธุรกิจของตนเองจนประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของฟินแลนด์ ฟินแลนด์จะบูรณาการการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในโรงเรียน การฝึกอบรมอาชีพและ การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โครงการทักษะธุรกิจแห่งชาติ (A National Business Skills Programme) ดำเนินการตั้งแต่ ปี 2001-2003 สำหรับส่งเสริมกิจกรรมความเป็นผู้ประกอบการ และธุรกิจในมหาวิทยาลัย เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและมหาวิทยาลัย ทำให้การศึกษาด้านธุรกิจมีผู้เรียนเพิ่มขึ้น กว่า 200 คน การฝึกอบรมเพื่อความเป็นผู้ประกอบการถูกพัฒนา ขึ้นไม่เพียงเฉพาะการศึกษาระดับ undergraduate เท่านั้น แต่ยังขยายไปสู่มหาวิทยาลัยเปิดสำหรับประชากรทุกกลุ่มด้วย ในปี 2002 กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งคณะทำงานที่มีวาระ 3 ปีขึ้นเพื่อพัฒนาและประสานงานการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเพื่อการประสานงานเครือข่ายที่เข้มแข็ง สามารถผลิตสื่อและ ส่งเสริมครูและการศึกษาต่อเนื่องด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม

13) นักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นของประเทศญี่ปุ่น ที่มีวิสัยทัศน์ คือ มุ่งความสมบูรณ์ทุกด้านของแต่ละบุคคล มีความรู้ คุณคุณธรรม และมีสุขภาพแข็งแรง ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมประชาธิปไตยที่มีสันติภาพ สมรรถนะหลัก คือ มีความรู้กว้างขวาง พึ่งตนเองได้และสามารถ พัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชุมชน มีสมรรถนะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ มีความถนัดเฉพาะทาง มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความเป็นผู้นำ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีสุขภาพดีทั้งใจและกายมีความสามารถในการดูแลตนเองและครอบครัว

3. ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ ประกอบด้วย 12 แนวปฏิบัติ คือ

1) ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอนและตามมาตรฐานวิชาชีพครู สอดคล้องกับมาตรฐานครูของประเทศสิงคโปร์ ที่มีการจัดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้ครูมีความรู้ลึกซึ้งในวิชาที่สอน วิธีการสอน (pedagogy) และการฝึกสอน รัฐบาลสิงคโปร์เชื่อว่า ‘ครูคือ หัวใจของการศึกษา’ จึงให้ความสำคัญและส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นอาชีพที่มี เกียรติจริงจังในการคัดเลือก

คุณภาพ และให้เงินเดือนสูง เพื่อดึงดูดคนเก่งให้มาเป็นครูกันมากขึ้น ครูทุกคนที่จบการศึกษาแล้ว ต้องเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพครูจากสถาบันการศึกษาแห่งชาติสิงคโปร์ (National Institute of Education : NIE) เป็นเวลา 1 ปีเมื่อปฏิบัติหน้าที่ครูแล้วก็ต้องเข้ารับการประเมินและพัฒนาทุกปี หากไม่ผ่านการ ประเมินในครั้งที่ 3 ก็จะต้องออกจากการเป็นครูและระหว่างที่ทำหน้าที่เป็นครู ก็สามารถหาสอนเพื่อไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้

2) ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดีต่อ ลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูของประเทศ แคนาดา คุณธรรมและจริยธรรมครูตามกฎหมายของประเทศแคนาดาต้องมี จรรยาบรรณต่อ ผู้รับบริการ คือ ครูต้องสอน ไม่รับค่าสอน และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ใน ชั้นเรียน ครูต้องมุ่งมั่นแบบมืออาชีพ ไม่รับสินค้าหรือบริการจากนักเรียนที่อยู่ภายใต้การดูแลของ พวกเขา ครูต้องไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับนักเรียนที่อยู่ภายใต้การปกครองหรืออยู่ภายใต้การสอน ในชั้นเรียน ครูต้องรักษาความลับของข้อมูลที่นักเรียนให้ไว้เว้นแต่จะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หรือถือว่าเป็นความเห็นของอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ครูต้องประพฤติตน เป็นแบบอย่างด้านจริยธรรม นำเคารพ ต่อนักเรียนตลอดเวลาทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ครูต้องเข้าใจในวุฒิภาวะของนักเรียน

3) ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ สอดคล้อง กับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมของประเทศนิวซีแลนด์ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคน ในประเทศนิวซีแลนด์ สถาบันการศึกษาควรปลูกฝังผู้เรียนในด้าน คุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งมีวิธีการ กำกับติดตามในการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมให้กับผู้เรียน รวมถึงประเมินพฤติกรรมที่แสดงออก ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ในทางเดียวกันในด้านการพัฒนาบุคลากรครู ควรมีการอบรมและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจในด้านจิตวิทยา รวมถึงทักษะ ที่จำเป็นต่าง ๆ ในการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน เนื่องจากครู เป็นผู้มีสำคัญและ มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ครูจึงเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีให้กับผู้เรียน

4) ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 94 ระบุไว้ว่า ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของ ตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ อัน ได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาชญา หรือกระทำ การล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นนความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

5) ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู หรือ ผู้เรียน ที่เก่งยอมขึ้นกับครูที่เก่ง มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ครูมีอิสระที่จะจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล ยึดปรัชญาการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by doing) ของจอห์น ดิวอี้ การจัดการเรียนการสอนของครูในสหรัฐอเมริกา มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายตามการคิดค้นของครูและนักการศึกษา การประเมินผลการเรียนเป็นหน้าที่ของครู ที่ใช้หลากหลายวิธีการ มีทั้งการเลื่อนชั้นตามอายุ การทดสอบการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูและบริบทของวิชานั้น ๆ ว่าจะประเมินด้วยกระบวนการหรือวิธีการใด

6) ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับประเทศฟินแลนด์ เป็นประเทศที่ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเทคโนโลยีค่อนข้างสูง และจัดงบประมาณเพื่อการพัฒนาโครงสร้างทางเทคโนโลยีและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ชัดเจน เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ผู้เรียนมีช่องทางในการเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาและพัฒนาความรู้อย่างโดดเด่น สอดคล้องกับประเทศสหรัฐอเมริกา โรงเรียนส่วนใหญ่ มีเทคโนโลยีการสอน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา โดยที่สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ดังนั้น การเข้าถึงการศึกษาด้วยเทคโนโลยีก้าวหน้าเป็นความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในกรณีนี้ ทุกโรงเรียนจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการศึกษาโดยการใช้อินเทอร์เน็ตทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกจากนี้ มีการจัดสรรคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลให้แก่โรงเรียนเพื่อนักเรียนได้ใช้ในทุกระบบเฉลี่ย 1 เครื่องต่อผู้เรียน 4 คน หรือประมาณ 14 ล้านเครื่อง ในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนทางออนไลน์ และการติดต่อสื่อสารทางออนไลน์ระหว่างครูและผู้ปกครอง

7) ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ สอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ได้นิยามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ต้องมีความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ภาษาไทยสำหรับครูเป็นภาษาหลักที่ครูใช้สื่อสารกับลูกศิษย์ ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สำหรับครูเป็นภาษาสำคัญที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวัน ผู้ที่รู้ภาษาที่สองโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

ย่อมถือว่ามีโอกาสดีและได้เปรียบกว่าคนอื่น ไม่ว่าจะจะเป็นด้านการสื่อสารและการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ดังนั้น ครูจึงต้องมีพื้นฐานในภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนด้วย

8) ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา สอดคล้องกับวิจัยของ Trimble and Miller ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของครู นักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า การสร้างประสิทธิภาพของการทำงาน เป็นทีม การเพิ่มพูนและสนับสนุนประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมจะส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ และสนับสนุนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา ความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีม และผู้ที่มีประสิทธิภาพทั้ง 3 อย่าง จะช่วยให้ความสำคัญกับกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคน รวมทั้งการแบ่งงานกันทำสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมด้วยเช่นกัน ทีมงานที่มีประสิทธิภาพยังช่วยแก้ไขจุดบกพร่องของการบริหารงาน และทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ดีขึ้น

9) ครูผู้สอนมีสัมพันธ์กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่ได้ระบุแนวทางการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการเตรียมเข้าสู่โลกอนาคต เช่น การเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ของตนเอง และกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย เป็นต้น อีกทั้งต้องให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ การพัฒนาสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย ควบคู่กันเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ยั่งยืน และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับหลักการสอนของครูสิงคโปร์ นโยบายการศึกษาของสิงคโปร์ ที่เรียกว่า TLLM ย่อมาจากคำว่า Teach Less, Learn More หมายถึง ให้ครูสอนให้น้อยลง แต่ทำอย่างไรก็ได้ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตัวเองได้มากขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน รู้จักการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยยึดถือคะแนนการสอบ ให้น้อยลง เช่น Lin Lixun ครูผู้สอนที่พาเด็กนักเรียนเหล่านั้นมาสืบสวนหาหลักฐานการตายของแมลง ผึ้ง นกปลา และต้นไม้ ในสวนสาธารณะรับบทบาทเป็นหัวหน้าชุดปฏิบัติการสืบสวน โดยมีเด็กนักเรียน

เป็นผู้ช่วยร่วมทีมปฏิบัติการสืบสวน การทำกิจกรรมเรียนนอกห้องเรียนแบบนี้ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้ ลงมือทำจริง และได้เรียนรู้หลายวิชาในเวลาเดียวกันจากกิจกรรมเดียวกัน การสอนแบบครู Lin จึงเป็นการสอน แบบแบ่งปันความรักซาบซึ้ง (Sharing passion) ในวิชาที่เรียนมากกว่าการสอนแบบให้เฉพาะวิชาความรู้แบบ ตรง ๆ การศึกษาของสิงคโปร์ได้รับการยกย่องจากนักการศึกษาชั้นนำของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษในหลาย ๆ เรื่องเช่น สิงคโปร์มีการพัฒนาระบบการศึกษาอย่างก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วสามารถพัฒนาการศึกษาจากโลกที่ สามไปสู่โลกที่หนึ่งได้ในหนึ่งชั่วอายุคน (From third world to first in one generation) สิงคโปร์ ใช้เงินงบประมาณ 20% ของค่าใช้จ่ายไปเพื่อการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญเรื่องการศึกษา เป็นอย่างมากของรัฐบาลสิงคโปร์

10) ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะด้านอาชีพให้เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ วิจัยเรื่องนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย กล่าวว่า แนวโน้ม “การวัดและประเมินผู้เรียน” ของประเทศต่าง ๆ อาทิ แคนาดา อังกฤษ สกอตแลนด์ สิงคโปร์ ฮองกง ฯลฯ ได้ปรับเปลี่ยนในทิศทางใหม่ที่เน้นการวัดและประเมินเพื่อการพัฒนา โดยมีแนวโน้มผสมผสานและรักษาความสมดุลระหว่างการประเมินแบบเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล กับ การวัดเป้าหมายปลายทางผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องสามารถผสมผสานกระบวนการวัดผลเข้ากับกระบวนการสอนของครูอย่างแนบแน่น ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นต้องเตรียมครูและการพัฒนาโรงเรียนให้เท่าทันกับกระแสการวัดและประเมินผลรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาให้ครูเข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผลแนวใหม่ รู้จักที่จะใช้ผลจากการวัดการประเมินเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้เหมาะกับเด็กเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้เห็นจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง สามารถวางเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายนั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ อมรวิรัช นาครทรรพ ที่ปรึกษาสถาบันรามจิตติ กล่าวว่า สิ่งท้าทายที่สุดของการศึกษาไทย คือ ทำอย่างไรให้การศึกษากลายเป็น “เสือสังต” ไม่ใช่ “เสือโหล” อย่างที่เป็นมา การเรียนรู้และการวัดและประเมินผลทั้งหมดจึงต้องเป็น “กระบวนการที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย” เพียงพอที่จะรองรับความแตกต่างในความถนัด ความสนใจ หรือแม้แต่ปัญหาที่มีในเด็กแต่ละคน จึงจะทำให้การศึกษาสามารถตอบโจทย์การใช้ชีวิตและการมีชีวิตที่มั่นคงมากขึ้นได้ แต่ปัจจุบันอุปสรรคสำคัญคือระบบการสอบระดับชาติ เช่น โอนเน็ตที่ใช้ประกอบการเข้ามหาวิทยาลัย กำลังเป็นตัวกีดกันทั้งครูและเด็ก ทำให้การสอนในโรงเรียนมัธยมกลายเป็นการติวข้อสอบมากกว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้แก่เด็กอย่างแท้จริง

11) ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำวิจัยทางการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสทไทย ไชยพันธุ์ ที่ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า เมื่อครูมีการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ คือ การวางแผนทำงานประจำ ได้แก่ วางแผนการสอน เลือกรูปแบบการสอนที่เหมาะสม ประเมินผลการทำงานเป็นระยะโดยมีเป้าหมายชัดเจน จะทำอะไรกับใคร เมื่อไร ด้วยเหตุผลอะไร และทำให้ทราบผลการกระทำว่าบรรลุเป้าหมายเพียงใดได้อย่างไร โดยการ ทำวิจัยในชั้นเรียน ช่วยให้ครูได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ในการคิดแก้ปัญหา บางครั้งนวัตกรรมชิ้นแรกอาจมีข้อบกพร่อง แต่เมื่อได้มีการปรับปรุงอยู่เสมอ ก็สามารถพัฒนาเป็นผลงานที่มีประโยชน์ เป็นที่ยอมรับได้ การสอนในชั้นเรียนไม่ใช่การอธิบายจาก หนังสืออย่างเดียว การสอนในห้องเรียนครูจะต้องจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ให้กับนักเรียน ทั้งนี้ ซึ่งเป็นพื้นฐานแตกต่างกันออกไปทำให้บางครั้งเกิดปัญหากับผู้สอนที่ต้องจัดกิจกรรมหลากหลาย สนองตอบต่อผู้เรียนแต่ละคน การสอนควบคู่กับการสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนในชั้นมา วิเคราะห์ ศึกษาสภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต้องดำเนินการตลอดเวลา การวิจัยในชั้นเรียนจะเริ่มขึ้น หลังจากครูสรุปได้ว่าปัญหาคืออะไร เกิดที่ไหนและมีแนวทางจะแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร กล่าวคือ ครูคิด หาวิธีแก้ปัญหาทดลองใช้จนได้ผลแล้วพัฒนาเป็นนวัตกรรม สามารถนำไปเผยแพร่ได้ต่อไป

12) ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเองโดยการเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จุดเริ่มต้นของการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพครูก็คือ การประเมินว่าตนเอง มีความสามารถที่แท้จริงในเรื่องใดบ้าง จะต้องพัฒนาเพิ่มเติมเรื่องใด พัฒนาต่อยอดเรื่องใด ซึ่งควรมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม แล้ววางแผนนำสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีนักวิชาการจำนวนมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Kellough, Moore, Sullivan and Glanz ได้เสนอคุณลักษณะที่แสดงถึง ความสามารถที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงผู้ ประกอบวิชาชีพครูควรมี ตัวอย่างเช่น 1. เป็นนายหน้า (Broker) ทางการศึกษาที่จะนำเสนอ ดูแล จัดหา ผลประโยชน์จาก การศึกษาให้แก่ผู้เรียน นำเสนอวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิด ความสุขในการเรียนรู้ มี เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และเรียนรู้อย่างมีความหมาย 2. เป็นผู้รอบรู้ ในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งความรอบรู้นี้จะต้องรู้ทั้งพื้นฐานของวิชา และความรู้ ในปัจจุบัน รวมทั้งข้อเท็จจริง หลักการ แนวคิด และทักษะของวิชา 3. เป็นผู้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ถึงกระบวนการเรียนรู้ ว่ากระบวนการใดเหมาะสมกับเด็กคนใด หรือกลุ่มใด เนื้อหาใดควรใช้ กระบวนการเรียนรู้แบบใด 4. เป็นผู้บริหารจัดการห้องเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างเป็น ระบบทั้งรายวิชา รายภาค รายสัปดาห์ และแต่ละชั่วโมงที่สอน 5. เป็นผู้เชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้กับ ความต้องการ จา เป็นของเด็กแต่ละคนได้ และช่วยให้เด็ก สามารถเชื่อมโยงหัวข้อการเรียนรู้เข้ากับ ชีวิตของตนได้ อีกทั้งพัฒนาสมรรถนะที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการเรียนรู้ ของเด็ก 6. เป็นผู้ปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต มีความเสมอต้นเสมอปลาย ตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานแล้วเสร็จ

ตามเวลา กระตือรือร้นในการร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานการศึกษา นับถือให้เกียรติผู้อื่น ดำรง รักษาจิตใจ ให้มีความเมตตา แสดงความคิดเห็นอย่างมีวิจารณ์ญาณ ใช้ทักษะในการสื่อสารสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวแบบที่ดีให้กับสังคม 7. เป็นผู้ใส่ใจเกี่ยวกับ สิทธิเด็ก โดยมีพฤติกรรมดังนี้ 7.1 สร้างบรรยากาศแห่งความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยทางกาย และจิตวิทยา 7.2 สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มั่นคง และเป็นสุขที่จะ เรียนรู้ เพื่อพัฒนาเจตคติในทางบวก และการมีวินัยในตนเอง 7.3 สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ นักเรียนทุกคนให้เกิดความรู้สึกว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ 7.4 มีความรู้สึกไวต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็ก ซึ่งอาจต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วนและ ทันที

4. ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ คือ

1) ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว การจัดการศึกษาทุกระดับในสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษามีความสำคัญต่อการปฏิบัติภารกิจ ในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะบุคลากรทางการศึกษาจะต้องดำเนินงานตามภารกิจ 4 ด้าน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และบริหารงานทั่วไป เมื่อพิจารณาตามภารกิจ ที่บุคลากรทางการศึกษาจะต้องปฏิบัติตามเวลานับว่าเป็นส่วนสำคัญในการ บริหารงานของบุคลากร ทางการศึกษาที่มีความสำคัญมาก มองในแง่ความจำกัดแล้วก็คือ เวลานั้นเป็นเรื่องที่บุคลากรทาง การศึกษาควรให้ความสนใจอย่างจริงจัง เมื่อบุคลากรทางการศึกษารู้จักคุณค่าของเวลา การแบ่งเวลา ทำงานหรือการบริหารเวลา โอกาสที่จะทำการใด ๆ ให้สำเร็จก็ดูจะไม่ยากเกินไปนัก ซึ่งแตกต่างกับ การบริหารจัดการเวลาของครูในประเทศฟินแลนด์ เพราะครูในประเทศฟินแลนด์มีหน้าที่เพียง การสอนและตรวจการบ้านเท่านั้น ไม่มีการงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารใด ๆ เพราะเชื่อว่าการสอน เก่งกับการบริหารงานเก่งนั้นไม่จำเป็นต้องอยู่ในคน ๆ เดียวกัน และโดยเฉลี่ยแล้วงานสอนของครู มีเพียง 120-180 นาที หรือ 2-3 ชั่วโมงต่อวัน พร้อมวันหยุดพักผ่อนยาว เพื่อให้ครูไม่เครียดจนเกินไป และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพสูงสุด ทำให้ระบบการศึกษาของประเทศ ฟินแลนด์ดีที่สุดในโลก

2) ครูผู้สอนมีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณี วัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนา สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ รัฐบาล สิงคโปร์ได้ประกาศวิสัยทัศน์ใหม่ทางการศึกษา “Teach Less, Learn More” ทำให้ครูมีอิสระ ในการพัฒนาวิธีการสอนของตนได้มากขึ้นและให้น่าสนใจยิ่งขึ้น โดยปรับปรุงวิธีการสอน จากการเป็น ผู้ “ให้” สู่การเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” ในชั้นเรียน วางแผนการสอนที่เน้นไปในรูปแบบ โครงการ มากขึ้น และเนื่องจากการลดเนื้อหาการสอนในแต่ละวิชาลงทำให้ครูผู้สอนมีเวลาว่างขึ้นร้อยละ 10-20

ซึ่งเวลาว่างที่เกิดขึ้นนี้ เรียกว่า “White Space” ที่จะช่วยให้ครุมีเวลาเพื่อการค้นคว้าทดลองการสอน และการทดสอบรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมกับนักเรียนของตนมากขึ้น ด้วยวิธีการนี้เองช่วยให้ครู ได้พัฒนาคุณภาพการสอนและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน อันเป็นผลให้นักเรียน ตอบสนองและ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่าเดิม นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดให้ครูใช้เวลาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เพื่อร่วมปรึกษาหารือกันด้านการวางแผนการสอนและการร่วมมือกัน และอีก 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพื่อสะท้อน อภิปราย เกี่ยวกับแผนการสอนของตนกับทีม

3) ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา ของประเทศญี่ปุ่น วิชาชีพครูญี่ปุ่นถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงและให้ความสำคัญว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุด ต่อคุณภาพของผู้เรียน จึงมีการกำหนดให้เงินเดือนครูสูงกว่า ข้าราชการอื่น ทั้งนี้ เป็นไปตามกฎหมาย อังรรักษามูลค่าการศึกษาในการศึกษาภาคบังคับ รวมทั้งการให้เงินเพิ่มพิเศษ ร้อยละ 9 และ โบนัสประจำปีอีก 5 เดือน ขึ้นอยู่กับผลงานและความรับผิดชอบของครูแต่ละระดับ ตลอดจน ค่าตอบแทนและสวัสดิการอื่น ๆ แต่ทั้งนี้ กฎหมายห้ามมิให้ครูไปทำอาชีพเสริมอย่างอื่น หรือแม้แต่ การสอนพิเศษเพื่อให้ครูทุ่มเทเพื่อเด็กและการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

4) ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลาได้ออกกำลังกายและได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี ในการประกอบวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยปัจจัย ที่เป็นองค์ประกอบหลายอย่าง ทั้งภายในตัวของครู เช่น การมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตที่ดี ส่วนปัจจัยภายนอกตัวครูเช่น การที่ครูได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านสื่ออุปกรณ์และ สิ่งสนับสนุนต่าง ๆ สอดคล้องกับคุณภาพครูของประเทศสิงคโปร์ ปัจจุบันสิงคโปร์ถูกยกย่องจาก ทั่วโลกว่ามีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นอันดับหนึ่งของโลก (วัดจากคะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี) ปัจจัย 2 ประการที่ทำให้ระบบการศึกษาของสิงคโปร์ ประสบความสำเร็จ คือ “คุณภาพครู” และ “นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่ต่อเนื่องและเข้มแข็ง” ระบบโครงสร้างในการผลิตครูของสิงคโปร์ให้มีคุณภาพนั้นไล่ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ ด้านคุณภาพครู สิงคโปร์มีวิธีจูงใจให้เด็กหัวกะทิ Top 30% ของชั้น ที่เรียนจบมัธยมปลายให้สนใจมา เรียนครู มอบทุนการศึกษาพร้อมเงินเดือนให้ใช้จ่ายระหว่างเรียนครู (เงินเดือนประมาณ 2 ใน 3 ของ เงินเดือนครูจริง ๆ โดยอาชีพครูแบ่งออกได้เป็นสองแบบ แบบแรกผู้ที่ตั้งใจจะประกอบอาชีพเป็นครู ตั้งแต่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วสมัครเข้ารับการฝึกอบรมที่ NIE เป็นระยะเวลา 2 ปี (ใบประกาศนียบัตรเพื่อใช้ในการสอนในระดับประถมศึกษา) หรือ 4 ปี (ปริญญาตรีเพื่อใช้ในการสอน ในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา) แบบที่สอง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจาก สาขาอื่น แต่ต้องการที่จะประกอบอาชีพเป็นครู ต้องเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพการเป็นครู (Postgraduate Diploma in Education) อีก 1 ปี ก่อนที่จะไปสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ได้

5) ครูผู้สอนได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาคและมีประชาธิปไตยในการทำงาน ด้วยประเทศไทยเริ่มมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 นับเป็นเวลากว่า 70 ปี มาแล้วที่รัฐให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ความเข้าใจ และการปลูกฝังประชาธิปไตยแก่ประชาชน ดังเห็นได้จากรัฐธรรมนูญหลายฉบับได้บัญญัติแนวนโยบายด้านการส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการ พัฒนาการเมืองและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริม ให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สอดคล้องกับนโยบายของประเทศสิงคโปร์ รัฐบาลสิงคโปร์เชื่อว่า ‘ครู คือ หัวใจของการศึกษา’ จึงให้ความสำคัญ และส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นอาชีพที่มีเกียรติ จริงจังในการคัดเลือกคุณภาพ และให้เงินเดือนสูง ประมาณ 3,360 ดอลลาร์สิงคโปร์ (82,290 บาท) เพื่อดึงดูดคนเก่งให้มาเป็นครูกันมากขึ้น ว่าที่ครูทุกคนต้องเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพครูจากสถาบันการศึกษาแห่งชาติสิงคโปร์ (National Institute of Education : NIE) เป็นเวลา 1 ปี เมื่อปฏิบัติหน้าที่ครูแล้วก็ต้องเข้ารับการประเมินและพัฒนาทุกปี หากไม่ผ่านการประเมินในครั้งที่ 3 ก็จะต้องออกจากการเป็นครู และระหว่างที่ทำหน้าที่เป็นครูก็สามารถลาสอนเพื่อไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ ในด้านการทำงาน ครูต้องสอน 30-32 คาบต่อสัปดาห์ ซึ่งต้องใส่ใจในการสอนเป็นอย่างมากเพราะผลการเรียนของเด็กมีผลต่อการประเมิน นอกจากนี้ครูยังต้องติดต่อกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และทุกครั้งที่ติดต่อกับผู้ปกครองจะมีการบันทึกไว้ การประเมินผลครูจะแบ่งเป็นระดับตั้งแต่ A – E ครูที่ได้ E ต้องปรับปรุง ถ้าได้ E ถึง 3 ครั้ง จะถูกเรียกไปยังกระทรวงศึกษาธิการของสิงคโปร์ และอาจถูกตัดสิทธิไม่ให้ประกอบอาชีพครูอีกต่อไป แต่หากผู้ใดมีผลงานดีจะมีโบนัสให้ตามผลการประเมิน

6) ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการทำงาน สอดคล้องกับนโยบายของฮ่องกง ฮ่องกงเป็นประเทศที่ขึ้นชื่อว่าให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาครูให้มีคุณภาพ กับความเชื่อที่ว่า เมื่อครูมีคุณภาพจะทำให้ประชากรของฮ่องกงมีคุณภาพ และสังคมจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง รัฐเริ่มพัฒนาครูจากการเพิ่มเงินเดือนของครูและให้สวัสดิการมากมายเพื่อดึงดูดคนหนุ่มสาวที่มีความสามารถ เงินเดือนเริ่มต้นของครูในฮ่องกงเริ่มที่ 19,000 เหรียญฮ่องกง (ประมาณ 85,000 บาทไทย) และยังมีสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ให้ค่าเช่าบ้าน มีค่าประกันสุขภาพให้ทั้งครอบครัว วันหยุดตามสิทธิ และมีเงินโบนัสด้วย ข้อเสนอนี้ทำให้มีคนจำนวนมากอยากเป็นครู ส่งผลให้สามารถคัดเลือกคนที่มีคุณภาพจริง ๆ ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Mayers ที่ได้ศึกษาเรื่อง ขวัญและแรงจูงใจในการทำงานเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงควมมีคุณภาพของครูในมลรัฐเพนซิลเวเนีย สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์อย่างมาก ระหว่างอำนาจหน้าที่ กับคุณภาพของครู และในด้านการพัฒนาคุณภาพของครู พบว่าถ้าครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงานเพิ่มขึ้นแล้ว จะทำให้คุณภาพการสอนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

7) ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ สอดคล้องกับการพัฒนาครูของประเทศบรูไน ที่ผู้บริหารโรงเรียน รับผิดชอบในการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูและบุคลากร พัฒนาครูในโรงเรียน ครูใหญ่และครู ซึ่งทำงานในโรงเรียนของรัฐนั้นถือว่าเป็นข้าราชการของรัฐและอยู่ในความรับผิดชอบของ กระทรวงศึกษาธิการซึ่งจะส่งเสริมปรับปรุงความเป็นมืออาชีพของครู ครูที่ทำงานในโรงเรียนของรัฐ ถือว่าเป็นข้าราชการของรัฐ ถูกจัดอยู่ในสถานะที่ดีที่สุดในประชาคมอาเซียน แม้แต่ในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งครูต้องเสียภาษีและมีค่าครองชีพสูง เงินเดือนครูอยู่ในช่วง 1,020-2,810 เหรียญบรูไนต่อเดือน ขึ้นอยู่กับระดับชั้นที่สอน โดยทั่วไปถ้าสอนใน Grade 2 เงินเดือนจะอยู่ในระหว่าง 1,050-2,465 เหรียญบรูไน ปัจจุบันหน่วยงานซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาและบริหารจัดการสรรหาบุคลากรครูสอน ภาษาอังกฤษจากต่างประเทศเข้ามาสอนในโรงเรียนของรัฐในประเทศบรูไน ซึ่งเป็นบริษัทชั้นนำจาก ประเทศอังกฤษ และมีสัญญากับรัฐบาลบรูไนในการจัดหาครูอังกฤษกว่า 200 คนจากต่างประเทศ ที่มีวุฒิและมีประสบการณ์เดินทางมาสอนในโรงเรียนของรัฐทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยครูที่ได้รับการคัดเลือกให้สอนจะได้รับเงินเดือน โบนัสและสวัสดิการต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งได้รับการยกเว้นภาษีด้วย แต่ต้องมีคุณสมบัติตรงตามที่ระบุของบริษัทจัดหางาน และจะได้รับเงินเดือนเฉลี่ย ที่เดือนละประมาณ 3,500-5,500 เหรียญบรูไน

5. ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 12 แนวปฏิบัติ คือ

1) ผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและรู้จริง สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศฟินแลนด์สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาในประเทศฟินแลนด์ที่มีความเชื่อว่าแต่ละโรงเรียน มีจุดประสงค์และเป้าหมายที่แตกต่างกันประเทศนี้จึงไม่ใช่ข้อสอบมาตรฐานกลางของประเทศ ในการวัดและประเมินผลนักเรียนทุก ๆ คน ยิ่งไปกว่านั้นระบบการบริหารงานโรงเรียนที่ประเทศนี้ จะใช้การจ้างผู้อำนวยการมาบริหารงานต่าง ๆ ของโรงเรียน และให้กรรมการโรงเรียนเป็นผู้ดูแล ถ้าวผลงานทางการศึกษาทุกอย่างไม่ดี ก็สามารถเลิกจ้างได้ ที่นี้ไม่ได้ใช้ระบบราชการ ดังนั้น กระบวนการคัดเลือกผู้บริหารมาบริหารงานโรงเรียนจะต้องไม่ได้มาจากอาญางราชการ ไม่ได้มาจากการที่สอนคนเก่ง แต่ผู้บริหารจะต้องมาจากคนที่มีความสามารถทางการบริหารงานจริง ๆ

2) ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานได้ ปัจจุบัน เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญ ต่อการจัดการศึกษา และการตัดการความรู้ขององค์กรอย่างเป็น ระบบ การเข้าใจเทคโนโลยีและสารสนเทศจึงเป็นศาสตร์และศิลปะของการเรียนรู้เพื่อการค้นพบ การสื่อสารข้อมูลหากองค์กรใดมีอำนาจทางเทคโนโลยีสูงจะทำให้องค์กรมีผลการปฏิบัติงานสำเร็จ ตามเป้าหมาย มีผลกำไร บุคลากรมีสมรรถนะ ทักษะในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้องค์กรเจริญก้าวหน้า และสามารถปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและได้รับผลกระทบน้อยที่สุด สอดคล้องกับ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้ใช้งบประมาณหลายพันล้านดอลลาร์เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยควบคู่กับการกำหนดผลลัพธ์ของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ชัดเจน กล่าวคือ เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาคือ การให้ผู้เรียนได้นวัตกรรมผลิตนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ทักษะชีวิตและอาชีพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้นวัตกรรม บนพื้นฐานของการส่งเสริมให้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม การพัฒนาวิชาชีพ การประเมินผลคุณภาพการศึกษาและการจัดการหลักสูตร

3) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหารและมีภาวะผู้นำทางวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวไว้ว่าความสำเร็จของโรงเรียนในด้านบุคลากรและการบริหารงานบุคลากรไว้ 4 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านคุณลักษณะของครู ด้านคุณลักษณะของบุคลากรสนับสนุน และด้านการบริหารงานบุคลากร ซึ่งในส่วนด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารโรงเรียน มีวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ มีความเป็น ประชาธิปไตย ยึดหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และมีคุณธรรมจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพและประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอก สถานศึกษาโดยมีประเด็นการพิจารณาประกอบด้วย ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในงานวิชาการ และการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และมีความเป็นผู้นำ ผู้บริหารมีความเป็น ประชาธิปไตยและยึดหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และ ผู้บริหาร มีคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพและประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน

4) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่มีเสถียรภาพทางการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมสูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ซึ่งผู้นำทุกคนได้มีบทบาทขึ้นนำอนาคต ของประเทศและให้วิสัยทัศน์สำคัญของการศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นที่การพัฒนาคน เพราะเชื่อว่าประชาชน คือทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของประเทศ การมีนโยบายการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกันทุกยุคทุกสมัย ส่งผลให้มีการออกแบบจัดการวางแผนเรื่องบุคลากรอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีแนวคิดเรื่องชาตินิยม และปลอดจากการทุจริต ส่งผลให้เกิดการดำเนินงานภาครัฐด้วยความโปร่งใสทำให้แผนงานทางการศึกษาสามารถปฏิบัติได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็ว และนี่จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมระบบการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์จึงก้าวรุดหน้าไปกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกันอย่างมาก และยังได้รับการยอมรับว่ามีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลกอีกด้วย

5) ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน สอดคล้องกับแนวทางการบริหารของประเทศบรูไน บรูไนได้กระจายอำนาจการจัดการการศึกษา โดยเปลี่ยนจากการแบ่งอำนาจ (de - concentration) สู่การมอบอำนาจ (delegation) โดยมอบอำนาจตามประเภทของงาน คือ

การให้อำนาจความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนกลางไปยังโรงเรียน แต่ความรับผิดชอบสูงสุดยังอยู่ที่หน่วยงานส่วนกลางเช่นการเสริมสร้างกำลังคนขึ้นอยู่กับผู้นำในโรงเรียนและครูกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้อำนาจการบริหารแก่ผู้นำในโรงเรียนและครูผู้สอน มีการพัฒนาระบบเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับระดับประถมศึกษา (Zone) และระบบกลุ่มโรงเรียนสำหรับระดับมัธยม (Cluster) ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น รวมทั้งให้ผู้นำโรงเรียนมีอำนาจในการจัดโครงสร้างสถานศึกษาการจัดโซนสำหรับระดับประถมศึกษาและจัดกลุ่มโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้มีการแต่งตั้งผู้นำและจัดตั้งเป็นคณะกรรมการทีม ผู้นำ เพื่อให้สมาชิกได้ออกความคิดเห็น ข่าวสาร และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด มีการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนมีเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระดมสมอง

6) ผู้บริหารบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ สอดคล้องกับแนวคิดประเทศแคนาดา ที่ได้มีระบบบริหารการศึกษาที่กระจายอำนาจไปยังรัฐ หรือเขตปกครองต่าง ๆ คล้ายในสหรัฐอเมริกา และไม่มีกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับชาติแต่มีรัฐบาลของ 10 รัฐ และ 3 เขตการปกครองพิเศษ เรียกว่า Provincial and Territorial Governments รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตร กำหนดนโยบายและริเริ่มการบริหารการศึกษาของรัฐหรือเขตการปกครองนั้น ๆ โดยแต่ละรัฐและเขตการปกครองมีกระทรวงศึกษาธิการของตนเอง

7) ผู้บริหารเป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้งระบบ สอดคล้องกับประเทศนิวซีแลนด์ ที่การบริหารการศึกษาของนิวซีแลนด์ เป็นแบบกระจายอำนาจ ควบคู่กับการประกันคุณภาพ โดยมีกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่และรับผิดชอบในการพัฒนานโยบายเชิงยุทธศาสตร์ให้การสนับสนุน และจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

8) ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาในสหรัฐอเมริกา ที่การบริหารอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลมลรัฐ และรัฐบาลท้องถิ่นรัฐบาลกลาง จะมีส่วนสนับสนุนงบประมาณเพียงไม่ถึง ร้อยละ 10 แต่ละมลรัฐจะมีหน่วยงานบริหารการศึกษาธิการของตนเอง เรียกว่า Department of Education ซึ่งจัดให้กับทุกคนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของมลรัฐ ทั้งนี้ หลักสูตร งบประมาณ และนโยบายการศึกษาในระดับอนุบาลถึง มัธยมศึกษาตอนปลาย ถูกกำหนดโดยคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

9) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพร สุทัศน์ีย์ ที่ว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นพลังการทำงานและการดำเนินชีวิตที่มีความสุข สำหรับแนวทางการสร้างมนุษยสัมพันธ์ มีดังนี้ 1) มีความชัดเจนในการกำหนดนโยบายและการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุม ทั้งองค์การและบุคลากร เพื่อความสบายใจในการปฏิบัติงาน 2) มีวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน อันเป็นรากฐานสำคัญของการปฏิบัติงาน 3) มีการกำหนดตำแหน่ง บทบาทและหน้าที่ชัดเจน จะช่วยให้การทำงานมีความ

ราบรื่น มีความละเอียดรอบคอบในการกระจายงานและเหมาะสมเป็นธรรม และ 4) การยอมรับในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ด้วยการให้เกียรติและให้การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน จะเป็นรากฐานการสร้างบรรยากาศการทำงาน เช่น การรู้จักหลักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และหลักการปฏิบัติต่อเขาเหมือนที่ต้องการให้เขาปฏิบัติต่อเรา

10) ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคลรอบข้าง สอดคล้องกับแนวคิดของ Houghton, Bonham and Singh (2004) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จมีลักษณะดังนี้ 1) เป็นตัวของตัวเอง (autonomy) สามารถที่จะนำตนเองไปสู่โอกาสที่สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง และสามารถตัดสินใจได้ในภาวะบีบบังคับ 2) มีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ มีนวัตกรรม (innovativeness) ทั้งการบริการและการใช้เทคโนโลยี 3) กล้าที่จะยอมรับความเสี่ยง (risk taking) เช่น กล้าเสี่ยงต่อสิ่งที่ไม่รู้ กล้าใช้ทรัพยากรเงินเพื่อการบริหาร และกล้ากู้ยืมทรัพยากรเงิน 4) กล้าที่จะแข่งขันเชิงรุก (competitive aggressiveness) ที่จะเอาชนะในการแข่งขันและพยายามที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพ 5) มีความสม่ำเสมอและ ใฝ่ใจที่จะเรียนรู้ (stability and learning orientation) เพราะสามารถนำสิ่งผิดพลาดมา เรียนรู้และเป็นบทเรียนที่จะไม่ให้เกิดซ้ำขึ้นมาอีก และ 6) การให้ความสำคัญกับความสำเร็จ (achievement orientation) เช่น มีความชอบงานที่ทำทนาย มีแรงจูงใจทำงานให้สำเร็จที่ดีกว่าเดิม การกำหนดทิศทางการบริหาร (direction setter) รวมทั้งการกระตุ้นคน (leader catalyst) การเป็นนักวางแผน (planner) ความสามารถตัดสินใจ (decision maker) ความสามารถจัดองค์กร (organizer) ความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในองค์กร (conflict manager) และการรู้จักวิเคราะห์ระบบงาน (system manager) เป็นต้น

11) ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับ Kerin, Harley and Rudelius ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ผู้นำต้องมี ความสามารถ 3 ประการ กล่าวคือ 1) ความสามารถวินิจฉัย (diagnosing) เพื่อสร้างความเข้าใจสภาพการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน ตลอดจนสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อนำไปสู่การบริหารงานในเชิงรุกพร้อมเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง 2) ความสามารถปรับตัว (diagnosing) เพื่อปรับพฤติกรรมการทำงานให้เหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งหวังให้สำเร็จ และ 3) ความสามารถสื่อสาร (communication) เพื่อสร้างความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ นำไปสู่การปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ให้มีประสิทธิผล เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจ ยอมรับและนำไปสู่การบรรลุสิ่งที่ต้องการ

12) ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับ บุริม โอทกานนท์ พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออก คือ การวางแผนการทำงาน การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดกระบวนการทำงาน ตลอดจนการประเมินผลเพื่อนำข้อบกพร่องมาพัฒนางาน และนำจุดเด่นมาเสริมให้งานมีความก้าวหน้าทันสมัยขึ้น เช่น การนำผลการประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา

มาใช้วางแผนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในปีการศึกษาใหม่ ซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าว และให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม จะส่งผลให้งานที่ทำสำเร็จและได้ผลที่ดี ทำให้ได้ประสบการณ์ในการบริหารมากขึ้น รวมถึงกล้าทำในสิ่งที่ไม่เคยคิดว่าจะทำได้ ซึ่งนำไปสู่ความภาคภูมิใจในสิ่งนั้นเมื่อทำได้สำเร็จ ซึ่งเคล็ดลับของการสร้างความมุ่งมั่น อีกประการหนึ่ง คือ การวิเคราะห์งานและวางแนวทางการปฏิบัติงาน การรู้จักใช้คน รวมทั้ง การรู้บริบทของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกจึงต้องใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT ของสถานศึกษา เพื่อสร้างความกระจ่างและนำองค์ความรู้ที่นำมาพัฒนางานต่อไป

6. ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 16 แนวปฏิบัติ คือ

1) โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับ ธรรมนูญ ชำนาญดู ได้วิจัยเกี่ยวกับ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ปัจจัยของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 12 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการศึกษา 2) การวัดและประเมินผล 3) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) คุณลักษณะของผู้บริหาร 5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6) หน่วยงานที่รับผิดชอบ 7) สถานที่จัดการศึกษา 8) การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ 9) วิธีการจัดการศึกษา 10) ระยะเวลาในการจัดการศึกษา 11) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 12) งบประมาณและยังสอดคล้องกับวิจัยของ ปารณทัตต์ แสนวิเศษ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านรูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วม ระดับของการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยเงื่อนไขในการมีส่วนร่วม ผลกระทบของการมีส่วนร่วม และบทบาทของผู้เกี่ยวข้องผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1)รูปแบบการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครอง 4) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่า 5) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครูผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน 6) รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชน 7) รูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 8) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในชุมชน 9) รูปแบบการมีส่วนร่วมของ

หน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ ของรัฐ 10) รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถานประกอบการ 11) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศูนย์ อำนวยการเครือข่ายและ 12) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทุน สอดคล้องกับ Barnes ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียนพบว่า การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้ว ผู้ปกครองต้องมีบทบาทที่โรงเรียน หรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริง ๆ แล้วการมีส่วนร่วมของพวกเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าว และยังได้พบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่บ้านด้วย การศึกษาครั้งนี้ในหลักฐานเพิ่มเติมว่า บิดามารดาชาวอเมริกันและอัฟริกันมีความประสงค์จะมีสิทธิมีเสียงเกี่ยวกับการเรียนการสอนของลูก ๆ ของตน ซึ่งต้องบ่งชี้ว่าบิดามารดาชาวอเมริกันและอัฟริกัน เห็นคุณค่าของการศึกษา และเห็นว่าโรงเรียนจำเป็นต้องตระหนักถึงความคาดหวังด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของผู้ปกครองด้วย

2) โรงเรียนใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งระบบ สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการสถานศึกษาของประเทศญี่ปุ่น มีความอิสระในการบริหารจัดการการศึกษาเป็นของตนเอง ตามเป้าหมายการศึกษาภายใต้กฎหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน (School Education Law) และมี คณะกรรมการสถานศึกษา (School Council) ที่เป็นผู้ปกครองและตัวแทนประชาชนในท้องถิ่น ทำหน้าที่ สะท้อนความคิดเห็นและความต้องการทางการศึกษาของพ่อแม่ผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการที่ประชุมครูของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และคณะครู ในรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของ ผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับผู้บริหารโรงเรียน มีอำนาจเต็มในการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพอยู่ในลำดับต้น ๆ ของโลก จากการประเมินผลนักเรียนตามโครงการ PISA ครั้งที่ 4 ขององค์การความร่วมมือทาง การค้าและการพัฒนา (OECD) ด้านการอ่าน วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

3) โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน สอดคล้องกับวิจัยของ Cancilla ได้พัฒนาโครงการพัฒนาวัฒนธรรมในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตชานกรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งเสริมการยอมรับนับถือความเป็นเอกัตบุคคลและความหลากหลาย (Respect for Individuality and Diversity) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรม เชื้อชาติและสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม แตกต่างกัน ภายหลังโครงการเสร็จสิ้นพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่ต่างจากตน (Cross-cultural) แต่ไม่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความภาคภูมิใจในตน (Self-esteem) เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Callard ได้ศึกษาการเพิ่มความคาดหวังของบิดามารดาต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนจะต้องสร้างความเข้าใจกับบิดา มารดาและ

จะต้องยอมรับว่าความคาดหวังของบิดามารดา ต่อความสำเร็จของการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน

4) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดมทรัพยากรทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ กลิ่นบรม วิจัยอนาคตการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษา โรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม การวิจัยนี้ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการมัธยมศึกษา และแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม และเพื่อนำเสนอการมัธยมศึกษาและแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า 1.การมัธยมศึกษาและแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม ประกอบด้วย 12 ด้าน 140 แนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพการมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 แนวปฏิบัติ 2) ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 26 แนวปฏิบัติ 3) ด้านกระบวนการ เรียนรู้ ประกอบด้วย 17 แนวปฏิบัติ 4) ด้านการวัดประเมินผล ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ 5) ด้านทักษะความสามารถของครู ประกอบด้วย 15 แนวปฏิบัติ 6) ด้านคุณภาพชีวิตครู ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ 7) ด้านผู้บริหารประกอบด้วย 10 แนวปฏิบัติ 8) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 19 แนวปฏิบัติ 9) ด้านสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 11 แนวปฏิบัติ 10) ด้านผู้ปกครอง ประกอบด้วย 6 แนวปฏิบัติ 11) ด้านโรงเรียน ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ 12) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ 2. ผลการนำเสนอการมัธยมศึกษาและแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม มีความถูกต้อง เหมาะสมกับบริบท เป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความสอดคล้องเชิงทฤษฎี และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาสถานศึกษา

5) โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทกาญจน์ ชินประห์ษฐ์ และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ผลการดำเนินการตามกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2) ความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีการสุ่มสถานศึกษาพอเพียงและสถานศึกษาทั่วไปแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามภูมิภาคของโรงเรียน และเลือกให้มีบริบทใกล้เคียงกัน ภูมิภาคละ 15 โรงเรียน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 245 โรงเรียน การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมช่วงที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัด และการสร้างเครื่องมือในการวิจัยกิจกรรมช่วงที่ 2 เป็นการเก็บ

รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานวิจัย โดยการส่งเครื่องมือวิจัยไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ผลการวิจัยพบว่า 1.ผลการดำเนินการตามกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาจำแนกตามประเภทของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ (1.1) ด้านการบริหารจัดการ (1.2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (1.3) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (1.4) ด้านกิจกรรมพัฒนาบุคลากร และ (1.5) ด้านการสร้างเครือข่ายและขยายผล โดยภาพรวม พบว่า 1.มีผลการดำเนินการตามกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดทุกขั้นตอนตอน 2.ระดับความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2.1.คุณภาพของผู้เรียน 2.2.การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน 3.การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกขั้นตอนตอน 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าตัวแปรทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านกิจกรรมพัฒนาบุคลากร และด้านการสร้างเครือข่ายและขยายผลส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6) โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยใช้มิติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น โดยการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความอิสระในการบริหารจัดการศึกษาเป็นของตนเอง ตามเป้าหมายการศึกษาภายใต้กฎหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน (School Education Law) และมี คณะกรรมการสถานศึกษา (School Council) ที่เป็นผู้ปกครองและตัวแทนประชาชนในท้องถิ่น ทำหน้าที่ สะท้อนความคิดเห็นและความต้องการทางการศึกษา ของพ่อแม่ผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมี คณะกรรมการที่ประชุมครูของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และคณะครู ในรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของ ผู้บริหารสถานศึกษา

7) โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิด ในกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ รัศมี อุกระโคน ได้วิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี และเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดย บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ สถานศึกษาพอเพียงหรือสถานศึกษาต้นแบบพอเพียง จำนวน 46 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ขั้นตอนที่ 4 หาประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ขั้นตอนที่ 5 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า 1.รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ประกอบด้วย 1.1) หลักการและเหตุผล 1.2) วัตถุประสงค์ 1.3) สารสำคัญ 1.4) แนวทางสู่การปฏิบัติ 1.5) เงื่อนไขความสำเร็จ 2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 2.1) รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2.2) รูปแบบมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2.3) รูปแบบได้รับยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญผ่านเกณฑ์ ทุกด้านและทุกข้อ

8) โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอ และหลากหลาย สอดคล้องกับ Uekawa เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ดังนี้ การศึกษาเป็นแนวทางที่เน้นความเสมอภาคในโอกาส ด้านหนึ่งความเสมอภาคทางการศึกษา มาจากการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งหมายถึงคุณภาพของเครื่องอำนวยความสะดวก ในโรงเรียน จำนวนหนังสือในห้องสมุด คุณภาพครู เวลาสอน เป็นต้น และอีกด้านหนึ่งคือโอกาสที่เกิดจากผลของการศึกษา โดยดูจากตัวชี้วัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และศีลธรรม การพัฒนาสังคม โดยความเสมอภาคหรือไม่เสมอภาคสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ เช่นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันสามารถเกิดขึ้นได้ในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน กลุ่มเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน โรงเรียน ห้องถิ่น และความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากความแตกต่างทางสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันเกิดขึ้นได้ทุกที่เช่นกัน

9) โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูกสุขลักษณะ ครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค สอดคล้องกับแนวทางการบริหารของโรงเรียนในประเทศฟินแลนด์ เด็กฟินแลนด์เรียนฟรี ค่ารถฟรี มีรถรับส่งถึงบ้านทุกคน ค่ารักษาพยาบาลฟรี อาหารที่โรงเรียนฟรีวันละ 2 มื้อ ที่รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา จากสถานะทางเศรษฐกิจของฟินแลนด์ ทำให้ฟินแลนด์จัดงบประมาณเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับต้น ๆ ของโลกถึงร้อยละ 4.9 ของ GDP ในปีที่ผ่านมา และจัดการศึกษาให้เปล่าแก่เด็กทุกคนตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งค่าเล่าเรียน ตำรา สื่อ และอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ยกเว้นมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา ที่ผู้เรียนต้องจ่ายค่าวัสดุ อุปกรณ์การเรียนเอง นอกจากนั้น ยังได้จัดสรรงบประมาณการใช้จ่ายให้กับเทศบาลซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงร้อยละ 17 ของงบประมาณโดยรวมโรงเรียนทุกโรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐร้อยละ 100 ส่งผลให้ความคล่องตัวทางการบริหารงบประมาณมีสูง และทุ่มงบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่เด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นที่พัก อาหารกลางวัน การจัดการรับ-ส่ง หรือการได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

10) โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ บัญญัติ ยงยวน และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา พหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กรอบการศึกษาที่ 1 สถานการณ์ การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 1) โดยภาพรวมสัดส่วนของนักเรียนต่างเชื้อชาติ (พม่า มอญ กะเหรี่ยง ลาว และอื่น ๆ) มีจำนวนใกล้เคียงกับนักเรียนเชื้อชาติไทย หรือมากกว่านักเรียนที่มีเชื้อชาติไทย 2) ผลการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย มาตรการในการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนที่นักเรียนมีความแตกต่างทางเชื้อชาติวัฒนธรรม พบว่าเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย ทั้งที่อพยพมากับพ่อแม่ หรือที่เกิดในประเทศไทย ได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง 3) ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้บริหารส่วนใหญเห็นด้วยกับนโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ก็ยังพบว่ายังมีครูอีกส่วนหนึ่งมองว่าเด็กต่างเชื้อชาติเหล่านี้ เป็นภาระทั้งด้านงบประมาณของชาติ และอาจก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงของชาติในอนาคต 4) รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตนี้ ยังคงใช้แนวทางการจัดการศึกษาที่นำมาจากส่วนกลาง โดยใช้เนื้อหาความรู้ที่กำหนดจากส่วนกลาง มาใช้สอนนักเรียน เพื่อเตรียมนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าหลักสูตรจากส่วนกลาง ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียนต่างเชื้อชาติวัฒนธรรม และส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการศึกษาจะช่วยให้เด็กต่างเชื้อชาติวัฒนธรรมสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนไทยได้อย่างดี และครูส่วนใหญ่มีความเชื่อที่ไม่จำเป็นต้องนำเนื้อหาทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และวิถีชีวิตของนักเรียนต่างเชื้อชาติ เข้ามาบูรณาการกับเนื้อหาของไทย 5) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ การเข้าค่ายพุทธบุตร

การทำกิจกรรมวันเด็ก วันแม่ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียน และผู้ปกครองไทย และต่างเชื้อชาติได้มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น เป็นเวทีของการแสดงออกทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย อาหาร ภาษา ของกลุ่มต่าง ๆ ก่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดความรักสามัคคีกันมากขึ้น 6) ผู้ปกครองนักเรียนต่างเชื้อชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มอญ พม่า จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างมาก โดยจะเป็นการเสียสละทั้งกำลังทรัพย์และกำลังกาย 7) สภาพการอยู่อาศัยและกิจกรรมในชุมชน

11) โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง สอดคล้องกับประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาตามเป้าหมาย และประเมินผู้เรียนโดยตรงโดยการประเมินผลภายในของมลรัฐ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน หรือเครือข่ายสถานศึกษา โดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งในรูปของสมาคมครู ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า หรือชุมชน หรือการเป็นตัวแทนชุมชนเข้าเป็นกรรมการสถานศึกษา จากการเลือกตั้ง เหล่านี้

12) โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน สอดคล้องกับ พัทธิงค์ พลอจ และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับ กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า สภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร มีลักษณะการดำเนินงานตามโครงสร้างอย่างชัดเจนแต่สามารถยืดหยุ่นได้เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน และปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) มี 12 กลยุทธ์มาตรการในการดำเนินการตามกลยุทธ์จำนวน 36 มาตรการ และ ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จจำนวน 54 ตัวชี้วัด ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์โดยภาพรวม พบว่า มีความสอดคล้องในระดับมาก มีความเป็นไปได้ในระดับมาก มีความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ในระดับมาก และมากที่สุด

13) โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี สอดคล้องกับ ภาสกร เรืองรอง และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า ในศตวรรษที่ 21 ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดมาเป็นผู้แนะนำหรือที่ปรึกษา ออกแบบระบบการสอน ให้ผู้เรียน

ได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้จากภายในส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง วัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับวิธีการหรือรูปแบบ การสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน มีความสามารถในการ สื่อสารและถ่ายทอดความรู้ จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะเปิดเพื่อส่งเสริมนักเรียน เกิดการตื่นตัวแบบ ผ่อน (Relaxed alertness) ซึ่งเป็นภาวะที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ นอกจากนี้ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ขัดขวางประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูต้องได้รับการแก้ไขให้ถูกจุด ครอบคลุม และเป็นระบบ แนวทางการพัฒนาครูต้องทำควบคู่กันไปทั้งด้านนโยบายที่มาสนับสนุน และการพัฒนา ตนเองของครู ซึ่งต้องอาศัยความตระหนักและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการเปิดใจรับ สิ่งใหม่และการปรับตัวของครู เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ของครู รวมถึงใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีของครูจึงเป็น สิ่งสำคัญที่ครูจะละเลยไม่ได้

14) โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการบริหารจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของนิวซีแลนด์ ยึดหลักการมีส่วนร่วม ของประชาชน เป็นหลักการหนึ่งในการบริหาร นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ การจัดการเรียน การสอน การประเมินผล พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ทั้งการเข้ามาเป็น กรรมการสถานศึกษา การเสนอความต้องการทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน และการประเมินผล แล้วแต่กรณี ในลักษณะของการร่วมวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาส่งผลให้การจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการ และเป็นที่ยังพอใจของท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

15) โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับ หลักการบริหารจัดการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ ที่เน้นการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาของผู้เรียนมากกว่าการแข่งขัน และเป็นไปเพื่อการแนะแนว การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะ ที่สำคัญไม่มีการสอบมาตรฐานระดับชาติ ยกเว้นการสอบเพื่อนำผลไปเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเครียด แต่กลับเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน โดยภาพรวม

16) โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้อง กับหลักการบริหารการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลชัดเจน ทั้งการประเมินภายในจากกระทรวงศึกษาธิการ และการติดตาม ตรวจสอบ ภายนอกจากสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ก่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุล เพื่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในที่สุด

7. ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน ประกอบด้วย 7 แนวปฏิบัติ คือ

1) พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรม เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวณีย์ พากเพียร และคณะ ได้วิจัยเพื่อศึกษาสภาพและอิทธิพลของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และความมุ่งมั่น ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้แก่ ตัวแปรความมุ่งมั่นในการเรียนของนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ตัวแปร การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และตัวแปรความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ตามลำดับ ตัวแปรที่มีอิทธิพล ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ตัวแปรความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ตัวแปรสมรรถนะแห่งตน และตัวแปรการมีส่วนร่วม ในชั้นเรียน ตามลำดับโดย ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดได้แก่ ตัวแปรความสัมพันธ์ภายในครอบครัว รองลงมาได้แก่ ตัวแปรสมรรถนะแห่งตน ตัวแปรความมุ่งมั่น และตัวแปรการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ตามลำดับ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 4 ตัวแปร ร่วมอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ประมาณร้อยละ 86.4%

2) ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ การศึกษาระดับปฐมวัย ฟินแลนด์ไม่เน้นการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล แต่จะเน้นการจัดการศึกษาในครอบครัว เพราะเชื่อถือว่าครอบครัวเป็นสถานที่ให้การศึกษาที่ดีที่สุด ให้ความรักให้ความอบอุ่นให้ความไว้วางใจได้ สอนลูกให้เรียนรู้มารยาทประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของฟินแลนด์ รัฐบาลจะจัดเงินช่วยเหลือพ่อแม่ที่เลี้ยงดูแลเด็กที่บ้าน ส่วนเด็กเล็กที่พ่อแม่ส่งไปเรียนที่ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก (Daycare Center) รับเด็กที่มีอายุ 8 เดือน-5 ขวบ รัฐบาลจัดเงินช่วยเหลือให้กับศูนย์อย่างพอเพียง ผู้ปกครองเด็กสามารถเลือกให้ลูกได้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมได้ทั้งที่บ้านหรือที่ศูนย์ดูแลเด็กเล็กหรือที่โรงเรียนได้ สังคมของชาวฟินแลนด์จะมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของเด็กพร้อมกับพ่อแม่ตั้งแต่เกิดจนอายุถึง 7 ขวบ ศูนย์ดูแลแม่และเด็กจะเป็นหน่วยงานที่เฝ้าติดตามครอบครัวที่ไม่ส่งลูกเข้าไปที่ศูนย์ดูแลเด็ก โดยรัฐจะจัดการฝึกอบรมวิธีการดูแลเด็กให้แก่พ่อแม่ และจะให้เงินช่วยเหลือในรูปแบบเงินอุดหนุน ส่วนสถานดูแลเด็กเล็ก (Daycare center) จะมีเจ้าหน้าที่ที่ต้องผ่านการฝึกอบรมการดูแลเด็กมาอย่างดีมาดูแลจัดการศึกษา กิจกรรมในศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ที่ศูนย์จะมีสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย พ่อแม่สามารถเข้าไปร่วมกิจกรรมการเล่นกับลูกได้ สนามเด็กเล่นไม่ใช่สถานที่ที่พ่อแม่จะเอาลูกมาทิ้งไว้ให้ครูดูแลแล้วพ่อแม่ก็จากไปทำงาน การศึกษาในศูนย์เด็กเล็ก ใช้เป็นสถานที่ให้เด็กได้มีกิจกรรมการเล่นร่วมกัน ได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมเด็ก ได้สัมผัสยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ปลูกฝังการรู้จักการแบ่งปัน รู้จักหน้าที่ การให้เกียรติคนอื่น การให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคล

3) พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก สอดคล้องกับแนวคิดของ Honing ได้กล่าวไว้ว่าความสัมพันธ์อันลึกซึ้งทางใจระหว่างเด็กกับบุคคลรอบตัวที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็ก เป็นสิ่งที่ไม่ได้ติดตัวมาแต่เกิดหรือเกิดขึ้นในทันทีทันใดแต่ต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนาให้เกิดขึ้น ความผูกพันที่มีต่อลูกน้อยซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ของครอบครัวถือเป็นสิ่งสำคัญที่นำลูกน้อยไปสู่พัฒนาการทั้งในด้านความคิดอ่านและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์สังคม เติบโตขึ้นมา รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความไว้วางใจคน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

4) ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่องการเรียนของเด็ก ไม่ปล่อยให้เป็นภาระของโรงเรียนหรือครูแต่เพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งคุณลักษณะของคนนิวซีแลนด์เหล่านี้เกิดขึ้นจากระบบวัฒนธรรมที่เข้มแข็งที่เรียกว่า “แก่นค่านิยม” ที่มาจากสถาบันหลัก 3 สถาบัน ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และเศรษฐกิจ และการเมืองระดับชาติ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดภูมิปัญญาแห่งการบ่มเพาะและกำกับระบบการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่คนนิวซีแลนด์ให้มีจิตสำนึกในการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นดั่งรากแก้วที่ยังลึกให้กับคนในชาติ ในการสร้างคุณค่าและความตระหนักในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมและความรักชาติ โดยการพัฒนาแก่นค่านิยมนั้น ประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนด และพัฒนาแก่นค่านิยมร่วมกัน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนาของ แต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน รวมถึงส่งเสริมประชาชนให้มี ความเข้าใจเชิงระบบโครงสร้างสังคมในระดับประเทศ และกระบวนการสร้างค่านิยมเพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึก ร่วมกันในการกำหนดแก่นค่านิยมของประเทศ

5) ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับข้อมูลของนอร์วีส และอีแวน (Norwich and Evans) ที่เสนอว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูที่ดีส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีจะนำไปสู่ความร่วมมือของผู้ปกครอง เมื่อผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น การสื่อสารข้อมูลจะมีประสิทธิภาพสูงนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการออกแบบกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมที่มีความชัดเจนมากขึ้น ในขณะที่การใช้ประโยชน์ของเครือข่ายจะช่วยลดข้อจำกัดของ โรงเรียนในการขาดแคลนทรัพยากร

6) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกครั้งเมื่อโรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ สอดคล้องกับ วิจัยของซีส (Seiss) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดโปรแกรมให้พ่อแม่ เป็นเวลา 12 สัปดาห์ พบว่า การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพสำหรับครอบครัวที่มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรการให้การศึกษาแก่พ่อแม่ ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์เชิงบวกในด้านทักษะการเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ และทัศนคติที่ดีในการเลี้ยงดูเด็ก

และภายหลังจากการใช้โปรแกรมเยี่ยมบ้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านทัศนคติและความเชื่อของพ่อแม่

7) ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันท่วงที สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฮัวร์ล็อก (Hurlock) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ จิตวิทยาของเด็กและได้สรุปว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิต มักจะมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีทัศนคติที่ดีต่อลูกและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การที่เด็กมี บิดามารดาที่เข้าใจตน ให้ความรักความอบอุ่นและช่วยเหลือในยามต้องการ เด็กย่อมมีสุขภาพจิตที่ดี และไม่มีปัญหาทางครอบครัวจะทำให้เด็กเรียนได้อย่างเต็มที่และประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับการวิจัย ของ ดอร์นบรัช และคณะ (Dornbusch and Others) ศึกษาถึงเด็กวัยรุ่นอายุระหว่าง 12-17 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างมาจากเด็กครอบครัวที่มีทั้งบิดามารดา และครอบครัวที่มีแต่มารดาเพียงคนเดียวไม่มีบิดา โดยมุ่งดูในด้านการยึดรูปแบบแผนการกระทำ พบว่าเด็กที่ครอบครัวขาดบิดาจะมี ปัญหาทางสังคม มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีทั้งบิดามารดาอยู่กันปกติซึ่งสรุปได้ว่าเด็กมีลักษณะ ดังกล่าวเนื่องจากเด็กขาดรูปแบบที่จะใช้ยึดถือในเชิงการ

8. ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ คือ

1) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร สอดคล้องกับการวิจัยของชัยพร สุกุลพนาภิรักษ์ ที่ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทยที่ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้การวัดและประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพต้องยึดหลักการให้สถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของ ชุมชนสังคม ให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเป็นเครือข่าย และแหล่งเรียนรู้

2) โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง 2560 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการ เรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ พร้อมกันนั้น ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น

3) โรงเรียนมีทิศทางในการออกแบบหลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านให้กับนักเรียน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย สติปัญญาอารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าว มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนานาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

4) ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วมระดมสมองในการออกแบบหลักสูตร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดีแลนนี่ (Delaney) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการตัดสินใจในหลักสูตรการเรียนระดับเขต พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนต่อการกำหนดหลักสูตรการสอนของโรงเรียน มีผลต่อวิสัยทัศน์นักการศึกษาและมีความคิดเห็นแตกต่างกัน การใช้วิธีสื่อสารที่เหมาะสมและการสื่อสารสองทาง จะเกิดประโยชน์ในกระบวนการตัดสินใจและทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งในโรงเรียน และยังสอดคล้องกับ ไพร์โยร์ (Pryor) ได้ทำการศึกษาเรื่องการระดมกำลังการมีส่วนร่วมของ ชุมชน สังคมเมืองสำหรับการจัดการเรียนการสอนในชนบท กรณีศึกษาประเทศกานา พบว่า การมีส่วนร่วมในชุมชนเกิดจากความต้องการของชุมชน โรงเรียนควรจะกระตือรือร้นในการพยายาม สร้างความร่วมมือมากกว่าการหวังพึ่งให้ชุมชนเข้ามาช่วยพัฒนาโรงเรียน

5) โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพให้เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ที่มุ่งประเมินพัฒนาการของผู้เรียนโดยไม่กำหนดเกรด เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินพัฒนาการของตนเอง รู้และใจชีวิตตนเองเพื่อเลือกที่จะตัดสินใจในการวางแผนการเรียนและมีอาชีพในอนาคต หรืออาจกล่าวได้ว่า ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีทักษะชีวิตอย่างแท้จริง ดังนั้น การประเมินจึงเป็นเรื่องของโรงเรียนและครูที่จะประเมินผู้เรียน ในฐานะเป็นผู้จัดการเรียนการสอน โดยไม่มีการสอบมาตรฐานระหว่างปีแต่ประการใด การสอบวัดมาตรฐานมีเพียงครั้งเดียวเมื่อผู้เรียนอายุ 16 ปี เพื่อนำผลประกอบการสมัครเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาเท่านั้น

6) โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดระนองและบริบทโรงเรียน ก่อนทำการออกแบบหลักสูตร สอดคล้องกับบทความของ รัตนะ บัวสนธ์ ที่ได้กล่าวไว้ว่าการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐาน ในขั้นตอนที่ 1 นี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการได้ข้อมูล พื้นฐานที่สำคัญ จำเป็นสำหรับ

การนำมาใช้เป็นพื้นฐานการดำเนินงาน พัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนต่อไป ข้อมูล พื้นฐานดังกล่าว คือ สภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้น และความต้องการที่จะพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้อาจใช้วิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง ที่จะใช้หลักสูตรหรือใช้การศึกษาจากเอกสารรายงานของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลก็ได้แก่ แบบสำรวจรายการ แบบสอบถาม ประเด็นการสัมภาษณ์ และแบบบันทึกสาระจากเอกสาร ข้อมูลที่ได้ก็มีวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการบันทึกสรุปพรรณนา

7) การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง สอดคล้องกับเบตติสัน (Bettison) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่องที่ว่าด้วยกรณีศึกษาในการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น โดยทำการสำรวจข้อมูล เพื่อทำการพิจารณาแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่นใน 3 โรงเรียนของรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับ แนวความคิดของชวาป (Schwab) โดยหลักเกณฑ์ทั่วไปของครู ผู้เรียน เนื้อหาวิชา ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตร และสอดคล้องกับแนวนโยบาย ตามหลักการของวอล์คเกอร์ (Walker's) แนวความคิด ของทั้งสองนี้ชี้ให้เห็นว่าความรู้เบื้องต้น สามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผลงานของวอล์คเกอร์ และชวาป (Walker and Schwab) ได้พัฒนานำไปเป็น ประโยชน์ในระดับมหาวิทยาลัยความรู้ในการศึกษาเรื่องนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับ การจัดตั้งโรงเรียนทั่วไป หลักสูตรการเรียนการสอนได้รับการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเหมาะสม โดยกรมวิชาการของรัฐโอไฮโอ กฎหมายรูปแบบและกระบวนการจัดการศึกษา ได้ถูกจัดไว้ระยะยาว และประกาศใช้โดยกรมวิชาการของรัฐโอไฮโอ เพื่อเป็นการช่วยเหลือโรงเรียนประจำอำเภอในการจัดเตรียมหลักสูตรการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น การจัดการศึกษาในโรงเรียน

8) โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตร เฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว สำหรับวิธีการจัดการศึกษาควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว ควรมีความหลากหลายด้วยการผสมผสานระหว่าง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และควรมีการนำระบบการเทียบโอน ความรู้และประสบการณ์ระหว่างระบบ การศึกษามาใช้ ลักษณะดังกล่าวเป็นวิธีการจัดจัดการศึกษาใน ลักษณะใหม่ที่ต้องการให้มีการเทียบโอน ความรู้และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ผู้การศึกษาในระบบ คือ การอาชีวศึกษา ซึ่งสามารถเทียบโอนความรู้ได้ทุกระดับจากระดับ ชั้นพื้นฐานถึงระดับปริญญาตรี โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานต่าง ๆ ในลักษณะเครือข่าย องค์กร อย่างไรก็ตาม วิธีการจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าวนี้ยังขาดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เพราะกฎระเบียบ

ของภาครัฐยังเป็นอุปสรรคสำคัญ ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ กัลยรัตน์ กล้าถนอม เรื่องการพัฒนาศักยภาพคนจนเมืองในทศวรรษหน้า (2547-2557) ดังนั้น ควรมีดำเนินการสนับสนุนทั้งด้านนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ วิธีการ หรือส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

9. ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 8 แนวปฏิบัติ คือ

1) โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับกรีนวูด (Greenwood) ได้ศึกษา เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีระดับ 6 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีนั้น มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้และการดูแลเอาใจใส่ของครูและความไว้วางใจต่อครูของนักเรียนในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่ประสบความสำเร็จน้อยที่สุดมีความรู้สึกลัวว่าชั้นเรียนของพวกเขาเป็นแบบที่ครูควบคุมและมีการแข่งขัน

2) บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพิศ โห้งาม ได้กล่าวไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา นับเป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการของนักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งยังสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามให้แก่ทุกคนที่อยู่ในสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่ขนาดของสถานประกอบการตกแต่งอาคารบริเวณโดยรอบ แสง สี ทัศนียภาพ ทิศทางลม การจัดระเบียบอาคาร รูปลักษณะความปลอดภัย สุขลักษณะ ความสุขสบาย ซึ่ง ล้วนเกื้อกูลและจูงใจให้ผู้เรียนมีความรักและห่วงแหนและภาคภูมิใจในสถานศึกษา และยังช่วยหล่อหลอม พฤติกรรมของผู้เรียน

3) โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของโลเปซ (Lopez) ที่ได้กล่าวไว้ว่าในการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในสถานศึกษา ร่วมกิจกรรมการเรียน การสอน และสิ่งที่ท้องถิ่นมีส่วนช่วยเหลือในการศึกษาให้แก่สถานศึกษาได้ดี คือ ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้ยั่งยืน

4) โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบการอย่างสมบูรณ์ มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับมาร์ค (Marc) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งก่อสร้างภายในบริเวณโรงเรียนต่อประสบการณ์การเล่นของนักเรียนระดับประถมจากการศึกษาพบว่าเวลาในการเล่นและการเล่นในพื้นที่ที่ไม่ได้จัดไว้เฉพาะสำหรับเล่นในการพัฒนาเด็ก หรือมีการจำกัดการใช้พื้นที่สำหรับเล่นและเวลาเล่นในทางลบ เมื่อสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาในโรงเรียนเปลี่ยนไปในทางที่นักเรียนไม่ชอบ และยังสอดคล้องกับเฮท และเมนเดล (Heth and Mendell) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียน

จากการศึกษามีข้อยืนยันว่าคุณภาพของสภาพแวดล้อมที่ดีรวมถึงการระบายอากาศและแสงสว่าง จะลดพฤติกรรมด้านการเรียนรู้ของนักเรียนได้ด้วย

5) โรงเรียนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับ เมิสเดน (Marsden) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ในด้านความปลอดภัยทางสิ่งแวดล้อมและความมีระเบียบของเด็กยากจนในโรงเรียนทางทิศใต้ของ แคลิฟอร์เนีย โดยทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนจำนวน 256 คน ใน 10 โรงเรียน ซึ่งพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ความสะดวกในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ กันกับความสำเร็จของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ ทางลบกับความว้าวุ่นของนักเรียนแต่พฤติกรรมของนักเรียนที่ยากจน มีบทบาทที่สำคัญ ในการสนับสนุนในการรักษาระเบียบวินัยอย่างดี

6) โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัย ของดิเอทซ์ (Dietz) ได้วิจัยเรื่องโรงงานในโรงเรียน (Worksite School) : กรณีศึกษาความร่วมมือ ระหว่างการศึกษาของรัฐกับธุรกิจเอกชน ได้กล่าวถึง ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างธุรกิจกับการศึกษา ในอเมริกา ว่าได้รับการสนับสนุนอย่างเร่งด่วนเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา เพราะการขาดแคลนแรงงาน ที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมเชื้อเพลิง และถ้าโรงเรียนมุ่งแต่จะสอน นักเรียนอย่างเดียวก็จะไม่เป็นการสอดคล้องกับท้องถิ่น จึงมีแนวความคิดที่จะให้โรงเรียนมีงานทำ ควบคู่ไปกับการเรียน ในปี 1987 กลุ่มธนาคารอเมริกา เมือง Dade มลรัฐ Florida ได้ทดลองจัด โรงงานในโรงเรียนขึ้นเป็นครั้งแรก ทรัพย์สินที่เกิดจากการทำงานจะเป็นของโรงเรียน และสาธารณะ ที่โรงเรียนตั้งอยู่ การที่จะทำให้เกิดโรงงานในโรงเรียนได้จะต้องมีการปฏิรูปและปรับโครงสร้างของ โรงเรียน สร้างทักษะ การประสานงานระหว่างบุคคล การทำงานเป็นทีม มีการร่วมมือกันระหว่าง โรงเรียนกับบริษัทในการวางแผนและจัดหลักสูตร ควรจะเริ่มจากการจัดสภาพภูมิทัศน์ และ สิ่งก่อสร้างในโรงเรียน แล้วขยาย ไปสู่ระดับเทคโนโลยีและการฝึกอบรมร่วมกัน และควรเริ่มจาก นักเรียนที่อาศัยใน บริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียนก่อน

7) โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางการประกอบ อาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของเดวิส (Davies) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติใน การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพไว้ นอกจากนี้ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นผลให้บุคคลในทีมได้แสดงบทบาทและ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันตามบทบาทหน้าที่โดยมีเป้าหมาย ความสำเร็จอันเดียวกันแล้ว ทุกคนจะต้องยอมรับร่วมกันมีการวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

8) โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบู้หรี่ ผับ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร สอดคล้องกับงานวิจัยของโรซาติ (Rosati) แห่งมหาวิทยาลัยบราวน์ ได้ทำการศึกษาเรื่องการป้องกันยาเสพติด ที่มีคุณภาพในโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนปลอดยาเสพติด โดยศึกษาจากปัจจัยเสี่ยงคือ สภาพชีวิตของเด็กที่ไม่เอื้ออำนวย ให้เด็กมีความประพฤติที่ถูกสุขอนามัยและปัจจัยคุ้มกัน คือ สภาพของเด็กที่เอื้ออำนวยให้เด็กมีความประพฤติที่ถูกสุขอนามัย จากการศึกษา Rosati ได้ให้แนวทาง ในการแก้ปัญหาไว้ดังนี้ 1. การทำให้เด็กมีความตั้งใจและมีทักษะชีวิตที่ถูกสุขลักษณะและสร้างสภาพแวดล้อม ที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าว โดยการลดปัจจัยเสี่ยงและเพิ่มปัจจัยคุ้มกันในตัวเด็ก และสภาพแวดล้อมของตัวเด็ก 2. แนวทางเริ่มแรกของวิธีป้องกันการติดยาเสพติด โดยอาศัยโรงเรียนเป็นหลัก เน้นที่ตัวบุคคล โดยวิธี ชูให้กลัวยาเสพติด การให้ความรู้โดยการให้ข้อมูล จัดบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่เคยติดยาเสพติด 3. เน้นการดำเนินการแบบครบวงจร คือ ใช้แนวทางให้เห็นตัวบุคคลและสภาพแวดล้อม การให้โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และนักเรียนเข้ามามีบทบาท หลักสูตรเน้นเรื่องทักษะ และองค์ประกอบอื่น ๆ หลาย ๆ อย่าง การมีส่วนร่วมของนักเรียน การให้ความช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมของครอบครัว และกิจกรรมเชิงบวก

10 ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 6 แนวปฏิบัติ คือ

1) โรงเรียนมีการกำกับติดตามการรายงานประเมินตนเองของผู้สอน (SAR รายบุคคล) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สคลิฟานี (Sclafani) ที่ได้เขียนบทความ เรื่องการคัดเลือกครูอย่างรอบคอบ ของประเทศสิงคโปร์ (Singapore choose Teachers carefully) สิงคโปร์เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการคัดสรรครู ทั้งนี้สิงคโปร์มีแนวทาง ผลักดันให้การศึกษาประสบความสำเร็จ คุณภาพของการสอบแบบมืออาชีพเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายของระบบการศึกษาสิงคโปร์ มีหน่วยงานสถาบันการศึกษานานาชาติ (National Institute for Education – NIE) ทำงานขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรฝึกหัดครู หลักสูตรครูระดับปริญญาตรี และพัฒนาครูเป็นครูมืออาชีพ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ที่จะเป็นครู จะเลือกจากผู้ที่มีผลการเรียนค่อนข้างสูงในชั้นปีสุดท้ายเกรด 12 ไม่เกิน 3 ลำดับแรกเข้ามาสมัครเป็นครู ภายหลังจากผ่านการสัมภาษณ์ สังเกตการควบคุมอารมณ์ ความรับผิดชอบ มีความเต็มใจที่จะเรียน มีทักษะการสื่อสารเพื่อเป็น ครูที่ดี เข้าเป็นนักศึกษาครู ผู้เข้าศึกษาวิชาครูจะได้รับการสนับสนุนและ ผลักดันให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา เนื้อหาที่เรียนจะครอบคลุมสาขาทางศึกษาศาสตร์ การแนะแนวและการพัฒนาบุคลิกภาพ ว่าที่ครูจะต้องเข้ารับการฝึกประสบการณ์ในสถานศึกษา ที่หลากหลายชุมชน โดย NIE จะมีบทบาทในการสนับสนุน ให้คำแนะนำการทำงานและการฝึก ประสบการณ์ กระบวนการรับครูเข้าสู่ตำแหน่งจะมีการเตรียมตัวครูตั้งแต่ปีแรกของการปฏิบัติงาน

โดยครูจะใช้เวลาร้อยละ 80 ในการศึกษางาน และเรียนรู้จากประสบการณ์ของครูที่ปฏิบัติงานอยู่เดิม เตรียมการทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยครูที่ปฏิบัติงานเดิมจะทำในบทบาทพี่เลี้ยงและคอยให้คำแนะนำหลัง จากนั้นจึงจะเริ่มปฏิบัติงานสอนในบทบาทหน้าที่ครู

2) โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและประเมินผลทางการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผลนักเรียนทั้งโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลนักเรียนระดับประเทศ (N-t และ O-net) สอดคล้องกับแนวคิด โออีซีดี (OECD) ได้กล่าวไว้ว่า การติดตามและประเมินผลมีหลายประเภทซึ่งแต่ละประเภทก็มีจุดมุ่งหมาย ที่แตกต่างกัน การติดตามและประเมินผลสามารถแบ่งกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ก่อนดำเนินงานคือการประเมินที่เกิดขึ้นก่อนการดำเนินงานโครงการ ซึ่งมักจะ เป็นการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์ ได้แก่ การประเมินความต้องการ (Needs Assessment) การประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 2) ระหว่างดำเนินงานคือการประเมินที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งมักจะเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้ ทราบว่าการดำเนินงานโครงการมีความรวดเร็วหรือล่าช้าไปกว่าแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ มีการ ใช้จ่ายงบประมาณสอดคล้องกับความก้าวหน้าของการดำเนินงานหรือไม่ เกิดปัญหา อุปสรรคใดขึ้นบ้าง การติดตามความก้าวหน้า (Progress Monitoring) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) 3) หลังดำเนินงานคือการประเมินที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการเพื่อวิเคราะห์ว่า โครงการได้ดำเนินไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มากนัก เพียงใด และเกิดปัญหาอุปสรรคใดขึ้นบ้าง ตลอดจนการสรุปบทเรียนเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการ ดำเนินงานโครงการในลักษณะเดียวกันในโอกาสต่อไป ซึ่งการติดตามและประเมินผลหลักดำเนินงาน นั้น อาจแบ่งออกได้เป็น การประเมินผลผลิต (Output Evaluation) การประเมินผลลัพธ์/ผลกระทบ (Outcome/Impact Evaluation) – การประเมินด้วยการติดตามหลังดำเนินการเสร็จไปแล้วระยะหนึ่ง (Follow-Up Evaluation) ในการพัฒนาแนวทาง/หลักเกณฑ์ การติดตามและประเมินผลนโยบาย/โครงการ สำคัญ (การติดตามและประเมินผลเชิงลึก) นั้นจะเป็น การติดตามและประเมินผลทั้งระหว่าง ดำเนินงาน และภายหลังการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นบทบาทสำคัญของสำนักประเมินผล เพื่อการ นำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้ประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณในโอกาส/ปีงบประมาณ ต่อไป

3) โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผลสถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็นการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษา กำหนด สอดคล้องกับหลักการประเมินผลของประเทศนิวซีแลนด์ ที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษา

ขั้นพื้นฐานสูงมากประเทศหนึ่ง ทั้งโดยบริบทของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาประเทศ รายได้ประชากร อัตราการรู้หนังสือของประชาชน นโยบายด้านการศึกษาที่ชัดเจน รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนในนิวซีแลนด์ที่มีหลากหลายเหล่านี้ ล้วนส่งผลต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งสิ้น โดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีสิทธิและอิสระในการบริหารอย่างคล่องตัวมากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง โดยมีกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่เพียงการกำหนดนโยบาย สนับสนุนงบประมาณ และวิชาการ และการประเมินผลกว้าง ๆ นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานภายนอก ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพ ในลักษณะของการตรวจสอบ และถ่วงดุล จนกระทั่งการจัดการศึกษาของนิวซีแลนด์ประสบผลสำเร็จ คุณภาพการศึกษาอยู่ใน ลำดับต้น ๆ ของโลก ดังกล่าว สถานศึกษาจึงมีความพร้อมในการบริหารจัดการ ทั้งด้าน ครูและ บุคลากร เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี

4) โรงเรียนมีระบบการติดตามการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. สอดคล้องกับประเทศญี่ปุ่น ที่มูราตา (Murata) ได้อธิบายไว้ใน A Bilingual Text – Education in Contemporary Japan) ได้อธิบายว่า ประเทศ ญี่ปุ่นรักษามาตรฐานการศึกษาโดยมีระบบประเมิน หลายระดับ คือ 1) การประเมินโรงเรียน (School evaluation) เป็นการตรวจสอบ ตนเองแบบ Self-inspection และ Self-evaluation ของโรงเรียน เพื่อ ประเมินการบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนและประสิทธิผล ของการบริหารจัดการโรงเรียน 2) การประเมินครู (Teacher evaluation) เป็นการประเมินความสำเร็จของครูในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา รวมทั้งคุณสมบัติและความสามารถ ของครู 3) การประเมินหลักสูตร (Curriculum evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา และการวางแผนการเรียนการสอน ประจำปี 4) การประเมินชั้นเรียน (Class evaluation) เป็นการศึกษ และประเมินโดยสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน นิยมใช้เทคนิค ที่เรียกว่า “การศึกษา ชั้นเรียน” (Lesson Study) ซึ่งในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า Jukyuu Kenkyuu

5) โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ งานวิจัยของอีเกลแลนด์, พอล ชาเคิล (Egeland, Paul Chacles) ได้ศึกษา การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนเกรด 5 ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยมีกลุ่ม ทดลองและ กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในชั้นเรียน กลุ่มควบคุมวิธีการวัดและประเมินผลแบบดั้งเดิม โดยก่อนทดลองได้ทดสอบก่อนเรียนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยแบบสังเกตของสถาบันวัดผลการศึกษาแห่งชาติ และทดสอบหลังเรียนด้วย แบบทดสอบมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพ จริงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีเจตคติที่ดีแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการวัดและ ประเมินผลแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6) โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับหลักการ ประเมิน 7 ข้อ ของสติ๊กิน (Stiggins) ที่ได้นำเสนอไว้ ซึ่งอาจนำไปใช้ในเรื่องการประเมินในทุกระดับ การศึกษาดังนี้ 1. การประเมินที่เหมาะสมต้องเกิด จากความเข้าใจที่ชัดเจนและการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ 2. การประเมินการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การตัดสิน คุณภาพของการสอน 3. ผู้เรียนเป็นคนที่มีส่วนในการ ประเมินและนำผลการประเมินไปใช้ได้ 4. การตั้งเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญของ การประเมิน ดังนั้นเป้าหมายต้องชัดเจน 5. การประเมินที่ดี ต้องมีคุณภาพสูง มีหลักการและความเที่ยงตรงที่เชื่อถือได้ 6. การประเมินเป็นสิ่งที่แต่ละคนต้องมึ ความเข้าใจและนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการ เรียนรู้และการเรียนการสอน 7. การประเมินเป็นส่วนหนึ่ง ของการ เรียนการสอนที่ขาดไม่ได้

กล่าวโดยสรุปคือ ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นข้อมูลและแนวทาง ในการที่จะจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนอง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด ระนอง ให้สามารถจัดการศึกษาให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์สอดคล้องกับบริบท ความต้องการของ ชุมชนและประเทศชาติ โดยสามารถใช้แนวทางในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามองค์ประกอบทั้ง 10 ด้าน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะทางการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย ซึ่งพบว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนอง มีความถูกต้องเหมาะสมกับบริบท เป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีความสอดคล้องกับ กรอบแนวคิดทฤษฎี และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้นเพื่อให้สามารถจัด การศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ก่อให้เกิดความสุขความพอใจให้แก่พลเมือง ให้สามารถเข้าไปศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าในสถาบันทาง การศึกษา หรือสามารถออกไปประกอบอาชีพจนประสบความสำเร็จ เป็นไปอย่างมีความเชื่อมั่น และ มีประสิทธิภาพ สร้างภาพอนาคตที่เป็นจริงให้เกิด โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามกฎหมาย การศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งสัญชาติไทยและต่างสัญชาติมีสิทธิ์และเสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ปลุกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่นบ้านเกิด เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

2. ด้านนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวมีความรู้ขั้นพื้นฐานอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต และเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้

3. ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญาและสมรรถนะการบูรณาการ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอนและตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน มีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน สามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ มีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา มีสัมพันธ์กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้ มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะด้านอาชีพให้เหมาะสม มีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำวิจัยทางการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้ และมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเองโดยการเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว มีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนา มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลา

ได้ออกกำลังกายและได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี ได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาคและมีประชาธิปไตยในการทำงาน มีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการทำงาน และได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ

5. ด้านผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ ผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและรู้จริง รู้เทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานได้ ภาวะผู้นำทางการบริหาร และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน มีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน เป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งระบบ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมกับ ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคลรอบข้าง มีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็มความสามารถ

6. ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน ใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งระบบ มีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดมทรัพยากรทางการศึกษา เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยเข้มติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับสวัสดิอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและหลากหลาย จัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูกละเลยลักษณะครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค สนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง เลือกใช้หลักการบริหารตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน สนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี บริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ สนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

7. ด้านผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรม เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก ต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก ต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ปล่อยให้เป็นการของโรงเรียนหรือครู แต่เพียงอย่างเดียว ต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกครั้งเมื่อโรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ และเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหาลูกให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันที

8. ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร มีการปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง มีทิศทางในการออกแบบหลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านให้กับนักเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วมระดมสมองในการออกแบบหลักสูตร มีการบูรณาการทักษะวิชาชีพให้เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดระนองและบริบทโรงเรียนก่อนทำการออกแบบหลักสูตร ในการออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง และมีการสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว

9. ด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบการอย่างสมบูรณ์มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม มีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบอาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง และต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบุหรี่ ฝั บ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร

10. ด้านมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองอย่างต่อเนื่อง มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ โรงเรียนมีการกำกับติดตามการรายงานประเมินตนเองของครูผู้สอน (SAR รายบุคคล) มีระบบติดตามการวัดและประเมินผลทางการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผลประเมินผลนักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผลนักเรียนทั้งโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลนักเรียนระดับประเทศ (N-t และ O-net) มีการจัดทำรายงานการประเมินผลสถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็นการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด มีระบบการติดตามการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของประเทศไทยในอนาคต
2. ควรศึกษากลยุทธ์ในการส่งเสริมผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของประเทศไทยในอนาคต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

“กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546.”

ราชกิจจานุเบกษา. เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/webld/page02.htm>.

กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. **คู่มือประเมินคุณภาพชีวิต** (จปฐ.2560-2564) 2560–2564, 2560.

กระทรวงต่างประเทศ. **สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์**. เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก www.mfa.go.th/main/10257.

กระทรวงศึกษาธิการ. **ครุภัณฑ์วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ลาดพร้าว, 2539.

_____. **คู่มือการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.

_____. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ร.ส.พ., 2546.

_____. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

_____. **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2553.

_____. **คู่มือการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย สะอาด และอบายมุข**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว, 2560.

_____. **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564): 10**. จัดพิมพ์และเผยแพร่โดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2560. เข้าถึงจาก <http://www.bps.sueksa.go.th>.

_____. **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ฉบับลงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2559**. เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.pccpl.ac.th/~plan/2559.docx>.

- _____. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2561. เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.kruchiangrai.net/wp-content/uploads/2018/08.pdf>.
- _____. แผนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2574): 15. จัดพิมพ์ และเผยแพร่โดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ก. เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.bps.sueksa.go.th>.
- _____. “ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๖๒.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง (20 มีนาคม 2562).
- กฤษณพงศ์ กีรติกร. **วิกฤติกระบวนทัศน์ มโนทัศน์ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัด ภาพพิมพ์, 2552.
- กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการเสริมทักษะ และสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ**. เข้าถึงเมื่อ 25 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก www.obeccareer.com.
- กัลยรัตน์ กล้าถนอม. “การพัฒนาศักยภาพคนจนเมืองในทศวรรษหน้า (2547-2557).” **วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 2547.
- กาญจนา วัชรสุนทร. “การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสต๊าฟเฟิลปีม ในการประเมิน โครงการทางการศึกษา.” **Thailand**. 2, 1 (January-June 2008).
- “การศึกษา.” **หนังสือพิมพ์เดลินิวส์**. เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.dailynews.co.th/education/612450>. 2560.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่ประสงค์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2546.
- คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. “สรุปรายงานการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนนโยบาย การสร้างค่านิยมหลักคนไทย 12 ประการสู่การปฏิบัติ.” 13 พฤศจิกายน 2557 ณ ห้องประชุมโกวิท วรพิพัฒน์ กระทรวงศึกษาธิการ. เข้าถึงเมื่อ 13 มกราคม 2561. เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=39337&Key=news_boontee>.2557.
- จุมพล พลภูธรชีวิน. “การวิจัยอนาคต.” **วารสารสมาคมการวิจัย** 13, 2 (2551): 9-13.
- จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์. “นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชน ไทย.” **ปริญาดุขฎฐิบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, 2549.

- ฉัตรสุมน พดตภิญโญ. **การประเมินความคุ้มค่าคุ้มทุน**. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก <http://ns2.ph.mahidol.ac.th/phklb/detail/suggestion/3324.2558>.
- ชัยพร สกุกพนารักษ์. “รูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย.” *ดุชนิพนธ์ปริญาปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2552.
- ชาญศักดิ์ ศรีสวัสดิ์สกุล และคณะ. “สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการ ทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 4, ชุด “โครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)” Research Coordination for SDGs. สัญญาเลขที่ SRC59X0001. เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก <https://sdgmove.files.wordpress.com/2017/04/final-report-sdgs-goal-4.pdf.2560>.
- ชามาภัทร สิทธิอำนาจ. “การจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์.” *หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*, 2556.
- ฐิตาพร จบสัจจร. **ระบบการศึกษาจีน: อดีต ปัจจุบัน อนาคต**. สถาบันคลังปัญญาด้านยุทธศาสตร์ชาติ. สำนักพิมพ์มูลนิธิสร้างสรรค์ปัญญาสาธารณะ, 2559.
- ณรินทร์ ชำนาญดู. “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา.” *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2556.
- ณัฐชวัล โภคาพานิชวงศ์. “การเชื่อม (ข้าม) ถิ่นที่: ปฏิสัมพันธ์ของผู้คนบนเมืองชายแดนกับการต่อรองความหมายผ่านพื้นที่/ชุมชนทางศาสนาของผู้อพยพข้ามพรมแดนชาวพม่าในจังหวัดระนอง.” **วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง** 10, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2557).
- ดำรง ฐานดี. **มานุษยวิทยาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2536.
- ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์. “ผลกระทบของการสร้างความรับผิดชอบทางการศึกษาต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนไทย.” *เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2554, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย*. เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/10/s1_dilaka.pdf.2555.
- เทพกัญญา พรหมขัติแก้ว. “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอีก 20 ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12.” *นิตยสาร สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ฉบับที่ 204 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2560*. เข้าถึงเมื่อ 27 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://emagazine.ipst.ac.th/204/index.htm>.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. **การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. กรุงเทพฯ: วี.อินเตอร์พรีนท์, 2548.

นพนิตี สุริยะ. **กฎหมายระหว่างประเทศ 1**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559.

นันทกาญจน์ ชินประหัชฐ์ และคณะ. “รายงานวิจัยการศึกษาสภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.” ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2558.

นิรมล ตู้อินดา. “ภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า.” **วารสารสถาบันพระปกเกล้า** (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558).

บัญญัติ ยงย่วน และคณะ. “รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา.” ได้ทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, 2553.

บุญใจ ศรีสถิตนรากร. **ภาวะผู้นำและกลยุทธ์การจัดการองค์การพยาบาลในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

บุญชัย รุ่งวิริยะวงศ์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยลัยราชภัฏนครปฐม, 2556.

ประสงค์ กลิ่นบรม. “การมัธยมศึกษาตามความต้องการของประชาชน:กรณีศึกษา โรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม.” ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.

ปรีวัฒน์ ช่างคิด. “การพัฒนาเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองไทย: กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกาะเหลา จังหวัดระนอง.” สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2560.

ปรีดี บุญซื่อ. **ญี่ปุ่นจะกลับมาเป็น Japan As Number One เมื่อกลายมาเป็นประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ**. เข้าถึงเมื่อ 30 มกราคม 2561. เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2017/10/pridi70.2560>.

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก.” ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2554.

ผกามาส สิงห์จาย และคณะ. “คุณธรรมนำชาติพัฒนาจากนิวซีแลนด์สู่ไทยแลนด์.” **Panyapiwat Journal** 9, 3 (September - December 2017).

พนัส หันนาคินทร. **หลักการบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2524.

- พสุ เดชะรินทร์. **การวางแผนและการกำหนดยุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- พัทธิพงษ์ พลอาจ และคณะ. “กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2557.
- พิกุล สิทธิประเสริฐกุล. **แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) : การสร้างการเรียนรู้ และการสะท้อนกลับในการพัฒนาแผนงานพัฒนา**. แปลจาก Sarah Ear and other.2004. Outcome Mapping: Building Learning and Reflection into Development Program, International Development Research Centre. On, Canada. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2547.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. “หน่วยที่ 7 การประเมินโครงการ.” เอกสารประกอบการสอน ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินการศึกษา. วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.reo14.moe.go.th/images/upfile/evaluation1.pdf>.2555.
- พิณสุดา สิริธรงค์ศรี. **ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10 - 20 ปี**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, 2552.
- _____. “ระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น.” หลักสูตรศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556.
- _____. **รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2557.
- พิชัฐวรรณ กิติคุณ. **การพัฒนาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์**. เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-007.pdf>. 2559.
- เพชร เหมือนพันธ์. “ปฏิรูปการศึกษาเรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ : ฟินแลนด์.” **หนังสือพิมพ์มติชนรายวันฉบับวัน** (2 พฤศจิกายน 2557). เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2561. เข้าถึงจาก http://www.thaitribune.org/contents/detail/305?content_id.2557.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. **สัตตศิลา หลักเจ็ดประการสำหรับการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ภาสกร เรืองรอง และคณะ. “เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21.” **วารสารปัญญาทัศน์** 5, ฉบับพิเศษ (พฤษภาคม 2557).

- มานิตน์ จุมปา. รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา คำอธิบายเรียงมาตราพร้อมคำพิพากษาศาลฎีกา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.
- มีชัย ออสุวรรณ. การศึกษาสิงคโปร์ ปั้นคนสู่ศตวรรษที่ 21. เข้าถึงเมื่อ 25 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก <http://forum21st.co/index.php/2017/04/07/7april2017/>.
- รัชวดี แสงมหะหมัด. “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: คุณภาพสังคมที่คนไทยมองเห็น.” วารสาร รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ 8, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 33-66.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560.” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก., เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2560. เข้าถึงได้จาก [http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution2560 .pdf.2560](http://www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution2560.pdf.2560).
- รัตนะ บัวสนธ์. วิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. เข้าถึงเมื่อ 23 กันยายน 2562. เข้าถึงได้จาก www.rattanabb.com.
- รัตนา ดวงแก้ว. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา. เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.edu.stou.ac.th/EDU/UploadedFile/23723-11.pdf>.
- รัศมี อุกประโคน. “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา.” วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 10, 1 (มกราคม- มิถุนายน 2558).
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์, 2555.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2540.
- เรมวอล นันท์ศุภวัฒน์ และคณะ. ผลลัพธ์ทางการพยาบาลสู่มาตรฐานและการแข่งขัน ในระดับสากล. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.med.ay/file/2012_10_17/std_outcome.pdf. 2553.
- ล้วน สายยศ. เทคนิคการสร้างและสอบข้อสอบความถนัดทางการเรียน. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2549.
- วรรณวิภา ไตลังคะ. “การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา: ข้อจำกัด และปัจจัยแห่งความสำเร็จ.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี 4, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2555).
- วรัยพร แสงนภาพวร. การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550.
- วรินทร์ ววงศ์. การศึกษากับการสร้างคนแบบญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์, 2546.

วชิรี พุ่มทอง และตฤตถ์ นพคุณ. “ดัชนีชี้วัดความสุขของภาครัฐและภาคีพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม.”
44 (1) (2550): 60-68.

วาริศิริ รัตนอำพร. “การศึกษาการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง.” วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ชลบุรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

วิทยากร เชียงกุล. “การสังเคราะห์ผลการวิจัยปฏิรูปการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร จีน เวียดนาม และไทย.” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2553.

วิระวัฒน์ ปันนิตามัย. “การประยุกต์ใช้ระบบการประเมินบุคคลแบบ 360 องศา: แพชั่นหรือนวัตกรรมบริหารองค์การไทย?” รายงานการวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ ระดับประเทศ ครั้งที่ 2, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 27 กุมภาพันธ์ 2551.

ศิริชัย กาญจนวาสี. **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

ศิริวรรณ ศิริบุญ. **การติดตามประเมินผลสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaincd.com/document/file/activity./Siri-MOPH-Evaluation.pdf>. 2553.

ศุภชัย ยาวะประภา. **การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย : กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์. **การขับเคลื่อนนวัตกรรมในต่างประเทศ : แนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาของสิงคโปร์**. เข้าถึงเมื่อ 25 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th>

สถาบันพระปกเกล้า. **รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ และการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ พ.ศ.2559 และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ. 2546-2559**. เข้าถึงเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.matichon.co.th/news/273691>.

สนั่น เกชาจารี. “กลยุทธ์การบริหารผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (Performance Management).” **Industrial Technology Review** 15, 189 (2552): 140.

สมพร สุทัศน์ีย์. **มนุษย์สัมพันธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2551.

สมพิศ ไหมงาม. **การจัดการและการบริหารงานกิจการนักเรียน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.

- สหไทย ไชยพันธุ์. **ความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษา**. วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา มหาวิทยาลัยนครราชสีมา ราชนครินทร์. เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2562. เข้าถึงได้จาก <https://www.tci-thaijo.org>.
- สาธิต วงศ์อนันต์นนท์. “การปฏิรูปการศึกษาไทย : อดีต ปัจจุบัน อนาคต.” บทความวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา 4, 20 (ตุลาคม 2557).
- สาธิตินี้ เกื้อเกียรติวงศ์. **บทวิเคราะห์ระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์**. นักวิเคราะห์นโยบาย และแผนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2562. เข้าถึงได้จาก wiki.ocsc.go.th/_media/สาธิตินี้_เกื้อเกียรติวงศ์14.pdf
- สำนักข่าวบางกอกโพสต์. **โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้โอกาสหรือพลาดโอกาส**. เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://bangkok-today.com/web/8LAF3>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. **รายงานผลการจัดการศึกษาประจำปี 2559**. เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก medu.go.th.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **การประกันคุณภาพการศึกษา เล่ม 2**. กรุงเทพฯ, 2541.
- _____. **ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา**, ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่ม 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561**. เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.obec.go.th/sites/obec.go.th/files/document/attachment/81701/11.pdf>. 2560.
- _____. **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- _____. **นโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560**. กลุ่มวิจัยและพัฒนา นโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2559.
- _____. **คู่มือการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2555.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2553.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)**. เข้าถึงเมื่อ 13 มกราคม 2561. เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422. 2560.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา
ภายใน. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2555.
- _____. “การปฏิรูปการศึกษาของประเทศฟินแลนด์.” **จูลสาร สมศ.** 17, 3 (กุมภาพันธ์-มีนาคม
2560).
- _____. “เปิดโมเดลการประเมินการศึกษา 4 ประเทศ ยกย่องการประเมินการศึกษาไทยสู่สากล.”
จูลสาร สมศ. 17, 1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2559).
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. **สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสศ,
2552.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **รายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559).** กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2559.
- _____. **ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์: รายงานการศึกษาดูงานโครงการฝึกอบรมและพัฒนา
บุคลากรผู้มีอาชีพด้านการพัฒนานโยบายและการวางแผนการศึกษา.** กรุงเทพฯ: บริษัท
พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, 2553.
- _____. **สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, บทสรุป
สำหรับผู้บริหาร, 2552.
- _____. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2574.** พิมพ์ครั้งที่ 1. มีนาคม 2560. กรุงเทพฯ:
บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2560.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ
ที่สอง (พ.ศ.2552 -2561).** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด,
2552.
- _____. **รายงานผลการศึกษา การพัฒนามาตรฐานการศึกษา ของต่างประเทศ.** พิมพ์ครั้งที่ 1.
สิ่งพิมพ์ สกสศ, อันดับที่ 37/2559, 2559.
- _____. **รายงานวิจัย การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship
Education).** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2561.
- สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต และคณะ. “การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริม
คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร** 17, 1
(มกราคม - มีนาคม 2558).
- สุพัตรา สุภาพ. **สังคมและวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2536.
- เสาวณีย์ พากเพียร และคณะ. “ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วม
ในชั้นเรียน และความมุ่งมั่นที่ส่งผล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับชั้น

- มัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร.” **วารสารปารีสชาติ** 25, 1 (เมษายน-กันยายน 2555). เข้าถึงเมื่อ 26 กรกฎาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <https://www.tci-thaijo.org>.
- อธิปต์ย์ คลี่สุนทร. **การประเมินแบบสมดุล (Balanced Scorecard)**. เข้าถึงเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php.2555>.
- อมรวิรัช นาคทรพรพ. “การเสวนาจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน หรือ INTREND ครั้งที่ 7.” ในหัวข้อ “จับกระแสการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์นานาชาติประเทศ.” เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก <https://krupitakchatr.wordpress.com/2013/05/16/2556>.
- อมเรศ ศิลลาอ่อน. “ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการวิจัยพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการด้านการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 3/2552, 2552.
- อรสา ชูสกุลและคณะ. “การบริหารจัดการการประเมินตามมาตรฐานระดับชาติ ในระดับประถมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์.” **วารสารนานาชาติข่าว** 44, 198 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2559). เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก https://library.ipst.ac.th/bitstream/handle/ipst/2401/198_45-49.2559.
- อรุณี ตระการไพโรจน์. “การจัดการการศึกษาของบรูไน.” **หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**, 2556. เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก www.dpu.ac.th.
- อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัจฉกร. **การประเมินผลการปฏิบัติงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท., 2554.
- อัจฉรีย์ ทิพนธธรณินทร์ และสมบุญรณ์ ศิริสรหรือ. “ความเท่าเทียมทางการศึกษา รากฐานการพัฒนาการศึกษาไทยสู่สากล.” **วารสารการเมืองการปกครอง** 3, 2 (2556): 194-208.
- อัญญรัตน์ นาเมือง. “การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย.” **Princess of Naradhiwas University Journal** 2, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2553): 112-121.
- อำไพ นงค์เยาว์ และคณะ. “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.” **วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 10, 1 (2560).
- อุทัย บุญประเสริฐ. “รวมบทความ เรื่อง การจัดการการศึกษาในประชาคมอาเซียน และคู่เจรจา: สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า และลาว: จีน อินเดีย ญี่ปุ่น และ นิวซีแลนด์.” **หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**, 2556.

ภาษาต่างประเทศ

- Alkin, M.C. (Ed.). **Evaluation Roots: Tracing Theorists Views and Influences**. London: Sage Publications, 2004.
- Amey, S. “the 360 - degree Evaluation.” Behavior Health Management, Examining Employees from All Angles (July 2001).
- Anderson, J. E. **Public policy-making**. 4th ed. New York: Houghton Mifflin Company, 2000.
- Aral, S., & Weill, P. “IT Assets, Organizational Capabilities and Firm -performance: Do Resource Allocations and Organizational Differences Explain, Performance variation?” **Massachusetts Institute of Technology** 4632, 6 (2006): 1-27.
- Banks, J. A. **Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum and Teaching**. Boston: Allyn and Bacon, 2001.
- Barber, M., & Mourshed, M. **How The World’s Best-performing School systems Come Out On Top**. London: McKinsey & Company, Social Sector, 2007.
- Barnes, R. A. “African American parent involvement in their children’s schooling.” **Dissertation Abstracts International** 55, 10 (1995): 3152-A.
- Battison, S. B. “The Context of Deliberation Case Studies in Local Curriculum Development.” Doctoral Dissertation Education Curriculum and Instruction (0727), Education administration (0514), Ohio: The Ohio state University, Photocopied, 1991.
- Benos, N., & Zotou, S. “Education and economic growth: A meta-regression analysis.” **World Development** 64 (2014): 669-678.
- Callard, R. S. “A study of the effect of increasing parental expectation for study academic success.” **Dissertation Abstracts International** 40, 2 (1990): 563-A.
- Campbell, A. “Subjective Measures and of Well-being.” **The Western Journal of Medicine** 31, 7 (1976): 117-124.
- Cancilla, J. M. “The Development and Evaluation of a School – based Multi – cultural Promote Respect for Individuality and Diversity in Elementary School Children: A Case Study,” 2002.
- Costanza R. et al. “Quality of Life: An Approach Integrating Opportunities, Human Needs, and Subjective Well-Being.” **Ecol. Econ.** 61 (2007): 267–276.

- Cronbach, L. J. et. al. **Toward Reform of Program Evaluation**. California: Jossey – Bass Publishers, 1980.
- David, M. H., & Harden, R. M. “AMEE Medical Education Guide No.15: Problem-based Learning: a practical guide.” **Journal of Medical Education** 21 (1999): 130-140.
- Davies, I. K., **Competency based learning: Technology, management, and design**. New York & London: McGraw-Hill, 1971.
- Davis, M. H. “Outcom-Based Education.” **JVME** 30 (March 2003): 227-232.
- Delaney. “Parent Participation in District - level Curriculum Decision – Making: A Year in The Life of A School District.” **Proquest Digital Dissertations** 60, 7 (2000): 349.
- Dietz, W. H. “Preventing obesity in children and adolescents.” **Annul Rev Public Health** 22 (2001): 337-353.
- Dornbusch, S. M., and Others. “Single Parents, Extended Household and the Control of Adolescent.” *Child Development*, 1987.
- Ear, S. and other. “Outcome Mapping: Building Learning and Reflection into Development Program.” International Development Research Centre. On, Canada, 2004.
- Edgar, F. et.al. “Learning to Be The World of Education Today and Tomorrow.” Unesco, Paris, 1972.
- Edwards, M. R., & Ewen, A. J. **360 Feedback The Powerful New Model for Employee Assessment & Performance Improvement**. New York: AMACOM, 1996.
- Election Commission of Thailand and Office of the Basic Education Commission. **A Guide to Democratic Learning Activites for Teachers in Grades 4 - 6** . Bangkok: Sahai Black & Printing, 2009.
- Ferrans, C. “Psychometric assessment of the quality of life index.” **Research in Nursing & Health** 15 (1992): 29-38.
- Filmer, D., & Pritchett, L. “The Effect of Household Wealth on Educational Attainment: Evidence from 35 Countries.” **Population and Development Review** 25, 1 (1999): 85-120.
- Fitzpatrick, J. L., Sanders, J. R., & Worthen, B. R. **Program evaluation: Alternative approaches and practical guidelines**. 3rd ed. New York: Longman, 2004.

- Fleener, J. W., & Prince, J. M. **Using 360-degree feedback in organizations: An annotated bibliography.** Greensboro, NC: Center for Creative Leadership, 1997.
- Gates, K. D. "Multicultural Education in Public Elementary Schools," 2006.
- Glatthorn, A. A. "Perspectives and Imperatives Outcome-Based education: reform and the curriculum process." **Journal of curriculum and supervision**, 1993.
- Gorham, E. "Multicultural Teaching Competence as Perceived by Elementary School Teachers," 2007.
- Greenwood, M. R. "Ethics and HRM: A review and conceptual analysis." **Journal of Business Ethics** 36, 3 (2002): 261-278.
- Haeffele, L., Hood, L., & Feldmann, B. "Evaluation Capacity Building in A School University Partnership Grant Program." **Planning and Changing** 42, 1/2 (2011): 87-100.
- Hanushek, E. A., & Woessmann, L. "The Role of Cognitive Skills in Economic Development." **Journal of Economic Literature** 46, 3 (2008): 607-68.
- Haruthai Thanasan. "Democracy in Educational Contexts." **Journal of Education Prince of Songkla University Pattani Campus** 25, 1 (2014): 17-36.
- Heth, G. A., & Mendell, M. J. **Do indoor Environments in school influence student performance?**, 2002. เข้าถึงเมื่อ 25 สิงหาคม 2562. เข้าถึงได้จาก www.findartics.com/p/articles/mi.
- Honing, A. S. **Secure relationships: Nurturing infant /toddler attachment in early care settings.** Washington, DC. National Association for the Education for Young Children, 2002.
- Hurlock, E. B. **Child Development.** 5th ed. Kogakusha: McGraw Hill, 1972.
- Jenkins, A., & Unwin, D. **How to write learning outcomes.** เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.ncgia.ucsb.edu/education/curricula/giscc/units/format/outcomes.html>.2002.
- Juczyn'ski, Z. "Health-related quality of life: Theory and measurement." **Folia Psychologica** 10 (2006): 4.
- Jude-York, D., & Wise, S. L. **Multipoint Feedback; A 360 Catalyst for Change.** California: Crisp Publications, Inc., 1997.

- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. "The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action." Harvard Business School Press, 1996.
- Kerin, R. A., Harley, S. W., & Rudelius, W. **Marketing: The core**. Boston: McGraw-Hill, 2009.
- Kirkpatrick, D. L. **Evaluating training programs: the four levels**. 2nd ed. San Francisco: Berrett-Koehler, 1998.
- Liu, B. C. "Quality-of-life: Concept, measure and result." **The American Journal of Economic and Sociology** 12 (1975).
- Lopez, A. I. "Teaching Strategies and Adaptation of Teachers in Multiculturally Diverse Classrooms in Seventh-day Adventist K-8 Schools in North America," 2001.
- Lopez, J., & Scott, J. **Social structure**. London: Bunkingham, 2000.
- Macmillan, T. T. "The Delphi Technique." Paper Presented at The Annual Meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development. Ca: Monterey, 1971, May 3-5.
- Marc, A. **The Influence of School Architecture And Desing on the Outdoor Play Experience within the Primary School**. Boston: Allyn & Boston, 2005.
- Marsden, D. B. "Relations Between Teacher Perceptions of safe and Orderly Environment and Student Achievement Among Ten Better-performing, High-poverty Schools in One Southern California Elementary School District." **Dissertation Abstracts International** 67, 1 (2006 July): 116-A.
- Moore, K. D. **Classroom teaching skills**. 5th ed. Boston: McGraw-Hill, 2000.
- Moral Promotion Center (Public Organization). **Features and cultivate the moral and ethics in New Zealand**. Bangkok: Prikwan Graphic, [in Thai], 2006.
- Mukhopadhyay, S., & Smith, S. "Outcome-based education: Principle and practice." **Journal of Obstetrics and Gynaecology** 30 (2010): 790-794.
- Murata, et al. "A Bilingual Text – Education in Conwtem-porary Japan," 2010.
- Myers. K. W. "Empowerment and professional community: Keys to teacher efficiency, motivation and morale." **Dissertation Abstract International Pennsylvania**, Pennsylvania State University, 2009.
- National Health Service, NHS. **Healthl Care in United Kingdom**. เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2561. เข้าถึงได้จาก http://en.wikipedia.org/wiki/Healthcare_in_the_United_Kingdom.2010.

- Norwich, B., & Evans, J. **Cluster: Inter-school collaboration in meeting special educational Needs in ordinary schools**, 2007. Accessed April 30, 2008. Available from <http://www.ebscohot.com/ehost/detail?vid=13&hid=3b84db3b-45f9> Office of the National Education Commission.
- Oaas, T. "Application of consciousness-based education in Thailand to create sufficiency economy: Theory, Documentation, and Future Directions." Ph.D. Maharishi university of management, 2013.
- OECD, Economic Department. "Economic Survey of Chile 2005: Making better use of labour resources." published on 4 November 2005.
- OECD (Organization for Economic Co-operation and Development). "Glossary of Key Terms in Evaluation and Results-Based Management" Paris: OECD/DAC, 2002.
- Provus, M. **Discrepancy Evaluation for Education Program Improvement and Assessment**. Berkeley, CA.: McCutchan, 1971.
- Pryor, J. "Can Community Participation Mobilise Social Capital for Improvement of Rural Schooling? A Case Study From Ghana." **Journal of Taylor and Francis** 35, 4 (2005): 193-203.
- Reinikka, R., & Svensson, J. "Fighting Corruption to Improve Schooling: Evidence from a Newspaper Campaign in Uganda." **Journal of the European Economic Association** 3, 2-3 (April-May 2005): 259-267.
- Ritzenthaler, D. M. "Integrating Technology into Classroom Instruction. A Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy." The Degree Doctor of Education in Educational Leadership. Ohio: Ashland University. U.S.A., 2009.
- Rosati, M. M. **Lawrence public school drug-free school project**. Massachusetts: Education Development Center, 2000.
- Scriven, M. **The Logic and Methodology of Checklists**. Available from [http : // www.wmich.edu/evalctr/checklist/checklistmenee.htm](http://www.wmich.edu/evalctr/checklist/checklistmenee.htm).2005.
- Seiss, J. "Effects of a twelve week home based Adlerian parent education program in families with seriously emotionally disturbed children between the ages of six and fourteen." Doctoral dissertation, Adler School of Professional Psychology, 2008.

- Sharma, R. C. **Population Trends, Recourses and Environment**. New Delhi: Dhanpat Rai, 1975.
- Shoikova, E. D., & Krumova, M. J. "O-NET and Competency Based Education." **Journal of Electronics**, 2010.
- Slafani, S. K. "Singapore chooses teachers carefully." **Kappan** 97, 3 (November 2015): 8-13.
- Spady, W. G., & Marshall, K. J. **Beyond Traditional Outcome-Based Education**. เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.ascd.org/ASCD/pdf>.
- Stake, R. E. (Ed.). **Evaluating the Arts in Education: A Responsive Approach**. Ohio: Charles E. Merrile, 1975.
- Stiggins, R. J. **Student-Centered Classroom Assessment**. 2nd ed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall, 1997.
- Stufflebeam, D. L. **Evaluation Models**. San Francisco: Jossey – Bass, 2001.
- Trimble, S., & Miller, J. W. Creation. "Invigoration, and Sustaining Effective Teams." Personalizing The High School: The Most Important Reform, NASSP Bulletin, 1996.
- Tyler, R. W. **Basic Principles of curriculum and Instruction**. London: University of Chicago, 1950.
- Uekawa, K. "Making Equality in 40 national Education Systems." Doctoral Dissertation, Ph.D., University of Chicago, Chicago, 1997.
- UNESCO. **Education For All Global Monitoring Report 2005**. Paris: UNESCO Publishing, 2005.
- World Health Organization. **Benefits of Physical Activity**. เข้าถึงเมื่อ 12 มีนาคม 2561. เข้าถึงได้จาก HTTP: <http://who.int/dutphysicalactivity/factsheetbenefits/en/index.html>.
- _____. **Health Promotion Glossary**. Switzerland: World Health Organization, 1998.
- World Health Organization Quality of Life. **WHOQOL Group**. cited in Susniene, & Jurkauskas, 2009.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยแบบเทคนิค
EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

1. รายนามกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการบริหาร
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

1. นางเยาวลักษณ์ วิเชียรรัตน์ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	อายุ 59 ปี ปริญญาตรี คบ.ภาษาไทย วิทยาลัยครูเพชรบุรี ครู คศ. 4 โรงเรียนบ้านปลายคลอง จังหวัดระนอง โรงเรียนบ้านปลายคลอง จังหวัดระนอง
2. นางสุวรรณี วิทยาวิฑูร วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	อายุ 54 ปี ปริญญาตรี คบ.วิทยาศาสตร์ทั่วไป ครู คศ. 3 โรงเรียนบ้านขจัดภัย จังหวัดระนอง โรงเรียนบ้านขจัดภัย จังหวัดระนอง
3. นายมนูญ จันทร์สุข วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	อายุ 58 ปี ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
4. นางสาวศิริกุล ตันกุล วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	อายุ 59 ปี ปริญญาตรี สาขาวิชา กศ.บ. ภาษาไทย มศว.ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.ระนอง สำนักงานกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.ระนอง

3. **นายจักรพงษ์ มหพันธ์ทิพย์** อายุ 30 ปี
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ
 มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC)
 ตำแหน่ง ผู้จัดการธุรกิจโรงแรมฟาร์มเฮ้าส์ระนอง
 (ร้าน ก.ไก่ ขายของฝากเมืองระนอง)
 สถานที่ทำงาน โรงแรมฟาร์มเฮ้าส์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
4. **นายประสิทธิ์ รักกลิ่น** อายุ 44 ปี
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ตำแหน่ง ผู้จัดการมูลนิธิมาริสท์เอเชีย ประจำจังหวัดระนอง
 สถานที่ทำงาน มูลนิธิมาริสท์เอเชีย ประจำจังหวัดระนอง
5. **นายชัยภัทร เศรษฐยุกานนท์** อายุ 54 ปี
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสนประศาสนศาสตร์
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
 ตำแหน่ง ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดระนอง
 สถานที่ทำงาน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดระนอง
6. **นายบุญสุข รัตนวานนท์** อายุ 63 ปี
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี สาขาวิชาพัฒนาชุมชน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 ตำแหน่ง เจ้าของธุรกิจส่งออกอาหารสัตว์น้ำ
 (กรรมการมูลนิธิ อนุสรณ์ 100 ปี โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร)
 สถานที่ทำงาน แพปลาโกสุข อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
7. **นายธีระพล ชลิตราพงษ์** อายุ 56 ปี
 วุฒิการศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาตอนปลาย
 โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร จังหวัดระนอง
 ตำแหน่ง ประธานหอการค้า จังหวัดระนอง
 สถานที่ทำงาน สำนักงานหอการค้า จังหวัดระนอง

3. รายนามกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่มีบทบาท ด้านการบริหารการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1. ดร.โสภณ เพ็ชรพวง วุฒิมการศึกษาศูงสุต ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	อายุ 55 ปี ปริญญาเอก ปร.ต.สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตร วิทยาลัยชุมชน จังหวัดระนอง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. ดร.สถาพร สังขาสุทธิรักษ์ วุฒิมการศึกษาศูงสุต ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	อายุ 60 ปี ปริญญาเอก ปร.ต.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตร วิทยาลัยชุมชน จังหวัดระนอง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
3. ดร.สมคิด นาคชวัลญ วุฒิมการศึกษาศูงสุต ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	อายุ 59 ปี ปริญญาเอก กศ.ต.สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ รองผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชน จังหวัดระนอง วิทยาลัยชุมชน จังหวัดระนอง
4. นายปรารมภ์ นาคบำรุง วุฒิมการศึกษาศูงสุต ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	อายุ 61 ปี ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชน จังหวัดระนอง วิทยาลัยชุมชน จังหวัดระนอง
5. นายสุชีพ พัฒน์ทอง วุฒิมการศึกษาศูงสุต ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	อายุ 59 ปี ปริญญาตรี สาขาวิชาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา นักเคลื่อนไหว NGO ภาคประชาสังคม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

6. Mr. Gil Lasaca Casio

วุฒิมการศึกษาศูงสุค

ค้ำห้หน้ง

สทหณที่ท้ห้ห้งาน

อายุ 34 ปี สัญหาคิ Philippines

M.A. Pastoral ministry

Ateneo de Davao University

คครูสอนภหษอังกฤษ มูลนธิ มหริสท์ เอเชีย จ้งห้ห้คระนง

มูลนธิ มหริสท์ เอเชีย อ้ห้เกอเมือง จ้งห้ห้คระนง

ภาคผนวก ข
หนังสือขอสัมภาษณ์งานวิจัย

ที่ ศธ 6812.2/680

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

1 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน คุณเยาวลักษณ์ วิเชียรรัตน์

ด้วย นางสาวสุพรรณษา กรอกสำโรง รหัสนักศึกษา 58252926 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

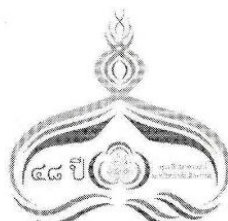
ขอแสดงความนับถือ

สว.พ.

(อาจารย์ ดร.สรวง อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455
นิตด. 08 1676 5272

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1

เรื่อง ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง แบบสัมภาษณ์มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

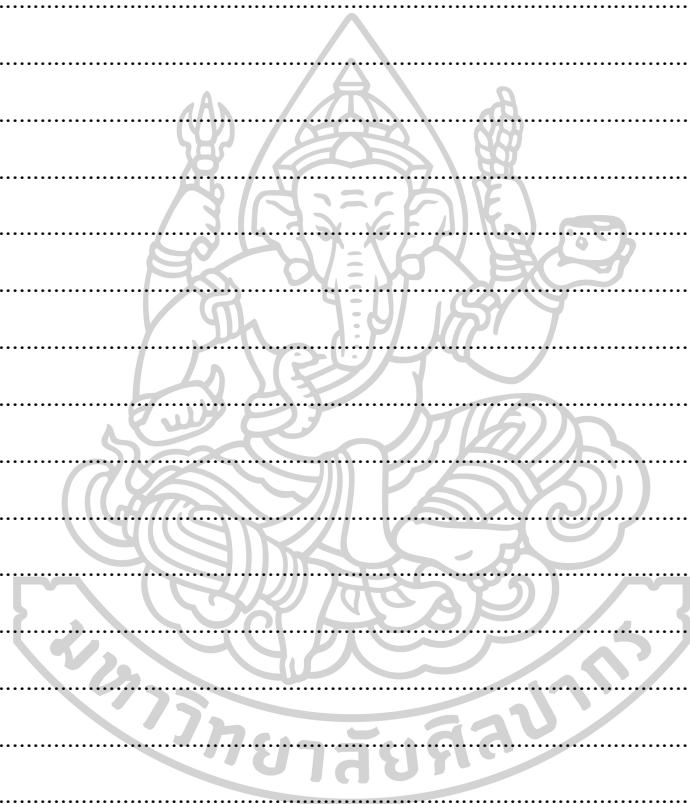
ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
- 1.2 วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สถานศึกษา.....
- 1.3 ตำแหน่ง/หน้าที่ประจำ.....
สถานที่ทำงาน.....
- 1.4 ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี
- 1.5 สถานที่สัมภาษณ์.....
- 1.6 วัน เดือน ปี .....
- 1.7 เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์.....นาที

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

“ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง”

นางสุพรรณษา กรอกสำโรง
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง
ท่านที่ 1	<p>ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ต้องประเมินที่ตัวนักเรียนว่าสามารถดำเนินชีวิตประสบความสำเร็จไปในทิศทางใด นักเรียนที่จบจากโรงเรียนขยายโอกาส ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในทางกฎหมายการศึกษาถือว่าการจบการศึกษาในระดับภาคบังคับ นักเรียนเหล่านี้เมื่อจบการศึกษาไปแล้ว ส่วนหนึ่งจะแยกไปประกอบอาชีพ เนื่องจากครอบครัวฐานะยากจน ส่วนหนึ่งผู้ปกครองมีกำลังทรัพย์เพียงพอที่จะส่งเข้ารับการศึกษาคือในระดับที่สูงขึ้น และเด็กอีกส่วนหนึ่งต้องทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยโดยการศึกษาต่อกับการศึกษานอกระบบ (ก.ศ.น.) โดยการเรียนในช่วงเวลาวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ คุณภาพของนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งคุณภาพของผู้เรียนย่อมสะท้อนไปยังคุณภาพของครูผู้สอน สอนอย่างไรให้เด็กเป็นคนดี กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีงาม เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความเป็นประชาธิปไตย และยุติธรรม ครูต้องมีทักษะการสื่อสารกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ครูผู้สอนมีคุณภาพชีวิตที่ดี รู้จักบริหารเวลาในการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเองโดยการเข้าอบรมอย่างต่อเนื่อง เลือกใช้นวัตกรรมวิธีการสอนที่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีกับผู้เรียน การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเช่นกัน ผู้บริหารจะต้องมีความรู้พร้อมที่จะเปิดรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทางการศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ทันต่อกระแสเทคโนโลยีและการปฏิรูปอย่างไม่หยุดนิ่งของการศึกษาประเทศไทย ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เข้ามาร่วมบริหารจัดการศึกษา ช่วยกันตัดสินใจในการเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุน ระดมทรัพยากรทางการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน โรงเรียนต้องมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบการอย่างสมบูรณ์พร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้สามารถคือเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสร้างสรรค้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์แบบ โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบอาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง</p>

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง
ท่านที่ 2	<p>ผมคิดว่าผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองนั้น หมายถึงเด็กที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะต้องมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เพราะนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสโดยส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะยากจน ประกอบไปด้วยกลุ่มเด็กไทยและเด็กชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดระนอง มีทั้งเด็กเชื้อสายพม่า มอแกน และโรฮิงญา เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เปิดโอกาสและสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา ทำให้เด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยมีสิทธิ์และเสรีภาพในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นครูผู้สอนต้องทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียม ครูต้องปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ให้เด็กรู้สิทธิและหน้าที่ของตน ครูต้องมีความรู้ชัดเจนในสาระวิชาที่สอน มีความสามารถในการสื่อสารที่ดีกับ ผู้เรียนและสามารถใช้การสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบสื่อสำหรับการเรียน การสอน และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ การวัดผลประเมินผลของผลลัพธ์ทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองยังคงใช้ข้อสอบมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันจังหวัดระนองเกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งภาคประมง การท่องเที่ยว ด้านสุขภาพ และการส่งออก ผู้บริหารสถานศึกษาขยายโอกาสที่จัดการศึกษาจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดระนอง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบหลักสูตร เน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านให้กับนักเรียน เช่น หลักสูตรการประมงชายฝั่ง หลักสูตรช่างต่อเรือเล็กหรือช่างเครื่องยนต์เรือ หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวหรือหลักสูตร 3 ภาษา(ไทย-อังกฤษ-พม่า) และหลักสูตรเศรษฐศาสตร์เพื่อการค้าขาย เป็นต้น นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มนักเรียนที่สามารถศึกษาต่อสายสามัญได้ เด็กกลุ่มนี้จะเข้าศึกษาต่อโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสามัญในตัวเมืองระนอง หรือเด็กบางส่วนที่ผู้ปกครองมีกำลังส่งก็ได้ไปศึกษาต่อที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในต่างจังหวัด 2.กลุ่มนักเรียนที่สามารถเรียนต่อสายอาชีพ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคนิคระนอง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจังหวัดระนอง นอกเหนือจากนี้ก็ไปศึกษาต่อสายอาชีพต่างจังหวัด และ 3.กลุ่มเด็กนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่มีกำลังทรัพย์ส่งเข้าศึกษาต่อได้ เด็กกลุ่มนี้เมื่อจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จะออกไปประกอบอาชีพทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว เด็กบางคนที่ยังรักและชอบการศึกษาก็จะใช้วิธีการทำงานไปด้วยและเรียนไปด้วยในช่วงวันหยุด โดยศึกษาต่อกับการศึกษานอกระบบ (ก.ศ.น.) ดังนั้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับกาเปลี่ยนแปลงบริบทของจังหวัดระนอง ตลาดแรงงานในจังหวัดระนองต้องการบุคคลประเภทใด นั้นแหละคือคำตอบของทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน และต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด มีการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ	ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง
ท่านที่ 3	<p>ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดระนองตามความคิดของผมคิดว่าเด็กที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรมีทักษะชีวิตหรือทักษะในการดำรงชีพได้ เด็กควรรู้ว่าตนเองชอบหรือถนัดในด้านใด ซึ่งความถนัดหรือความชอบนั้นควรปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่ออยู่ในรั้วโรงเรียน ให้เด็กเรียนรู้และค้นพบความถนัดเฉพาะด้านด้วยตนเอง ครูผู้สอนคอยเป็นผู้ชี้แนะ ชี้แนวทางที่ถูกต้องให้นักเรียน ประสบการณ์การลงมือปฏิบัติจริง การลองผิดลองถูก การทำซ้ำ เป็นการสร้างแนวทางให้เด็กรู้จักคิดวิเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในชุมชนและทุกภาคส่วน ได้เข้าเข้ามาร่วมมือกันออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองกับบริบทของความเป็นคนพื้นที่จังหวัดระนอง ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้น โรงเรียนต้องมีข้อมูลพื้นฐานของบริบทโรงเรียน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเป้าหมายการจัดการศึกษาของจังหวัดระนอง ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้เป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษานอกจากนี้แล้วศักยภาพบทบาทความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาคือสิ่งสำคัญ ผู้บริหารต้องทันเทคโนโลยี ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องร่วมมือกันผลักดันให้ผู้เรียนที่จบระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ยุคปัจจุบันนี้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ได้เข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เทคโนโลยีเหล่านี้มีความสำคัญมากในการบริหารจัดการเรียนรู้ ครูต้องเชื่อมั่นว่าเด็กทุกคนต้องสามารถพัฒนาได้ อาจจะกล่าวได้ว่าคุณภาพของผู้เรียนย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูผู้สอน ครูผู้สอนนอกจากจะให้วิชาการความรู้แก่ผู้เรียนแล้วครูยังต้องปลูกฝัง เน้นย้ำถึงเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน สอนให้ผู้เรียนมีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย รักและหวงแหนท้องถิ่นบ้านเกิดตนเอง เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ สามารถพึ่งพาตนเอง และมีจิตสาธารณะ ร่วมพัฒนาท้องถิ่นตนเองได้ สอนให้ผู้เรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพได้ ลักษณะการสอนให้เริ่มต้นจากสิ่งใกล้ตัว เช่น สอนให้เด็กสามารถประกอบอาหารรับประทานเองและให้พ่อแม่รับประทานได้ สอนให้เด็กรู้จักตัดแปลงทรัพยากรในท้องถิ่น สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข</p>

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ
EDFR รอบที่ 2

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยรอบที่ 2

เรื่อง แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นจากการนำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองรอบที่ 1 มาวิเคราะห์ และรวบรวมจัดหมวดหมู่

แบบสอบถามนี้ใช้ในการเก็บข้อมูลรอบที่ 2 เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อพิจารณาหาแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูล จะเป็นข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสุพรรณษา กรอกสำโรง

นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

5 หมายถึง ระดับความต้องการมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความต้องการมาก

3 หมายถึง ระดับความต้องการปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความต้องการน้อย

1 หมายถึง ระดับความต้องการน้อยที่สุด

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน							
1	เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามกฎหมาย การศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้ นโยบายเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3						
2	เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุกคนที่อยู่ใน ประเทศไทยทั้งสัญชาติไทยและต่างสัญชาติมีสิทธิ์และ เสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน						
3	เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการและมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์						
4	เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและภูมิใจ ในท้องถิ่นบ้านเกิด						
5	เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและ สุขภาพจิตที่ดี						
6	เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็น ต่อการดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
7	เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทางอาชีพให้เด็ก สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสมาชิกใน ครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และยั่งยืน						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 2 นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน							
8	นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์						
9	นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มีจิตสาธารณะ รู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อสังคม						
10	นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ						
11	นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อบายมุขทุกชนิด						
12	นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในสิทธิของผู้อื่น						
13	นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว						
14	นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้						
15	นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมีสุนทรีย์						
16	นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ						
17	นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต						
18	นักเรียนรู้ตนเองว่าถนัดไปทางด้านใดและมีทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน						
19	นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต						
20	นักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 3 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และ สมรรถนะการบูรณาการ							
21	ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอนและตามมาตรฐาน วิชาชีพครู						
22	ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความ เมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู						
23	ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถควบคุม อารมณ์ตนเองได้						
24	ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด						
25	ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับ ช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน						
26	ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อ การเรียนการสอน						
27	ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและใช้ ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการ ค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ						
28	ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากร ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา						
29	ครูผู้สอนมีสัมพันธ์กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนใน ชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการ จัดการเรียนรู้ได้						
30	ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหา จุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้า กับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะด้าน อาชีพให้อย่างเหมาะสม						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 3 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ (ต่อ)							
31	ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและสามารถนำ วิจัยทางการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้						
32	ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของตนเองโดย การเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง						
ด้านที่ 4 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม							
33	ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้มี เวลาอยู่กับครอบครัว						
34	ครูผู้สอนมีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและเข้าร่วม กิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนา						
35	ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต						
36	ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลาได้ออก กำลังกายและได้รับการตรวจสุขภาพในทุก ๆ ปี						
37	ครูผู้สอนได้รับสวัสดิการอย่างสมภาคและมี ประชาธิปไตยในการทำงาน						
38	ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการทำงาน						
39	ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสได้ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ						
ด้านที่ 5 ผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษา							
40	ผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและรู้จริง						
41	ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยีในการ บริหารงานได้						
42	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหาร และมีภาวะผู้นำทาง วิชาการ						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 5 ผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษา (ต่อ)							
43	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อ คุณภาพผู้เรียน						
44	ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน						
45	ผู้บริหารบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการ กระจายอำนาจ						
46	ผู้บริหารเป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใสในการบริหาร จัดการสถานศึกษาทั้งระบบ						
47	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการ ทำงาน						
48	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงานร่วมกัน						
49	ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและบุคคล รอบข้าง						
50	ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ						
51	ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ ที่เกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็ม ความสามารถ						
ด้านที่ 6 การบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี							
52	โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการเรียนรู้ ทุก ๆ ด้าน						
53	โรงเรียนใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งระบบ						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 6 การบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ต่อ)							
54	โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสร้างความ น่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกคน						
55	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจการเลือกใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และเป็น ส่วนสำคัญในการร่วมสนับสนุนระดมทรัพยากรทาง การศึกษา						
56	โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการ สถานศึกษา						
57	โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยใช้มิติ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน						
58	โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากรเพื่อนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการ สร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทาง ความคิดในกิจกรรมการเรียนการสอน						
59	โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและหลากหลาย						
60	โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูกละ สุขลักษณะ ครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการบริโภค						
61	โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง						
62	โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง						
63	โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตามสถานการณ์ที่ เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน						
64	โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 6 การบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ต่อ)							
65	โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้						
66	โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน						
67	โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง						
ด้านที่ 7 ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วม ในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน							
68	พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรม เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือจุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก						
69	ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก						
70	พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก						
71	ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตรส่วนตัวและเรื่อง การเรียนของเด็ก ไม่ปล่อยให้เป็นการละเลยของโรงเรียนหรือครูแต่เพียงอย่างเดียว						
72	ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
73	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกครั้งเมื่อโรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ						
74	ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหาให้กับเด็ก เมื่อเด็กพบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ทันที่						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 8 การส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข							
75	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการหลักสูตร						
76	โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับตลาดแรงงานของจังหวัดระนอง						
77	โรงเรียนมีทิศทางในการออกแบบหลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านให้กับนักเรียน						
78	ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วมระดมสมองในการออกแบบหลักสูตร						
79	โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพให้เข้ากับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ						
80	โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดระนองและบริบทโรงเรียนก่อนทำการการออกแบบหลักสูตร						
81	การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดระนอง						
82	โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรโดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 9 มีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน							
83	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าเรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้						
84	บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน						
85	โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้						
86	โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบการอย่างสมบูรณ์มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
87	โรงเรียนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต						
88	โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้หลายกิจกรรม						
89	โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางการประกอบอาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง						
90	โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมและห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขายสุราหรือบู้หรี ฝั บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 10 มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด ระนองอย่างต่อเนื่อง							
91	โรงเรียนมีการกำกับติดตามการรายงานประเมินตนเอง ครูผู้สอน (SAR รายบุคคล)						
92	โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและประเมินผลทาง การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ การวัดผล ประเมินผลนักเรียนรายคน การวัดผลประเมินผล นักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผลนักเรียน ทั้งโรงเรียน และการวัดผลประเมินผลนักเรียน ระดับประเทศ (N-t และ O-net)						
93	โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผลสถานศึกษา ประจำปีซึ่งเป็นการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาที่สถานศึกษากำหนด						
94	โรงเรียนมีระบบการติดตามการประกันคุณภาพการจัด การศึกษาภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.						
95	โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและ เชื่อมโยงกับหลักสูตรของศึกษาขั้นพื้นฐาน						
96	โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่าง ต่อเนื่อง						

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยรอบที่ 3

เรื่อง แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นจากการนำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองรอบที่ 2 มาหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ในแต่ละข้อ แบบสอบถามนี้ใช้ในการเก็บข้อมูลรอบที่ 3 เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในข้อคำถามที่ยังมีความเห็นไม่แน่นอนทามติ เพื่อพิจารณายืนยันในข้อคำถามที่ 10, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 23, 33 และ 45

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ในการแทนค่าสถิติของคำตอบจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

M	หมายถึง	ตำแหน่งของค่ามัธยฐาน (Median) คำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม
*	หมายถึง	ตำแหน่งของค่าฐานนิยม (Mode) คำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม
X	หมายถึง	ตำแหน่งของคำตอบที่ท่านได้เลือกในแบบสอบถามรอบที่ 2
↔	หมายถึง	ตำแหน่งของคำตอบที่ท่านได้เลือกในแบบสอบถามรอบที่ 3

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่าน สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสุพรรณษา กรอกสำโรง
 นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง

- 5 หมายถึง ระดับความต้องการมากที่สุด
4 หมายถึง ระดับความต้องการมาก
3 หมายถึง ระดับความต้องการปานกลาง
2 หมายถึง ระดับความต้องการน้อย
1 หมายถึง ระดับความต้องการน้อยที่สุด

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน							
1	เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามกฎหมายการศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการเรียนการสอนภายใต้นโยบายเรียน ฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3						ควรจัดการศึกษาให้ถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาของ พื้นที่ อำเภอเมืองที่เป็นพื้นที่เกาะ และพื้นที่ต่างอำเภอที่อยู่ห่างไกล
2	เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชากรเด็กทุก คนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งสัญชาติไทยและ ต่างสัญชาติมีสิทธิและเสรีภาพในการเข้าถึง การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน						เด็กที่อาศัยในพื้นที่เกาะและพื้นที่ ต่างอำเภอที่อยู่ห่างไกล โดยเฉพาะเด็กพลัดถิ่นและเด็ก ต่างชาติชาวพม่าเด็กเหล่านี้จะ หมดโอกาสศึกษาต่อหลังจากจบ มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 เพราะไม่ สามารถเดินทางมาเรียนได้
3	เป็นโรงเรียนที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ทาง วิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์						ปัจจุบันจังหวัดระนองมีโรงเรียนที่ จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 6 ในต่างอำเภอมีอำเภอ ละแห่ง ในอำเภอเมืองมีเพียง 2 แห่ง ซึ่งในอำเภอเมืองมีประชากร ของเด็กด้อยโอกาสอาศัยอยู่ หนาแน่นมาก ทำให้แต่ละปี โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
4	เป็นโรงเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็น ไทยและภูมิใจในท้องถิ่นบ้านเกิด						
5	เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมี สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (ต่อ)							
6	เป็นโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมี ทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						ชั้นปีที่ 6 ในอำเภอเมือง มีจำนวน เด็กต่อห้องเรียนที่มีความแออัด และเด็กที่จบ ม.3 จากโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาอีก จำนวนมากที่ขาดโอกาสและไม่มี ที่เรียน ผู้ปกครองต้องพาเข้า เรียนกับการศึกษาพิเศษ และ การศึกษานอกระบบ
7	เป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมเจตคติที่ดีทาง อาชีพให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเลี้ยง ตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุขและยั่งยืน						
ด้านที่ 2 นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของ การศึกษาขั้นพื้นฐาน							
8	นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์						ผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จาก โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาในจังหวัดระนองต้องม ีความสามารถทางด้านทักษะ ภาษาเพื่อการค้าขาย เน้นบูรณา การ การสื่อสาร 3 ภาษา คือ ภาษ ไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาพม่า และต้องเป็นเด็กที่มีความมั่นคง ในอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ตนเอง ได้
9	นักเรียนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักสามัคคี มี จิตสาธารณะรู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่นมีความ รับผิดชอบต่อสังคม						
10	นักเรียนมีความภูมิใจในชาติ ร่วมสืบสาน วัฒนธรรมท้องถิ่น และอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ			X	M*		
11	นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อบายมุข ทุกชนิด						
12	นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยเคารพใน สิทธิของผู้อื่น				X	M*	
13	นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ เป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 2 นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีคุณภาพมาตรฐานของ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)							
14	นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้			X	← M *		
15	นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี สุขภาพ ร่างกายแข็งแรง รักการออกกำลังกายและมี สุนทรีย์			X	← M *		
16	นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อใน สถาบันต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความ สนใจของตนเอง ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ						
17	นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต			X	← M *		
18	นักเรียนรู้ตนเองว่าถนัดไปทางด้านใดและมี ทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน			X	← M *		
19	นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหรือ ผู้ผลิต			X	← M *		
20	นักเรียนเป็นผู้นำที่ดีพึ่งตนเองและดูแล ครอบครัวได้						
ด้านที่ 3 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ							
21	ครูผู้สอนมีความรู้ตรงสาระวิชาที่สอนและ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู						เด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง ส่วนมากเป็นเด็กที่มีคุณภาพชีวิตที่ ค่อนข้างต่ำ เช่น ครอบครัวฐานะ ยากจน ครอบครัวแตกแยก ดังนั้น ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสต้อง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและมี ทักษะที่สามารถแก้ปัญหาชีวิตให้กับ นักเรียนได้
22	ครูผู้สอนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรัก มีความเมตตา มีความปรารถนาดี ต่อลูกศิษย์ อย่างไม่ลำเอียง ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพครู						
23	ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สามารถ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้			X	← M *		

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 3 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา และสมรรถนะการบูรณาการ (ต่อ)							
24	ครูผู้สอนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด						
25	ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้นวัตกรรม วิธีการสอน เครื่องมือวัดผล ประเมินผล ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับช่วงวัยและคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน						
26	ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน						
27	ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง และใช้ภาษาอังกฤษได้ดี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ						
28	ครูผู้สอนมีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา						
29	ครูผู้สอนมีสัมพันธ์กับชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ได้						
30	ครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้ากับกลุ่มสาระวิชาและสามารถบูรณาการทักษะด้านอาชีพให้เหมาะสม						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 3 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีทักษะทางปัญญา สมรรถนะ การบูรณาการข้ามศาสตร์ (ต่อ)							
31	ครูผู้สอนมีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษาและ สามารถนำวิจัยทางการศึกษาไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาผู้เรียนได้						
32	ครูผู้สอนมีการพัฒนาเตรียมความพร้อมของ ตนเองโดยการเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง						
ด้านที่ 4 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม							
33	ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการเวลาในการ ทำงานให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว			X		M *	เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาทำให้ระบบการจัดการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่าง ต่อเนื่องอย่างไม่หยุดนิ่ง ส่งผล กระทบต่อการทำงานของ ครูผู้สอนโดยตรง ครูผู้สอนต้อง บริหารจัดการคุณภาพชีวิตของ ตนเองโดยการเปิดใจกว้างยอมรับ การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่อย่างมี ความสุข
34	ครูผู้สอนมีเวลาได้ติดตามข่าวสารบ้านเมือง และเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรม และกิจกรรมทางศาสนา						
35	ครูผู้สอนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต						
36	ครูผู้สอนมีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรง มีเวลาได้ออกกำลังกายและได้รับการตรวจ สุขภาพในทุก ๆ ปี						
37	ครูผู้สอนได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาคและ มีประชาธิปไตยในการทำงาน						
38	ครูผู้สอนมีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการ ทำงาน						
39	ครูผู้สอนได้เข้ารับพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสดำเนินการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มี ความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 5 ผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษา							
40	ผู้บริหารมีความรู้ รู้ลึกและรู้จริง						
41	ผู้บริหารรู้เทคโนโลยี และสามารถใช้ เทคโนโลยี ในการบริหารงานได้						
42	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหาร และมี ภาวะผู้นำทางวิชาการ						
43	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนา การศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน						
44	ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยในการ ทำงาน						
45	ผู้บริหารบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วม และการกระจายอำนาจ			X		M*	
46	ผู้บริหารเป็นผู้นำที่น่าไว้วางใจ มีความโปร่งใสใน การบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งระบบ						
47	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความ ซื่อสัตย์ในการทำงาน						
48	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอิทธิพลดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สมาชิกมีความสุขเมื่อทำงาน ร่วมด้วย						
49	ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ สังคมและบุคคลรอบข้าง						
50	ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 5 ผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษา (ต่อ)							
51	ผู้บริหารมีทักษะสร้างแรงจูงใจให้ ผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วม ปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและอย่างเต็ม ความสามารถ						
ด้านที่ 6 การบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี							
52	โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาและ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วม ในการการบริหารจัดการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน						ควรสร้างภาคีเครือข่ายเด็กข้าม ชาติกับองค์กรเอกชนหรือมูลนิธิ ต่าง ๆ ที่ให้การช่วยเหลือเด็กข้าม ชาติ เพื่อร่วมระดมทรัพยากรใน การบริหารจัดการศึกษา และน้อม นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ การศึกษา
53	โรงเรียนใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งระบบ						
54	โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสร้าง ความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน						
55	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจการเลือกใช้ทรัพยากร ทางการศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในการร่วม สนับสนุนระดมทรัพยากรทางการศึกษา						
56	โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามา เป็นกรรมการสถานศึกษา						
57	โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ โดยใช้มติของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 6 การบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง โดยการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ต่อ)							
58	โรงเรียนเชิญปราชญ์ท้องถิ่นร่วมเป็นวิทยากร เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมของ ชุมชน เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดในกิจกรรม การเรียนการสอน						
59	โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและ หลากหลาย						
60	โรงเรียนจัดสรรอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ถูก สุขลักษณะ ครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อการ บริโภค						
61	โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง						
62	โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง						
63	โรงเรียนเลือกใช้หลักการบริหารตาม สถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพบริบท โรงเรียน						
64	โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยี						
65	โรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนใน การตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้						
66	โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน						
67	โรงเรียนมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและ ปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 7 ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนองมีส่วนร่วม ในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียน							
68	พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสนใจ อบรม เลี้ยงดู เด็กอย่างเข้าใจ เพราะสถาบันครอบครัวคือ จุดเริ่มต้นในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก						ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ของ โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาในจังหวัดระนอง เป็น กลุ่มผู้ปกครองทั้งชาวไทยและ ชาวพม่าที่ฐานะยากจน ทำให้ ผู้ปกครองต้องออกไปทำงาน นอกบ้านไม่มีเวลาให้กับเด็กที่ รับผิดชอบ ทางโรงเรียนควร สนับสนุน สร้างกิจกรรมการเรียน ที่ให้ผู้ปกครองและเด็กได้มีเวลา ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อส่งเสริม ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นระหว่างเด็ก และผู้ปกครอง ผู้ปกครองของ นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะใน การอบรมเด็ก โรงเรียนต้องจัด กิจกรรมเปิดโอกาสมอบความรู้แก่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลเด็กแต่ ละช่วงวัย โรงเรียนต้องสร้างขวัญ กำลังใจและจูงใจให้เด็กและ ผู้ปกครองยอมรับและมั่นใจ ในสถานศึกษาโดยการประกาศ ประชาสัมพันธ์ ยกย่องชมเชย นักเรียนที่เรียนดี ประพฤติดี และ ผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือ อุปการะคุณช่วยเหลือโรงเรียนมา อย่างต่อเนื่อง
69	ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่สังคมภายนอก						
70	พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องเป็นต้นแบบที่ดี ให้กับเด็ก						
71	ผู้ปกครองต้องคอยใส่ใจเด็กทั้งเรื่องกิจวัตร ส่วนตัวและเรื่องการเรียนของเด็ก ไม่ปล่อยให้ ให้เป็นภาระของโรงเรียนหรือครูแต่เพียง อย่างเดียว						
72	ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทาง โรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
73	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกครั้งเมื่อ โรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียน หรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ						
74	ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย ร่วมรับฟังและแก้ไขปัญหาให้กับเด็ก เมื่อเด็ก พบเจอปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขได้ ทัน่วงที						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 8 การส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข							
75	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีส่วนร่วมในการออกแบบบริหารจัดการ หลักสูตร						ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ หลักการบริหารหลักสูตร ในการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงการใช้หลักสูตรของ สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
76	โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรม ต่าง ๆ ให้สอดคล้องไปกับตลาดแรงงานของ จังหวัดระนอง						
77	โรงเรียนมีทิศทางในการออกแบบหลักสูตร เน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน ให้กับนักเรียน						
78	ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วมระดมสมอง ในการออกแบบหลักสูตร						
79	โรงเรียนต้องบูรณาการทักษะวิชาชีพให้เข้า กับกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กระทรวงศึกษาธิการ						
80	โรงเรียนควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของ จังหวัดระนองและบริบทโรงเรียนก่อนทำ การการออกแบบหลักสูตร						
81	การออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพ สังคม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพที่ขาดแคลน และอาชีพที่คาดการณ์ว่าน่าจะเกิดขึ้นใน สังคมจังหวัดระนอง						

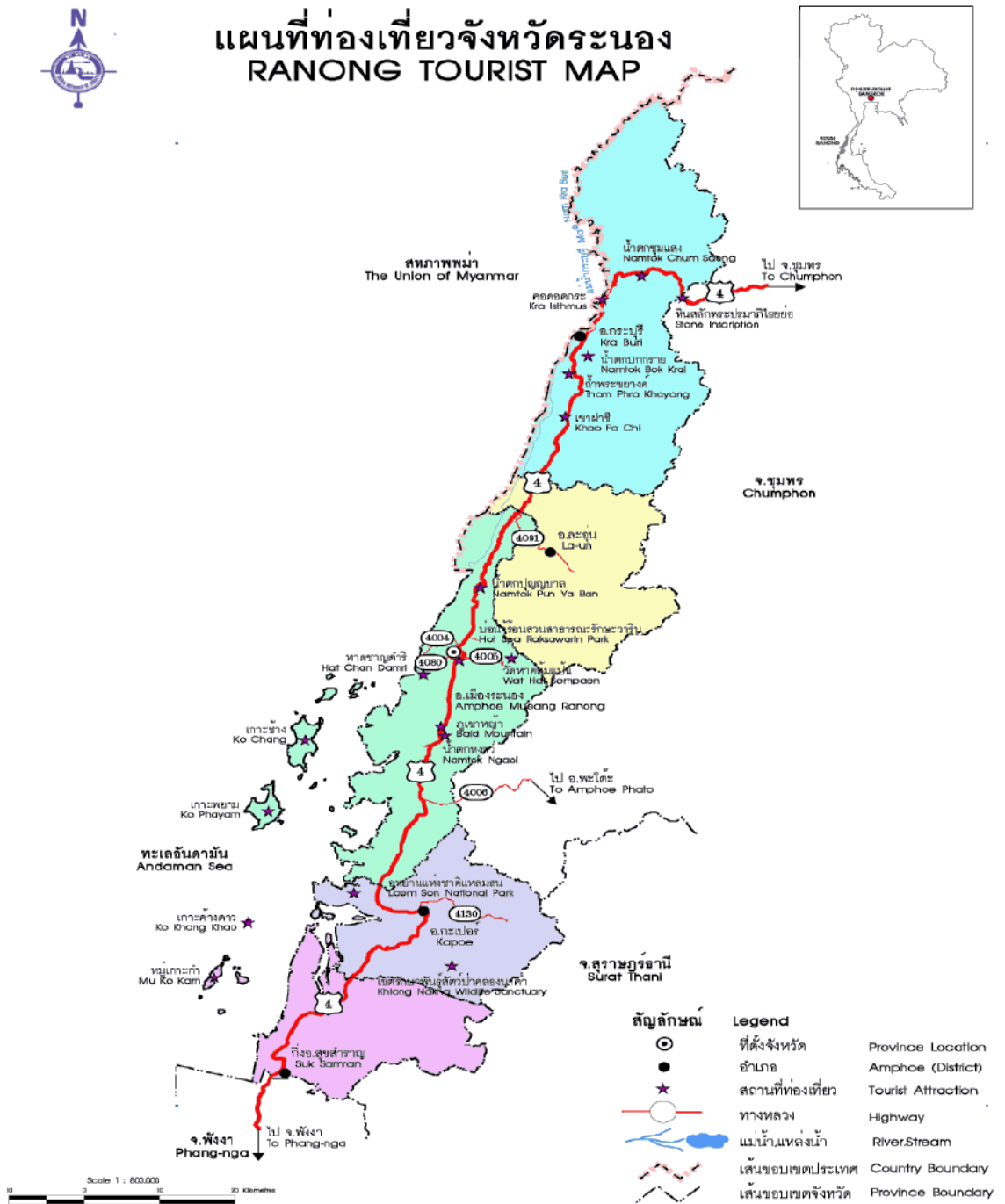
ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 8 การส่งเสริมทักษะความรู้คู่ทักษะอาชีพในหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดระนองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีสุข (ต่อ)							
82	โรงเรียนควรสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตร โดยวางแผนออกแบบสร้างหลักสูตรเฉพาะ ด้านที่เน้นไปทางทักษะอาชีพที่อยู่ใกล้ตัว						
ด้านที่ 9 มีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด ระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน							
83	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่า เรียน น่าอยู่ และปลอดภัย ให้พร้อมสำหรับ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้						
84	บริเวณโรงเรียนมีป้ายบอกจุดต่าง ๆ หรือ ป้ายที่อธิบายสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียน						
85	โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสร้าง แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้						
86	โรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคาร เรียน อาคารประกอบการอย่างสมบูรณ์ มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน						
87	โรงเรียนมีความพร้อมของระบบ สาธารณูปโภค ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต						
88	โรงเรียนควรมีโรงฝึกงานที่มีความยืดหยุ่นได้ หลายกิจกรรม						
89	โรงเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอให้นักเรียน ได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านการประกอบ อาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 9 มีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด ระนองที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)							
90	โรงเรียนต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรม และห่างจากแหล่งอบายมุข เช่น ร้านขาย สุราหรือบุหรี่ ผับ บาร์ ในรัศมีไม่ต่ำกว่า 500 เมตร						
ด้านที่ 10 มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด ระนองอย่างต่อเนื่อง							
91	โรงเรียนมีการกำกับติดตามการรายงาน ประเมินตนของครูผู้สอน (SAR รายบุคคล)						
92	โรงเรียนมีระบบติดตามการวัดและ ประเมินผลทางการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษา ดังนี้ การวัดผลประเมินผล นักเรียนรายคน การวัดผลประเมินผล นักเรียนรายห้องเรียน การวัดผลประเมินผล นักเรียนทั้งโรงเรียน และการวัดผล ประเมินผลนักเรียนระดับประเทศ (N-t และ O-net)						
93	โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินผล สถานศึกษาประจำปีซึ่งเป็นการตรวจสอบ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAR โรงเรียน) เพื่อ พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด						

ที่	แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในจังหวัดระนอง	ระดับความ ต้องการ					ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 10 มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด ระนองอย่างต่อเนื่อง (ต่อ)							
94	โรงเรียนมีระบบการติดตามการประกัน คุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก ที่ได้รับ การรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ มหาชน) หรือ สมศ.						
95	โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลที่ สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของ การศึกษาขั้นพื้นฐาน						
96	โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง						

แผนภาพที่ 14 แผนที่จังหวัดระนอง

ที่มา: แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดระนอง : peechpochelogistics.blogspot.com

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนจำแนกตามอำเภอและท้องถิ่น

อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน	ความหนาแน่นของประชากร : ตร.กม.
			ชาย	หญิง	รวม		
อำเภอเมืองระนอง	ท.ม.เมืองระนอง	4.50	8,411	8,722	17,133	7,819	3,807.33
	ท.ม.บางรีน	88.10	11,294	11,631	22,925	15,054	260.21
	ท.ต.ปากน้ำ	2.13	4,013	3,645	7,658	3,396	3,595.30
	ท.ต.ปากน้ำท่าเรือ	24.10	2,893	2,473	5,366	3,345	222.65
	ท.ต.ราชกรูด	156.693	4,596	4,293	8,889	3,104	19.81
	ท.ต.บางนอน	78.04	6,471	6,596	13,067	7,354	167.44
	ท.ต.หวาง	2.0	3,250	3,153	6,403	2,100	3,201.50
	อบต.ทรายแดง	80.10	2,069	1,989	4,058	1,284	50.66
	อบต.หาดส้มแป้น	102.96	1,606	1,587	3,193	1,485	31.01
	อบต.หวาง	137	1,265	1,340	2,605	1,002	19.01
อบต.เกาะพยาม	38.10	537	524	1,061	784	27.84	
อำเภอกระบุรี	ท.ต.น้ำจืด	4.2	2,143	1,986	4,129	2,045	983.09
	ท.ต.จ.ป.ร.	160.370	6,455	6,018	12,473	5,774	77.78
	อบต.ปากจั่น	135	3,692	3,479	7,171	3,492	53.12
	อบต.มะมู	57.00	2,436	2,467	4,903	2,359	86.01
	อบต.น้ำจืดน้อย	21.44	1,557	1,600	3,157	1,153	147.25
	อบต.น้ำจืด	86.00	2,143	1,986	4,129	2,045	48.01
	อบต.ลำเลียง	239	4,634	4,435	9,069	4,250	37.95
	อบต.บางใหญ่	80	1,672	1,551	3,223	1,263	40.29
อำเภอละอุ่น	ท.ต.ละอุ่น	143.00	1,296	1,293	2,589	1,100	18.10
	อบต.บางพระเหนือ	142.23	1,759	1,755	3,514	1,394	24.70
	อบต.ละอุ่นเหนือ	308.136	2,010	1,801	3,817	1,681	13.39
	อบต.บางแก้ว	155.18	2,322	2,264	4,586	1,982	29.55
อำเภอกะเปอร์	ท.ต.กะเปอร์	0.9	886	878	1,764	662	1,960
	อบต.ม่วงกลวง	56.34	2,089	2,062	4,151	1,146	73.68
	อบต.กะเปอร์	107.05	3,046	2,898	5,944	2,463	55.52
	อบต.บ้านนา	328.398	2,709	2,606	5,315	2,194	16.18
	อบต.บางหิน	165	2,262	2,139	4,401	1,566	26.67
อำเภอสุขสำราญ	ท.ต.กำพวน	110.078	3,123	2,994	6,117	2,037	55.57
	อบต.นาคา	285	3,169	3,278	6,447	1,919	22.62
	รวม	3,298.045	94,726	92,810	187,536	85,417	56.86

ที่มา: สถิติจำนวนประชากร ธันวาคม 2561 สำนักทะเบียนกลาง

ข้อมูลทางการศึกษา

การศึกษา จังหวัดระนองมีการจัดระบบการศึกษาใน 3 รูปแบบ ประกอบด้วย การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

การศึกษาในระบบ สถานศึกษาส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีจำนวนสถานศึกษานักเรียนและครูมากที่สุด ซึ่งแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดและอำเภอ

อำเภอ	จำนวนสถานศึกษา								
	สพม.	สพป.	เอกชน	อปท.	สอศ.	อุดมศึกษา	พระพุทธศาสนา	การศึกษาพิเศษ	รวม
เมือง	2	28	8	2	2	2	1	1	46
กระบุรี	2	26	1	-	1	-	-	-	30
กะเปอร์	1	13	1	-	-	-	-	-	15
ละอุ่น	1	8	-	1	-	-	-	-	10
สุขสำราญ	1	9	1	-	-	-	-	-	11
รวม	7	84	11	3	3	2	1	1	112

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียนห้องเรียนรายชั้นสังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำแนกรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน ประถม	ประถมศึกษา						รวม ประถม	มัธยมศึกษา			รวม มัธยม	รวม ทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
1	บ้านเกาะพยอม (ขนาดเล็ก)	ชาย		12	6	18	17	6	3	6	4	2	38					56
		หญิง		10	6	16	6	7	8	3	3	7	34					50
		รวม		22	12	34	23	13	11	9	7	9	72					106
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6					8
2	บ้านเกาะช้าง (ขนาดเล็ก)	ชาย		9	10	19	10	5	4	2	2	2	25					44
		หญิง		9	4	13	8	2	6	3	2	3	24					37
		รวม		18	14	32	18	7	10	5	4	5	49					81
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6					8
3	อนุบาลระนอง (ขนาดใหญ่)	ชาย	3	59	58	120	86	65	71	59	94	90	465					585
		หญิง	7	46	70	123	68	68	84	90	71	70	451					574
		รวม	10	105	128	243	154	133	155	149	165	160	916					1,159
		ทอง	1	4	4	9	4	4	4	4	4	4	24					33
4	ชาติเฉลิม (ขนาดกลาง)	ชาย		19	25	44	22	38	30	29	48	43	210					254
		หญิง		15	15	30	31	23	23	29	46	32	184					214
		รวม		34	40	74	53	61	53	58	94	75	394					468
		ทอง		2	2	4	2	2	2	3	2	2	13					17
5	บ้านหินดาด(ขนาดเล็ก)	ชาย	2	4	4	10	6	6	2	3	1	7	25					35
		หญิง	1	2	3	6	2	6	8	3	2	4	25					31
		รวม	3	6	7	16	8	12	10	6	3	11	50					66
		ทอง	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	6					9

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำนวนรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน	ประถมศึกษา						รวม	มัธยมศึกษา			รวมมัธยม	รวมทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
6	บ้านทรายแดง (ขนาดเล็ก)	ชาย		9	8	17	7	7	12	6	4	8						61
		หญิง		5	6	11	5	8	8	8	6	5						51
		รวม		14	14	28	12	15	20	14	10	13						112
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1						8
7	บ้านบางสิกิม (ขนาดเล็ก)	ชาย		5	2	7	6	3	3	2	6	2						29
		หญิง		3	5	8	3	5	3	1	5	5						30
		รวม		8	7	15	9	8	6	3	11	7						59
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1						8
8	บ้านบางนอน (ขนาดเล็ก)	ชาย		5	4	9	4	5	6	2	5	5						36
		หญิง		6	5	11	5	1	2	3	2	-						24
		รวม		11	9	20	9	6	8	5	7	5						60
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1						8
9	เอกศิลป์ ราษฎร์พัฒนา (ขนาดเล็ก)	ชาย		5	1	6	2	3	6	7	2	3						22
		หญิง		4	3	7	3	5	6	5	3	5						34
		รวม		9	4	13	5	8	12	5	5	8						56
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1						8
10	ระนองพัฒนามิตรภาพที่ 60 (ขนาดกลาง)	ชาย		10	9	19	17	16	22	23	24	21						142
		หญิง		6	3	9	13	18	22	17	22	13						114
		รวม		16	12	28	30	34	44	40	46	34						256
		ห้อง		1	1	2	1	1	2	1	2	1						10

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำนวนรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน ประถม	ประถมศึกษา						รวม ประถม	มัธยมศึกษา			รวม มัธยม	รวม ทั้งสิ้น	
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3			
11	บ้านบางริน (ขนาดกลาง)	ชาย		16	9	25	9	6	4	11	4	9							68
		หญิง		12	12	24	9	6	6	4	9	8							66
		รวม		28	21	49	18	12	10	15	13	17							134
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1							8
12	บ้านบางกลาง (ขนาดกลาง)	ชาย		7	5	12	9	8	10	17	13	8							77
		หญิง		6	5	11	9	6	3	11	15	6							61
		รวม		13	10	23	18	14	13	28	28	14							138
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1							8
13	บ้านทุ่งหวาง (ขนาดใหญ่)	ชาย		36	34	70	43	34	386	36	31	41							386
		หญิง		20	31	51	27	30	362	40	44	30							362
		รวม		56	65	121	70	64	748	76	75	71							748
		ห้อง		2	2	4	2	2	23	2	2	3							23
14	บ้านเกาะสินไห (ขนาดกลาง)	ชาย		16	14	30	16	21	174	16	15	17							174
		หญิง		13	15	28	13	17	156	16	13	13							156
		รวม		29	29	58	29	38	330	32	28	30							330
		ห้อง		1	1	2	1	1	11	1	1	1							11
15	บ้านเขานางหงส (ขนาดกลาง)	ชาย		5	10	15	7	13	66	8	7	3							66
		หญิง		11	7	18	11	11	67	5	7	3							67
		รวม		16	17	33	18	24	133	13	14	6							133
		ห้อง		1	1	2	1	1	8	1	1	1							8

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำแนกรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน ประถม	ประถมศึกษา						รวม ประถม	มัธยมศึกษา			รวม มัธยม	รวม ทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
16	บ้านเกาะเหลา (ขนาดเล็ก)	ชาย		6	6	12	12	5	40	2	2	1	28					40
		หญิง		6	8	14	1	1	22	2	1	2	8					22
		รวม		12	14	26	13	6	62	4	3	3	36					62
		ทอง		1	1	2	1	1	8	1	1	1	6					8
17	บ้านปากน้ำ (ขนาดกลาง)	ชาย		6	14	20	6	1	59	4	2	3	20	5	11	3	19	59
		หญิง		9	8	17	8	7	62	4	9	3	35	3	4	3	10	62
		รวม		15	22	37	14	8	121	8	11	6	55	8	15	6	29	121
		ทอง		1	1	2	1	1	11	1	1	1	6	1	1	1	3	11
18	บ้านหินช้าง (ขนาดกลาง)	ชาย		26	32	58	23	28	256	19	28	34	151	21	9	17	47	256
		หญิง		19	20	39	24	22	233	29	15	23	146	19	14	15	48	233
		รวม		45	52	97	47	50	489	48	43	57	297	40	23	32	95	489
		ทอง		2	2	4	2	2	19	2	2	2	12	1	1	1	3	19
19	บ้านนกงาง (ขนาดกลาง)	ชาย		27	23	50	26	19	220	12	22	18	123	14	23	10	47	220
		หญิง		21	18	39	16	28	219	36	18	24	143	8	12	17	37	219
		รวม		48	41	89	42	47	439	48	40	42	266	22	35	27	84	439
		ทอง		2	2	4	2	2	18	2	1	2	11	1	1	1	3	18
20	บ้านราชกรูด (ขนาดกลาง)	ชาย		21	18	39	18	12	129	15	16	16	90					129
		หญิง		14	16	30	10	9	105	11	14	11	75					105
		รวม		35	34	69	28	21	234	26	30	27	165					234
		ทอง		1	1	2	1	1	8	1	1	1	6					8

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำนวนรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน	ประถมศึกษา						รวม	มัธยมศึกษา			รวมมัธยม	รวมทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
21	บ้านจัดภัย (ขนาดกลาง)	ชาย		16	15	31	15	21	154	17	11	19	96	9	9	9	27	154
		หญิง		12	16	28	13	12	136	20	21	13	90	10	3	5	18	136
		รวม		28	31	59	28	33	290	37	32	32	186	19	12	14	45	290
		ทอง		1	1	2	1	1	11	1	1	1	6	1	1	1	3	11
22	บ้านคลองของ (ขนาดเล็ก)	ชาย	0	4	5	9	6	3	38	5	6	4	29					38
		หญิง	3	1	5	9	3	5	29	4	3	3	20					29
		รวม	3	5	10	18	9	8	67	9	9	7	49					67
		ทอง	1	1	1	3	1	1	9	1	1	1	6					9
23	บ้านละออง (ขนาดเล็ก)	ชาย		0	1	1	1	2	19	1	1	6	18					19
		หญิง		0	1	1	1	-	4	-	1	-	3					4
		รวม		-	2	2	2	23	1	2	6	21						23
		ทอง		0	1	1	1	7	1	1	1	6						7
24	บ้านพาดง (ขนาดกลาง)	ชาย		15	12	27	21	30	156	31	20	11	129					156
		หญิง		20	21	41	15	11	138	21	24	11	97					138
		รวม		35	33	68	36	41	294	52	44	22	226					294
		ทอง		1	1	2	1	1	9	2	1	1	7					9

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำนวนรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน ประถม	ประถมศึกษา						รวม ประถม	มัธยมศึกษา			รวม มัธยม	รวม ทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
25	บ้านหาดทรายดำ (ขนาดเล็ก)	ชาย		2	5	7	3	2	2	2	2	1	2	1	2	5	24	
		หญิง		7	3	10	2	5	4	4	2	2	2	2	2	5	34	
		รวม		9	8	17	5	7	6	6	4	3	3	4	4	10	58	
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	11	
		ชาย		1	2	3	3	2	2	4	1	-	12				15	
26	วัดหาดสมิแบน (ขนาดกลาง)	หญิง		2	3	5	4	1	1	4	4	2	16			21		
		รวม		3	5	8	7	3	3	8	5	2	28			36		
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6			8		
		ชาย		10	4	14	10	4	10	13	6	10	53	5	10	9	24	91
		หญิง		6	11	17	9	5	7	4	6	9	40	9	6	13	28	85
27	บ้านเขาน้ำสี (ขนาดกลาง)	รวม		16	15	31	19	9	17	17	12	19	93	14	16	22	52	176
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1	3	11
		ชาย		7	9	16	6	7	6	6	9	12	46					62
		หญิง		13	6	19	10	10	11	5	12	10	58					77
		รวม		20	15	35	16	17	17	11	21	22	104					139
28	ทับเขายพัฒนา (ขนาดกลาง)	ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6			8		
		ชาย		8	7	20	5	7	5	6	12	3	38				58	
		หญิง		4	10	9	8	5	5	6	13	9	46				69	
		รวม		12	17	43	13	12	10	12	25	12	84				127	
		ทอง		1	1	3	1	1	1	1	1	1	6				9	

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำแนกรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน	ประถมศึกษา						รวม	มัธยมศึกษา			รวมมัธยม	รวมทั้งสิ้น	
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3			
29	วัดคลองลม (ขนาดเล็ก)	ชาย		0	5	5	5	4	4	3	6	5	27						32
		หญิง		8	3	11	1	1	2	2	4	-	10						21
		รวม		8	8	16	6	5	6	5	10	5	37						53
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6						8
30	ทุ่งตาพลวิทยา (ขนาดกลาง)	ชาย		16	11	27	9	8	11	14	14	13	69	12	11	6			125
		หญิง		15	12	27	13	15	12	7	13	9	69	9	6	2			113
		รวม		31	23	54	22	23	23	21	27	22	138	21	17	8			238
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1			11
31	ระวีราษฎร์บำรุง (ขนาดกลาง)	ชาย		1	9	10	10	15	7	14	11	8	65	6	10	2			93
		หญิง		7	14	21	17	8	11	6	9	5	56	8	5	1			91
		รวม		8	23	31	27	23	18	20	20	13	121	14	15	3			184
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1			11
32	บ้านบางขุนแพ่ง (ขนาดกลาง)	ชาย		10	11	21	7	9	5	10	8	8	47	4	8	5			85
		หญิง		9	9	18	9	6	5	8	7	9	44	5	5	2			74
		รวม		19	20	39	16	15	10	18	15	17	91	9	13	7			159
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1			11
33	บ้านละฮุนใต้ (ขนาดกลาง)	ชาย		-	-	0	11	12	9	8	8	8	56	10	7	6			79
		หญิง		-	-	0	6	11	6	6	8	3	40	6	-	4			50
		รวม		-	-	0	17	23	15	14	16	11	96	16	7	10			129
		ทอง		-	-	0	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1			9

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำนวนรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน	ประถมศึกษา						รวม	มัธยมศึกษา			รวมมัธยม	รวมทั้งสิ้น	
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3			
34	บ้านปากแพรก (ขนาดเล็ก)	ชาย	2	1	4	7	5	2	4	7	6	5							36
		หญิง	2	3	4	9	2	2	4	3	2	6							28
		รวม	4	4	8	16	7	4	8	10	8	11							64
		ทอง	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1							9
35	ประชาอุทิศ (ขนาดเล็ก)	ชาย		1	1	2	2	2	5	2	4	3							20
		หญิง		2	1	3	2	2	4	4	2	-							17
		รวม		3	2	5	4	4	9	6	6	3							37
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1							8
36	ชนมพัฒนา (ขนาดเล็ก)	ชาย		0	2	2	6	3	6	12	3	4							36
		หญิง		3	6	9	5	7	3	1	5	4							34
		รวม		3	8	11	11	10	9	13	8	8							70
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1							8
37	บ้านบางปู้ (ขนาดเล็ก)	ชาย		4	5	9	4	5	6	11	3	4							60
		หญิง		5	5	10	1	1	4	8	3	3							39
		รวม		9	10	19	5	6	10	19	6	7							99
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1							11
38	บ้านห้วยเสียด (ขนาดกลาง)	ชาย		10	10	20	9	7	10	10	9	12							77
		หญิง		8	7	15	11	15	12	3	11	6							73
		รวม		18	17	35	20	22	22	13	20	18							150
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1							8

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำแนกรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน ประถม	ประถมศึกษา						รวม ประถม	มัธยมศึกษา			รวม มัธยม	รวม ทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
44	บ้านนา (ขนาดกลาง)	ชาย		8	16	24	18	5	10	7	13	5	58	16	18	13	47	129
		หญิง		9	12	21	8	13	10	12	8	10	61	5	2	11	18	100
		รวม		17	28	45	26	18	20	19	21	15	119	21	20	24	65	229
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1	3	11
45	บางบางบน (ขนาดกลาง)	ชาย		9	18	27	29	12	15	17	16	10	99	8	10	9	27	153
		หญิง		10	16	26	25	19	16	13	23	17	113	8	11	10	29	168
		รวม		19	34	53	54	31	31	30	39	27	212	16	21	19	56	321
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1	3	11
46	บ้านสำนัก (ขนาดกลาง)	ชาย	17	28	12	57	25	25	20	22	23	20	135	11	11	10	32	224
		หญิง	20	16	14	50	19	26	16	22	18	15	116	10	11	8	29	195
		รวม	37	44	26	107	44	51	36	44	41	35	251	21	22	18	61	419
		ห้อง	2	2	1	5	2	2	1	1	1	1	8	1	1	1	3	16
47	นิคมสงเคราะห์ (ขนาดใหญ่)	ชาย		37	42	79	24	34	39	46	32	36	211	33	35	39	107	397
		หญิง		28	37	65	36	40	28	27	40	40	211	34	21	36	91	367
		รวม		65	79	144	60	74	67	73	72	76	422	67	56	75	198	764
		ห้อง		2	2	4	2	2	2	2	2	2	12	2	2	2	6	22
48	บ้านหินวัว (ขนาดเล็ก)	ชาย		6	7	13	5	4	4	7	4	8	32					45
		หญิง		5	3	8	7	4	12	5	8	3	39					47
		รวม		11	10	21	12	8	16	12	12	11	71					92
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6					8

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำนวนรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน ประถม	ประถมศึกษา						รวม ประถม	มัธยมศึกษา			รวม มัธยม	รวม ทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
49	บ้านทุ่งมะพร้าว (ขนาดกลาง)	ชาย		4	5	9	10	17	9	8	5	9	58	13	12	6	31	98
		หญิง		7	10	17	10	7	11	13	19	10	70	10	6	9	25	112
		รวม		11	15	26	20	24	20	21	24	19	128	23	18	15	56	210
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1	3	11
50	บ้านน้ำขาว (ขนาดเล็ก)	ชาย	5	4	2	11	5	4	2	1	3	6	21					32
		หญิง	2	2	9	13	2	1	2	4	2	1	12					25
		รวม	7	6	11	24	7	5	4	5	5	7	33					57
		ทอง	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	6					9
51	เที่ยงหลวง 15 (บ้านรังแตน) (ขนาดใหญ่)	ชาย		26	38	64	23	36	24	44	28	35	190	22	27	37	86	340
		หญิง		30	27	57	31	22	30	27	20	25	155	23	30	34	87	299
		รวม		56	65	121	54	58	54	71	48	60	345	45	57	71	173	639
		ทอง		2	2	4	2	2	2	2	2	2	12	2	2	2	6	22
52	บ้านดอนกลาง (ขนาดเล็ก)	ชาย		2	-	2	1	6	1	1	6	1	16					18
		หญิง		1	-	1	4	1	1	1	2	2	11					12
		รวม		3	-	3	5	7	2	2	8	3	27					30
		ทอง		1	0	1	1	1	1	1	1	1	6					7
53	บ้านปลายคลอง (ขนาดเล็ก)	ชาย	2	4	3	9	6	12	3	9	4	3	37					46
		หญิง	-	1	2	3	8	5	5	5	5	4	32					35
		รวม	2	5	5	12	14	17	8	14	9	7	69					81
		ทอง	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	6					9

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำแนกรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน ประถม	ประถมศึกษา						รวม ประถม	มัธยมศึกษา			รวม มัธยม	รวม ทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
59	บ้านทับจาก (ขนาดเล็ก)	ชาย	5	5	5	15	4	8	5	3	2	3	25				40	
		หญิง	0	7	7	14	-	9	3	1	3	2	18				32	
		รวม	5	12	12	29	4	17	8	4	5	5	43				72	
		ห้อง	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	6				9	
60	วัดสุวรรณคีรี (ขนาดกลาง)	ชาย		5	14	19	9	18	18	12	13	10	80				99	
		หญิง		4	19	23	14	10	12	14	8	9	67				90	
		รวม		9	33	42	23	28	30	26	21	19	147				189	
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6				8	
61	บ้านหนองจิก (ขนาดเล็ก)	ชาย		4	4	8	5	7	2	3	4	5	26				34	
		หญิง		1	4	5	4	3	6	7	6	7	33				38	
		รวม		5	8	13	9	10	8	10	10	12	59				72	
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6				8	
62	บ้านหาดจิก (ขนาดกลาง)	ชาย		13	11	24	21	9	13	16	18	19	96	13	13	13	159	
		หญิง		6	16	22	17	12	9	7	13	15	73	14	6	8	123	
		รวม		19	27	46	38	21	22	23	31	34	169	27	19	21	282	
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1	11	
63	บ้านคลองเงิน (ขนาดเล็ก)	ชาย	4	1	2	7	5	3	2	2	3	3	18				25	
		หญิง	3	2	5	10	8	1	2	3	-	1	15				25	
		รวม	7	3	7	17	13	4	4	5	3	4	33				50	
		ห้อง	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	6				9	

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำนวนรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน	ประถมศึกษา						รวม	มัธยมศึกษา			รวมมัธยม	รวมทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
69	บ้านสองแพรก (ขนาดใหญ่)	ชาย		25	31	56	33	40	31	53	30	50	42	35	27	104	397	
		หญิง		23	39	62	46	39	25	45	34	38	35	18	19	72	361	
		รวม		48	70	118	79	79	56	98	64	88	77	53	46	176	758	
		ทอง		2	3	5	2	2	2	3	2	3	2	2	2	6	25	
70	ไทยรัฐวิทยา 97 (บ้านบางบอน) (ขนาดกลาง)	ชาย	4	13	11	28	9	11	11	15	11	17	19	18	11	48	150	
		หญิง	5	14	13	32	10	13	3	13	14	16	12	12	9	33	134	
		รวม	9	27	24	60	19	24	14	28	25	33	31	30	20	81	284	
		ทอง	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	12	
71	บ้านบุญเขาทอง (ขนาดกลาง)	ชาย		19	26	45	27	25	21	27	19	24				143	188	
		หญิง		26	10	36	24	17	28	26	31	20					182	
		รวม		45	36	81	51	42	49	53	50	44					370	
		ทอง		2	2	4	2	2	2	2	2	2					16	
72	บ้านทะเลนอก (ขนาดเล็ก)	ชาย	2	4	-	6	3	2	1	3	6	1				16	22	
		หญิง	6	3	-	9	3	3	4	3	4	8					34	
		รวม	8	7	-	15	6	5	5	6	10	9					56	
		ทอง	1	1	-	2	1	1	1	1	1	1					8	
73	บ้านกำแพง (ขนาดกลาง)	ชาย		19	21	40	20	17	18	19	27	18				119	159	
		หญิง		17	27	44	25	12	18	17	14	13					143	
		รวม		36	48	84	45	29	36	36	41	31					302	
		ทอง		1	2	3	1	1	1	1	1	1					9	

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำแนกรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประถมศึกษา			รวมก่อน	ประถมศึกษา						รวม	มัธยมศึกษา			รวมมัธยม	รวมทั้งสิ้น	
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3			
74	บ้านสุขสำราญ (ขนาดกลาง)	ชาย		7	17	24	13	8	12	10	12	19							98
		หญิง		13	6	19	15	11	8	10	10	11							84
		รวม		20	23	43	28	19	20	20	22	30							182
		ทอง		1	1	2	1	1	1	1	1	1							8
75	บ้านบางมัน (ขนาดกลาง)	ชาย		7	15	22	7	18	15	18	13	19							112
		หญิง		12	17	29	15	13	9	22	17	10							115
		รวม		19	32	51	22	31	24	40	30	29							227
		ทอง		1	1	2	1	1	1	2	1	1							9
76	บ้านแหลมมาว (ขนาดเล็ก)	ชาย	1	2	0	3	1	1	4	4	2	5							20
		หญิง	0	0	1	1	2	2	6	1	3	1							16
		รวม	1	2	1	4	3	3	10	5	5	6							36
		ทอง	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1							9
77	ไทยรัฐวิทยา 67 (บ้านนาพรุ) (ขนาดกลาง)	ชาย		14	18	32	15	9	16	16	18	11							151
		หญิง		13	25	38	12	19	22	15	19	33							181
		รวม		27	43	70	27	28	38	31	37	44							332
		ทอง		1	2	3	1	1	1	1	1	2	1						13
78	บ้านควนไทรงาม (ขนาดกลาง)	ชาย		8	9	17	21	13	21	18	19	16							125
		หญิง		13	15	28	20	12	17	15	20	15							127
		รวม		21	24	45	41	25	38	33	39	31							252
		ทอง		1	2	3	1	1	1	1	1	1							9

ตารางที่ 24 ข้อมูลนักเรียน ห้องเรียนรายชั้น สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2561 จำนวนรายโรงเรียน (79 โรงเรียนกับ 1 สาขา) (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	เพศ	ก่อนประธมา			รวมก่อน	ประถมศึกษา						รวม	มัธยมศึกษา			รวมมัธยม	รวมทั้งสิ้น
			อ.1	อ.2	อ.3		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ม.1	ม.2	ม.3		
79	บ้านบางกล้วยนอก (ขนาดกลาง)	ชาย		11	10	21	12	12	11	11	8	12	66	7	6	4	17	104
		หญิง		12	11	23	10	9	13	8	10	9	59	14	1	7	22	104
		รวม		23	21	44	22	21	24	19	18	21	125	21	7	11	39	208
		ห้อง		1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	1	1	1	3	11
		ชาย	81	850	888	1,819	1,021	1,006	964	1,036	1,007	1,021	6,055	351	360	305	1,016	8,890
		หญิง	76	798	874	1,748	928	879	911	949	971	890	5,528	315	235	286	836	8,112
		รวม	157	1,648	1,762	3,567	1,949	1,885	1,875	1,985	1,978	1,911	11,583	666	595	591	1,852	17,002
		ห้อง	21	93	92	206	95	95	95	99	96	96	576	29	29	29	87	869

ที่มา: ข้อมูลตามที่โรงเรียนรายงาน 10 มิถุนายน 2561 รวมชั้นอนุบาล 1 (3 ขวบ)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสุพรรณษา กรอกสำโรง
วัน เดือน ปี เกิด	17 กรกฎาคม 2524
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2536 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวัดโนไร่ พ.ศ. 2539 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนพิบูลสังฆรักษ์ประชาอุทิศ พ.ศ. 2542 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพิบูลสังฆรักษ์ประชาอุทิศ พ.ศ. 2546 ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) วิชาเอก เทคโนโลยีอาหาร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. 2553 ประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาเอก วิชาซีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2557 ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม. วิชาเอก การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2558 กำลังศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2554 บรรจุตำแหน่ง ครูผู้ช่วย วิชาเอกวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2557 ดำรงตำแหน่ง ครู พ.ศ. 2560 ดำรงตำแหน่ง ครูชำนาญการ พ.ศ. 2562 – ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ 27/6 ถนนบำรุงสถาน ซอยบำรุงสถาน 3 หมู่ 2 ตำบลบางนอน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง 85000
ที่อยู่ปัจจุบัน	